ଯାହାର ସୁରଭିରେ ସୁମନ୍ତ ଦନେ ସୁରଭିତ
କରିଥିଲି ନିଜର ଯୌବନକୁ...

ଶ୍ୱେତ ସେବତୀ

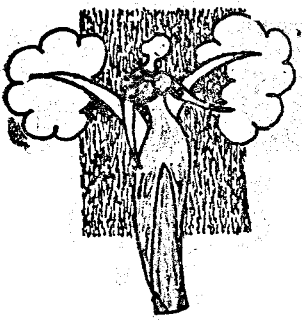

ଧୀରେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକ

ଜନ-ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରକାଶନ
ବଙ୍ଗାଳିସାହି, କଟକ-୧

ଜୀବନ-ଯାତ୍ରାର ବିଭିନ୍ନ ଛକରେ
ସେମାନଙ୍କର ଦେଖା ହୁଏ···
ଆକସ୍ମିକ ଦେଖା ।

କିନ୍ତୁ ବେଳେବେଳେ ଜଣକ
ହୃତ୍ସ୍ପନ୍ଦନ ଅପରର ହୃଦୟରେ
ଜୁଆର ତୋଳେ···
ଉଦ୍‌ବେଳନ···ଉଚ୍ଛାଟନ···ଭାବର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ।

ଆଉ ଏକ ଛକ ।
କିଏ···
ଚିହ୍ନି ପାରୁନ ?
ଧୋଖା ଲୁବ୍ଧ । ଛଳନା ।

କିନ୍ତୁ ସୁମନ୍ତ ଆଉ ପାବନୀ···
ଗତାନୁଗତିକତାର ବହୁଦୂରରେ ଥିଲେ ସେମାନେ ।
ତେବେ ବି···

ବାଲ୍‌ଫରନିଆନ୍ ଝାଉଁଗଛଟିଏ । ଆଲବମ ହେଲ ଲଗା ହୋଇଛି ବୋଧହୁଏ । ମୋଟ ତିନିଫୁଟ ଉଚା ହୋଇଛି । ଖୁବ ବେଶୀ ହୋଇ ଦଶ ବାରଟା ଶାଖା ବାହାରିଛି । ଗୋଲିଆ ହୋଇ ଖୁବ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଛି ଗଛଟା । ଟିକିଏ ଛୋଟ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସୁଇସ୍ କ୍ରୋଟନ୍ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ସବୁଜିଆ ଝାଉଁଗଛଟିକୁ ଘେରି ରହିଛି । ରଙ୍ଗିନ୍ ସୁଇସ୍ କ୍ରୋଟନ୍ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ସକାଳର ନରମ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକରେ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ । ତା ପଛକୁ ଗୋଟିଏ ଧାଡ଼ି ସେବତୀ ଗଛ, ନୂଆକରି ଲଗା ହୋଇଛି, ସପ୍ତାହେ ଖଣ୍ଡେ ହେବ । ମଝିରେ ଯେଉଁ ଅଳ୍ପ ଟିକଡ ଫାଙ୍କା ଜାଗା ବଳିଛି, ସେଥିରେ ଦୁବଘାସ ଛୁଆ ହୋଇ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ଲନ୍ ହୋଇଛି । ମୋଟ ଉପରେ ବଗିଚାଟି ଖୁବ୍ ଲୋଭନୀୟ ହୋଇଛି ।

ଆଜିଅପରେ ଦେଖିନେଲି ସୁମନ୍ତ ଗଛଗୁଡ଼ିକ । ବାଲ୍‌ଫରନିଆନ୍ ଝାଉଁଗଛଟିରେ କେବଳ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିଏ ହେବ । ଫୁଲଟିଏ ଫୁଟେନି । କେବଳ ଗାଢ଼ ସବୁଜ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ହେବ ତା'ର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ । ସୁଇସ୍ କ୍ରୋଟନ୍ । ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ପତ୍ରଛଡ଼ା ଫୁଲଟିଏ ଫୁଟିବାର ସେ କେଉଁଠି କେବେ ଦେଖିନି । ତା'ପରେ ଧୂବ ଗଛଗୁଡ଼ାକ । ଠିକ୍ ସକାଳୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ ପଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ କାକର ପଡ଼ିଥିବା ଯୋଗୁଁ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ ସେଗୁଡ଼ିକ । ଶେଷକୁ ରହିଲା ସେବତୀ—ପୁସ୍ତ ଦେଶୀ ସେବତୀ ହେଲେ ଆଉ ମାସକ ଭିତରେ ସେଥିରେ ଫୁଲ ଫୁଟିବ । ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଛି ପାବନୀ । ଏ ଗଛଗୁଡ଼ାକ ସବୁ ପାବନୀର ଯତ୍ନରେ ପରିପାଳିତ । ପାବନୀ ପଚାରିଛି ସୁମନ୍ତକୁ କେଉଁ ଗଛଟା ଖୁବ ଭଲ ଲାଗୁଛି । ସୁମନ୍ତକୁ ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ହେବ ।

ଛାତ୍ରୀ ଜନନୀର ମିଳନ ଛୋଟ ବଗିଚାଟି ଉପରେ ଆଖି ବୁଲାଇ ନେଇ ସାରିବା ପରେ ସୁମନ୍ତ କହିଲା—'ବୁଝିଲୁ ପାବନୀ, ମତେ—ମତେ ଦେଶୀ ସେବତୀ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ଭଲ ଲାଗିଲା ।'

ପାବନୀ ଭାବୁଥିଲା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭଳି ସୁମନ୍ତ ବି ସେଇ ଗୋଟିକିଆ ବାଇଫରକେଆନ୍ ଝାଉଁଗଛଟାକୁ ପସନ୍ଦ କରିବ । କିନ୍ତୁ ସୁମନ୍ତ ସେବତୀ ଗଛକୁ ପସନ୍ଦ କରିଛି । ଅଥ କଅଣ ପଚାରିବ ପଚାରକ ହୋଇ କହିଲା—'କାହିଁକି ?'

'ଗଛର ସାର୍ଥକତା ଫୁଲରେ ।' ସ୍ୱାଭାବିକ ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଏକ ଛୋଟିଆ ଉତ୍ତର ଦେଲା ସୁମନ୍ତ ।

'ଠିକ୍ କହିଛ ।' ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ବୁଝିଲା ଭଳି ପାବନୀ କହିଲା, 'ସୁମନ୍ତ ଭାଇ, କହିଲ—କେଉଁ ସେବତୀ ଗଛଟା ତମକୁ ସବୁଠାରୁ ଭଲ ଲାଗିଲା ?'

ଉତ୍ତର ପାଇଁ ସମୟ ନେବା ଦରକାର ପଡ଼ିଲାନାହିଁ ସୁମନ୍ତକୁ । 'ଏଇ ଗଛଟା' ଅଙ୍ଗୁଠି ଦେଖାଇ ସବୁଠାରୁ ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଏବଂ ବେଶୀ ଫୁଲ ଦେଇଥିବା ସେବତୀ ଗଛଟିକୁ ଦେଖାଇଦେଲା ସୁମନ୍ତ । ଅବହେଳିତ ହୋଇପଡ଼ି ରହିଥିବା ଏକ ବିରାଟ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ଯେପରି ଆବିଷ୍କାର କରା ହୋଇଛି ଏବଂ ସେଇ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ହେଉଛି ପାବନୀ । ପାବନୀର ମନେ ହେଉଥିଲା ଯେପରି ଏତେଦିନକେ କେବଳ ସୁମନ୍ତହିଁ ପାବନୀକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଛି ଏବଂ ପାବନୀର ପ୍ରତିଭାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ମାନ ଦେଇଛି ।

'ସେ ଗଛଟିକୁ ମୁଁ ଲଗେଇଛି ।' ସମସ୍ତ ଆନନ୍ଦ ଓ ଉତ୍ସାହକୁ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ବାକ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶକଲା ପାବନୀ ଏବଂ ଗଛଟିର ସୌଭାଗ୍ୟରେ ନିଜେ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ମଧ୍ୟ । ସାଫଲ୍ୟର ଏକ ଛୋଟ ହସ ହସି ସେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆଳାପ ପାଇଁ ।

'ଏଥରକ ଗଛ ବିଷୟରେ ଇଣ୍ଟରଭ୍ୟୁ ସରିଲାତ ?' ସୁମନ୍ତ ସବୁବେଳେ ଏମିତିକା କଥାମାନ କହି ଆନନ୍ଦ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ । କିଛି ବିଷୟବସ୍ତୁ ନ ଥିଲେ ବି ନୂଆ ଅଙ୍କ ଚମତ୍କାର ଭାବେ ଚାଲି ଜମେଇ ଦେଇପାରେ । 'ନା, ସରିନି ।' ହସି ହସି କହିଲା ପାବନୀ । କିନ୍ତୁ ଆଉ କଅଣ ପଚାରିବ ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଁଚିବାକୁ ଅସମର୍ଥ ହେଲା ଭଳି ତାକୁ ଜଣାଗଲା । ଗୋଟାଏ ଖୁବ୍ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶ୍ନ ସୁମନ୍ତକୁ ବିବ୍ରତ କରିଦେବାକୁ ପାବନୀ ଗୋଟିଏ ଜଟିଳ ପ୍ରଶ୍ନର ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ଲାଗିଲା । ଅନୁସନ୍ଧାନର ସମାପ୍ତି ହେଲା ପୁଣି ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରଶ୍ନରେ—'କହିଲ, ଏ ଗଛଟା କାହିଁକି ତୁମକୁ ଭଲ ଲାଗିଲା ?'

ପାବନୀ ଯେ ଏ ପ୍ରକାର ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବ ଏକଥା ସୁମନ୍ତ ଆଗରୁ ଭାବିପାରି ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ସାମାନ୍ୟ ଦୁଷ୍ଟାମୀର ଆଶ୍ରୟ ନେଲା ସେ—'ଠିକ ତୋ ଭଳିଆ

ଖାଇପିଇ ଗୋଳମାଳ ହୋଇଥିବାରୁ ।' ଏହାପରେ ଯେ ପାବନୀ ଅଉକିଛି ପଚାରିବାକୁ ସାହସ କରିବନି ଏ ବିଷୟରେ ସୁମନ୍ତ ଟିକିଏ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେଲା ।

ମାତ୍ର ଏ ପ୍ରକାର ଉତ୍ତର ପାଇଁ ପାବନୀ ଆଦୌ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲା । ସୁମନ୍ତ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ଦେଖିଲା, ସୁମନ୍ତ ତାକୁ ଅଟକାଇ ହସିବାଭଳି ଲାଗିଚ । ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ଲଜ୍ଜିତ ଅନୁଭବ କଲା ସେ । ମନ ଭିତରେ ରାଗଟାକୁ ରଖି କୃତ୍ରିମ ଅନୁରାଗ ପ୍ରକାଶ କଲା ପାବନୀ—'ତମ ମୁଣ୍ଡ ଆଉ ଗଣ୍ଡି ।'

ଟିକିଏ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କଲା ସୁମନ୍ତ—'ହଉ, ଏଣିକି ଆଉ କହିବନି ।' ପାବନୀ ଯଦିବା ରାଗିଥାଏ ତେବେ ରାଗ ନିଶ୍ଚୟ କେତେ ପରିମାଣରେ କମି ଯିବଣି । କେବଳ ଅନୁମାନ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ରଖି ସୁମନ୍ତ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ।

'ତେବେ କହିଲ କେବେ ଫୁଲ ଫୁଟିବ ?' ପାବନୀ ଯେ ରାଗିନି ଏଇକଥା ପଦକରେ ପ୍ରମାଣିତହୋଇଗଲା । ସୁମନ୍ତର ସମସ୍ତ ଅନୁଶୋଚନାର ଯେ ଏତେଶୀଘ୍ର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟିବ ନିଜେ ମୋଟେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରୁ ନ ଥିଲା । 'ଫୁଲ ତ ଫୁଟି ସାରିଚି ।'—ଟିକିଏ ହସିଲା ସୁମନ୍ତ । ଗୋଟାଏ ନିରର୍ଥକ ଅବାନ୍ତର କଥା ଉପରେ ଯେ ସେ କହି ପାରିଲା ସେ ବିଷୟରେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରୁ ନଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ମାତ୍ର ଯେତେବେଳେ ପାବନୀ ସୁମନ୍ତର ମତିଭ୍ରମ ଘଟିଛି ବୋଲି ଆକ୍ଷେପ କଲା ସେତେବେଳେ ସୁମନ୍ତ ନିଜକୁ ବଞ୍ଚାଇବା-ଲାଗି ଅନ୍ୟ ଏକ ଆଶ୍ରୟ ନେଲା—'ଓଃ, ସେଇ ସେବେଠା ଗଛକଥା ପଚାରୁଚୁ କି ? ଆଉ କୋଡ଼ିଏ ପଚିଶ ଦିନ ଭିତରେ ଫୁଲ ନିଶ୍ଚୟ ଫୁଟିବ ।' ଜଣେ ପେଶାଦାର ଭବିଷ୍ୟତ ବକ୍ତାଭଳି ସେ କହିଗଲା ।

ସୁମନ୍ତର ସମସ୍ତ ଚାତୁରୀ କିନ୍ତୁ ଧରା ପଡି ଯାଇଥିଲା ପାବନୀ ପାଖରେ । ବାଳିକାସୁଲଭ ଅପ୍ରସ୍ତୁତତା ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ତା' ମୁହଁରେ—'ତମେ ଯଦି ଏମିତିକା କଥାକାଟି କରିବ, ତେବେ ତୁମକୁ ମୁଁ ଆଉ କଥା କହିବନି ।' ସାମାନ୍ୟ କୃତ୍ରିମ ଅଭିମାନ ପ୍ରକାଶକଲା ମଧ୍ୟ । ଲାଲ ପଡ଼ିଯାଇ ଫିକା ହୋଇ ଆସୁଥିବା ଧଳା ମୁହଁଟି ତା'ର ପୁଣି ଆଉ କିଛି ଲାଲ ରଙ୍ଗ ବୋଳିହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ନାରୀ ସୁଲଭ ରାଗ ଓ ଅଭିମାନର ଏକମାତ୍ର ଗାରକ ସଙ୍କେତ । ସୁମନ୍ତକୁ ଆଉ କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଦେଇ ଏକ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା ପାବନୀର । ଖୁବ୍ ରାଗି ଯାଇଚ ବୋଲି ଅଭିନୟ କରିବାର ପ୍ରବଳ ବାସନାକୁ ଦବାଇ ପାରିଲାନି ସେ—'ବାପା ବୋଉଙ୍କୁ ବି କହି ଦେବି ।' ଏକ କୃତ୍ରିମ କ୍ରୋଧ ମୁଦ୍ରା ଭିକ୍ଷା ପାଇଁ

ପାବନୀ ମୁହଁରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇ ଉଠିଭଙ୍ଗିଗଲା । ମାତ୍ର ପାବନୀର ସମସ୍ତ ରାଗକୁ ଅଭିମାନ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କଲା ସୁମନ୍ତ—'ତେବେ ତ ଅଦ୍ଭୁତ ଭଲ ! ଜାଣି ଯାଆନ୍ତେ ସେମାନେ । ପ୍ରକୃତରେ ପାବନୀ, ଭଲ ହୁଅନ୍ତା !' ପାବନୀ ଆଉ ଟିକିଏ ଅଭିମାନ କରୁ । ଅଭିମାନ କଲେ ପାବନୀ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ ସୁମନ୍ତକୁ ।

ପୁଣିଥରେ ଅପମାନିତ ହେବ ବୋଲି ପାବନୀ ମୋଟେ ଅନୁମାନ କରି ପାରି ନଥିଲା । ସୁମନ୍ତ ବଡ଼ ଦୁଷ୍ଟ । ସବୁବେଳେ ତାକୁ ହଇରାଣ କରୁଛି । କାହା କୋଉ ଯଦି ଶୁଣିବେ—ଛିଃ—କି ଲାଜକଥା । ଆଉ କିଛି ନ କହି ସେ ହଠାତ୍ ବୁଲିପଡ଼ି ବାରଣ୍ଡା ଆଡ଼େ ଆଗେଇଗଲା । ସୁମନ୍ତ ପାବନୀକୁ ବୁଝି ନ ପାରୁ—ସେ ଭାବୁ ଯେ ପାବନୀ ତା ଉପରେ ସତରେ ଖବ ରାଗି ଯାଇଛି ।

ସୁମନ୍ତ ଅଟକେଇ ପାରିଲାନି କି ଡାକି ପାରିଲାନି ପାବନୀକୁ । ପାବନୀ ତ ସବୁବେଳେ ରାଗେ, ରାଗିଗଲେ ଯଦ୍ୟପି ତେବେ ପୁରାମାତ୍ରାରେ ଅଭିମାନଟା ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଆଜିଭଳି ସେ କେବେହେଲେ ଏମିତିଆ ଆଚରଣ କରି ନ ଥିଲା । ରାଗିଛି ନିଶ୍ଚୟ । ରାଗୁ, ଯେତେ ରାଗି ପାରିବ ରାଗୁ । ନିଜକୁ ଦୃଢ଼ କରିନେଲା ସୁମନ୍ତ ।

କେତେ ସମୟ ଯେ ସେ ସେଇ ଗଛଟା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଯାଇ ଥିଲା, ଜାଣିପାରି ନଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ପାବନୀ ଯେତେବେଳେ ଗଛରେ ପାଣି ଦେବାକୁ ଆସି ଜାଣିଜାଣି ସୁମନ୍ତର ଗୋଡ଼ରେ ଟିକିଏ ପାଣି ପକେଇ ଦେଲା, ଓଦ୍ । ଓଦା ଲାଗିବାରୁ ସେତେବେଳେ ଯାଇ ସୁମନ୍ତ ଜାଣିଲା ଯେ ସେ ସେତିକିବେଳୁ ଗୋଟାଏ କାଠଭୁତ ଭଳି ଠିଆହୋଇ ରହିଥିଲା ! ନିଜକୁ ବଡ଼ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ମନେକଲା ସେ । ପାବନୀ କଅଣ ଭାବିବ ?

ବେଶୀ ସମୟ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲାନି ସୁମନ୍ତକୁ । ସାମାନ୍ୟ ଅନୁନୟ ପ୍ରକାଶ କରି ପଚାରିଲା ପାବନୀ—'କଅଣ ମୋ ଉପରେ ରାଗିଛ ?' ମନଭିତରେ ଶତ ଶତ ଆଶା ଓ ଆଶଙ୍କାର ଛକାପଞ୍ଝା ଲୁଚକାଳି ଖେଳ ଚାଲିଛି । ସୁମନ୍ତ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଲା ନାହିଁ । ଗଛରେ ପାଣି ପକାଇବା ବନ୍ଦ କରି ପୁଣିଥରେ ପଚାରିଲା ପାବନୀ—'ମୋ ଉପରେ ରାଗିଛ ସୁମନ୍ତ ଭାଇ ?' ସୁମନ୍ତ ଆଉ ଟିକିଏ ନୀରବ ରହିଥିଲେ ପାବନୀ ହୁଏତ କାନ୍ଦ ପକାଇଥାଆନ୍ତା ! କାନ୍ଦିବାର ଆଭାସ ମିଳିସାରିଥିଲା ପାବନୀର ଶେତା ପଡ଼ିଯାଇଥିବା ମୁହଁଟିରୁ । 'ନା'—ସଂକ୍ଷେପରେ ଶେଷ କଲା ସୁମନ୍ତ । ପାବନୀ କିନ୍ତୁ ଆଦୌ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରିଲାନି ।—'ସତ କରି କହିଲ ସୁମନ୍ତଭାଇ, ମୋ ଉପରେ ରାଗିନ ତ ?'—ପୁଣି ଅନୁନୟ କଣ୍ଠରେ କହିଲା ସେ ।

ମୁହଁରେ ମଧ୍ୟ ତାର ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିଲା ଅନୁନୟ, ବିନୟ ଓ ଭାବୁକତା। ପାବନା ମନନର ଅଯଥା କଷ୍ଟ ହୋଇଥିବାରୁ ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଅନୁତାପ କରୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ। ଦରଦୀ କଣ୍ଠରେ ପ୍ରକାଶ କଲା ସେ—'ମୁଁ କଅଣ ତୋ ଉପରେ କେବେ ରାଗିପାରେ ପାବନା ? ମୁଁ ମୋଟେ ରାଗିନି।' ଏଇଭଳି ଉତ୍ତର ଯେପରି ପାବନା ସୁମନ୍ତଠାରୁ ଆଶା କରୁଥିଲା ! ବହୁତ କିଛି ଆଶଙ୍କା କରି ଗଛଟିର ପାଣିଦେବା ବାହାନାରେ ସେ ସୁମନ୍ତ ପାଖକୁ ଚାଲିଆସିଥିଲା। ଯାହା ହେଉ ସୁମନ୍ତ ଭାଇ ତା' ଉପରେ ରାଗିନାହାନ୍ତି ! ସାମାନ୍ୟ ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲା ପାବନା।

ଅତି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ କ୍ରମେ ଜଟିଳତର ହୋଇ ଆସୁଥିବା ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଆଉ ଟିକିଏ ହାଲୁକା କରିଦେବାପାଇଁ ସୁମନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କଲା—'ଆଉ କିଛି ପଚାରିବୁନି ପାବନା ?' ସୁମନ୍ତଠାରୁ ଅନେକଟା ସାହସ ପାଇ ସୁଦ୍ଧା ମନ ଭିତରର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାକୁ ଶକ୍ତି ସଂଗ୍ରହ କରିପାରୁ ନଥିଲା ପାବନା। ସୁମନ୍ତ ଆଡ଼କୁ ପୁଣି ଥରେ ଚାହିଁ ନିଜେ ଟିକିଏ ସହାନୁଭୂତିଶୀଳ ହୋଇପଡ଼ିଲା। ସୁମନ୍ତକୁ ଅଯଥା ରାଗେଇବା ମୋଟେ ଉଚିତ ହୋଇନି ତା'ର।

'ଯଦି ନ ରାଗିବ, ତେବେ କହ—ଏତେ ସମୟଧରି କାହିଁକି ଏ ଠିଆହୋଇଥିଲ ?' ସୁମନ୍ତକୁ କଥା କହିବାକୁ ସୁଯୋଗ ଦେବାପାଇଁ ପାବନା ଏତିକି କହିଲା।

'ମୋ ଗଛଟିକୁ ଦେଖୁଥିଲ !' ସତେ ଯେପରି କେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନ ପାବନା ପଚାରିବ ସୁମନ୍ତ ଜାଣିଥିଲା ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତରର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ସାରିଥିଲା। ପାବନାର ଏକ ସାଧାରଣ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଯାଇ ସୁମନ୍ତ ଜାଣି ଜାଣି ପାବନା ଉପରେ ପୁଣି ଗୋଟାଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଲଦି ଦେଇଥିଲା। 'ଆସ ଆସ ତମର ଗୋଟାଏ ଗଛ ହୋଇଗଲାଣି କି। ମତେ ଟିକିଏ ତମ ଗଛଟା ଦେଖେଇ ଦେବନି ?—ଟିକିଏ ରହସ୍ୟ କଲା ପାବନା, ସୁମନ୍ତ ଯେ ଏଥର ନିଜ ଜାଲରେ ନିଜେ ଛନ୍ଦି ହୋଇ ପରାଜୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବ ସେଇକଥା ଭାବି ପାବନା ଆନନ୍ଦିତ ହେଉଥିଲା।

'ଏଇ ଗୋଟାକ'—ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିଲାଭଳି ସୁମନ୍ତ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଲା ପାବନା ଲଗାଇଥିବା ସେବତି ଗଛଟି ଆଡ଼େ। ସୁମନ୍ତର କଥା ଗୁଡ଼ିକୁ ଏଥର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ହେବ। 'ସେଇଟା ତ ମୋ ଗଛ !' ପ୍ରତିବାଦ କଲା ପାବନା।

କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ଯେ ସେଇ ଗଛଟା ତୋର ଅନ୍ୟ ଏକ ରୂପାନ୍ତର, ତେଣୁ ମାଧବୀ ଗଛଟି ଉପରେ ମୋର ଅଧିକାର ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲି !' ଚତୁରତାର ସହିତ କଥାଟାକୁ ବାଗେଇନେଲେ ସୁମନ୍ତ ! ସୁମନ୍ତ ଉପରେ ସବୁବେଳେ ରାଗ ଜମାଇ ରଖୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପାବନୀ କିଛି କହିପାରିନି । ବରଂ ସୁମନ୍ତ ପ୍ରତି ଥିବା ସ୍ନେହ ଓ ଅନୁରାଗତକ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କଲା ଦୁଷ୍ଟାମୀରେ —'ମୁଁ ଜାଣେ ପରା ! ତମେ ଯା ଭିତରେ ବଡ଼ ଦୁଷ୍ଟ ହୋଇଗଲଣି ।' ନିଜେ ଏକଥା ଦୁଇପଦ କହିଲେ ସେକଥା ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରୁଥିଲା ପାବନୀ, ନିଜକୁ ନିଜେ ଲଜ୍ଜିତା ହେଲାଭଳି ଅପମାନିତା ବୋଧ କରୁଥିଲା ସେ । 'ସତ କହୁଛୁ ?' ସୁମନ୍ତ ଟିକିଏ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ନିଜ ଭୁଲଟାକୁ ନିଜେ ସୁଧାରିନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ପାବନୀ-'ତମର ସେ ବାକ୍ ଚାତୁରୀ ଥାଉ । ଆସ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ, ଦୋଳ ଡାକୁଛି ।'

ବିନା ପ୍ରତିବାଦରେ ସୁମନ୍ତ ଅନୁସରଣ କଲେ ପାବନୀକୁ ।

ସୁମନ୍ତ ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି ସେ ଯେପରି ଏକାକୀ ଅନୁସରଣ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି ପାବନୀକୁ, କେତେଦୂର ଯେ ସେ ଚାଲିଲେଣି ଠିକଣା ନାହିଁ । କେତେ ସମୟ ଧରି ଯେ ସେସବୁ ଚାଲିଛନ୍ତି ତା'ର ବି କୌଣସି ଠିକଣା ନାହିଁ । ସୁମନ୍ତ ଦେଖୁଛନ୍ତି —ସାମନାରେ ଝରଣା ଏବଂ ଅଳ୍ପ ପଛରେ ଛୋଟ ବଗିଚାଟା; କିନ୍ତୁ ବାଟ ମୋଟେ ସରୁନି । ପାବନୀ ସେମିତି ହସି ହସି ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲୁଛି ଏବଂ କେବେକେବେ ପଛକୁ ଟିକିଏ ଅନାଉଛି ।

ହଠାତ୍ ଯେପରି ଏକ ଦାରୁଣ ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କଲେ ସୁମନ୍ତ । ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ଏକାକୀ ଯାତ୍ରୀ ସୁମନ୍ତ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୋଇନି । ସବୁ ଝରକା-ଗୁଡ଼ାକ କାଚ ଓ ଲୁହାମିଶା କବାଟ ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଦ କରିଦେଇଛି, କେବଳ ଗୋଟାକ ଛଡ଼ା । ବାହାରର ପ୍ରକୃତିକୁ ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ସେ ସେଇ ଝରକାଟିକୁ କାଚ କବାଟଦ୍ୱାରା ବନ୍ଦ କରିଥିଲେ । ବାହାରେ ଏକ ଶୀତଦିନିଆ ରାତି । ଖୁବ୍ ଧଳା ଜହ୍ନ ଆଲୁଅ ପଡ଼ିଛି । ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ଗାଡ଼ିର ଗତି ସଙ୍ଗେ ତାଳରଖି ପ୍ରକୃତିର ବାସ୍ତବ ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ାକ ପଛକୁ ଧାଇଁ ଯାଉଥିବାର ଅଭିନୟ କରୁଛନ୍ତି । କାଚ ଝରକାଟାର ବାହାର ପାଖେ ଛୋଟ ଛୋଟ କାକରବିନ୍ଦୁ ସବୁ ସ୍ୱଚ୍ଛ କାଚଟାକୁ କେତେବେଳୁ ଅସ୍ୱଚ୍ଛ କରିଦେଇସାରିଥିଲା । କାଚଟା ବେଶ୍ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ଧରଣର ଦର୍ପଣ

ଭଳି ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଥିଲେ । ଆଉ ତା'ର ଭିତରଦେଇ ଅନେକ ସମୟ ଧରି ପାକଣାର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ସୁମନ୍ତ । ପାବଣା ସେମିଷ୍ଟର ଚାଲିଯାଇଛି । କଂପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଭିତରେ ନିଷ୍ପ୍ରଭ ନୀଳ ଆଲୋକର ନାରକ ରାଜତ୍ୱ । ତରୁଣ ଗାଲିଭିଙ୍କ ସୁମନ୍ତ ମୁହଁ ପାଲଟି ଯାଇଛି ।

ସୁଦୂର ଛଅଶହ ମାଇଲ ଦୂରକୁ ସେ ଯାଉଛି । ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ସୀମାନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ନୂଆ କରି ଏକ ହସ୍ପିଟାଲ୍ ଖୋଲାଯାଇଛି । ତାର ଦାୟିତ୍ୱ ନେବ ସେ । ପ୍ରଥମ କରି ଚାକିରୀ କରିବାକୁ ଯାଉଛି ତରୁଣ ଡାକ୍ତର ସୁମନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ । ହସ୍ପିଟାଲ୍‌ଟା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂଆ ଧରଣର । ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସାରେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରି ଫେରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାକିରୀଟା ମିଳିଯାଇଛି । ମାନସିକ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି-ମାନଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା କରିବ ସେ ।

ରାତିର ଅନ୍ଧକାରକୁ ଆଉ ଟିକିଏ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଉପଭୋଗ କରିବାପାଇଁ ନୀଳ ଆଲୋକର ସୁଇଚ୍‌ଟିକୁ ଅଫ୍ କରିଦେଲେ ସୁମନ୍ତ ।

ମେଡ଼ିକାଲ୍ କଲେଜ ହସ୍ପିଟାଲ ।

ସେକେଣ୍ଡ୍ ୟୁନିଟ୍ ମେଡ଼ିକାଲ୍ ଇନ୍‌ଡୋର ପେସେଣ୍ଟ୍‌ମାନଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରୁଛି ସୁମନ୍ତ । ଦୁରସ୍ତ ରୁଟିନ୍ ବନ୍ଧା ଦାୟିତ୍ୱ । ରୋଗର କାରଣ ଏବଂ ରୋଗୀର ଅତୀତ ଇତିହାସ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ହେବ ଯେଉଁଠା କି ରୋଗ ନିରୂପଣ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ । ଧରାବନ୍ଧା ନିୟମ ଅନୁସାରେ କାମ କରିବାକୁ ହେବ ପ୍ରଥମେ, ତା'ପରେ ଯାଇ ବୁଦ୍ଧି ବିଦ୍ୟା । ଗୋଟିଏ ଜଟିଳ ରୋଗୀର ଅତୀତ ଇତିହାସ ସଂଗ୍ରହ କରୁଛି ସୁମନ୍ତ । ରୋଗ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିରୂପଣ କରାଯାଇ ପାରିନାହିଁ । ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ବ୍ୟାଧି ଏକାବେଳକେ ଉକ୍ତ ରୋଗୀକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିଛି ବୋଲି ଯାହା ସନ୍ଦେହ କରାଯାଉଛି, ସେତିକି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ପରୀକ୍ଷା ଚାଲିଛି । ଆଉ କିଛି ଦିନ ଭିତରେ ପ୍ରକୃତ ରୋଗ ଜଣାପଡ଼ିଯିବ । ମାତ୍ର ଏଇତକ ସମୟ ଭିତରେ ରୋଗଟାକୁ ଅନୁମାନ କରିବାକୁ ବିଭାଗୀୟ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ସୁମନ୍ତକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଯେ ନୁହେଁ, ତା' ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ସୁମନ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଯେଉଁ ବେଡ୍‌ଟି ଅଛି, ସେଇ ବେଡ୍‌ର ପେସେଣ୍ଟ୍ ହେଉଛି ଏଇ ଜଟିଳ ରୋଗୀ ତେଣୁ ସୁମନ୍ତ ଟିକିଏ ବେଶୀ ଚିନ୍ତିତ ।

ଜଟିଳ ରୋଗୀଟିର ଇତିହାସ ମଧ୍ୟ ଆହୁରି ଜଟିଳ । ରୋଗୀଟି ଜଣେ ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହେଁ । ସମାଜର ସବୁପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥିଲେ । ମାନସିକ ଅଶାନ୍ତିହିଁ ରୋଗର ପ୍ରଧାନ କାରଣ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରୁଚି ସୁମନ୍ତ । କେସ୍ ହିଷ୍ଟ୍ରିରୁ ସୁମନ୍ତ ଜାଣୁଛି ଯେ ରୋଗୀଟି ସାଙ୍ଘାତିକ ଭାବରେ ମାନସିକ ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ । ତଥାପି ସେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଚି କାଳେ ଆଉ କିଛି ଅଧିକ କାରଣ ବାହାରି ପାରେ ।

ବେଶୀ ଦିନ ସୁମନ୍ତ ବହ୍ମପୁର ର ନ ଥିଲା ପୁରୀରେ । ଛୁଟି ନ ଥାଇ ବି ସେ ଟିକିଏ ବୁଲିଆସିଥିଲା । ସାଧାରଣତଃ ଛାତ୍ରାବସ୍ଥାରେ ଯାହା ହୋଇଥାଏ । ଘରର ଆକର୍ଷଣ ଯେତେ ନ ଥିଲା, ତା'ଠାରୁ ବହୁତ ବେଶୀ ଆକର୍ଷଣ ଥିଲା ପାକଗାର ।

ଟିକ୍ ଷ୍ଟେସନକୁ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ପନ୍ଦର ମିନିଟ ସୁମନ୍ତ କଟେଇଥିଲା ପାକଗା ଘରେ, ପାକଗା ଘରକୁ ବେଶୀ ଯିବା'କୁ ସଂକୋଚ ବୋଧ କରେନି ସୁମନ୍ତ, ତାଙ୍କ ଘରେ ସମସ୍ତେ ସୁମନ୍ତକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ।

ପାକଗା କହୁଥିଲା—ତାଙ୍କ କଲେଜ ଆଠଦିନ ଛୁଟି ଥିଲା । ଆଗରୁ ସୁମନ୍ତ ଆସିଥିଲେ ଖୁବ୍ ଭଲ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ! ଗପସପ କରିବାକୁ ସେମାନେ ଆଉ ଟିକିଏ ବେଶୀ ସମୟ ପାଇପାରିଥାଆନ୍ତେ ! ପାକଗା ବେଶୀ କିଛି ଗପେନି । କଥାବାର୍ତ୍ତାବେଳେ ପ୍ରାୟ ସୁମନ୍ତକୁ ସବୁବେଳେ ଗପିବାକୁ ହୁଏ । ଗୋଟିଏ ବାଧ୍ୟ ଶିଷ୍ୟ ଭଳି ପାକଗା ଖାଲି ଶୁଣିଯାଏ । ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ କହେ ସେ । ତେଣୁ ପାକଗାର ଅଳ୍ପକଥାରୁ ଅନେକ ବେଶୀ ବୁଝିବାର ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇଯାଇଛି ସୁମନ୍ତର । ସୁମନ୍ତ ଅନୁଭବ କରିଥିଲା ପାକଗାର ସେଇ ଗୋଟିକ ବାକ୍ୟ ଗଭୀର ଭାବରେ—'ଆମର ଆଠଦିନ ଛୁଟି ହୋଇଥିଲା । ତମେ ଟିକିଏ ଆଗରୁ ଆସିଥିଲେ—।' ଆଉ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ରହିଯିବାର ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପାରି ନଥିଲା ସୁମନ୍ତ ।

ପାକଗାର ସ୍ମୃତିକୁ ଆଉ ଥରେ ମନେ ପକେଇନେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ପାକଗାଟି ସତେ ତାର କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ! ଆସି କଲେଜରେ ପଢ଼ିଲାଣି, ହେଲେ ପିଲାଳିଆ ଢଙ୍ଗ ଏ ଯାଏ ଯାଇନି । ହାକିମକୁ ରଗେଇ ଦେଲେ ସେ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ । ଗୋଟା ଧଳା ମୁହଁଟି ତା'ର ନାଲିଆ ହୋଇ ଅପୂର୍ବ ରଙ୍ଗ ଧରେ । କେଉଁଠା-ପୁରସ୍କାର ଲାଲ୍ ହୋଇଯାଏ । ଆଉ—ଧଳା ଧଳା ଦାନ୍ତ ଦୁଇଟି— । ସେମିତିକା କେବେ ସେ ରାଗେନି । ଅଭିମାନଟା କିନ୍ତୁ ପୂରାମାତ୍ରାରେ ଥାଏ ।

ସୁମନ୍ତ ଗୃହେଁ ତାଁ ଅଭିମାନିନୀ ପାବନୀ କେମିତି ମଣ, ମଣ ତଥା ତାକୁ
କହନ୍ତା ! କିନ୍ତୁ ସେ ସୌଭାଗ୍ୟ କେବେ ଘୁଟିନି । ପାବନୀ ଖାଲି ସୁମନ୍ତର କଥା
ଶୁଣିବାକୁ ଭଲପାଏ । ଯେଉଁଦିନ ସୁମନ୍ତ ପାବନୀକୁ କହେ ଗପିବାକୁ ସେଦିନ
ପାବନୀ କହେ—'ମୋତେ ଜମାରୁ ଗପି ଆସେନି, ଖାଲି ଶୁଣିବାକୁ ଭଲ ଲାଗେ'
ଦୁଃଖ ଲାଗେନି ସୁମନ୍ତକୁ । ତା'ର ମନେ ହୁଏ ପାବନୀ ଅଳ୍ପ କହିଲେ ବି କଥା
କହେ ଖୁବ୍ ଚମତ୍କାର ଭାବେ କହେ । ସୁମନ୍ତକୁ ଲାଗେ ପାବନୀର କବିତାରୁ
ଯେପରି ପୃଥିବୀର ସବୁଟିକ ମାଦକ ଓ ରୋମାଞ୍ଚ ଲୁଚି ରହି ଦେଇଥାଆନ୍ତା ।
ସୁମନ୍ତ ବାଧ୍ୟ କରିପାରେନି ପାବନୀକୁ କିଛି କହିବାପାଇଁ ଯାଇଥିଲା ।

ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ସେମାନେ ଗପନ୍ତି । ସୁରେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ
କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଠେବେ ବୋଲି ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ
କଥାର ଅନ୍ୟ କୌଣସି କଥା ସହିତ ସମ୍ପ
ା କହାଇବାପରେ ସେ ପାବନୀ
କିମ୍ବା କୌଣସି କଥାର ମୂଲ୍ୟ ନିରୂପଣ କରି କିଛି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲା; କିନ୍ତୁ
ଶୈଳୀ ଅତି ଅଦ୍ଭୁତ । ଠିକ୍ ଗପ ଓ ଅସ୍ଥିର ଭାବରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲେ
ପାବନୀକୁ ଶୁଣିବାକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗେ
ଶେଷ ହୋଇ ପାରେନି । ସମୟ ମଧ୍ୟ ନ ଥିଲା । ଗାଡ଼ି ସମୟ ପାଖେଇ

ଅନେକ ଥର ଘଣ୍ଟା ଘ
କେବେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅ ୀ ବିଦାୟ ଦେଇଥିଲେ ସୁମନ୍ତକୁ । ଓଜନିଆ
ଅତି ସହଜ ଭାବରେ ସୁମନ୍ତ ପାଏ କରି ଷ୍ଟେସନଆଡ଼େ ଆଗେଇଲା ସୁମନ୍ତ । ତାକୁ
ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ । ସ୍ୱାର୍ଥହୀନ ଭାବିତରେ ସେ ପାବନୀକୁ ଅତି ନିକଟରେ ପାଇ
ବେଳେବେଳେ ଗର୍ବ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭ କଥା ଯେପରି ଅକୁହା ରହିଯାଇଛି, ସବୁଦିନ
ବେ ।

ପାବନୀ ସଙ୍ଗେ ଶେଷ
ସୁମନ୍ତ ସ୍ୱକାର୍ଯ୍ୟରେ ମନୋନିବେଶ କରେ । ଏକ
କିଛି କହିବାକୁ ଚାହିଁ ବି ପାବନୀ ର୍ କରି ମନରୁ ପୋଛିଦିଏ । ସହପାଠୀମାନେ
କିଛି ପଚାରିବାକୁ ଚାହିଁ ଥିଲେ; କି
ପଚାରିଥାଆନ୍ତା ! କାଳେ ପାବ ବେଳେ ସୁମନ୍ତ ବରାବର ଅନ୍ୟମନସ୍କ ରହେ ।
ରହିଥିଲା । ହୃଦୟର ସମସ୍ତ ସୁଞ୍ଜ ଠଦିଏ ଏବଂ ତା'ର ଉତ୍ତରରେ ସୁମନ୍ତ କହେ

ପାବନୀର ସାନ ଭଉ ଗୋଟାଏ ଚଳଚ୍ଚ ଲେଖି ହେବ ସେଇଥି
କହିଥିଲା, 'ଜାଣିଚ ସୁମନ୍ତ ଭା ଅନ୍ୟମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରନ୍ତି । ସୁମନ୍ତ
ହୋଇପାରିଛି ।' ସୁମନ୍ତ ପ୍ରଥମେ ଗୌରବରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦିଏ ।

କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟାପକ ପଚାରନ୍ତି, 'ତମେ ବହୁତ ଶୁଖିଲା ଦେଖାଯାଉଛ କାହିଁକି ପାବନୀ ? ଅସୁସ୍ଥ ? କଥାଟିକୁ ମୋଟେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରେନା ପାବନୀ । ଅଧ୍ୟାପକ ମହାଶୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତିଶୀଳ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ସେଇଭଳି କହନ୍ତି । ପାବନୀ ତେଣୁ କଥାଟିକୁ ମୋଟେ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଭଳି ନ ଶୁଣିବାକୁ । କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅସୁସ୍ଥତା ନଥାଇ ମଧ୍ୟ ସେ ଶୁଖିଲା ଦେଖାଯାଉଛି । ଅସମ୍ଭବ । ମିଛ କହୁଛନ୍ତି ଅଧ୍ୟାପକ ମହାଶୟ । ପଦାର୍ଥ ବିଦ୍ୟା ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କର ସିନା ଜଡ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଜ୍ଞାନ ଅଛି । ଜୀବନ୍ତ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ସାଙ୍ଗସାଥୀମାନେ ଟିକିଏ ସୁବିଧା ପାଇଲେ ଠିକ୍ ସେହିକଥା କହନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ପାବନୀ କଥାଟା ଉପରେ ଟିକିଏ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଏ ! ସତରେ କଅଣ ତା' ମନ ଭଲ ନାହିଁ ? ଅନୁଭବ କରେ କଥାଟିକୁ ଟିକିଏ । ନା । ସେ ସବୁ କିଛି ନୁହେଁ, ସେ ବେଶ୍ ଭଲ ଅଛି ।

ଅଉ କେତେଜଣ ବାନ୍ଧବୀ ମଧ୍ୟ ଛଳେଇ ଛଳେଇ କହିବାକୁ ଭୁଲିଲେନି । ଅନୁରାଧ ସବୁଧା ସୁଯୋଗ ଟିକିଏ ପାଇଲେ କହିପକାଏ । ସୁମନ୍ତଭାଇଙ୍କୁ ଟିକିଏ ଭଙ୍ଗାଇ ଅଣିଲେତ ସବୁ ଛିଣ୍ଡିଯାଆନ୍ତା । ତା' ପରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳନ୍ତା ପାବନୀ ଜନସାଗ ଖୁସି ଅଛି । ଅବଶ୍ୟ ସେ ଆଉ କାହାଆଗରେ କହେନା । ପାବନୀକୁ ଏକୁଟିଆ ପାଇଲେ କେବେକେବେ କହିଦିଏ । ଅନୁରାଧା ପାବନୀର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ । ପାବନୀ ନ ହସିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ ବି ନୀରବରେ ଟିକିଏ ହସିଦିଏ ।

ଅଧ୍ୟାପକ ମହାଶୟଗୁଡ଼ାଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଦେଇଥିଲେ । ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତର ଗୁଡ଼ିକ ଦୁଇଦିନ ପୂର୍ବରୁ ନେଇ ଯାଇଥିଲେ । ସେଦିନ ଖାତା ଫେରାଇ ଦେବାର କଥା । ଖାତାଗୁଡ଼ିକ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୁଆ ହୋଇଥାଏ । ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଖି ମଝିରେ ମଝିରେ ଘୁରି ଆସୁଥାଏ ସେଇ ଛୋଟିଆ କାଗଜ ଗଦାଟି ଉପରେ । କେତେବେଳେ ଖାତାଗୁଡ଼ିକ ଫେରାଇ ଦିଆଯିବ । କାହାର କେତେ ଭୁଲ ହୋଇଥିବ, ଯଦି କ୍ଲାସରେ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାଶୟ ଗାଳି ଦିଅନ୍ତି, ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ମନଟି ଭିତରେ ପୁଣି ଆଶଙ୍କାଗୁଡ଼ାଏ ଜମାଟ ବାନ୍ଧି ଆସେ । ଖାତା ଗଦାଟି ଉପରୁ ଥରେ ଥରେ ଆଖି ବୁଲିକି ବ୍ଲାକବୋର୍ଡ଼ ଉପରକୁ ଉଠିଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଛାତ୍ରର ଅବସ୍ଥା ଯାହା ହେବାର କଥା ।

(ତ୍ରା ଶେଷହେଲା । ଘଣ୍ଟା ବାଜିବାକୁ ତମାମ୍ ଦଶମିନିଟ୍ ଥାଏ । ଖାତାଗୁଡ଼ିକ ବାଣ୍ଟିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ର । ରୋଲନମ୍ବର ଅନୁସାରେ ବାଣ୍ଟୁ ବାଣ୍ଟୁ ଖାତାଗଦାଟି ଶେଷ ହୋଇଗଲା, କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଖାତା ମିଳିଲାନି ସମସ୍ତଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ଦୂରୀଭୂତ କଲେ ଅଧ୍ୟାପକ—'ପାବନୀ, କ୍ଲାସ ପରେ ମତେ ମୋ ରୁମରେ ଦେଖା କରିବ ।' ବେଗ୍ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱ ଶେଷ ହୋଇଗଲା ଭଳି ତ୍ରୁଟିଣାତ୍ର ଫଟକୁ ବୁଲିପଡ଼ି ଅଧ୍ୟାପକ ଲେକ୍ଚର ଥିଏଟର ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରି ଗଲେ ପିଅନ ଆସି ଆଟେଣ୍ଡାନ୍ସ ରେଜିଷ୍ଟରଟା ନେଇଗଲା ।

ମନ୍ଦ କେତୋଟି ମିନିଟ ପାଇଁ ଲେକ୍ଚର ଥିଏଟର ମଧ୍ୟରେ ଖେଳିଗଲା ଏକ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଆଲୋଡ଼ନ । ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପଦକ ପ୍ରାପ୍ତ ତରୁଣ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ର କେବେ କାହାକୁ ନିଜ ରୁମକୁ ଡାକି ନାହାନ୍ତି । ଏପରିକି କହୁ ଶୁଣିଲେ ମଧ୍ୟ ମନାକରନ୍ତି । ଉପଦେଶ ଦିଅନ୍ତି 'କ୍ଲାସରେ ମତେ ପଚାରିଲେ ଭଲହେବ । ତମେ ବି ଜାଣିବ, ଅନ୍ୟମାନେ ବି ଜାଣିବେ, ଆଉ କ୍ଲାସରେ ମତେ ଯେପରି ପଚାରିବ ।' ସେଇ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ର ଆଜି ଗୋଟିଏ ଛାତ୍ରୀକୁ ଡକେଇଛନ୍ତି । ହୁଏତ ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ନମ୍ବର ରଖିଛି କିମ୍ବା ଇଏ୍ ବି ହୋଇପାରେ ଯେ ସବୁଠାରୁ କମ ନମ୍ବର ରଖିଛି । ତା' ନ ହୋଇଥିଲେ ଏତେ ପିଲାଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣକୁ ବା ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ର ଡାକିବେ କାହିଁକି ? ଏହି ଅଦ୍ଭୁତ ଆଲୋଡ଼ନଟି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ଲୋପ ପାଇଯିବା ପାଇଁ ଦୁଇତିନି ମିନିଟରୁ ବେଶୀ ସମୟ ନେଇ ନଥିଲା । ପିରିଅଡ଼୍ ଶେଷ ହେବାର ଘଣ୍ଟା ବାଜି ସାରିଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ପିରିଅଡ଼୍ ଆରମ୍ଭର ସୂଚନା ମିଳି ଥିଲା । ଲେକ୍ଚର ଥିଏଟର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଖାଲି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ପାବନୀ କିନ୍ତୁ ମନେ ମନେ ଅନେକ କିଛି ଆଶଙ୍କା କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ପିରିଅଡ୍‌ରେ ଜୁଲଜି ଅଧ୍ୟାପକ ଆସୁ ଆସୁ ହିଁ ଏବେ ଡେଣ୍ଡଜର ଦେଇ- ଥିଲେ । ତେଣୁ ପାବନୀକୁ ସହପାଠିନୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆଉଟିକିଏ ଅଧିକ ସମୟ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ସୁବିଧା ମିଳିଥିଲା । ଜୁଲଜି ଅଧ୍ୟାପକ ଆସିଲେ ଆଟେଣ୍ଡାନ୍ସ ନେଇ ସାରିବା ପରେ ନୋଟ ଡାକିବା ତାଙ୍କର ଏକ ନୀତିଗତ ଅଭ୍ୟାସ । ପାବନୀ କିନ୍ତୁ କମା କିଛି ଲେଖିପାରିଲାନି । ଏଇ ପିରିଅଡ୍‌ଟା ପରେ ତାକୁ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ରୁମକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏତେ ପିଲା ଥିଲେ ! ଆଉ କାହାକୁ କଅଣ ଡାକିଥିଲେ ଚଳି ନ ଥାନ୍ତା ! ! ପାବନୀକୁ

କାହିଁକି ଡାକିଲେ ? ପୁଣି ଏତେବଡ଼ କ୍ଲାସଟାରେ ? ହୁଏତ କ୍ଲାସରେ ସବୁଠାରୁ କମ୍ ନମ୍ବର ସେ ରଖିଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ତ ଏତେ ଖରାପ ପିଲା ନୁହେଁ । ସବୁବେଳେ ତ ସେ ପରୀକ୍ଷାରେ ଭଲ କରିଆସିଛି । ଏଥର ବି ମଧ୍ୟ ତିନି ଭାଗରୁ ବେଶୀ ଅଙ୍କ ଠିକ୍ କରିଛି । ତେବେ କଅଣ ଆଜି କ୍ଲାସରେ ସେ ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ନମ୍ବର ରଖିଛି ? ନା, କ୍ଲାସରେ ବହୁତ ଭଲଭଲ ପିଲା ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସବୁତକ ଅଙ୍କ ତ ନିଶ୍ଚୟ ଠିକ କରିଥିବେ । ସବୁକିଛି ଗୋଳମାଳ ହୋଇଗଲା ପାବନୀର । ଆଉକିଛି ଭାବିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ନ କରି ପାବନୀ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲା ଚାଲିଥିବା ପିରିଅଡ୍ ଶେଷହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ର—ମୋଟେ ଦୁଇବର୍ଷ ତଳେ ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଡିଗ୍ରୀ ଲାଭକରି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପଦକ ପାଇଛନ୍ତି । ପ୍ରଥମଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରଥମ ହୋଇ ପାସ କରିବାର ଗୌରବ । ସାଧାରଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ—ସାମାନ୍ୟ ଗୋରା—ଦେଖିଲେ ଖୁସି ଲାଗେ । ଗର୍ବର ଲେଶମାତ୍ର ଚିହ୍ନ ନାହିଁ ମୁହଁରେ । ଦୁଇ ବର୍ଷ ହେଲାଣି ପାସ କଲେଣି ! କିନ୍ତୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବିବାହିତ । ହେଲେ, ଖୁବ୍ ଭଲ ଲୋକ । ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେହି କିଛି ଶୁଣିବାକୁ ପାଇ ନାହାନ୍ତି ।

କଲେଜ ଛୁଟି ହେବାର ସଙ୍କେତ ମିଳିଲା । ଏଣିକି ପାବନୀର ପାଳି । ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ରୁମ୍‌କୁ ଯିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ଏବେ ତାରି ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରା ହୋଇଛି—ନିଜର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ । ଅନୁରାଧାକୁ ବହୁତ କରି ଅନୁରୋଧ କଲା ପାବନୀ, କିନ୍ତୁ ଅନୁରାଧା ରାଜି ହେଲାନି । ଦେହରୁ ସମସ୍ତ ରକ୍ତ ଶୁଖି ଯାଇଥିଲା ଭଳି ପାବନୀ ଖୁବ ଶୁଖିଲା ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ଏକ ବୁଢ଼ା ରୋଗିଣୀର ଗତି ନେଇ ସେ ଆଗଉଥିଲା ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ ଆଡ଼କୁ ।

ଭିତରକୁ ପଶିବା ପାଇଁ ଯେତିକି ସାହସ ଦରକାର, ସେତିକି ପାବନୀର ଲୋପ ପାଇଯାଇଥିଲା । ତଥାପି ସବୁଜିଆ ପରଦାଟା ଏପାଖେ ମୂଡକରି ସେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇମିନିଟ କଟାଇ ଦେଲା । ତା' ପରେ ଶରୀରର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଓ ସାହସ ସଙ୍ଗଠିତ କରି ଧୀର କଣ୍ଠରେ ଅନୁମତି ଚାହିଁଲା । ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ଅନୁମତି ନେଇ ରୁମ୍ ଭିତରକୁ ପଶିବା ଏକ ନିୟମ—ଶରୀରରେ ଅଦବକାଇଦା । ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ର ମଧ୍ୟ କିଛି ଭୁଲ କରି ନ ଥିଲେ । ଟେବୁଲ ପାଖରେ ପଡ଼ିଥିବା ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚେୟାରରେ ବହୁତ କଷ୍ଟରେ ବସିଲା ପାବନୀ । ହୁଏତ ସେଇଟା ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କର ଅନୁରୋଧ କିମ୍ବା ଆଦେଶ ।

'ତମେ ଆଉ ଟିକିଏ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ପରୀକ୍ଷାରେ ଖୁବ୍ ଭଲ କରନ୍ତ । ବାସ୍ତବିକ ତମଠାରୁ ମୁଁ କେବେ ଏତେ ଆଶା କରି ନ ଥିଲି ।' କଥା ଆରମ୍ଭ କଲେ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ର । ପାବନୀ ହରାଇ ବସିଥିବା ନିଜର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଓ ସାହସ ଫେରି ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । ନିଜକୁ ସେ ଆଉ ଟିକିଏ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା । ଶୋଷାପଡ଼ି ଯାଇଥିବା ବରଫ ଭଳି ଧଳା ମୁହଁଟି ଉପରେ ଆନନ୍ଦର ଏକ ଛାପ ହୁଏତ ଭରିଆସିଥିବ ଏବଂ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ର ହୁଏତ ଦେଖି ପାରିଥିବେ । କିନ୍ତୁ ପାବନୀ କୌଣସି ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କରିପାରୁ ନ ଥିଲା । ଏଇକଥା ଦୁଇପଦ ମାସରେ ଶୁଣିଥିଲେ ସେ ହୁଏତ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତା ।

ଖାତାଟି ଧରି ଠିଆ ହେଉଥିଲା ପାବନୀ । ଆସିବାବେଳେ ଦେହ ଝୁଲଟି ଭିତର ଯେଉଁ ପରିମାଣରେ ଥରୁଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ କମି ଯାଇଛି । ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଜ୍ୱର ରୋଗୀଭଳି ଦୁର୍ବଳତା ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ସେ । ଚେୟାରର ଆଡ଼ୁଇ ସିଧା-ହୋଇ ଠିଆ ହେଲା ଏବଂ ନମସ୍କାରଟିଏ କରି ଫେରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲା ପାବନୀ । ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ର ମଧ୍ୟ ପ୍ରତି ନମସ୍କାର ଜଣାଇଲେ ।

ମନ ଭିତରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଥର ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣେଇ ବିଦାୟ ଅଣିଲା ପାବନୀ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ରଙ୍କଠାରୁ । ଯା ପୂର୍ବରୁ ସେ କେତେ କଅଣ ଆଶଙ୍କା କରି କରି ଅବସାଦରେ ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ସାଙ୍ଗପିଲାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ବଡ଼ ଖରାପ । ଅଯଥା ପାବନୀକୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରି ପକାଇଥିଲେ । ଫେରିବାବେଳକୁ ପାବନୀ ଯଥେଷ୍ଟ ଶକ୍ତିଥିବା ଭଳି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା । ଗାର୍ଲସ କମନରୁମ୍‌ରେ ଅନୁରାଧା ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା । ସବୁ ସାଙ୍ଗସାଥୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଚାଲିଯାଇ ନ ଥିଲେ । ପାବନୀ ସବୁକଥା କହିଲା ଓ ସାଙ୍ଗସାଥୀମାନଙ୍କ କୋଳାହଳରେ ଛୋଟିଆ କମନରୁମ୍‌ଟି ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ଆନନ୍ଦମୁଖର ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ପରିଭ୍ରମଣ ।

ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସାଳୟ—କଲିକତା । ଭାରତର ପ୍ରତି ରାଜ୍ୟରୁ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ଅଭିଜ୍ଞତା ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ବର୍ଷର ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଆସିଥାଆନ୍ତି । କିଛିଦିନ ରହି ମାନସିକ ବିକାରଗ୍ରସ୍ତ ରୋଗୀମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ଏଇ ତରୁଣ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

ଡଲହୌସୀର ଏକ ଛାତ୍ରାବାସରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିଲେ ସୁମନ୍ତ । ସେ ଏକାକୀ ନୁହନ୍ତି, ତାଙ୍କ ସହପାଠୀମାନେ ମଧ୍ୟ ସେଇ ଡୋମହଲ୍ସ ସିମେଣ୍ଟବୋଳା କୋଠାଟିରେ ରହୁଥିଲେ । ପୁରା ଗୋଟାଏ ମାସ ସେମାନଙ୍କୁ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ବାରଦିନ ମୋଟେ ହୋଇଛି । ଆହୁରି ଅଠରଦିନ ବାକି ।

ଦୁଇଜଣିଆ ସ୍ଲିଟିଂ କୋଠରୀଟିର ଦ୍ୱିତୀୟ ସହପାଠୀଟି ବାହାରକୁ ଟିକିଏ ଯାଇଛି । ଏଇ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଆସିଯିବ । ଆଜିର କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀର ପ୍ରଧାନ ଆକର୍ଷଣୀୟ ବସ୍ତୁ ହେଉଛି ବଟାନିକାଲ୍ ଗାର୍ଡେନରେ ଏକ ବଣଭୋଜି । ସବୁଜର ଛାଇ ଛାଇ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଠୁଳ ହେବେ । ନିର୍ଜନ କୋଠରୀଟିର ଏକାନ୍ତ ଅଧିବାସୀ ସୁମନ୍ତ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ନେଉ ନେଉ ଟିକିଏ ମନେ ପକେଇ ନେଉଥିଲେ ପାବନୀ କଥା । ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତଭାବରେ ସେ ଅତୀତର ମଧୁର ସ୍ମୃତିଗୁଡ଼ାକ ବାରମ୍ବାର ମନେ ପକେଇ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଭୁଲିଯିବା ପାଇଁ ସେ କେବେ-ହେଲେ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି, ବରଂ ଯେପରି ଭୁଲି ନ ଯାଏ ସେଥିପାଇଁ ସେ ନିରୋଳାରେ ଅନେକ ଥର ସ୍ୱୀୟ ଆଲବମଟିକୁ ପଢ଼ିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଇଥିରୁ ହୃଦୟର ସମସ୍ତ ଜଡ଼ିଭୂତ ଆନନ୍ଦକୁ ଉପଭୋଗ କରି ପାରିଛନ୍ତି । ଅନେକ ଦିନ ହେଲା ସେ ପାବନୀ ପାଖକୁ କୌଣସି ଚିଠିପତ୍ର ଦେଇନି । ଇଚ୍ଛା ଯେ କରୁନି ତା ନୁହେଁ ! ପାବନୀ ଚିଠି ନ ଦେବାପାଇଁ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ।

ଦରଜା ପାଖରେ ହାଲୁକା ଏକ ଆବାଜ ହେଲା । ରମେନ୍ଦ୍ର ଆସିଗଲେ ବୋଧହୁଏ । ରମେନ୍ଦ୍ର—ସୁମନ୍ତର ସହପାଠୀ ଏବଂ ଏହି ସ୍ଲିଟିଂ ଦୁଇଜଣିଆ କୋଠରୀର ଅନ୍ୟତମ ଅଧିବାସୀ । ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ ପରି ସୁମନ୍ତ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ଦରଜା ଆଡ଼କୁ । ହଁ, ସେ ଆସିଗଲେ ବୋଧେ—ବଟାନିକାଲ ଗାର୍ଡେନ ଯିବାକୁ ହେବ । କବାଟଟା ଫିଟାଇ ଫିଟାଇ ଗୁଡ଼ାଏ କଥା ଭାବିନେଲେ ସୁମନ୍ତ ।

ଅନୁମାନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟ । ରମେନ୍ଦ୍ରର ଅନୁରୋଧଟାକୁ ଏକ ଆଦେଶ ରୂପେ ପାଳନ କରି ଠିକ୍ ପରେ ପରେ ବାହାରିଗଲେ ସିଧାସଳଖ ସୁମନ୍ତ । ତଳେ ନୀଳରଙ୍ଗର ବସଟାଏ ଠିଆ ହୋଇଛି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସହପାଠୀମାନେ ବସି ସାରିଲେଣି ପ୍ରାୟ । ହୁଏତ ଆଉ କେତେଜଣ ଦୁଇଜଣ କୋଣଟି ନେଇ ପାଇଥିବେ ।

ପାବନୀ ପାଖରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ନେଇଥିବାର ସମସ୍ତ ମୋହକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ସୁମନ୍ତ ବସ୍ ଭିତରେ ଏକ ଆସନ ଦଖଲ କଲେ । ପରିସ୍ଥିତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେ ଅଭିନୟକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲେ । ଏଣେ ସୁନ୍ଦର ସକାଳଟାର ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭୂତି ସବୁ ମାଟି କରିଦେଉଛି ଏଇ ପୂର୍ବନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ । ମନେ ମନେ ରାଗ ଜମାଇ

ବାନ୍ଧୁଥିଲା ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଉପରେ । ଶିକ୍ଷକ ଜଣକ ତରୁଣ ହୋଇଥିବାରୁ ଏମାନଙ୍କ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ—ରବିବାରିଆ ସକାଳଟାକୁ କଟାଇବାକୁ ଅବଶ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀଟା ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧୀନ; କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କେହି ଅସହଯୋଗ କରନ୍ତିନି ।

ବସଟି ଗଲା । ବଟାନିକାଲ୍ ଗାର୍ଡେନ ଅଭିମୁଖେ ନୁହେଁ, ଲେଡିଜ୍ ହଷ୍ଟେଲ ଅଡ଼େ । ଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏଇ ବସରେ ଯିବାକୁ ହେବ । ସହରର ଜନାକୀର୍ଣ୍ଣ ରାସ୍ତାଟି ଟପି ଏକ ଅଳ୍ପ ଗହଳ ରାସ୍ତାରେ ଅଳବାଟ ଯିବାପରେ ବସଟି ରହିଲା । ଏକ ହଳଦିଆ ତିନିତାଲା କୋଠା । ଆକାରରେ ଅବଶ୍ୟ ଟିକିଏ ଛୋଟ । ଏଇ ଗୋଟାକ ଲେଡ଼ିଜ୍ ହଷ୍ଟେଲ । ସହପାଠୀମାନେ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିଲେ ଭଳି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆସି ବସ ଭିତରେ ଖାଲିଥିବା ଆସନଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ବିବାଦରେ ଅଧିକାର କରିନେଲେ । ଏସବୁ ନିତାନ୍ତ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ପରଖି ନେଉଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ପାବନୀ ଯଦି ତାର ଏଇ ସହପାଠିନୀମାନଙ୍କ ସହିତ ବସ ଭିତରକୁ ଉଠିଆସି ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ସେ ଆସି ସୁମନ୍ତ ପାଖରେ ବସିପଡ଼ି ଥାଆନ୍ତା ଓ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭଳି ଗପସପ ଖେଳି ଦେଇଥାଆନ୍ତେ ।

ଦୁଇ ପାଖରେ ଉଚ୍ଚା ଉଚ୍ଚା ଗଛଗୁଡ଼ିକ ପଛରେ ପକେଇ ଧାଇଁ ଚାଲିଥିବା ଲମ୍ବାଳିଆ ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ବସି, ସୁମନ୍ତ ଏକଲୟରେ ସାମନାକୁ ଚାହିଁଥାଏ । ବଟାନିକାଲ୍ ଗାର୍ଡେନରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ ସେ ବୋଧହୁଏ ମୁକ୍ତି ପାଇ ଯାଆନ୍ତା । ତା-ପରେ ସେ ନିବିଡ଼ ବୃକ୍ଷରାଜି ମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ ହଜେଇ ଦେଇ ଗୋଟିଏ ନିରୋଳା ସ୍ଥାନ ଦେଖି ଟିକିଏ ବସି ଯାଆନ୍ତା । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯେତେ ଉପରକୁ ଉଠିଲେ ମଧ୍ୟ ଗଛ ଛାଇ ଯୋଗୁଁ ଖରାତାତି ତାକୁ ମୋଟେ ବାଧନ୍ତାନି । ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜ ଓ ଗୋଟିଏ ପେନସିଲ୍ ମିଳିଲେ ପାବନୀର ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ସ୍କେଚ୍ ମଧ୍ୟ ତିଆରି କରନ୍ତା ଏବଂ ଅସ୍ଥାୟୀ ଛାତ୍ରାବାସକୁ ଫେରିବା ମାତ୍ରେ ସ୍କେଚ୍‌ଟିକୁ ପାବନୀ ପାଖକୁ ପଠାଇ ଦିଅନ୍ତା ।

ବଟାନିକାଲ୍ ଗାର୍ଡେନ ଗେଟ୍‌ପାଖରେ ବସ୍ ଅଟକିବା ମାତ୍ରେ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ସମସ୍ତେ ଓହ୍ଲେଇଗଲେ । ବସ ଭିତରେ ଜମି ଆସିଥିବା ବନ୍ଧୁତ୍ୱକୁ ଆଉ ଟିକିଏ ଜମାଟ କରି କେତେକ ତରୁଣ ତରୁଣୀ ମଧ୍ୟ ଯୋଡ଼ି ଯୋଡ଼ି ହୋଇ ଗପ କରି କରି ଆଗେଇ ଗଲେ । ସାମନାରେ ବିସ୍ତୃତ ମନୁଷ୍ୟକୃତ ଅରଣ୍ୟ—ବିଭିନ୍ନ ଜାତିର ବୃକ୍ଷରାଜି, ଲତା ଗୁଳ୍ମ, ଫୁଲପଟି—ଅଉ ତାରି ମଧ୍ୟରେ ଲମ୍ବି ଯାଇଛି ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ରାସ୍ତା । ଏପାଖ ସେପାଖ ଛନ୍ଦା ଛନ୍ଦ ହୋଇ ।

ରୋମାଞ୍ଚକର ପରିବେଶକୁ ଅଉ ଟିକିଏ ରୋମାଞ୍ଚିତ ଭାବରେ ଅନୁଭବ
କରିବା ପାଇଁ ତରୁଣ ତରୁଣୀଗଣ ମନଖୋଲା ଗପ ଗହଣରେ ଅବହେଳା କରୁ
ନ୍ତ ଥିଲେ । ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଗ୍ରୁପ ହେଉଛି, ଯେ କୌଣସି ଗ୍ରୁପରେ ଗଲେବି
ନୂଆ ନୂଆ ଲାଗିବ—ଖୁବ୍ ମଜା ଲାଗିବ । ହଜି ଯିବା'ର ତ ଆଶଙ୍କା ନାହିଁ ।

ଏକାକୀ ବାହାରିଗଲେ ସୁମନ୍ତ । ଓହ୍ଲାଣ ପାଖକୁ ମେଡ଼ ଯା'ଇଥିବା ଗ୍ରୁପ-
ଟିରେ ସେ ଆଟେଇଲେ । ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଦିଶୁଥିବା ସବୁ ସବୁ ସବୁଜିଆ ପତ୍ରର
ଏକ ଲତା ଆଡ଼କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ସେ ନିତାନ୍ତ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ଚାଲିଥିଲେ
ଭଦ୍ରତା ଖାତିରରେ ହଠାତ୍ ଟିକିଏ ତା'କୁ ପଛକୁ ବୁଲିପଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିଲା
କେହି ଜଣେ ସହପାଠିନୀ କଣ୍ଠସ୍ୱର । ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ତଳୁ ଆଗାକରେ ବୋଧେ
ସୁମନ୍ତ ଟିକିଏ ଠିଆ ହୋଇଗଲେ ଓ ସମସ୍ତ ସନ୍ଦେହକୁ ଦୂରୀଭୂତ କରିବ
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପଛକୁ ଅନେଇଲେ । ଦେବକାନ୍ତ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଆସୁଛି । କାନ୍ତ—
ମେଡିକାଲ କଲେଜ ପ୍ରଥମ ବାର୍ଷିକଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ କ୍ଲାସ ପାର୍ଟନର
ସୁମନ୍ତର ।

କାନ୍ତ ପାଖେଇ ଆସିଲା । ତା' ପରେ ସୁମନ୍ତ ସଙ୍ଗେ ତାଳ ରଖି ଚାଲିବାକୁ
ସେ ଆରମ୍ଭ କଲା । 'ଆପଣ ଏକା ଏକା ଚାଲି ଆସିଛନ୍ତି ନା ?' କାନ୍ତର କଥାକୁ
ମନେ ମନେ ତାରିଫ କରୁଥିଲେ ସୁମନ୍ତ । କାନ୍ତ ମଧ୍ୟ ଏକାତ ଏଆଡ଼େ ଆସୁଥିଲା
ସୁମନ୍ତର ଏକାକୀ କୁଆଡ଼େ ଯିବା ଅପେକ୍ଷା କାନ୍ତର ଏକାକିନୀ କୁଆଡ଼େ ଯିବା
ମଧ୍ୟରେ ଢେର ତଫାତ୍ । ସୁମନ୍ତ ହଜିଗଲେ ମଧ୍ୟ କେହି ଯେ ବିଷୟରେ ସାମାନ୍ୟ
ମୁଣ୍ଡ ଖେଳେଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେନି; କିନ୍ତୁ କାନ୍ତ ··· । ଅଥଚ ନିଜେ କ
ଆଘାତ କରୁଚ ସୁମନ୍ତକୁ ! ଏକ ସହଜ ଉତ୍ତର ଦେବା ବାହାନାରେ କାନ୍ତକୁ
ସାମାନ୍ୟ ଅପ୍ରତିଭ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସୁମନ୍ତ—'ତମେ ଏମିତି ଏକାକିନ
ହୋଇ କୁଆଡ଼େ ବାହାରି ପଡ଼ିଥିଲ କାନ୍ତ ?' ସୁମନ୍ତ ଭାବିଥିଲେ ହୁଏତ କାନ୍ତ ଟେ
ଲଜ୍ଜିତା ହୋଇପଡ଼ିବ । ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଅଉ ଟିକିଏ ରଙ୍ଗେନ୍ କରିବା ପାଇଁ ସେ ଟିକିଏ
ହସିଦେଲେ ମଧ୍ୟ । ମାତ୍ର କାନ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିଲାଭଳି ଉତ୍ତର ଦେଲା—'ଆପଣଙ୍କୁ ଏକ
ଏକା ଯାଉଥିବାର ଦେଖି ମୁଁ ଆସିଲି ନା ।' ଅଳ୍ପକଥାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ଏବ
ପ୍ରଶ୍ନ ଲୁକ୍କାୟିତ ରଖି ଯେପରି କାନ୍ତ କହିଲା ! ସୁମନ୍ତ ଭାବୁଥିଲେ ପ୍ରଥମବାର୍ଷି
ଛାତ୍ରୀ କାନ୍ତର ଗତ ଛଅମାସ ଭିତରେ କେତେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଯାଇଛି
ଜୀବନରେ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ କଥା କହିବାର ଶୈଳୀରେ ପରିଚିତ ହେଲାଭଳି

ଲାଗୁଥିଲା ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ । ଯେଉଁ କାନ୍ତି ଦିନେ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ କହୁଥିଲା—ବାସ୍ତବିକ୍, ଆପଣ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର କଥା କହିପାରନ୍ତି ସୁମନ୍ତବାବୁ । ସେଇ କାନ୍ତି ପାଖରେ ଆଜି ସୁମନ୍ତ ନିଜେ ପରାଜୟ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି । କେବଳ କାନ୍ତିର ଉତ୍ତରର ଏକ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଦେଲା ସୁମନ୍ତ—'ମୋ ପ୍ରତି ତେବେ ତୁମର ଯଥେଷ୍ଟ ସ୍ନେହ ସହାନୁଭୂତି ଅଛି । ସେଥିପାଇଁ ତୁମକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଉଛି କାନ୍ତି ।' କାନ୍ତିର ସଫା ମୁହଁଟି ଟିକିଏ ଡାଳିଆ ରଙ୍ଗ ଧରି ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଲାଲ ହୋଇଗଲା । ଲଜ୍ଜାର ଆଭାସ । ଲଜ୍ଜିତା ହେଲେ ମଧ୍ୟ କାନ୍ତି କୌଣସି ପ୍ରତିବାଦ କରି ନ ଥିଲା । ବରଂ ଟିକିଏ ହସିଦେଇ ସୁମନ୍ତ କଥାର ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଅର୍ଥ ପ୍ରତି ପୂର୍ଣ୍ଣପ୍ରାଣରେ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇଥିଲା ।

ଅଦୂରସ୍ଥ ସରୁସରୁ ପତ୍ରବିଶିଷ୍ଟ ଏକ ଲତାକୁଞ୍ଜଆଡ଼େ ସୁମନ୍ତ ଆଗେଇଥିଲା । କାନ୍ତି ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କରୁଥିଲା—ଯେପରି ତାର ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସେଇ ଲତାକୁଞ୍ଜଟି । କଥାବାର୍ତ୍ତାର ମାଦକତାରେ ଦୁହେଁ ଭୁଲି ଯାଉଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳୀର ଦୂରତ୍ୱ । ଦୁହିଁଙ୍କର ଅଜାଣତରେ ଦୁହେଁ ସେହି ସରୁସରୁ ପତ୍ରବିଶିଷ୍ଟ ଲତାଟି ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଲତାକୁଞ୍ଜଟିକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁକରୁ କହିଲା ସୁମନ୍ତ—'ବୁଝିଲନା କାନ୍ତି, ମୁଁ ତୁମକୁ ଏହି ଗଛଟିକୁ ଦେଖି ଭାବିଥିଲି ଯେ କୃଷ୍ଣଲତା ହୋଇଥିବ ବୋଲି; କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲଣି ନା, ଫୁଲଗୁଡ଼ାକ ଟିକିଏ ବଡ଼ ବଡ଼, ପୁଣି ହଳଦିଆ; ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଗଛ ନିଶ୍ଚୟ ।' ସୁମନ୍ତର ଗବେଷଣାର ସହକର୍ମିଣୀ ଭଳି କାନ୍ତି କଥା ଆଗେଇଲା—'ମତେ ବି ସେଇଆ ଲାଗୁଥିଲା, କେତେ ଯେ ପ୍ରକାର ଗଛ ଏଠି ଅଛି ।' କହୁ କହୁ କାନ୍ତି ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ପାଖରେ ଗାଲ ପଠାଟି ଆଡ଼େ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଛ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଗାଲ ପଠାରେ ଧଳା ଧଳା ଅକ୍ଷରରେ ଗଛଟିର ନାଁ ଲେଖାଯାଇଥାଏ—ଦର୍ଶକଙ୍କୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ଚିହ୍ନିବାକୁ ସୁଯୋଗ ଦେବା ପାଇଁ ଗାର୍ଡେନର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କର ଏକ ସଫଳ ଉଦ୍ୟମ । ଗାଲ ପଠାଟି ଉପରେ ଆଖି ବୁଲେଇ ନଇ ନଇ କାନ୍ତି କହିଲା, 'ଏଇଟିର ନାଁ ହେଉଛି ପିଲଟନଟର୍ ।' ସରୁ ସରୁ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରୁ କରୁ ସୁମନ୍ତ କହିଲା—'ତେବେ ତ ଠିକ୍ ଅଛି । ଏ ହେଲା ଆଉ ଏକ ପ୍ରକାର କୃଷ୍ଣଲତା ଗଛ । ବିଶ୍ୱାସ କରିପାର କାନ୍ତି । ମୁଁ ଠିକ୍ ଏଇଟିକି ଗୋଟାଏ ଗଛ ଖୋଜୁଥିଲି ।'

ସୁମନ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥା ଖୁବ୍ ମୂଲ୍ୟବାନ ଜଣାଯାଉଥିଲା କାନ୍ତିକୁ । କାନ୍ତି ଭାବୁଥିଲା ସେ ନ ଥିଲେ ସୁମନ୍ତ ହୁଏତ ଏତେଟା ଗବେଷଣା ଚଳେଇ ପାରିନଥାନ୍ତା କିମ୍ବା ପୂର୍ବରୁ ଖୋଜୁଥିବା ଗଛଟାଏ ମଧ୍ୟ ପାଇ ପାରି ନଥାନ୍ତା । ପ୍ରେରଣା

ଚଞ୍ଚଳତାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲ କାନ୍ତ—'ଆପଣ ଗୋଟିଏ ଗଳ୍ପ ଲେଖୁ ନାହାନ୍ତି ସୁମନ୍ତବାବୁ ଏଇ ଗଛକୁ ନେଇ ? ଆପଣଙ୍କର 'କୃଷ୍ଣଲତା' ଗଳ୍ପଟି ମୁଁ ପଢ଼ିଥିଲି । ବେଶ୍ ଭଲ ହୋଇଥିଲା । ବାସ୍ତବିକ୍ ଆପଣ ଏଇ କୃଷ୍ଣଲତା ଗଛର ସମ୍ମାନ ବଢ଼ାଇ ଦେଇଛନ୍ତି !' ନିଶାଖୋରକୁ ନିଶା ଯୋଗେଇଲେ ଯେମିତି ହୁଏ, ତରୁଣ ଗାଳ୍ପିକ ସୁମନ୍ତର ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେଇୟା ହେଲା । ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସାଳୟକୁ ଆସିଲେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ାଏ ଗଳ୍ପର ବିଷୟବସ୍ତୁ ମିଳିବ ବୋଲି ବହୁ ଆଗେ ସୁମନ୍ତ ଭାବିଥିଲା । ସେଥି-ପାଇଁ ଅନେକ ପ୍ରକାର ଯୋଜନା ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲା; କିନ୍ତୁ ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ଏଗାରଟି ଦିନ କଟେଇ ସାରି ମଧ୍ୟ ସୁମନ୍ତ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଗଳ୍ପର ଆରମ୍ଭ କରି ପାରିନି । କାନ୍ତକୁ ମନେ ମନେ ପ୍ରଶଂସା କରୁ କରୁ ସୁମନ୍ତ ଟିକିଏ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ କହିଲା—'ତମେ ଠିକ ବୁଝିପାରିଛ କାନ୍ତ । ମୁଁ କୃଷ୍ଣଲତା ଗଛକୁ ଖୁବ ଭଲପାଏ । ଆଉ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଚାହେଁ ଯେ କୃଷ୍ଣଲତା ଗଛକୁ ଅନ୍ୟମାନେ ଆଦର କରନ୍ତୁ । ତାର ଯେଉଁ ସରୁ ସରୁ ନେଳି ନେଳି ପତ୍ର ଏବଂ ଛୋଟ ଛୋଟ ନାଲି ନାଲି ଫୁଲ୍ ସେଇ ମତେ ମୁଗ୍ଧ କରିଥିଲା । ସେଇଥିରୁ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା ମୋର ସେଇ ଗଳ୍ପ 'କୃଷ୍ଣଲତା' । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ଏକ ପ୍ରକାର କୃଷ୍ଣଲତା ଗଛର ହଳଦିଆ ସରୁ ସରୁ ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ମତେ ଗଳ୍ପର ଖୋରାକ୍ ଯୋଗାଉଛନ୍ତି । ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସାଳୟ ମତେ ଯାହା ଧାର ମଧ୍ୟ ଦେଇ ପାରି ନ ଥିଲା, ଏଇ କଟାକିଆଳି ଗାର୍ଡ଼େନ ମତେ ତାହା ଦାନ କରିପାରିଛି ଏବଂ ତମେ ମତେ ଏ ଦିଗରେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିଥିବାରୁ ତୁମକୁ ମଧ୍ୟ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଉଛି କାନ୍ତ ।'

ସୁମନ୍ତର ଏତେଟା ଭାବପ୍ରବଣତାକୁ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁ ନ ଥିଲା କାନ୍ତ । ସେ ଆଶା କରି ନ ଥିଲା ଯେ ଏଇ ସାମାନ୍ୟ କଥା ଉପରେ ସୁମନ୍ତ ଏତେବଡ଼ ଏକ ଭାଷଣ ଦେବ । ସୁମନ୍ତର ଏ ପ୍ରକାର ଭାବପ୍ରବଣତାକୁ ମନେ ମନେ ତାରିଫ୍ କରୁ ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଉପରେ କାନ୍ତ କିଛିଟା ପ୍ରତିବାଦ କରିପାରୁ ନ ଥିଲା । ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସାଳୟ ଅନୁଧ୍ୟାନ ପରିଭ୍ରମଣରେ ଆସିବା ଦିନଠାରୁ କାନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଚାହିଁଛି ସୁମନ୍ତର ଟିକିଏ ସାନ୍ନିଧ୍ୟ, ମାତ୍ର ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇ ପାରି ନ ଥିଲା । କଟାକିଆଳି ଗାର୍ଡ଼େନ ଭଳି ଏଭଳି ସୁରମ୍ୟ ଜାଗାରୁ ଭିତରେ ସୁମନ୍ତକୁ ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ପାଇ କାନ୍ତ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୋଇଥିଲା । ଦୀର୍ଘଦିନ ଧରି ମନ ଭିତରେ ଘନୀଭୂତ ହୋଇ ରହିଥିବା କଳ୍ପନା ସବୁ ତାର ଯେପରି ହାଲୁକା ହୋଇ ଉପରକୁ ଉଠୁଥିଲା । ସୁମନ୍ତ ନିକଟରୁ ଅନେକ କିଛି ଆଶା କରି ଆସି କାନ୍ତ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି ପାଇ ପାରିଲାନି । କଥାର ମୁହଁ

ବଦଳାଇବାକୁ ଏକ ମାଗଣ ଅନୁ ପ୍ରାର୍ଥନା । ଏଣୁ ସେ । ସୁମନ୍ତଙ୍କ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ସମର୍ଥନ କିମ୍ବା ପ୍ରତିବାଦ ନ ଜଣେଇ ସେ ଚୁପ୍ ହୋଇ ବସି ରହିଲେ, ନିତାନ୍ତ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ—କିଛି ସମୟ କେବଳ ନୀରବତାରେ କଟିଗଲେ ହୁଏତ ସୁମନ୍ତ ଆପେ ଆପେ କଥାର ସୂତ୍ର ବଦଳେଇବେ ।

ନାନା କଥାର ବିସ୍ମୃତି ଓ ଅନୁଭୂତି ଭିତରେ ବୁଡ଼େଇ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ହଜେଇ-ଦେଉଲ । କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ସମୟ କଟାଇବାରେ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ କେବେ କିଛି ଭାବିବାକୁ ପଡ଼ିନା । ଆପେ ଆପେ ସେ ଅସରନ୍ତି ଗପର ଆସର ଜମେଇ ଦିଏ । ଆଜି ସୁମନ୍ତର ଗଳ୍ପ ଶୁଣିବାକୁ ପାକଣା ନାହିଁ । ଅନୁପସ୍ଥିତା ପାକଣାର ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଖୋଜୁଛି କାନ୍ତି ।

କେତେବେଳେକେ ରିଷ୍ଟୱାଚ୍‌ଠାକୁ ଅନେଇଲେ ସୁମନ୍ତ । ପାଖ ତିନି ଘଣ୍ଟା ଧରି ସଜୀବର ଅଭିନୟ କରୁଥିବା ଛବିରି ନିର୍ଜୀବ ରିଷ୍ଟୱାଚ୍‌ଟି ଅବହେଳିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଟିକିଏ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ ସୁମନ୍ତ । ବାରଟା ବାଜି ଗଲାଣି ! ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପାଇଁ ଏକତ୍ରିତ ହେବାର ସମୟ ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ଗଡ଼ିଗଲାଣି !! ଶରୀରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଶରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲେ ସୁମନ୍ତ । ଆଉ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ଏଥର ଫେରି ଯିବାକୁ ହେବ ।

ଅତି ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ଜମି ଆସିଥିବା ଗପର ଏକ ସମାପ୍ତି ଘଟେଇଲେ ସୁମନ୍ତ—'ବାରଟା ବାଜିଲାଣି ! ଲଞ୍ଚ ପାଇଁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ କାନ୍ତି !' ସୁମନ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦ ପରିଷ୍କାର ଥିଲେ ମଧ୍ୟ କାନ୍ତିକୁ ଟିକିଏ ଅବୁଝା ଅବୁଝା ଜଣା ପଡ଼ୁଥିଲା । ସୁମନ୍ତ-ଠାରୁ ସେ ଏପରି କଥା ଦୁଇପଦ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଆଶା କରୁ ନଥିଲା । ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ତାର ସୁମନ୍ତର ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଦୃଢ଼କଣ୍ଠରେ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବ; କିନ୍ତୁ କରିପାରିଲାନି—ସୁମନ୍ତର ପ୍ରସ୍ତାବ ନିରର୍ଥକ ନୁହେଁ । ଅନୁମତି ଗୁହାଁରିଲା ଭଳି ବିନୀତଭାବରେ କହିଲା କାନ୍ତି—'ଲଞ୍ଚ ଖାଇବାକୁ ନ ଗଲେ କ'ଣ ଚଳିବନି ? ଏଠିକି ଆସିଲାବେଳେ ମୁଁ ଏଇ ପାଖ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଅର୍ଡ଼ର ଦେଇ ଆସିଛି । ଏଇ ପନ୍ଦର କୋଡ଼ିଏ ମିନିଟ ମଧ୍ୟରେ ଆମ ଲଞ୍ଚ ଏଠିକି ଆସିଯିବ !' ସୁମନ୍ତ ନୀରବ ରହିଲେ । କାନ୍ତିର ପ୍ରକୃତି ଭାବଭଙ୍ଗୀ ଆଜି ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଜଣାପଡୁଥିଲା । ସୁମନ୍ତର ନୀରବତାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେବାକୁ କିନ୍ତୁ ରାଜି ନ ଥିଲା କାନ୍ତି—'କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି ସୁମନ୍ତବାବୁ ?'

ଚୁମ୍ବକ ଦୁଇଟିକୁ ଏପାଖ ସେପାଖ କେତେଥର କରିବାପରେ ଦୁଇପାଖରେ ଆଲୁମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସାମ୍ନା ସାମ୍ନି ରଖି ମ୍ୟାଗ୍ନେଟୋମିଟର୍‌ର ଦୋଳାୟମାନ କଳା କଣ୍ଟାଟିକୁ ଅନନ୍ୟମନସ୍କଭାବେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁଥିଲା ପାବନୀ । ଘଣ୍ଟା ବାଜିନି । ଦୁଇ ପିରିଅଡ଼ିଆ ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ୍ କ୍ଲାସ୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇନି । ତେଣୁ ସବୁ ପିଲା ଆସିନାହାନ୍ତି ଏଯାଏଁ । ଘଣ୍ଟି ବାଜିଲେ ସମସ୍ତେ ଆସି ଜମା ହୋଇଯିବେ । ପାବନୀ ନିଜ ଟେବୁଲ୍ ପାଖରୁ ଯାଇ ପାଖର ଅନ୍ୟ ଏକ ଟେବୁଲ୍ ପାଖରେ ଠିଆହେଲା । ଅନୁରାଧା ସେହି ଟେବୁଲ୍‌ରେ କାମ କରେ । ଆଉ ସୁଜାତା ମଧ୍ୟ । ସୁଜାତା ପାବନୀର ସହପାଠିନୀ ଏବଂ ଅନୁରାଧାର ଅନ୍ୟତମ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବଂଧୁ । ଅନୁରାଧା ଓ ସୁଜାତା ଗପ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ ପାବନୀ ସହିତ । ପିରିୟଡ଼୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇନି । ଅଧ୍ୟାପକ ଆସିନାହାନ୍ତି ଯେ ଡାକିଦେବେ ! ଘଣ୍ଟା ବାଜିଲା । ସେଇ ଚିରପରିଚିତ ଧ୍ୱନି । ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ୍ ଗ୍ରୁପ୍‌ର ଅନ୍ୟ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଅଧ୍ୟାପକ ଦୁଇଜଣ ମଧ୍ୟ ଭିତରକୁ ପଶିଲେ । ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କୁ ଦେଖିବାମାତ୍ରେ ପାବନୀ ଫେରିଆସିଲା ନିଜ ଟେବୁଲକୁ । ଏକ ଜଟିଳ ଏକ୍ସପେରିମେଣ୍ଟ ତାକୁ କରିବାକୁ ହେବ । ମାଗ୍ନେଟୋମିଟର ଭଳି ଏକ୍ସପେରିମେଣ୍ଟ ଯେତିକି କଷ୍ଟ ସେତିକି ହଇରାଣ ମଧ୍ୟ । ଦୁଇଘଣ୍ଟା ଭିତରେ ସରିବନି । ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବାପାଇଁ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିଲା ପାବନୀ ।

ପୂର୍ବରୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ କ୍ଲାସରେ ଆଉଥରେ କହିଦେଇ ନ ଦେଲେ କିମ୍ବା ସାହାଯ୍ୟ ନ କଲେ ବଡ଼ ଅସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ସେଇଥିପାଇଁ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟସ୍ତ କରି ପକାନ୍ତି । କେଗହିଁ ଉନ୍ନତିର ଲକ୍ଷଣ ! ଯେପରି ଏଇ ନୀତିବାକ୍ୟଟିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ କ୍ଲାସରେ ।

ଅଧ୍ୟାପକ ଧଳ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ଟେବୁଲ ବାଦ ଦେଇ ପାବନୀ ପାଖକୁ ଆସିଲେ । ପାବନୀ ସେତେବେଳକୁ କମ୍ପକ୍ଷରେ ମାଗ୍ନେଟିକ୍ ମେରିଡିଆନ୍ ସହିତ ସମାନ୍ତରାଳ କରି ରଖି ମାଗ୍ନେଟୋମିଟରଟିକୁ ଠିକ୍ ଅଛି କି ନାହିଁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ପାଇଁ ପରୀକ୍ଷା କରୁଥିଲା । ଅଧ୍ୟାପକ ଧଳ ପାବନୀର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପ୍ରଶଂସା କରି ପରବର୍ତ୍ତୀ

କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ଚାଲିଗଲେ । ଭଲ ଛାତ୍ରୀ ଭାବରେ ପାରମିତା ଉପରେ ଅଧ୍ୟାପକ ଧଳଙ୍କର ଭଲ ଧାରଣା । ତେଣୁ ସେ ବିଶେଷ କିଛି ବୁଝାଇବା ଅନାବଶ୍ୟକ ମନେ କରିଥିଲେ ।

ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନିୟମାନୁଯାୟୀ ପାରମିତା ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମନୋନିବେଶ କଲା । ମାଗ୍ନେଟୋମିଟରର ମଧ୍ୟସ୍ଥଳର କଣ୍ଟାକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସରଳରେଖାରେ ରଖିବା'ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି ଚୁମ୍ବକ ଦୁଇଟିକୁ ଆନୁମାନିକ ସମାନଦୂରରେ ଏପାଖ ସେପାଖ କରି ବିଭିନ୍ନ ଫଳାଫଳ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବାରେ ଲାଗିଲା । ଚୁମ୍ବକ ଦୁଇଟିର ଆପେକ୍ଷିକ ଶକ୍ତି ନିରୂପଣ କରିବା ଏହି ଏକ୍ସପେରିମେଣ୍ଟ୍‌ଟିର ପ୍ରଧାନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

ଚୁମ୍ବକ ଦୁଇଟିକୁ ଏପାଖ ସେପାଖ କରୁ କରୁ ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଅନେକ କିଛି ଭାବି ଯାଉଥିଲା ପାରମିତା । ଚୁମ୍ବକ ଦୁଇଟିର ସତେ କି ଆକର୍ଷଣ ଶକ୍ତି । ଦୁଇଟି-ଯାକ ଚୁମ୍ବକ ପ୍ରାୟ ସମମାତ୍ରାରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ—ଲୁହା ଖଣ୍ଡିଏ ପାଇଲେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଟାଣିନେବେ । ଚୁମ୍ବକ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ବେଶ୍ ଭଲ ବୁଝାମଣା । ଉପଯୁକ୍ତ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟିକଲେ ଗୋଟିଏ ଚୁମ୍ବକ ଅନ୍ୟଟିକୁ ଅତି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଆକର୍ଷଣ କରେ ଏବଂ ଠିକ୍ ବିପରୀତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଚୁମ୍ବକ ଦୁଇଟି ପରସ୍ପରଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯାଆନ୍ତି । ସତେ ଯେପରି ସେମାନଙ୍କର ଟିକିଏ ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ମନୋମାଳିନ୍ୟ ଘଟିଛି । ତେବେ କିନ୍ତୁ ସାଧାରଣ ଅବସ୍ଥାରେ ଗୋଟିଏ ଚୁମ୍ବକ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚୁମ୍ବକକୁ ଆକର୍ଷଣ କରେ । ଚୁମ୍ବକତ୍ୱର ତତ୍ତ୍ୱ ସହିତ ପାରମିତା ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ଟିକିଏ ମିଶେଇ ନେଲା । ସୁମନ୍ତ ଭାଇ ଓ ସେ ଯଦି ଦୁଇଟି ଚୁମ୍ବକ ହୋଇଥାଆନ୍ତେ କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ଚୁମ୍ବକର ଉତ୍ତରମେରୁ ହୋଇଥାଆନ୍ତେ ସୁମନ୍ତଭାଇ ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣମେରୁ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ନିଜେ ପାରମିତା...... ।

ମାଗ୍ନେଟୋମିଟରେ କାମ ଶେଷ କରିବାକୁ ପାରମିତାକୁ ଟିକିଏ ବେଶୀ ସମୟ ଲାଗିଗଲା । ପିରିଅଡ୍ ଶେଷହେବାକୁ ଆଉ ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ବାକି । ସେଇତକେ ସମୟ ଭିତରେ ଚୁମ୍ବକ ଦୁଇଟିର ଓଜନ ନେବାକୁ ହେବ । ଗତଥର ପ୍ରାକ୍‌ଟିକାଲ କ୍ଲାସରେ ଚୁମ୍ବକ ଦୁଇଟିର ଅସିଲେସନ ଗତି ନିରୂପଣ କରାହୋଇଛି । ଚୁମ୍ବକ ଦୁଇଟିର ଓଜନ ନେବାକୁ ସମୟ ମିଳି ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ଏଥରକ ବଳକା ସମୟ ଭିତରେ ଚୁମ୍ବକ ଦୁଇଟାର ଓଜନ ନେଇଗଲେ ପାରମିତାର ଗୁରୁ ପିରିଅଡ୍‌ର କାମ ଶେଷ ହେବ ।

ଚୁମ୍ବକ ଦୁଇଟିର ଓଜନ ନେବାପାଇଁ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ବାଲାନ୍‌ସ ପାଖରେ ଯାଇ ଠିଆହେଲା ପାବନୀ। ସ୍ଥୂଳ ମାପ ନମିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏଇ ତରାଜୁଟା ମୋଟେ ଗୁଣମାପ ହେବ ଅଣାହୋଇଛି। ନିକଟସ୍ଥ ଏକ ଟୁଲ ଦଖଲ କରି ପାବନୀ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା। ଯଥେଷ୍ଟ ସାବଧାନତା ସହକାରେ ଚୁମ୍ବକର ଓଜନ ନିଆଯାଏ। ସେଇ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଯେପରି ପାବନୀକୁ ଆଉ ଟିକଏ ଉଦ୍‌ବେଗରେ ପକାଉଥିଲା। କାଳେ ଭୁଲ ହୋଇଯିବ ! ପ୍ରଥମେ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଜଣେ ଯାଉ-ଥିବା ଚୁମ୍ବକଟା ଓଜନ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା। ଚୁମ୍ବକଟିକୁ ସୁମନ୍ତ ଭାଇ ବୋଲି ଦୁଇଥର ନୀରବ ସମ୍ବୋଧନ କରି ବର୍ତ୍ତମାନ ବ୍ରାସ ବଟକରା ଗୁଡ଼ିକର ସଦବ୍ୟବହାର ଆରମ୍ଭ କଲା। ଚୁମ୍ବକଟିଏ ଓଜନ କଲେ ଯେଉଁ ଅସୁବିଧାଟିକ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ସେତକ ପାବନୀ ଆଗରୁ ଟିକେ ଅନୁଭବ କରି ନ ଥିଲା। ମନେ ମନେ ଖୁବ ଚିଡ଼ିଗଲା ଚୁମ୍ବକଟି ଉପରେ। ସମସ୍ତ ବିରକ୍ତି ଏବଂ ଅଭିମାନ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ସାମାନ୍ୟ କ୍ରୋଧରେ-ଏକ ନୀରବ ବାକ୍ୟ—'ତମେ ଯା' ଭିତରେ ଟିକଏ ଦୁଷ୍ଟ ହୋଇଗଲଣି, ନୁହେଁ ସୁମନ୍ତଭାଇ ?' କଥାଟା ମନ ଭିତରେ ସୃଷ୍ଟିହୋଇ ଲୋପ ପାଇଯିବା ପୂର୍ବରୁ ପାବନୀ ଟିକଏ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ସାରିଥିଲା। ନିଶ୍ଚଳ ନିସ୍ପନ୍ଦ ଚୁମ୍ବକଟାକୁ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ମନୁଷ୍ୟରୂପ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଚରମ ନିର୍ବୋଧତା ଓ ବୋକାମି ବୋଲି ନିଜର ବିବେକ ସ୍ୱୀକାର କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପାବନୀ ଚୁମ୍ବକଟାକୁ ଜୀବନ୍ୟାସ ଦେବାବେଳେ ଆନନ୍ଦ ପାଉଥିଲା। ସତେ ଯେମିତି ଅଉ ଅଳ୍ପ ସମୟପରେ ଚୁମ୍ବକଟ କଥା କହିବ—ଚୁମ୍ବକଟା ଯେପରି ସୁମନ୍ତର ବାର୍ତ୍ତାବହ !

ପ୍ରଥମ ଚୁମ୍ବକଟିର ଓଜନ ନେଇସାରିବାପରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଚୁମ୍ବକଟିକୁ ସ୍ଥୂ ମାପ ତରାଜୁରେ ନେଇ ରଖିଲା। 'ଏଥରକ ମୁଁ ଓଜନ ହେବ !' ମନ ଭିତରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଚୁମ୍ବକଟିକୁ ନୀରବରେ ଥରୁଟିଏ ସମ୍ବୋଧନ କରି ପିତଳ ବଟକରାଗୁଡ଼ିକ ଅଦଳବଦଳ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା। ଏଥରକ ଚୁମ୍ବକଟିକୁ ଓଜନ କରିବାରେ ବିଶେଷ ଅସୁବିଧା ହେଲାନି ପାବନୀକୁ।

ତା'ପରେ ଚୁମ୍ବକ ଦୁଇଟିକୁ ଗୋଟିଆ ତରାଜୁର ଦୁଇପାଖରେ ରଖି ତୁଳ କରିବାରେ ମନ ଦେଲା ପାବନୀ। ଅନାବଶ୍ୟକ ହେଲେ ବି ମଜା ଲାଗୁଥିଲା ତାକୁ ଦାୟିତ୍ୱହୀନତା ବୋଲି କହିହେବନି— ପିଲାଳିଆ ଚଗଲାମି ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ 'ଏଇଟି ମୁଁ ଆଉ ସେଇଟି-ସୁମନ୍ତଭାଇ !' ଅଳ୍ପ କେତେ ସେକେଣ୍ଡ ପାଇଁ ଆଖି ବ କରି ଚୁମ୍ବକ ଦୁଇଟିର ନାମକରଣ କଲା ପାବନୀ। କେଉଁ ଚୁମ୍ବକଟା ବେଶୀ ଓଜ

[illegible]

ଆଉ ବେଶୀ ଓଜନ ହେବେ ନା, ନିଜେ ପାବନୀ ବେଶୀ ଓଜନ ହେବ ? କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ବୁଜିଦେଇଥିବା ଆଖି ଦୁଇଟିକୁ ପୁଣି ମେଲା କଲା ପାବନୀ—ଦୁଇଟି ଯାକ ଆଖିର ଦୃଷ୍ଟି ସିଧାସଳଖ ଯାଇ ପଡ଼ିଲା ବାଲାନ୍ସ ଉପରେ । ସୁମନ୍ତଭାଇ ପାବନୀଠାରୁ ବେଶୀ ଓଜନିଆ ହୋଇ ଉଠିଛନ୍ତି ! ସୁମନ୍ତଭାଇଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଆଗରେ ପାବନୀ କିଛି ନୁହେଁ !!

ସବୁତକ ଆନନ୍ଦ ଓ ଉତ୍ସାହ ଏତେ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ପ୍ରତିହତ ହେବ ବୋଲି ପାବନୀ ଭୁଲରେ ବି ଆଶଙ୍କା କରି ନଥିଲା । ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ର ଆସି ଲଗ ଲଗ ଦୁଇଗୋଟି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ପାବନୀକୁ ବିବ୍ରତ କରିପକାଇଲେ । ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ପାବନୀକୁ ଜଣାଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟମନସ୍କତା ହେତୁ ସେ ନୀରବ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟହେଲା । ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚୁମ୍ବକ ଦୁଇଟି ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ରଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିନଥିଲା । ବାଲାନ୍ସ ଭିତରକୁ ଚାହିଁବା ମାତ୍ରେ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ର ନ ହସି ପାରି ରହିପାରିଲେନି—'ସାବାସ୍, କଅଣ ଗବେଷଣା କରୁଛ ?' ପାବନୀ ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ଲଜ୍ଜିତା ମନେ କଲା । ନିଜର ସମସ୍ତ ଦୁର୍ବଳତା ଯେପରି ଧରାପଡ଼ି ଯାଉଛି ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ନିକଟରେ ! ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ଅସୁସ୍ଥ ବୋଧ କରୁଥିଲା ସେ । ପାବନୀର ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ନୀରବତାକୁ ଅନୁଭବ କରି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେନି ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ର । ଯିବାବେଳେ କେବଳମାତ୍ର କହିଗଲେ—'ମୋ ରୁମକୁ ଟିକିଏ ଆସିବ ପାବନୀ !'

ପିରିଅଡ୍ ଶେଷ ହେବାକୁ ଥିବା ଆଉ କେତେ ମିନିଟ୍ ଥିଲା । ତାପରେ ପୁଣି ପନ୍ଦର ମିନିଟିଆ ରିସେସ୍ । ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖା କରି ଆସିବା ଉଚିତ ମନେକରି ପାବନୀ ପ୍ରାକ୍‌ଟିକାଲ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ସବୁ ଫେରାଇ ଦେବାପରେ ସିଧାସଳଖ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ରୁମ୍‌କୁ ଚାଲିଲା । ପ୍ରାକ୍‌ଟିକାଲ କ୍ଲାସ ଠାରୁ ମାତ୍ର ଦୁଇଟି କୋଠରୀ ପରେ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ରୁମ । ପାବନୀକୁ ତେଣୁ ବେଶୀ ସମୟ ଲାଗି ନଥିଲା ପହଂଚିବାକୁ । ପୂର୍ବଥର ଭଳି ଏଥରକ ପାବନୀକୁ ସେତେ ଭୟ ଲାଗୁ ନଥିଲା । ତଥାପି ପୂରାମାତ୍ରାରେ ସଙ୍କୋଚ ଲାଗୁଥିଲା ତାକୁ । ମନ ଭିତରେ ଗତ ଅଟେଙ୍କାର ଘଟଣାଟା ବାରମ୍ବାର ଧୈର୍ଯ୍ୟଚ୍ୟୁତି ଘଟାଉଥିଲା ପାବନୀର । ହେଲେ, କଲେଜ ଛୁଟି ହୋଇନଥିବାରୁ ପାବନୀ ସାହସର ସହିତ ପରଦା ଠେଲି ଅନୁମତି ଚାହିଁଲା ଭିତରକୁ ପଶିବାକୁ । ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ର ଖୁବ୍

ଭଲଲୋକ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ କହିଲେ—'ମୋ ପାଖକୁ ଆସିଲାବେଳେ ତୁମ ମୋର ଅନୁମତି ଆଉ ଚାହିଁବନି ପାବନୀ !' ସବୁ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ସେ ସମଭାବରେ ସ୍ନେହ କରନ୍ତି । କାହା ଉପରେ କେବେ ରାଗନ୍ତିନି । ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରତି ସବୁବେଳେ ନମ୍ର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

ବାଧ୍ୟ ଛାତ୍ରୀଟି ଭଳି ଆଦେଶ ପାଳନ କଲା ପାବନୀ— ଗୋଟିଏ ଭଙ୍ଗା ଚେୟାର ସସଙ୍କୋଚରେ ଗ୍ରହଣ କଲା ସେ । ଅଧ୍ୟାପକ ମହାଶୟ କଥା ଆରମ୍ଭ କଲେ, ଯେଉଁ ହେତୁ ଲଜ୍ଜାର ଶେଷସୀମା ଟପିଥିବା ଛାତ୍ରୀଟି କେବେ ଭୁଲରେ ବି କଥା ଆରମ୍ଭ କରିବନି । ଥିଓରି...ତା'ପରେ ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ......

ପ୍ରଥମ କରି ପାବନୀର ଆଶଙ୍କା ଦୂରୀଭୂତ ହେଲା ଅଧ୍ୟାପକ ମହାଶୟଙ୍କ ଉପରେ । ଘୃଣାରେ ମନ ତା'ର ବିଷେଇ ଉଠିଲା । ଅଧ୍ୟାପକ ମହାଶୟଙ୍କର ଗୋଡ଼ ପାବନୀର ଗୋଡ଼କୁ ଜାଣିଜାଣି ଦୁଇତିନିଥର ସ୍ପର୍ଶ କରି ସାରିଥିଲା । ଭୟରେ ପାବନୀର ସମସ୍ତ ସାହସ କ୍ରମେ ଲୋପ ପାଇଆସୁଥିଲା । ଜଣେ ଏତେ ଭଲ ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କଠାରୁ ଏରକମ ବ୍ୟବହାର କେବେ ପାବନୀ ଆଶା କରି ନ ଥିଲା । ପାବନୀର ନୀରବତାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାଶୟ ନିଜ ପାଖକୁ ଥିବ ପାବନୀର ହାତଟି ଧରି ପକାଇ ଖୁବ୍ ଆସ୍ତେ ପଚାରିଲେ—'ମୁଁ ଅନେକଦିନୁ କହିବ କହିବ ହୋଇ ଅଜଯାଏ କହିପାରିନାହିଁ । ତୁମେ ମୋତେ ଭଲପାଅ ପାବନୀ ?'

ଆଉ କିଛି ଶୁଣିବାର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନ ଥିଲା ପାବନୀର । ଅଧ୍ୟାପକ ମହାଶୟଙ୍କ ହାତମୁଠା ଭିତରୁ ନିଜ ପାପୁଲିଟିକୁ ମୁକ୍ତ କରାଇବାର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ସେ ହରାଇ ବସିଥିଲା । ଶରୀରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଣୁପରମାଣୁରେ ଆଲୋଡ଼ନର ସୂତ୍ରପାତ ହୋଇ ସାରିଥିଲା । ଅତି ଅହେତୁକ ଭାବରେ ହୃଦୟର ସ୍ପନ୍ଦନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା ଏବଂ ପାବନୀ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଥରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା—କେବଳ ଆଶଙ୍କା ଓ ଅଶାନ୍ତିଜନିତ ଭୟରେ । ଘୃଣାରେ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାଶୟଙ୍କ ମୁହଁକୁ ମଧ୍ୟ ଟିକିଏ ଚାହିଁବାକୁ ତାର ସାହସ ହେଉ ନଥିଲା । ଦୁର୍ବ୍ୟବହାରର ପ୍ରତିବାଦ କରିବା ପାଇଁ ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପ କରି ପାବନୀ ଅନୁଭବ କଲା ଯେ କଥା କହିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସେ ହରାଇବସିଛି । ଅନାହୂତ ଆଶଙ୍କା ଓ ଭୟରେ ସେ କ୍ରମେ ନିଜର ସତ୍ତା ଭୁଲିଯିବାକୁ ଲାଗିଲା ଏବଂ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ହୋଇ କାନ୍ଦିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ବଳିଷ୍ଠ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାନ୍ଦି ନିରୀହା ଅବଳାର ଯାହା ଶକ୍ତି ସେତିକି । ଆଉ ଅଧିକା କିଛି କରିପାରୁ ନ ଥିଲା ପାବନୀ ।

ତତ୍କ୍ଷଣ ଅଧ୍ୟାପକ ଜଣଙ୍କ ଏ ପ୍ରକାର ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ ଆଦୌ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲେ । ଭୟରେ ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ଛାତ୍ରୀଟି ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଯଥେଷ୍ଟ ସହାନୁଭୂତି ଜନ୍ମିଥିଲା । ଛାତ୍ରୀଟିକୁ ଶାନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ସେ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଉଦ୍ୟମ କଲେ । ଭବିଷ୍ୟତର ଆଶଙ୍କାରେ ସେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ଶରୀରର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ସଂଚୟ କରି ଠିଆ ହେଲା ପାଉଲା—'ଆପଣ ଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଛାତ୍ରୀ ପ୍ରତି······' ପାଉଲାର ଆଉ ଅଧିକା କିଛି କହିବା ପାଇଁ ଶକ୍ତି ନ ଥିଲା । ପରିସ୍ଥିତିକୁ ହାଲୁକା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟର୍ଥ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାଶୟ—'ମତେ କ୍ଷମା କର ପାଉଲା— ।' କିନ୍ତୁ ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାର କଥା ଶୁଣିବା ଅବସ୍ଥାରେ କିନ୍ତୁ ପାଉଲା ନଥିଲା । ଯେତେଶୀଘ୍ର ପାରେ ସେ କୋଠରୀଟି ମଧ୍ୟରୁ ନିଷ୍କ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଏପରିକି ମୁହଁ ଉପରେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିଥିବା ଲୁହଧାର ଦୁଇଟି ପୋଛିଦେବାକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ପୁରାପୁରି ଭୁଲି ଯାଇଥିଲା ।

ଛୋଟ ଛୋଟ ବରଫ ଗୁଣ୍ଡ ପଡ଼ିବା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲାଣି । ଆଉ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ବରଫଗୁଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକ ହୁଏତ ବଡ଼ ବଡ଼ ଆକାର ଧାରଣ କରିବ । ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇଯିବା ପରେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳର ଉତ୍ତାପ କମିଗଲେ ହିଁ ଏ ବଡ଼ ବଡ଼ ବରଫଗୁଣ୍ଡ ପଡ଼ିବା ଏକ ସାଧାରଣ ଘଟଣା । ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ତେଣୁ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ନିଜ ପାଇଁ ନିଜ ଘରକୁ ଫେ.. ଅସନ୍ତି, ବିଶେଷ ସେମିତି କିଛି କାମ ନ ଥିଲେ । ଫେରିଯିବା ମନସ୍ଥ କରୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ଚାଲି ଚାଲି ସେ ଅନେକଗୁଡ଼ାଏ ବାଟ ଚାଲି ଆସିଛି । ଫେରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ତତଃ ପଚିଶ ମିନିଟରୁ କମ୍ ଲାଗିବ ନାହିଁ ।

ଛୋଟ ଛୋଟ ପାହାଡ଼ଗୁଡ଼ାକ ସଜେଇ କରି ରଖାହେଲା ଭଳି ଜଣାଯାଉଛି । ଏତେ ଯେପରି ପାହାଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ଏପରି ସୁନ୍ଦର କରି ସୃଷ୍ଟି କରାହୋଇଛି ଏବଂ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି କରି ଗଛଗୁଡ଼ାକ ଲଗାହୋଇଛି । ଅନ୍ତର ଭିତରେ ସୁମନ୍ତ ଶତ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଉଥିଲା ପ୍ରକୃତି ପ୍ରତି । ପ୍ରକୃତି ସତେ କି ସୁନ୍ଦର ନ କରିଛି ଏ ସହରକୁ ! ସହର ତ ନୁହେଁ, ଏକ ମନୋରମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ନିବାସ । ହେଲେ ଗୋଟାଏ ତାର ଦୁଃଖ

ରହିପାରିଥିଲା—ଏଇଟା ଭଲ ଓଡ଼ିଶା ହୋଇଥାଆନ୍ତା ! ଏଇଟା ଓଡ଼ିଶାର କୌଣସି ପ୍ରଖ୍ୟାତନାମା ସହର ନୁହେଁ, ଏଇଟା ହେଉଛି ଦାର୍ଜିଲିଂ ।

ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ପୁଣି ଗୋଟାଏ ମାସ କଟାଇବା ପରେ ଦାର୍ଜିଲିଂରେ ଗୋଟାଏ ସପ୍ତାହ କଟାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସୁମନ୍ତ ଏବଂ ତାର ସହ-ପାଠୀବୃନ୍ଦ ଏଇ ଦୁଇଦିନ ହେବ ଦାର୍ଜିଲିଂରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି । ଦୂରଦିଗନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ପ୍ରକୃତିର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଉପଭୋଗ କରିବେ ସେମାନେ । ଉପଭୋଗ କରିବାର ସୁଯୋଗ, ପୁଣି ସୁସ୍ଥାବସ୍ଥାରେ, ହୁଏତ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆଉ ମିଳି ନ ପାରେ । କୌଣସି ରୁଟିନ୍ ବନ୍ଧା କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ, ଯେ ଯାହାର ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ବୁଲିବୁଲି କରି-ପାରିବ । ତେଣୁ ଚାରିଟା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ସାନ୍ଧ୍ୟ ଭ୍ରମଣରେ ବାହାରିଯାଇ ଥାଆନ୍ତି ।

ସୁମନ୍ତ ଫେରିଯିବା ପାଇଁ ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କଲା । ବର୍ତ୍ତମାନଠୁଁ ଫେରିଗଲେ ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ନିଶ୍ଚୟ ରେଷ୍ଟ ହାଉସ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଯାଇହେବ । ଅଯଥା ତୁଷାର ମାଡ଼ ଖାଇବାକୁ ପଡ଼ିବନି, ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯୋଜନା ଓ ପରିକଳ୍ପନା ପ୍ରକାଶ କଲା ସେ ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟରେ—'ଆସ, ଫେରିଯିବା କାନ୍ତ ।' କାନ୍ତ ଓ ସୁମନ୍ତ ଚାଲି ଚାଲି ଅନେକଗୁଡ଼ାଏ ବାଟ ଚାଲି ଆସିଛନ୍ତି । ଗ୍ରୀନ୍ ପାର୍କଟା ବହୁତ ପଛରେ ରହିଗଲାଣି । ଅବଶ୍ୟ ଆଉ ଟିକିଏ ଆଗରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଭଲ ପାର୍କ ଅଛି; କିନ୍ତୁ ଏଇଠୁ ଫେରିଯିବାର ଇଚ୍ଛା ସୁମନ୍ତର ।

କାନ୍ତର କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତି ଉପଭୋଗ ସରି ନ ଥିଲା । ଅସରନ୍ତି ସେ ବାସନା । ଆଉ ଟିକିଏ ସମୟ ବାହାରର ମୁକ୍ତ ପରିବେଷ୍ଟନୀରେ ନ କଟେଇ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ପୁଣି ସେଇ କୋଳାହଳମୟ ରେଷ୍ଟହାଉସ୍‌କୁ ଫେରିଯିବାର ପକ୍ଷପାତୀ ସେ ନଥିଲା କିମ୍ବା ସୁମନ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ମନୋଭାବଟାକୁ କୌଣସି ମତେ ପସନ୍ଦ କରିପାରୁ ନ ଥିଲା । ସୁମନ୍ତର ଅନୁସନ୍ଧିତ୍ସୁ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ କହିଲା—'ଘାସଗୁଡ଼ାକ କି ସୁନ୍ଦର ହୋଇଛି ! ଠିକ୍ ଗ୍ରୀନ୍ ଭେଲ୍‌ଭେଟ୍ କନା ଭଳି ଦେଖା ଯାଉଛି ! ଏଠି ଟିକିଏ ବସିଲେ କଅଣ ଆପଣଙ୍କର କିଛି ଆପତ୍ତି ଅଛି ? ଆଉ ଟିକିଏ ପରେ ଫେରନ୍ତେ ।'

କାନ୍ତର ସାଧାରଣ ଅନୁରୋଧଗୁଡ଼ିକୁ ସୁମନ୍ତ କେବେ ଏଡ଼େଇଦେଇନି । ସାମାନ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ କଥା ଯୋଗୁ ଜଣକ ମନରେ କଷ୍ଟଜାତ ହେବ, ଏକଥା ସୁମନ୍ତ ସହ୍ୟ କରିପାରେନା । କାନ୍ତର ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସମର୍ଥନ ଦେବାରେ କୌଣସି ଅପ

ଥି ସୁମନ୍ତର ନଥିଲା । ପ୍ରକୃତିକୁ ଉପଭୋଗ କରିବା ସୁମନ୍ତର ପିଲାଦିନୁ ଏକ ସଉକ ହୋଇ ଏବେ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇସାରିଛି । ସେ ହୁଏତ ଏକାକୀ ଆସିଥିଲେ ଆଉ ଦୁଇ ତିନି ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପାର୍କରେ କଟେଇ ଦେଇଥାଆନ୍ତା । ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଦାହୋଇ ଗଲା ଭଳି ତୁଷାରପାତ ନ ହୋଇଛି, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଫେରିଯିବାର କୌଣସି ଉପକ୍ରମ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ନ ଥାନ୍ତେ; କିନ୍ତୁ କେବଳ କାନ୍ତି ଆସିଥିବାରୁ ଶୀଘ୍ର ରେଷ୍ଟ ହାଉସକୁ ଫେରିଯିବାକୁ ଉଚିତ ମନେ କରିଥିଲା । କାନ୍ତିର ଆପତ୍ତିକୁ ସେ ଏକ ଆପତ୍ତି ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରୁଥିଲା । ଆଉ ଠିକଏ ସମୟ ମୁକ୍ତ ଆକାଶ ତଳେ ଦୁଇଟି ମୁକ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ଭାବରେ ବିଚରଣ କଲେ କ୍ଷତି କଅଣ ?

କାନ୍ତି ଅନେଇ ରହିଛି ସୁମନ୍ତକୁ । ସୁମନ୍ତ ଅତ୍ୟଧିକ ନୀରବ । ଫେରିଯିବା ପାଇଁ ଆଉ ବାଧ୍ୟ କରିବ କି ? ମନ ଭିତରେ ସଂଖ୍ୟାହୀନ ଆଶା ଓ ଆଶଙ୍କା ଘନୀଭୂତ ହୋଇ ପୁଣି ମିଳେଇ ଯାଉଥିଲା । ସୁମନ୍ତ କେବେ କୌଣସି ଅନୁରୋଧ କାନ୍ତିର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିନି । ଏଇ ସାମାନ୍ୟ ଅନୁରୋଧଟା ରକ୍ଷା କରିବନି ସୁମନ୍ତ ଆଜି ? ହଠାତ୍ ଯେପରି ନିଜକୁ ନିଜେ ପ୍ରଶ୍ନ କରି ଉଠିଲା କାନ୍ତି । ନିଜ ଶରୀର ଉପର ଦେଇ ଏକ ସୂକ୍ଷ୍ମ ତଡ଼ିତ୍ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇଗଲା ଭଳି ତାକୁ ଲାଗିଲା । ଅନୁରୋଧଟା ତାର ଆଜି ଏକ ସାଧାରଣ ଅନୁରୋଧ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଏତେ ସାମାନ୍ୟ ନୁହେଁ, ଆଜିର ଏ ଅନୁରୋଧଟା ଭିତରେ ଏକ ଅଦମନୀୟ କାମନା ଲୁଚି ରହିଚି ! ମନ ଭିତରେ ସେ ଅନୁଭବ କଲା—ଅଶଙ୍କାର ପରିମାଣ ଆଶା ଅପେକ୍ଷା ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଉଛି । ସୁମନ୍ତ କଅଣ ରାଜି ହେବନି ସତେ !

ପ୍ରସ୍ତାବଟି ପ୍ରତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ଥନ ଜଣେଇଲା ସୁମନ୍ତ—'ମୋର କିଛି ଆପତ୍ତି ନାହିଁ କାନ୍ତି, ଏଇଠି ଠିକଏ ବସିଯିବା ?' ସମସ୍ତ ଆଗ୍ରହ ସମସ୍ତ ଉତ୍ସାହ କାନ୍ତିର ଯେପରି ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗରେ ଏକ ଅଜଣା ଶିହରଣ ସେ ଅନୁଭବ କଲା । ପ୍ରକୃତିକୁ ଉପଭୋଗ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସୁମନ୍ତକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ଆଜି ଉପଭୋଗ କରିବ । କାନ୍ତିର ମନେହେଲା ଯେପରି ସେ ସୁମନ୍ତର ସାନ୍ନିଧ୍ୟର ସୁଯୋଗ ଆଜିଯାଏ କେବେ ପାଇ ନ ଥିଲା । ଆଜି ପାଉଛି ଏବଂ ସୁମନ୍ତକୁ ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ଆଜି ପାଇଛି । ଆଖି ଏବଂ ଚିବୁକ ଉପରେ ତାର ବିହ୍ୱଳତା ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିଲା । କୌଣସି କାରଣ ନଥାଇ ନିଜକୁ ନିଜେ ଖୁବ୍ ଲଜ୍ଜିତା ମନେ କରୁଥିଲା

କାନ୍ତ । ମୁହଁଟି ତାର କ୍ରମେ ଲାଲ ପଡ଼ି ଆସୁଥିଲା ଏବଂ ନିଜେ କାନ୍ତ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ଯେ ତାର ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ସରୁ ଆଖି ଦୁଇଟି ବୁଜି ହୋଇ ଆସୁଛି । ସୁମନ୍ତର ଏକାନ୍ତ ସାନ୍ନିଧ୍ୟ କାନ୍ତକୁ ଅସ୍ଥିର କରି ଦେଉଥିଲା ।

ସୁମନ୍ତକୁ ଆଉ କିଛି କହିବାକୁ ନ ଦେଇ କାନ୍ତ ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପାଇନ୍ ଗଛ ମୂଳରେ ବସି ପଡ଼ିଲା । ଅଗତ୍ୟା ସୁମନ୍ତ ମଧ୍ୟ କାନ୍ତଠୁ ଟିକିଏ ଛଡ଼ି ବସିଲା । ଦୀର୍ଘ ତିନି ମାଇଲ ଧରି ଚାଲି ଚାଲି ଦୁହେଁ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ବିଶ୍ରାମଟା ଏକ ଚିରବାଞ୍ଛିତ ବସ୍ତୁ ପାଇଲା ଭଳି ଜଣାଗଲା ସୁମନ୍ତକୁ; କିନ୍ତୁ କାନ୍ତ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହି ଯାଇଥିବା ବ୍ୟବଧାନଟାକୁ କମେଇ ଦେଇ ଭାବୁଥିଲା ତାର ଚିର ଇପ୍ସିତ ପଦାର୍ଥ ଆଜି ହୁଏତ ମିଳିଯାଉଛି ।

ଏତେ ନିକଟରେ କୌଣସି ଏକ ଝିଅକୁ କେବେ ପାଇ ନ ଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ସମଗ୍ର ଦେହଟାକୁ ଥରେଇ ଏକ ଅପୂର୍ବ ଶିହରଣ ଖେଳିଗଲା ତାର ପ୍ରତିଟି ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗରେ । ଚମକପଡ଼ି ଧରା ନ ପଡ଼ି ଯିବାପାଇଁ ସେ ନିଜକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଦୃଢ଼ କରିନେଲା । କାନ୍ତ ଆଉ ଟିକିଏ ପାଖେଇ ଆସିଛି । ନିଜ ଭିତରେ ଏକ ବିରାଟ ଦୁର୍ବଳତା ଅନୁଭବ କଲା ସୁମନ୍ତ । କାନ୍ତ ସୁମନ୍ତକୁ କ୍ରମେ ଦୁର୍ବଳ କରି ପକାଉଛି । କାନ୍ତ ନ ହୋଇ ଯଦି ପାଗଳୀ ହୋଇଥାନ୍ତା !

ବିବେକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼ିଲା ଭଳି ସୁମନ୍ତକୁ ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲା । କାନ୍ତର ଆଜିର ବ୍ୟବହାର ସବୁଥିରେ ଯେପରି ସେ ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛି । କାନ୍ତ କ୍ରମେ ଉଶୃଙ୍ଖଳ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ଏବଂ ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ମାଦକତାରେ ସେ ନିଜର ନିଜତ୍ୱ ହରେଇ ବସୁଥିଲା । ଦୀର୍ଘ କେତେବର୍ଷ ପରେ ପୁଣି ଏକ ଜାତିଗତ ବିଦ୍ୱେଷ ଅନୁଭବ କଲା ସୁମନ୍ତ । ସୁମନ୍ତ କଦାପି କାନ୍ତକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନ ପାରେ କିମ୍ବା କାନ୍ତର ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଇଙ୍ଗିତକୁ ସମର୍ଥନ କରି ନ ପାରେ ! ସୁମନ୍ତ କେବଳ ମାତ୍ର ଜଣକୁହିଁ ଭଲ ପାଇପାରିବ—ସେ ହେଉଛି ପାଗଳୀ । ଆଉ କାହାକୁ ସୁମନ୍ତ ଭଲ ପାଇ ପାରିବନି କିମ୍ବା ବିବେକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼ି ଭଲ ପାଇବାର ଛଳନା କରି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ହୃଦୟର ସ୍ପନ୍ଦନ କ୍ରମେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିଲା । ଜଳବାୟୁ ଏବଂ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟ ସେଥିପାଇଁ ଦାୟୀ । ଉପସ୍ଥିତ ଜଟିଳତାର ସମାଧାନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ନୀରବ ପନ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କଲା ସୁମନ୍ତ—କାନ୍ତଠୁ ଟିକିଏ ଦୂରେଇ ଗଲା ।

ଦାର୍ଜିଲିଂର ସନ୍ଧ୍ୟା ସେତେବେଳକୁ ନଇଁ ଆସୁଥିଲା ଏବଂ ଦୁହେଁ ସୁମନ୍ତ ଓ କାନ୍ତ ପରସ୍ପରକୁ ବୁଝିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ସନ୍ଦେହ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲେ ।

ରିଡାଇରେକ୍ଟ ହୋଇ ପୁଣି ଫେରି ଆସିଥିବା ଚିଠି ତିନିଖଣ୍ଡକୁ ବେଶ୍ ଆଗ୍ରହର ସହିତ ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚିଠି ଉପରେ ଗୋଟାକ ପରେ ଗୋଟାଏ ହୋଇ ଆଠ ଆଠଟା ଡାକ ମୋହର । ଆଉ କେହି ବିଶ୍ୱାସ ନ କଲେ ବି ନଚେଇ ତ ସୁମନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଏବଂ ତାର ଯେଉଁ ବନ୍ଧୁମାନେ ଏହି ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ଚିଠିଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିବେ ସେମାନେ ବି ନିଶ୍ଚୟ ବିଶ୍ୱାସ କରିବେ ।

ଗୋଟିଏ ବମ୍ବେରୁ—ସେଇଟି ପୋଷ୍ଟକାର୍ଡ଼ । ଦୁର୍ଗା ପ୍ରସାଦ ଲେଖିଛି । ମାମୁଲି ଧରଣର ଚିଠି ଖଣ୍ଡିଏ । ବନ୍ଧୁତାର ଆକର୍ଷଣ ଓ ନିଦର୍ଶନର ଅଳ୍ପ କିଛି ସମ୍ବାଦର ସନ୍ନିବେଶନ । ଦ୍ୱିତୀୟଟି ଆସିଛି ମାଡ୍ରାଜରୁ—ରାମକ୍ରିଷ୍ଣନ୍ ଲେଖିଛନ୍ତି । ରାମକ୍ରିଷ୍ଣନ୍—ସୁମନ୍ତ ଗତବର୍ଷ ମାଡ୍ରାଜ ପରିଭ୍ରମଣରେ ଯାଇଥିଲାବେଳେ ଧର୍ମାପେକ୍ଷା ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ଏହି ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହିତ । ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ରଖଣ୍ଡିଏ—ବନ୍ଧୁଙ୍କର ବିବାହ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗଦେବାପାଇଁ ସବିନୟ ଅନୁରୋଧ । ଚିଠି ଦୁଇଟି ସୁଦୂର ସହରଗୁଡ଼ିକରୁ ଦୀର୍ଘ ଦଉଡ଼ନ ହେଲେ ଡାକଘରେ ଆଶ୍ରୟ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । କଟକରୁ କଲିକତା, କଲିକତାରୁ ଦାର୍ଜିଲିଂ, ପୁଣି ଦାର୍ଜିଲିଂରୁ କଟକ ହେବାରେ ସେମାନଙ୍କର ଯାତ୍ରାକାଳ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଯାଇଥିଲା । ଆଉ ଶେଷଟି—ଠିକ୍ ସେଇଭଳି ଏକ ଦୀର୍ଘ ପରିଭ୍ରମଣ ଶେଷକରି ପହଞ୍ଚିଛି ଲଫାପାଟିଏ । ଖୁବ୍ ଯତ୍ନନିଆ ହୋଇ ଠିକଣାଟି ଲେଖାହୋଇଛି ସୁମନ୍ତର—କେତୋଟି ଗୋଲଗୋଲ ଲେଖାଯୁକ୍ତ ଇଂରାଜୀ ଅକ୍ଷରର ଏକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ସମାବେଶ । ସୁମନ୍ତକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କଲାଭଳି କେବଳ ଜଣେ ମାତ୍ର ଏପରି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଲେଖିପାରେ । ସେଇଜଣଙ୍କ ହେଉଛି ପାବନୀ— ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ପାବନୀ । ପାବନୀ ଚିଠିଟିକୁ ଲେଖିଛି ।

ଚିଠିଟି ଚିରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏକ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଢେଉ ସଞ୍ଚରିଗଲା ସୁମନ୍ତର ଲୋମମୂଳଗୁଡ଼ିକର ଉପରଦେଇ । ହାତ ଦୁଇଟା ମଧ୍ୟ ଅସ୍ୱାଭାବିକରୂପେ ଥରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ସୁମନ୍ତର ଏସବୁ ଅଭ୍ୟାସଗତ ହୋଇଗଲାଣି । ପାବନୀ ପାଖରୁ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିଏ ପାଇଲେ ଆନନ୍ଦର ଆତିଶଯ୍ୟରେ ସେ ଏପରି ଅନୁଭବ କରେ । ଖୁବ୍ ଯତ୍ନଶୀଳ

ନେହାଇ ଚିଠିଟିକୁ ଚାହିଁଲେ ସୁମନ୍ତ । ଛୋଟ ଧଳା କାଗଜ ଖଣ୍ଡିଏ । ସବୁଜ ରଙ୍ଗ
ଟେଲୁଡାଟି ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ସଙ୍କେତ—ଓ ଉପରେ ଚିଠିଟି ଲେଖାହୋଇଛି ।

ସୁମନ୍ତ ଭାବିଥିଲେ, ପାବନୀ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ଦେଇଥିବ । ଅନେକ
କଥା ଲେଖିଥିବ । କଲେଜଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଘରଯାଏ । ସୁମନ୍ତ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ନିଜ
ସହାନୁଭୂତି ମଝିରେ ମଝିରେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରି ପୁଣି ଲୁଚି ଯାଉଥିବ । ଅନେକ
ଦିନ ହେଲା କିଛି ଚିଠିପତ୍ର ଦେଇ ନଥିଲେ ପାବନୀ । ଏଥର କିନ୍ତୁ ବାକି ରହି
ଯାଇଥିବା ଚିଠିଗୁଡ଼ିକର ସବୁତକ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଲେଖିଥିବ ଏବଂ ଶେଷରେ
ଲେଖିଥିବ ଆଉଥରେ ଆସନ୍ତାନି ସୁମନ୍ତଭାଇ ! ଏଇ ରବିବାର ଦିନ !! ଏତେଗୁଡ଼ା
କଥା କଳ୍ପନା କରିନେବା ପାଇଁ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ମୋଟେ ଦୁଇତିନି ସେକେଣ୍ଡରୁ ବେଶି
ସମୟ ଲାଗି ନଥିଲା ।

ଚିଠିଟିକୁ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ସେ ପଢ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । କାରଣ ଚିଠି
ଖୁବ୍ ଛୋଟ ଥିଲା ।

ମାନନୀୟ ସୁମନ୍ତ ଭାଇ,

ମୋର ନମସ୍କାର ନେବ । ମୁଁ ଚିଠିଟିଏ ଦେଇଥିଲି ପାଇଥିବ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ
କାହିଁକି ଯେ ନୀରବ, ମୁଁ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ । ଭାବିଥିଲି ଆଉ ଚିଠି ଦେବିନାହିଁ
ମାତ୍ର ବିବେକ ବାଧିଲା ଲେଖିବାକୁ । ତମକୁ ପରା କହିଥିଲି ଚିଠି ଖଣ୍ଡି
ଦେବାକୁ । ହାୟ ତମ ଦୟା !! ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଏ ଜଗତ । ଆଉ ତୁମେ କ
ବାଦ ଯିବ କାହିଁକି ? ଇଚ୍ଛାହେଲେ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିଏ ଦେବ ।

ଇତି
ତୁମର ସ୍ନେହର କେହି ।

ହସ୍ତାକ୍ଷର ହିଁ ପରିଚୟ ଦେଉଛି । ଚିଠିଟିକୁ ବାରମ୍ବାର ପଢ଼ିଲେ ସୁମନ୍ତ
ପାବନୀ ଏଥର ଖୁବ୍ ଅଭିମାନ କରିଛି । ତା' ନ ହୋଇଥିଲେ ପାବନୀ କେବେ
ଏମିତିକା ଲେଖିନଥାନ୍ତା ! ଚିଠିରେ ପ୍ରତି ସ୍ତରେ ସ୍ତରେ ପ୍ରଚୁର ଅଭିମାନ ଭ
ରହିଛି । ସୁମନ୍ତ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ଯେପରି ପ୍ରତିଟି ପଦ ନିଜେ ପାବନୀ ସୁମନ୍ତ
ଖୁବ୍ ନିକଟରେ ରହି ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଚି ଏବଂ ପାବନୀର ସେଇ କଣ୍ଠସ୍ୱର ସୁମନ୍ତ
କାନଭିତରେ ବାରମ୍ବାର ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେଉଛି ! କିନ୍ତୁ ଠିକ୍ ଶେଷ ବେଳକୁ କ
କରୁଣ ହୋଇ ଉଠୁଛି ପାବନୀର କଣ୍ଠସ୍ୱର । ନିଜର ପରିଚୟ ସେ ଜାଣିନା

...ାନ ଭିତରେ । ଖୁବ୍ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କଲା ସେ । ଅତି ନମ୍ର ଭାବରେ ଚିଠିଟାକୁ ପୁଣି ଲଫାପା ଭିତରେ ରଖିଦେଲା; କିନ୍ତୁ ଚିଠିଟି ପୁଙ୍ଖପୁଙ୍ଖ ତା'ର ମାନସପଟରେ ଚିତ୍ରିତ ହୋଇସାରିଥିଲା । ଇଚ୍ଛା ନଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେ ବାରମ୍ବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଉଥିଲା ସେ ଚିଠିଟିକୁ ଏବଂ ନିଜର ସମସ୍ତ ପ୍ରତିବାଦ ସତ୍ତ୍ୱେ ପାବନୀର କଣ୍ଠସ୍ୱରର ପ୍ରତିଧ୍ୱନିର ଘନ ଘନ ପୁନରାବୃତ୍ତି ହେଉଥିଲା ।

ପାବନୀ ମନରେ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟଦେଇଛି ସୁମନ୍ତ ଏବଂ ହେଉଥି ପାଇଁ ତା'ର ଏ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା !

ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଭୁଲିଯିବା ପାଇଁ ସେ କଶ୍ମନ୍ ହୋଟେଲ୍‌ର ଚଟାଣ ଉପରେ ଅତି ଅସ୍ଥିର ଭାବରେ ପଦଚାରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶରୀରର ସମସ୍ତ ରକ୍ତ ହସ୍ତପଦରେ ଘନଭାବରେ ସଂଚାଳିତ ହେବ, ମସ୍ତିଷ୍କରେ ରକ୍ତ ସଂଚାଳନର ଗତି ଯଥାସମ୍ଭବ କମିଯିବ । ମସ୍ତିଷ୍କରେ ରକ୍ତ ଚଳାଚଳ କମିଗଲେ ସମସ୍ତ ଦୁଃଶ୍ଚିନ୍ତା ଓ ଦୁର୍ଭାବନା ଆପେ ଆପେ ଦୂର ହୋଇ ଯିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବ । ମସ୍ତିଷ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ-କଳାପକୁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ହେଲେ ରକ୍ତ ସଂଚାଳନର ଦିଗ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯେ କୌଣସି ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଅନ୍ତତଃ ଅଳ୍ପ ସମୟପାଇଁ ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଭୁଲିଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ସୁମନ୍ତକୁ । ଯେହେତୁ ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁମନ୍ତ ପାବନୀର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଭୁଲିଯାଇ ପାରିବନି ।

ଅଳ୍ପସମୟ ପରେ ନିଜକୁ ସଜାଡ଼ି ନେଲା ସୁମନ୍ତ । ସଦ୍ୟପ୍ରାପ୍ତ ପାବନୀର ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକର ମର୍ମ ଅତି ଗମ୍ଭୀରଭାବରେ ସୁମନ୍ତ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏଇ ସାମାନ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ଏତେଟା ଭାବାନ୍ତର ସୃଷ୍ଟିହେବାଟାକୁ ଆଦୌ ଉଚିତ ମନେ କରି ପାରିଲାନି ସେ । ପାବନୀ ପାଖକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ଦେଇଥିଲେ ସବୁତକ ରାଗ ଅଭିମାନ ବୋଧେ ମିଳେଇ ଯାଆନ୍ତା ।

ମାତ୍ର ବନାନୀକୁ ସେ ଭୁଲି ପାରୁ ନଥିଲା । ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ମାସ ତଳେ ସୁମନ୍ତର ଦେଖାହୋଇଥିଲା ବନାନୀ ସାଙ୍ଗରେ—ଠିକ୍ ଯେତେବେଳେ ସେ ଯାଇଥିଲା ପାବନୀ ସହିତ ଦୁଇପଦ କଥାବର୍ତ୍ତା କରି ଆସିବାକୁ ! ବନାନୀର ସେଇ ଅଳ୍ପ କେତେ ଦୁଇ ଚାରିପଦ କଥା ଗୁହାଇ ଗୁହାଇ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଉଠୁଥିଲା । ପରୋକ୍ଷ ପରୋକ୍ଷ ହୋଇ ସେ ବିଷୟରେ ପାବନୀକୁ କିଛି ପଚାରିପାରିଲାନି ସେ । ପାବନୀ ବି

କିଛି ସେମିତିକା କହିଲେନି ସୁମନ୍ତକୁ । ସୁମନ୍ତର ମନ ସେମିତି ଅତୃପ୍ତ ରହିଗଲ
ଆଉ ପାବନୀ କୌଣସିଠା ପ୍ରଶ୍ନ ସମାଧାନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେନି । ଦୁ
ଦୁଇଟି ବର୍ଷର ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟ ଦେଇ ପରସ୍ପରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଗଲେ । କିନ୍ତୁ କେ
କାହାକୁ ନିଜର ଦୁଃଖତ୍ତର ସମଭାଗୀ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେନି ।

ଛୋଟିଆ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକୁ ଯେତେ ସରଳ ଭାବରେ ବୁଝି ନେଇଥିଲେ ସୁମନ୍ତ
ଆଉ ସେତେ ସରଳଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିଲେନି । ହୁଏତ କୌଣସି କାରଣ
ପାବନୀ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ଲେଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛି, ମନ ସବୁତକ କଥା ଲେଖିବା
ସାହସ କରି ପାରିନି । ସୁମନ୍ତଠାରୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଭରା ଉତ୍ତର ଖଣ୍ଡିଏ ପାଇଥିଲେ ଚେ
ହୁଏତ ଅନ୍ୟ କଥାଟିକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଥାନ୍ତା ! ମାତ୍ର ସେ ସୁଯୋଗ ପାବନୀ
ପାଇନି । ଅନେକ ଡେରି ହୋଇସାରିଛି ।

ରଣବାଜ ଆହୁରି ଛଅଦିନ ବାକି ।

କୌଣସିଟି ପ୍ରଶ୍ନର ଏକ ସରଳ ସମାଧାନ କରିପାରିଲେନି ସୁମନ୍ତ । ନିଜ
ଅଜାଣତରେ ଯେଉଁ ବିଳମ୍ବ ହୋଇସାରିଛି, ସେଇଟାକୁ ହୁଏତ ପାବନୀ ଅନ
ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ସାରିବଣି । ସୁମନ୍ତର ଇଚ୍ଛାକୃତ ନୀରବତା ବୋଲି ଚେ
ହୁଏତ ଭୁଲ ବୁଝିଥିବ । ସୁମନ୍ତ ଯାହା ଭାବେନି, ପାବନୀ ହୁଏତ ସେଇଟା
ସୁମନ୍ତର ହୃତମନ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କରି ସାରିଥିବ । ମୋଟେ ଛପନ ମାଇଲ
ଦୂରତା ଶହ ଶହ ମାଇଲ ଭଳି ଜଣାଗଲା ସୁମନ୍ତକୁ । କ୍ରମେ ପ୍ରଶ୍ନର ସଂଖ୍ୟା
ଜଟିଳତାର ମାତ୍ରା ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ସେଇ ଦିନ ସେଇ ସନ୍ଧ୍ୟା ।

ପବନ ଟିକିଏ ଜୋରରେ ବହୁଥିଲା । ହୁଏତ ସମୁଦ୍ର କୂଳ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଅଞ୍ଚ
ଗୁଡ଼ିକରେ ବାଲି ଝଡ଼ ଦେଖାଦେଇଥିବ ଏବଂ ପ୍ରଧାନ ଧୂଳ ଓସାରିଆ ଗ
ଗୁଡ଼ିକରେ ବାଲିସବୁ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଉଁଚିଆ ଖେଳୁଥି
ସମୁଦ୍ରକୂଳିଆ ଅଞ୍ଚଳରେ ବାଲିଝଡ଼ ଦେଖାଦେଲେ ବଡ଼ ସଙ୍ଗୀନ ଅବସ୍ଥା
ହୁଏ । ରାସ୍ତାର ପଥିକମାନେହିଁ ସର୍ବାଧିକ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି । ସେ
ମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ପାବନୀର ସହାନୁଭୂତି ଟିକିଏ ଜମି ଆସୁଥିଲା ।

ଅଲଗ କେଉଁଟି ଗଛରେ ପାବନୀ ପାଣିଦିଏ । ସବୁଠାରୁ ସେ ସ୍ନେହ କରେ ସେ ନିଜେ ଲଗେଇଥିବା ସେବତୀ ଗଛଟିକୁ । ଦିନକୁ ତିନିଥର ମଧ୍ୟ ପାଣି ଦେବାରେ ସେ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରେନି । ବଗିଚାର ଅନ୍ୟ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା ସେଇଟିଏ ମାତ୍ର ସେବତୀ ଗଛ ପାବନୀର ସବୁଠାରୁ ପ୍ରିୟ ହୋଇ ଉଠିଛି । କେବଳ ପାବନୀ ଛଡ଼ା ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ଝାଉଁଗଛଟିକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଝାଉଁଗଛଟି ସ୍ଥାନୀୟ ଦେଶୀ ଗଛ ନୁହେଁ । ସୁଦୂର ଉଟାକାମଣ୍ଡରୁ ଗଛଟି କିଣା ହୋଇ ଆଣା ହୋଇଛି । ହୋଇଛି । ଉଟାକାମଣ୍ଡରେ ପୁଣି ସେମିତିକା ଗଛ ବେଶୀ ନାହିଁ । କାରଣ ଗଛଟା ଭାରତୀୟ ନୁହେଁ, ଆମେରିକାର । କାଲିଫର୍ଣ୍ଣିଆର ପୃଥିବୀ ବିଖ୍ୟାତ ମାଲୁନ ବଗିଚାରୁ ଅଣାଯାଇଛି । ସେଇଥିପାଇଁ ସେ ଝାଉଁଗଛଟିକୁ ସମସ୍ତେ ସ୍ନେହ କରନ୍ତି ।

ସେବତୀ ଗଛଟିର ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ସଜାଡ଼ୁ ସଜାଡ଼ୁ ପାବନୀ ଫୁଲ ଏବଂ କଢ଼ଗୁଡ଼ିକ ଗଣିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସାତଟି ଫୁଲ ଫୁଟିଛି, ହେଲେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଇଟିଏ ହେଲେ ମଉଳି ଯାଇନି । ପ୍ରଥମ ଫୁଲଟି ଏବେ ମୋଟେ ଦୁଇଦିନ ହେବ ପୂରା ଫୁଟିଛି । ସାତଟି ଫୁଲ ସାଙ୍ଗକୁ ବଡ଼ ସାନ ହୋଇ ଆଉ ମନ୍ଦର ଷୋଳଟି କଢ଼ । ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଯେତେବେଳେ ଫୁଟିବ, ଗଛଟି ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯିବ । ପ୍ରାୟ ବଗି ସବୁ ଗଛରେ ଫୁଲ ଫୁଟିଲାଣି ବା କଢ଼ ଧରିଲାଣି—ଡାଲିଆ, ଗୋଲାପ··· । ମାତ୍ର ଏଇ ଗୋଟାକ ଗଛରେ ଧଳାଧଳା ସେବତୀ ଫୁଲଗୁଡ଼ିଏ ଫୁଟିଛି ।

ଅସନା ହାତରୁ ନିଜେ ଲଗାଇଥିବା ଏକାନ୍ତ ଧଳା ସେବତୀ ଗଛଟିକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଆସି ପାବନୀ ନିତାନ୍ତ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ଅନ୍ୟ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଟିକିଏ ଆଖି ବୁଲେଇ ନେଉଥିଲା । ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିଥିବା ଛୋଟ କାଠ ଖଣ୍ଡ ଟିକ୍ ସେବତୀ ଗଛଟି ପାଖରେ ପୋତିଦେଇ ଗଛଟିକୁ ଜଡ଼ କାଠି ସହ ବାନ୍ଧିଦେଲା । ଝଡ଼ବତାସ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଗଛଟି ତଳେ ପଡ଼ି ଭାଙ୍ଗିଯିବନି ।

ଛୋଟିଆ ବଗିଚାଟିର ଏକମାତ୍ର ଧଳା ସେବତୀ ଗଛଟିକୁ କେବଳ ପାବ ସୁହାଏ । ଅନ୍ୟମାନେ, ସେମାନେ ବିଦେଶୀ ଗଛଗୁଡ଼ିକର ଭୂରି ଭୂ ପ୍ରଶଂସା କରି ସ୍ୱଦେଶୀ ଗଛଗୁଡ଼ିକର କୁତ୍ସିତ କଦାକାର ରୂପକୁ ନିନ୍ଦା କରିବାରେ ଆନନ୍ଦ ପାଆନ୍ତି, ସେମାନେ ସ୍ୱଭାବତଃ ପାବନୀର ଏ ପ୍ରକାର ରୁଚିକୁ ଅତ ଗ୍ରହଣୀୟ ବୋଲି ମନେକରୁ ନ ଥିଲେ । [illegible] ବଂଶ [illegible] ଏ ପ୍ରକାର ରୁଚି ଆଉ ଚତୁର ଜାତିକମାନଙ୍କର ନାହିଁ । ତଥାପି ପାବନୀ ସେ

ଧଳା ସେବତୀ ଗଛଟିକୁ ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ସୁଖ ପାଇବ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଗରେ ନିଶ୍ଚୟ ଗଛଟିର ପ୍ରଶଂସା ଗାନ କରିବ । ଯେହେତୁ ଗଛର ସାର୍ଥକତା ଫୁଲରେ ! ଏବଂ—

ଆହ୍ଲାଦରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଧଳା ଧଳା ଫୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ଚାହିଁବାରେ ଲାଗିଲା ପାବନୀ । ଫୁଲଗୁଡ଼ାକ ସତେ ଆଜି ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି । ତାର ମନେ ହେଲା ସତେ ଯେପରି ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଫୁଲ ସେ ନିଜ ଜୀବନକାଳ ମଧ୍ୟରେ ଆଉ କେଉଁଠି ଦେଖିବାକୁ ପାଇନି ! ଗଛଟିର ପ୍ରଥମ ଫୁଲଟି ଏବେ ବି ମଉଳି ଯାଇନି ! ଖୁବ୍ ବେଶି ଆଉ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ସତେଜ ରହିବ । ତା ପରେ ହୁଏତ ମଉଳିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ । ତେବେ—...ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଏକ ବିରାଟ ଅବଶୋଷ ଅନୁଭବ କଲା ପାବନୀ । ସତେ ଯେମିତି ନିଜର ସାମାନ୍ୟ ଭୁଲ୍ ଯୋଗୁ ହାତରେ ପାଇ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଦାମୀ ଜିନିଷ ହରାଇ ବସିଛି ।

ଅନେକ ଚାହିଁଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଧଳା ସେବତୀ ଫୁଲ ନେବାପାଇଁ, ମାତ୍ର ପାଇନାହାଁନ୍ତି । ପାବନୀ କଠୋରଭାବରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆହତ କରିଛି । ଜନାନୀ କମ୍ପା କୁଷ୍ଟର ନେଇ ପାରିନାହାଁନ୍ତି । ତୁଷାର—ପାବନୀର ସାନଭାଇ । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ସେହି ଧଳା ଧଳା ସୁନ୍ଦର ଫୁଲଗୁଡିକ ମଉଳି ଶୁଖିଗଲା । ତଥାପି ମଧ୍ୟ ସେ କାହାକୁ ଦେବନି । ଯେଉଁ ଗଛଟିକୁ ଦିନେ ସମସ୍ତେ ଘୃଣା କରୁଥିଲେ ଏବଂ ପାବନୀକୁ ବାରମ୍ବାର ଅଷ୍ଟା କରି ନିରୁତ୍ସାହିତ କରିଥିଲେ ସେଇମାନଙ୍କର ତ ସେଇ ଗଛ ଉପରେ କୌଣସି ଅଧିକାର ରହିପାରେନା !

ଗଛଟି ଉପରେ ମାତ୍ର ଜଣଙ୍କର ଅଧିକାରକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଛି ପାବନୀ । ଗଛଟିକୁ ମୂଳରୁ ସେ ପସନ୍ଦ କରିଆସିଛନ୍ତି । ଏପରିକି ଗଛଟିରେ ଯେତେବେଳେ ଦୁଇ ଚାରି ପତର ମେଲିଥିଲା ଏବଂ ଫୁଲଫୁଟିବାର କୌଣସି ସମ୍ଭାବନାର ଆଭାସ ମିଳି ନ ଥିଲା ସେତେବେଳୁ ଗଛଟିକୁ ସେ ପସନ୍ଦ କରିଥିଲେ ଏବଂ ପାବନୀର କୃତିକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିଥିଲେ । ଗଛର ମୂଲ୍ୟ ସେ ହିଁ ଠିକ୍ ବୁଝିଥିଲେ—ଗଛର ସାର୍ଥକତା ଫୁଲରେ ! ନିଜର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜାଣତରେ ଗଛରେ ସାମାନ୍ୟ ଏକ ଶିହରଣ ଅନୁଭବ କଲା ପାବନୀ ।

ସୁମନ୍ତର ସ୍ମୃତିକୁ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ପାବନୀ । ହୁଏତ ସୁମନ୍ତ ମଧ୍ୟ ପାବନୀର ସ୍ମୃତିକୁ ଉପଭୋଗ କରୁଥିବ !!

ଛୋଟିଆ ସେବତୀ ଗଛଟିରେ କେମିତିକା ଫୁଲ ଫୁଟିବ ସେକଥା କେହି ଚିନ୍ତା କରି ନଥିଲେ । କେଉଁ ରଙ୍ଗ ଧାରଣ କରିବ ସେ ପ୍ରଶ୍ନ ମଧ୍ୟ ନ ଥିଲା, କାରଣ ଗଛଟି ଖୁବ୍ ଛୋଟ ଥିଲା । ସେତିକିବେଳୁ ସୁମନ୍ତ କହିଥିଲା ପାବନୀକୁ ଗଛଟିର ପ୍ରଥମ ଫୁଲଟିକୁ ନେବ ବୋଲି ! ପାବନୀ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଆପତ୍ତି କରି ନଥିଲା । ସୁମନ୍ତର ଦାବି ଅଯୌକ୍ତିକ ନୁହେଁ । ଗଛଟି ଉପରେ ପାବନୀର ଯେତିକି ଅଧିକାର ଅଛି ସୁମନ୍ତର ମଧ୍ୟ ସେତିକି ଅଧିକାର ଅଛି । ଆପତ୍ତି କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ପାବନୀ ବରଂ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା । ସୁମନ୍ତ ପାବନୀଠୁ ଗୋଟିଏ ସେବତୀ ଫୁଲ ନେବ ! ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାବନୀ ସୁମନ୍ତକୁ କିଛି ଉପହାର ଦେବା ଭଳି ଜିନିଷ ପାଇ ନଥିଲା କିମ୍ବା ସୁଯୋଗ ମିଳି ନଥିଲା ! ପାବନୀକୁ ଜଣାପାଉଥିଲା ସତେ ଯେପରି ସେ ଏଇ ସୁଯୋଗର ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ ଏତେଦିନ ଯାଏଁ ଥିଲା ଏବଂ ସେଇ ସୁଯୋଗଟି ଦୀର୍ଘ ଏତେଦିନ ପରେ ଆପେ ଆପେ ଧରାଦେବାକୁ ଆସିଛି !

ଫୁଲଟିଏ କେବେ ଫୁଟିବ ! ସେଇ ଆଶା ଓ ଭରସା ଉପରେ ପାବନୀ ଗଛଟିର ଯତ୍ନନେବାରେ କେବେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅବହେଳା କରିନି । ପାବନୀର ସମସ୍ତ ଆଶା ଓ ଆକାଂକ୍ଷାକୁ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇ ଯେତେବେଳେ ଗୋଟାଏ କଢ଼ି ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କଲା ସେତେବେଳେ ପାବନୀ ଭାବୁଥିଲା ଯେ ସେଦିନର ସବୁଠୁ ସୌଭାଗ୍ୟ ତା'ର ପାଖରେ ଅଜାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । କଢ଼ିଟି କ୍ରମେ ବଡ଼ ହେଲା ଏବଂ ତା' ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଉ କେତୋଟି କଢ଼ିର ମଧ୍ୟ ଆବିର୍ଭାବ ହେଲା । ପ୍ରଥମ ଫୁଲଟିକୁ ପାବନୀ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରକ୍ଷାକରି ଆସିଛି ଯେପରି ଫୁଲଟି ଆଉ କାହାର ନ ହୁଏ ! ମାତ୍ର—ଅତୀତ ସ୍ମୃତିର ସମସ୍ତ ଆନନ୍ଦକୁ ହଠାତ୍ ଯେପରି ବେଦନାରେ ପରିଣତ ହେଲା ! ପାବନୀ ଏକ ବିରାଟ ଭୁଲ୍ କରି ଦେଇଛି ଯାହାର କି ଆଉ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ନାହିଁ । କଢ଼ିଟିର ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ ପରେ ପରେ ସୁମନ୍ତକୁ ଶୁଭ ସମ୍ବାଦଟା ଜଣାଇ ଦେବା ତା'ର ଉଚିତ ଥିଲା ।

ଯେଉଁ ଫୁଲଟିକୁ ପାବନୀ ଉପହାର ଦେଇଥାଆନ୍ତା ସୁମନ୍ତକୁ, ସେଇ ଫୁଲଟିକୁ ଆଉ ସୁମନ୍ତ ପାଇପାରିବନି !!

ଅନ୍ୟମନସ୍କା ପାବନୀର ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତାଧାରା ଭଙ୍ଗକଲା ଚନ୍ଦନା । ଚନ୍ଦନା ଗୋଟିଏ ଛୋଟଖାଟର ଭୋଜିର ଆୟୋଜନ କରୁଥିଲା । ଅଳ୍ପ କେତେଜଣ ସଙ୍ଗୀ ସାଥୀ ଭୋଜିରେ ଯୋଗଦେବେ । ପାବନୀର ସାହାଯ୍ୟ ବିନା ଏକୁଟିଆ ଚନ୍ଦନା

ପକ୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ଭୋଜିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ସମ୍ଭବ ହୁଏନି । ଗତବର୍ଷ ପା
ପଚାରିବାକୁ ଆସି ପାର୍ବଣୀ ବଗିଚା ଭିତରେ ଅନେକ ବେଳଯାଏ ରହିଯିବା
ଡାକିନେବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ବନାନୀକୁ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱକୁ ପୂରାପୂରି ଭୁଲିଯାଇ ଏପରି ଆଚରଣ କରିଥିବାରୁ ପା
ନିଜକୁ ବନାନୀ ପାଖରେ ଖୁବ୍ ଲଜ୍ଜିତା ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା । ବନାନୀର ଏକ ସବୁ
ବାନିଆ ସାଧାରଣ ପ୍ରଶ୍ନର କୌଣସି ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ନୀରବରେ ଗୋ:ଷାଇ
ଆଡ଼କୁ ମୁହାଁଇଲା ପାର୍ବଣୀ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂରା ନୂଆ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ରଙ୍ଗପଟ ଫିଙ୍ଗିଦେଇ ଅସ୍ତାଚ
ସୂର୍ଯ୍ୟର କେତେ ଛଟା ଜଣି ତଳେ ପଡ଼ିଥିଲା । ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଅନ୍ଧ
ଆସିଯିବ ।

ପାର୍ବଣୀ ଓ ବନାନୀର ସାଙ୍ଗମାନେ ଆସିଲେ । ସଂଖ୍ୟାରେ ଯଦିଓ ବେଶି
ନୁହନ୍ତି । ଦେମେତେ ସାତ ଆଠଜଣ । ପାଖ ପାଖି ରହୁଥିବା କେତୋଟି ସ୍କୁଲ-
କଲେଜ ଛାତ୍ରୀ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ କୋଳାହଳରେ ଘରଟି ଆନନ୍ଦମୁଖର ହୋ
ଉଠିଲା । ଶିଶୁ ଓ ବନ୍ଧୁତାର ଆକର୍ଷଣ ।

ଛୋଟ ଭୋଜିଟିର ପରିବେଷଣ ପରେ ସାମାନ୍ୟ ଗଳ୍ପର ଆସର ଜମି ଉଠିଲା
ଯୌବନର ଅଜ୍ଞାତ ଅବୁଝା ଗପ ଦୁନିଆରେ ଆଉଥରେ ।

କାନ୍ଥଘଣ୍ଟାରେ ବାଜିଲା ସାତ । ସନ୍ଧ୍ୟାର ଅନ୍ଧକାର ଘନୀଭୂ
ହୋଇଯାଉଛି । ବିନା ପ୍ରତିବାଦରେ ପାର୍ବଣୀ ଓ ବନାନୀ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ବିଦା
ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ ।

ଡ୍ରଇଙ୍ଗ୍ ରୁମ୍ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିବାର ଉପକ୍ରମ କଲା ତୁଷାର, ପ୍ର
ପାଞ୍ଚଟାବେଳକୁ ଯାଇ ସେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫେରି ନଥିଲା ! ଆଗନ୍ତୁକା ଝିଅମାନେ ସମସ୍ତେ
ଭାବରେ ତୁଷାରକୁ ଭୋଳକରି ନେବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲେ । ମାତ୍ର ପରଦା ପା
ଜଣେ ଦୁଇଜଣ ଆସି ହଠାତ୍ କିଏ ଦବିଗଲେ । ତୁଷାର ଏକାକୀ ନଥିଲା ।

ତୁଷାରର ହାତ ଧରି ସୁମନ୍ତ ମଧ୍ୟ ଡ୍ରଇଙ୍ଗ୍ ରୁମ୍ ଦେଇ ଭିତରକୁ ଚାଲି ଯିବ
ବସିଲା । ପାର୍ବଣୀ ଓ ବନାନୀର ଭାଇ ହିସାବରେ ସୁମନ୍ତ ଚାହାଁ ଅଚାହାଁ ନମସ୍କା
ରୀତିକରି ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଦ୍ରୁତ ନମସ୍କାର ଜଣାଇ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା ।

ଅନନ୍ତର ଅନ୍ତରଙ୍ଗରେ ପାର୍ବଣୀ କିଛି କହିପାରିଲାନି ବିଦାୟୀ ବନ୍ଧୁ
ବନ୍ଧୁମାନେ ବିଦାୟ ନେଲେ

କୋଠା ଘର ଉପରକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଥିବା ଛୋଟ ନଡ଼ିଆଗଛଟିର ଲମ୍ବାଳିଆ ପତ୍ରଟାକୁ ଏପାଖ ସେପାଖ କରୁଥିଲେ ସୁମନ୍ତ । ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ କହି ପାବନୀ ତଳକୁ ଯାଇଛି, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫେରିନି । ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ନଡ଼ିଆଗଛଟିର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁକରୁ ସୁମନ୍ତ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ନେଉଥିଲେ । କୋଠା ଉପରଟା ଅନ୍ଧାର ହୋଇ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜହ୍ନଟା ବହୁତ ତଳେ ଥିଲା । ପୁରାପୁରି ଗୋଲ ନ ହେଲେ ବି ଛିଟଛ୍ ଧଳା ଓ ହଳଦିଆ ଜହ୍ନଟା ବେଶ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଥିଲା ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ।

ପାବନୀର ଅନୁପସ୍ଥିତିକୁ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଭୁଲି ଯାଉଥିଲେ ସୁମନ୍ତ । ଚଟୁଲ ଜହ୍ନଟା ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଟିକିଏ ଅନ୍ୟମନା କରି ଦେଉଥିଲା । ପାବନୀ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନୀରବରେ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଉଇଁ ଆସୁଥିବା ଛିଟଛ୍ ହଳଦିଆ ଜହ୍ନଟିର ସ୍ନିଗ୍ଧ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଉପଭୋଗ କରିବା ସୁଖପ୍ରଦ ମନେ କରୁଥିଲେ ସୁମନ୍ତ । ତାଙ୍କୁ ଜଣାଯାଉ ଥିଲା ଯେପରି ଚଟୁଲ ଜହ୍ନଟି ଦୂରର ଏକ ଡେଙ୍ଗା ଦେବଦାରୁ ଗଛସହିତ ସମାନ୍ତରାଳ ଭାବରେ ଉପରକୁ ଉଠିବାକୁ ଅଦମ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା ଚଳାଇଛି ଏବଂ ଏତେ ସବୁ ଚେଷ୍ଟା କେବଳ...କେବଳ ସୁମନ୍ତ ସହିତ ଦୁଇ ଚାରିପଦ ଆଳାପ କରିବା ପାଇଁ ।

ସାମାନ୍ୟ ପଦଶବ୍ଦର ସୂଚନା ମିଳିଲା ସିଡ଼ିରୁ । କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ପାଦଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିଲା ସୁମନ୍ତଙ୍କର । ପଦଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଖୁବ୍ ପରିଚିତ ଭଳି ଜଣାଗଲା ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ । ଏପ୍ରକାର ପଦଶବ୍ଦର ଯେଉଁ ବିଶେଷତ୍ୱ, ସେତକ ମାତ୍ର ଜଣଙ୍କର ଅଛି; ସମସ୍ତଙ୍କର ନୁହେଁ । କ୍ରମେ ପଦଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ପରିଷ୍କାର ହୋଇ ଆସିଲା । ଏଥରକ ଆହୁରି ଚହଳିଆ ଜଣାଗଲା ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ । ହୁଏତ ପାବନୀ ଆସୁଛି ।

ଫୋଲ୍ଡିଙ୍ଗ ଚେୟାରଟିକୁ ସଯତ୍ନରେ ଥୋଇ ଦେଇ ନଡ଼ିଆଗଛ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଥିବା ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ବସିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲା ପାବନୀ । ସୁମନ୍ତ ମନା କଲେନି । ପାବନୀ ଠିଆହୋଇ ରହିଲା ସେମିତି ଚେୟାରଟି ପାଖରେ । ତା'ପରେ ତଳେ ବସି ପଡ଼ିଲା ସୁମନ୍ତଙ୍କର ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷାକରି ।

ତାହା ପ୍ରଶ୍ନ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଥିଲା ସୁମନ୍ତ ...
ଏବଂ ଏଥିରକ ପରୁରକ ବୋଲି ଅତି ଅକସ୍ମାତଭାବରେ ସେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଛି
ସେଇ ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ନିଜ କଣ୍ଠରୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାକୁ ପୁଣି ଦୁର୍ବଳ କୁଣ୍ଠା ବୋଧ କଲା
ସୁମନ୍ତ । ସୁମନ୍ତକୁ କଥା କହିବାର ସମସ୍ତ ସୁଯୋଗ ଅର୍ପଣ କରି ନୀରବରେ ପ୍ରତୀକ୍ଷା
କରି ରହିଲା ପାବନୀ । ସୁମନ୍ତ କଥା ଆରମ୍ଭ କଲେ ସେ ସହଯୋଗ କରିବ, ମାତ୍ର
ନିଜେ କଥା ଆରମ୍ଭ କରି ସୁମନ୍ତର ଦୃଷ୍ଟି ଅନ୍ୟଦିଗକୁ ଆକର୍ଷଣ କରିବନି ବୋଲି
ଠିକ୍ କରି ନୀରବତାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଉଥିଲା ପାବନୀ ।

କେତେ ସମୟ ନୀରବତାରେ କଟିଗଲା । ଦୁହେଁ ଯେପରି ମୂକ
ପାଲଟି ଯାଇଛନ୍ତି ! ନୀରବ ପ୍ରାଣୀଗୁଡ଼ିକର କେତୋଟି ନିଶବ୍ଦ ବାଣୀ ମଧ୍ୟ
ଦୁହିଁଙ୍କ ପ୍ରାଣକୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରୁଥିଲା ।

ହୃଦୟର ସମସ୍ତ କମ୍ପନକୁ ପ୍ରତିହତ କରି ନୀରବତା ଭଙ୍ଗ କଲା ସୁମନ୍ତ—
'ତୁ ମତେ ପ୍ରକୃତରେ ଭଲ ପାଉ ପାବନୀ ?' ନିଜକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ମୁକ୍ତ ଅନୁଭବ
କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ହୃଦୟର ସ୍ପନ୍ଦନର ଗତି ଓ କମ୍ପନ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ବୃଦ୍ଧି
ପାଉଥିଲା । ଆଶା ଓ ଆଶଙ୍କାର ପ୍ରବଳ ସଂଘର୍ଷର କୌଣସି ପ୍ରକାର ମୀମାଂସା
କରିବା ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସାମର୍ଥ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ପାବନୀ ଉପରେ ସବୁ
କିଛି ନିର୍ଭର କରୁଛି । ପଲକହୀନ ସତୃଷ୍ଣ ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ସୁମନ୍ତ ଚାହିଁ ରହିଲା
ପାବନୀର କମ୍ପିତ ଅଧର ଦୁଇଟିକୁ ।

ଅତି ଅପ୍ରସ୍ତୁତଭାବରେ ଚମକି ପଡ଼ିଲା ପାବନୀ । ଏ ପ୍ରକାର କଥା ସୁମନ୍ତଠ
କେବେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇ ନଥିଲା ସେ । ସୁମନ୍ତକୁ ସେ ଭଲପାଏ ଏକଥା କଅଣ
ସୁମନ୍ତ ଆଗରୁ ଜାଣି ପାରିନଥିଲା ? ତେବେ ଏମିତିକା ଗୋଟାଏ ପ୍ରଶ୍ନ ସିଧାସଳଖ
ପଚାରିବାକୁ କାହିଁକି ସୁମନ୍ତକୁ ପସନ୍ଦ କଲା ? ସୁମନ୍ତ ପାବନୀକୁ ଭଲପାଏ କି
ନାହିଁ ଏ ବିଷୟରେ ପାବନୀ ଅନେକଥର ଚିନ୍ତାକରି ମଧ୍ୟ କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ
କରିପାରି ନଥିଲା । ସୁମନ୍ତର ଏଇକଥା ପଦକରୁ ପାବନୀ ନିଜ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପାଇ
ଯାଇଛି । ମାତ୍ର ସୁମନ୍ତ ? ସୁମନ୍ତ ମଧ୍ୟ ସେଇ ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନ ଚାହିଁଛି ପାବନୀଠାରୁ
ନିଜର ସମର୍ଥନ ଜଣାଇବାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣପ୍ରାଣରେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜାଣିଜାଣି
ପାବନୀ ନୀରବ ରହିଲା । ବାଳିକାସୁଲଭ ସଲଜ୍ଜତାକୁ ତ ସେ ଏଡ଼ି ଦେଇ
ପାରିବନି ।

ସୁମନ୍ତର ସେଇ ପ୍ରଶ୍ନର ପୁନରାବୃତ୍ତି । ଥରଥର୍ ଗଳାରେ ଅଧ ଅଧିଆ କିଛି କହିପାରିଲେନି ସୁମନ୍ତ । ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲା ପାବନୀ, ନ ହେଲେ ସୁମନ୍ତ ମନରେ କଷ୍ଟ ହେବ । ଖୁବ୍ ଆସ୍ତେ ପାବନୀ ଉତ୍ତର ଦେଲା—'ହଁ ।' ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ଲଜ୍ଜିତା ଅନୁଭବ କଲା ପାବନୀ ସୁମନ୍ତ ପାଖରେ । ଆଉ ଏଣିକି ସୁମନ୍ତ ସହିତ ଏତେ ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ମିଶି ପାରିବନି ସେ । ସୁମନ୍ତର ଦୁର୍ବଳତା ନିକଟରେ ନିଜର ସବୁତକ ଦୁର୍ବଳତା ପ୍ରକାଶ କରି ଦେଇ ଅନ୍ତମାନରେ ଶକ୍ତିହୀନା ହୋଇପଡ଼ିଲା ପାବନୀ । ଭୁଲ କରିନି ତ ଆଉ !

ବିଶେଷ କିଛି ଭାବିବାକୁ ଦେଲେନି ସୁମନ୍ତ ପାବନୀକୁ । ଏ ପ୍ରକାର ପରି-ସ୍ଥିତିରେ ଅନୁଭୂତ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ନୂତନ ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସୁମନ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିସାରିଥିଲେ । ନିଜ ମନ ଭିତରର ସବୁତକ ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ସେ ଆଜି ଚେଷ୍ଟା କରିବେ । ଏଥରକ ନିବିଡ଼ ସଂଯତ କଣ୍ଠସ୍ୱର ସୁମନ୍ତର—'ମୁଁ ତତେ ଖୁବ୍ ଭଲପାଏ ପାବନୀ ! ଏକଥାତ ତତେ ମୁଁ ଅନେକଥର କହିଛି । ହେଲେ, ମୁଁ ତତେ ବିବାହ କରି ଚିରଦିନ ମୋର କରି ରଖିବାକୁ ଚାହେଁ । କଅଣ କହୁଛୁ ?' ଏକ ଥରକେ ହୃଦୟର ସମସ୍ତ ପୁଞ୍ଜୀଭୂତ ପ୍ରଶ୍ନିଳ ଆଶାଗୁଡ଼ିକ ପିଞ୍ଜରମୁକ୍ତ କରି ଦେଲେ ସୁମନ୍ତ । ପାବନୀ ହୁଏତ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଦୁର୍ବଳ ବୋଲି ଭାବିବ । କିନ୍ତୁ ସୁମନ୍ତ ତ ଛଳନା ଚାହୁଁନି । ନିଜର ଦୋଷ ଦୁର୍ବଳତା ଅନ୍ୟ-ପାଖରେ ପ୍ରକାଶ କରିଦେବା ଆଦୌ ନିନ୍ଦନୀୟ ନୁହେଁ ।

ନିଜ କାନ ଦୁଇଟି ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସ ହେଉନଥିଲା ପାବନୀ ! ସୁମନ୍ତ ଏସବୁ କଅଣ କହୁଛନ୍ତି ଆଜି ? ଯାହା ଅନେକ ଦିନ ଧରି ପାବନୀ ନୀରବରେ ଭାବି ଭାବି ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ହୁଏତ ସେଇ ପ୍ରଶ୍ନ ଆଜି ଉତ୍‌ଥାପନ କରିଛି ସୁମନ୍ତ ! ପାବନୀର ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ତା'ହୃଦୟର ସମସ୍ତ ସ୍ନେହ ଓ ସହାନୁଭୂତି ସୁମନ୍ତ ପାଖରେ ପ୍ରକାଶ କରି ନିଜକୁ ସମର୍ପଣ କରିଦିଅନ୍ତା ! କ୍ଷତି କଅଣ ? କିନ୍ତୁ ସୁମନ୍ତ କଅଣ ଭାବିବ ? ସେ ହୁଏତ ପାବନୀକୁ ଖୁବ୍ ଦୁର୍ବଳ ଏବଂ ଭୁଲ ବୁଝିପାରେ ! ଆଶଙ୍କାରେ ଥରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ପାବନୀ । ନା, ତା'ମନର ସମସ୍ତ କଥା ଚିରଦିନ ପାଇଁ ଗୋପନ ରହୁ । ପାବନୀ ହୃଦୟର ସମସ୍ତ କାନ୍ତି ଚିରଦିନ ପାଇଁ ଅପ୍ରକାଶିତ ରହୁ ।

ପାବନୀର କିନ୍ତୁ ଏପ୍ରକାର ନୀରବତା ଆଦୌ ସହ୍ୟକରି ପାରୁ ନଥିଲେ ସୁମନ୍ତ । ହୁଏତ ଲଜ୍ଜାରେ ପାବନୀ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ କିଛି କହି ପାରୁନି, ସେଥିପାଇଁ

ସୁମନ୍ତଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନଟିର ମାତ୍ରା ଟିକିଏ ଅଧିକ କଠିନ ହୋଇ ଯାଇଛି । ସମସ୍ତ ଲଜ୍ଜା ତ୍ୟାଗ କରି ନ ପାରିଲେ ଏପ୍ରକାର ଏକ ପ୍ରଶ୍ନର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଉତ୍ତର ଦେବା ଯାଜନୀ ଭଳି ଗୋଟିଏ ଚାଳିଶା ବୟସର ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ ହୁଏତ ଯାଜନୀ ନୀରବ ରହି ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରୁଛି । ଯାଜନୀଠାରୁ କୌଣସି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ନପାଇ ମଧ୍ୟ ସୁମନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ । ସୁମନ୍ତ ପ୍ରତି ଯାଜନୀର ନିଶ୍ଚୟ ପରୋକ୍ଷ ସମର୍ଥନ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ—କିନ୍ତୁ ଏ କଣ ହୋଇପାରେ ଯେ ସମସ୍ତ ବନ୍ଧୁତାକୁ ଆହତ କରି ଯାଜନୀ ହୁଏତ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରି ପାରୁନି । ଅନ୍ତର ଭିତରେ କ୍ରମେ ସେ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଉତ୍ତପ୍ତ ବାଷ୍ପ ଜ୍ୱଳନ । ସମସ୍ତ ଆଶା ତା'ର ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଆଶଙ୍କାରେ ପରିଣତ ହେଉଥିଲା । ଆଶଙ୍କା ସମୟରେ ଯୁକ୍ତିର ସଂଖ୍ୟା କ୍ରମେ ତା ନିକଟରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ଯାଜନୀକୁ ସେ ଆଉ ନୀରବ ରହିବାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଇ ପାରିବେନି । ନିଜର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଏକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଉତ୍ତର ଯାଜନୀଠାରୁ ଆଶା କରୁଥିଲେ ସୁମନ୍ତ ।

ସୁମନ୍ତଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନିଳ ଅକ୍ଷି ଦୁଇଟିକୁ ଚାହିଁ ନୀରବରେ ମୁହଁ ପୋତିଲେ ଯାଜନୀ । ସୁମନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସେଇ ପୂର୍ବ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଯାଜନୀଠାରୁ ଦାବି କରୁଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ସୁମନ୍ତ ପାଖରେ ଯେଉଁ ଯାଜନୀ ମୁଖରିତ ହୋଇ ଉଠେ, ସେଇ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଅତି ନିକଟରେ ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ପାଇ ମଧ୍ୟ ସେଇ ଯାଜନୀ ମୂକ ପାଲଟି ଯାଇଛି । ନିଜର ଦୋଷ ନୁହେଁ, ପରିସ୍ଥିତିର ଦୋଷ । ପରିବେଷ୍ଟନୀ ଉପରେ ସମସ୍ତ ଦୋଷ ଲଦି ଦେଉଥିଲେ ଯାଜନୀ । ଯାଜନୀ ଯେ ଆଜି ସୁମନ୍ତ ନିକଟରେ [illegible] ପ୍ରକାଶ କରି ପାରୁନି ସେଥିପାଇଁ ଯାଜନୀ ଦୋଷୀ ନୁହେଁ ।

ପୁଣି ଥରେ ମୁହଁ ଟେକି ଚାହିଁଲେ ଯାଜନୀ । ସୁମନ୍ତ ସେମିତି ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଯାଜନୀ ମୁହଁକୁ ଅଶାନ୍ତ ଭାବରେ ଅନେଇ ରହିଛନ୍ତି । ଆଉ ଅଧିକ ସମୟ ନୀରବ ରହିବାଟା ସମ୍ଭବ ହେଲାନି । ସୁମନ୍ତଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବା ପାଇଁ ଯାଜନୀ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ—'ମୁଁ ତ ତୁମକୁ କେବେ ମନା କରିନି ।' ନିଜ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯାଜନୀ ସ୍ୱୀକାର କରିଗଲେ ସୁମନ୍ତ ପ୍ରତି ସମର୍ଥନ ଜଣା ଏବଂ ତା ପରେ ପରେ ଯାଜନୀ ଅନୁଭବ କଲେ—ଯେପରି ସେ କ୍ରମେ ନିଜର ସ ହରାଇ ବସୁଛି ଏବଂ ହୁଏତ ଆଉ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ତୁମ ସିନ୍ଦୂରର କୋ ସହିତ ସେ ମିଶିଯିବ ।

ଅଧରେ ଚୋଖରେ ସ୍ୱପ୍ନମୟ ଭ୍ରମ ଅନୁଭବ କଲେ ସୁମନ୍ତ । ଯାଜନୀ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଭଲପାଏ ଏବଂ ଏକାନ୍ତ ଭାବେ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁହିଁ ଭଲ ପାଏ । ପବିତ୍ର ସ୍ନେହ ଓ ପ୍ରେମର ବନ୍ଧନମୟ ! ଅଭିମାନରେ ଲଜ୍ଜିତା ହୋଇ ଚେତିଥିବା ଯାଜନୀର ଧଳା ମୁହଁଟି ପୁରାପୂରି ଲାଲ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । କେବଳ ମଧ୍ୟ । ଧଳା ଧଳା ହାତ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟ ଏକ ଅପୂର୍ବ ରଙ୍ଗ ଧାରଣ କରିଥିଲା । ଯାଜନୀର ଅବସ୍ଥା ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ ।

ସୁମନ୍ତର କଣ୍ଠ ଅଧୀର ଚଞ୍ଚଳ—'ତୋର ଧଳା ହାତଟିକୁ ଟିକେ ଅନୁଭବ କରି ପାରିବି ଯାଜନୀ ?' କଣ୍ଠ ତାର ଅଧୀର ଉତ୍ସୁକ ହୋଇଯାଇଛି । ଯାଜନୀ ବାଧା ଦେଲାନି ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ଆଖି ବୁଜିଦେଇ କଳ୍ପନାର ଦେଶରେ ଥିଲା ଯାଜନୀ । ସୁମନ୍ତକୁ ସେ ଆଉ ଗ୍ରହଣ ପାରିଲାନି । ସୁମନ୍ତ ନିଜଠାରୁ ନିଜକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବାର ପ୍ରବଳ ବାସନାକୁ ସେ ଦବାଇ ରଖି ପାରିଲାନି । ନିଶବ୍ଦରେ ଉଠି ପଡ଼ିଲା ଏବଂ ଚାଲି-ଯିବାର ଉପକ୍ରମ କଲା ।

ଅନେକ ସମୟ ଅତୀତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସୁମନ୍ତ ନିଜର ସମସ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶେଷ କରି ପାରି ନ ଥିଲା । ଯାଜନୀକୁ ଅନୁରୋଧ କଲା ଆଉ ଅଳ୍ପ ସମୟ ବସିବାକୁ । ମନାକରି ପାରିଲାନି ଯାଜନୀ ।

କଥାର ସୂତ୍ର ବଦଳାଇଲା ସୁମନ୍ତ । ଜନନୀର ସେଇ ବେଦନାମୟ କଥାକୁ ମୋଟେ ଭୁଲି ପାରୁ ନ ଥିଲା ସେ । ଯାଜନୀକୁ ପଚାରି ସେ ସବୁକଥା ବୁଝିନେଇ ପାରିବ । ସମସ୍ତ ଆବେଗକୁ ସେ ଏକାଠି କଲା—'ଜନନୀ କହୁଥିଲେ, ତୋର ନିକଟରେ ବିବାହ କରାଇବାକୁ ମଉସା ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ସତ ?' ସୁମନ୍ତ ଭାବୁଥିଲା···ଯାଜନୀ ମନାକରି ଦେଇଛନ୍ତି···କହନ୍ତା ମିଛକଥା । ସେ ଦୁଃଖ ଖୁସୀ ହୁଅନ୍ତା । ଯାଜନୀର ଅନ୍ୟ କାହା ସହିତ ବିବାହକୁ କିପରି ସୁମନ୍ତ ସହ୍ୟ କରି ପାରିବ ? ଯାଜନୀର ସ୍ନେହପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁହଁଟିକୁ ଅନେଇ ରହିଲା ସୁମନ୍ତ । ଉପାୟ ଶୂନ୍ୟ ଭାବେ ଲେଖାଏ ସମୟ ନେଉଛି ଯାଜନୀ ।

ପୂର୍ବଥର ଭଳି ଯାଜନୀ ଏଥରକ କିଛି ସୁମନ୍ତର ଧୈର୍ଯ୍ୟଚ୍ୟୁତ ଘଟାଇ ନଥିଲା । ଲଜ୍ଜା ଓ ସଙ୍କୋଚର ନିଷ୍ପେଷଣରେ ମନ ତାର ଜର୍ଜରିତ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସୁମନ୍ତର କଥାକୁ ଏଡ଼େଇ ଦେଇ ନୀରବ ରହିବା ଅପେକ୍ଷାରେ ଉଚିତ ମନେ କରି ସେ ଚାହିଁ ପାରୁ ନ ଥିଲା । ସୁମନ୍ତକୁ ଲୁଚାଇବାର କିଛି ନ ଥିଲା ତାକୁ

ସୁମଂତ ପାଖରେ ଅଯଥା ଲଜ୍ଜା ପ୍ରକାଶ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନ ଥିଲା। ସଂକ୍ଷେପରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା ପାବନୀ-'ହିଁ'। ସୁମନ୍ତ ଜାଣିଲେ କିଛି କ୍ଷତି ନାହିଁ ବରଂ ଜଣାଇ ଦେବା ତାର ଉଚିତ। ହୁଏତ ପାବନୀ କହି ନ ପାରେ; କିନ୍ତୁ ସୁମନ୍ତ ତ ଜାଣିପାରିବେ! ପାବନୀ ଲୁଚାଇଥାଆନ୍ତା କାହିଁକି? ସୁମନ୍ତର କଥାରେ ସହଯୋଗ କରି ପାବନୀ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲା ସୁମନ୍ତର ସହାନୁଭୂତି ଟିକକ ପାଇଁ।

ସୁମନ୍ତ ଭାବିଥିଲା ବୋଧହୁଏ ବନାନୀ ମିଛରେ ସୁମନ୍ତକୁ ପ୍ରଶଂସା କରୁଥିଲା। କିନ୍ତୁ ପାବନୀର ସେଇ ଗୋଟିକ କ୍ଷୁଦ୍ରତମ ପଦ ବନାନୀର ସମ୍ବାଦକୁ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇଛି। ଭବିଷ୍ୟତର ଆଲୋକରେ ଉପସ୍ଥିତ ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲିଗଲା ସୁମନ୍ତ। ହୃଦୟର ସମସ୍ତ ଆବେଗକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଏକ ବ୍ୟର୍ଥ ଉଦ୍ୟମ କଲା ସେ—'ତେବେ କଅଣ—' ଭାବ ଓ ଭାଷା ତାର ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଗଲା। ଅବ୍ୟକ୍ତ ଭାଷାକୁ ତ ପାବନୀ ବୁଝିପାରିବନି! ହୁଏତ ସୁମନ୍ତର ମନୋଭାବକୁ ଅନୁଭବ କରି ପାରିବ!

ସୁମନ୍ତକୁ ଆଉ ଅଧିକା ବୁଝିବାକୁ କୌଣସି ପ୍ରୟାସ କରୁ ନ ଥିଲା ପାବନୀ। ସୁମନ୍ତ ଯେ ଦୁଃଖରେ ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇ ପଡୁଛି। ଏକଥା ପରିଷ୍କାର ଭାବେ ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରୁଥିଲା ପାବନୀ। ପାବନୀ ଯଦି ଏ ସମୟରେ ନୀରବତାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଏ, ହୁଏତ ସୁମନ୍ତ ନିତାନ୍ତ ଭୁଲ ବୁଝିବ ପାବନୀକୁ! ନିଜର ମତାମତ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ସାମାନ୍ୟ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କଲା ପାବନୀ—'ମତେ, ତ ପୁଣି ପଚାରିବେ!' ଅନ୍ତରର ସମସ୍ତ ବେଦନା ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନଭାବେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କଲା ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟରେ।

ନିଜକୁ ଟିକିଏ ଉତ୍ସାହିତ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ ପ୍ରକୃତରେ ପାବନୀ ତାକୁ ଖୁବ୍ ଭଲପାଏ, ପ୍ରାଣଭରି ଭଲପାଏ। ତା ନ ହୋଇଥିଲେ ସେ ହୁଏତ ନୀରବ ରହିଯିବାଟାକୁ ପସନ୍ଦ କରିଥାଆନ୍ତା! ପାବନୀକୁ ନିଜର ସମସ୍ତ ବକ୍ତବ୍ୟତକ ସେ ଜଣାଇ ଦେଇପାରିବ। ଲଜ୍ଜାସମ୍ବରଣ କରି ଯାହା କିଛି କହି ପାରିବା ସମ୍ଭବ ପାବନୀ ସେତକ କହି ସାରିଛି। ତଥାପି ସୁମନ୍ତ ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ ପାବନୀଠୁ ତାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟା ଶୁଣିନେବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ପ୍ରତିଟି ସେକେଣ୍ଡ ତାକୁ ଜଣାପାଉଥିଲା ଯେପରି ଏକାଦେଳକେ ଦଶ ଦଶ ମିନିଟ ବିତିଯାଉଛି ଆଉ ସ୍ଥିତି କ୍ରମେ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ଆସୁଛି! ସ୍ୱମନୋଭାବକୁ ଏକପଦରେ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ସେ ଏକ କ୍ଷୀଣ ଚେଷ୍ଟା କଲା—'ତୁ କଅଣ ମନା କରିପାରିବୁନି! ଉପଦେଶ ଛଳରେ ସୁମନ୍ତ ନିଜ ହୃଦୟର ସମସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଢାଳି ଦେବା

ପାବନୀ ସମ୍ମୁଖରେ । ହୁଏତ ପାବନୀ ସୁମନ୍ତର ଏଇ କଥା ପଦକୁ ଉପଦେଶ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବ କିମ୍ବା ଅନ୍ତତଃପକ୍ଷେ ସୁମନ୍ତର ମତାମତ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବ । ଅନେକବାର ପାବନୀ ସୁମନ୍ତର ଉପଦେଶ ଶୁଣିଛି ଏବଂ ସୁମନ୍ତ କିଛି ଭୁଲ କରିନି; କିନ୍ତୁ ଆଜିର ଏ ପରାମର୍ଶଟା ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ସୁମନ୍ତ ଆଦୌ ଗମ୍ଭୀର ଭାବେ ଚିନ୍ତା କରିନି, ହୁଏତ ପାବନୀକୁ ଭଲ ଲାଗି ନ ପାରେ !

ସୁମନ୍ତର ଅସ୍ଥିର—ବ୍ୟସ୍ତ କଥା ପଦକ ପାବନୀ ସେତେ ନିବିଡ଼ ଭାବେ ଅନୁଭବ କରି ପାରି ନ ଥିଲା । ସେ ଯେପରି ଜାଣିପାରୁ ଥିଲା ଯେ ସୁମନ୍ତ ଠିକ୍ ଏଇ ଅନୁରୋଧ କରିବ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପାବନୀ ନିଜର ଉତ୍ତର ସ୍ଥିର କରି ସାରିଥିଲା ! ପ୍ରଥମେ ଯେତେବେଳେ ସୁମନ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନଟି ଉତ୍ଥାପନ କରିଥିଲା ସେତେ-ବେଳେ ପାବନୀର ଯେଉଁ ଶାରୀରିକ ଅସ୍ଥିରତା ଦେଖା ଦେଇଥିଲା ସେତିକି ଆଉ ପାବନୀକୁ ବ୍ୟସ୍ତକରି ଦେଉ ନ ଥିଲା । ନିଜର କର୍ମପନ୍ଥା ସେ ପୂର୍ବରୁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ସ୍ଥିର କରି ସାରିଥିଲା ! ସୁମନ୍ତର ଆଦର ଓ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରତି ଦୃଢ଼ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇବାରେ ହେଳାକରି ପାରିଲାନି ପାବନୀ—'ମନା କରିବି ତ ନିଶ୍ଚୟ । ତା ପରେ ଯାଉ—' ଅନନ୍ତତା କ୍ରମେ ବେଦନାରେ ପ୍ରସାରିତ ହେଉଥିଲା ପାବନୀର । ଯେଉଁ ଆଶଙ୍କା ଭାଷାରେ ରୂପରେଖ ନେବାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି ହୁଏତ ସେଇ ଆଶଙ୍କା ସତ୍ୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବ ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପାବନୀର ମୃତ୍ୟୁ ନ ହୋଇ ଏକ ମିଥ୍ୟା ପାବନୀ ଆବିର୍ଭୂତା ହେବ । କ୍ରମେ ନିସ୍ତେଜ ହୋଇ ପଡୁଥିଲା ସେ ।

ଆଉ ସୁମନ୍ତ—ହଠାତ୍ ଟିକେ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇପାଇ ଅତି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ଖୁସି ଲାଗି ପଡ଼ିଲା । ପାବନୀର ଆଶଙ୍କା ଅମୂଳକ ନୁହେଁ । ପାବନୀ ସୁମନ୍ତକୁ ଭଲପାଏ; କିନ୍ତୁ ପିତାମାତାଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ସୁମନ୍ତର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସାମର୍ଥ୍ୟ ନାହିଁ । ହୁଏତ ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ସେମିତି ଜାଣିବାରେ କୌଣସି ଅର୍ଥ ନାହିଁ । ପାବନୀ ପ୍ରଥମେ ହୁଏତ ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବ; କିନ୍ତୁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ହୁଏତ ପ୍ରତିବାଦ କରି ପାରିବନି । ତାପରେ ହୁଏତ—ପାବନୀ ପ୍ରତି ଦୟା ଓ ସହାନୁଭୂତିରେ ସୁମନ୍ତର ଅନ୍ତର ଭରି ଉଠୁଥିବ; କିନ୍ତୁ ସୁମନ୍ତର ଏ ପ୍ରକାର ଦୟା ଓ ସହାନୁଭୂତି ପାବନୀର କିଛିଟା ଉପକାର କରି ପାରିବନି ବରଂ ନିଜ ଦୟା ଓ ସହାନୁଭୂତିର ବ୍ୟର୍ଥତାରେ ନିଜେ ସୁମନ୍ତହିଁ ଦଗ୍ଧ ହେବ । ନିଜକୁ ଅତି ମାତ୍ରାରେ ଅସହାୟ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ ।

ସୁମନ୍ତ ନାରୀର ରକ୍ତ ପାଇଛି । ପାବନୀ ମଧ୍ୟ । ଅଶ୍ଳୀଳ ପଲକ ହୁଏତ ପଲ୍ଲୁନ ଥିଲା ଏବଂ ଦୁଇଟି ବାକ୍ଶକ୍ତିହୀନ ସଜୀବ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବେଇଙ୍ଗୁରର ବ୍ୟବଧାନ କ୍ରମେ କଡ଼ି ଯାଉଥିବା ଭଳି ଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା ।

ନିଜକୁ ନିଜେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ଚାଲିଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ନିଜକୁ ଆଦୌ ସବଳ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ପୁରୁଷ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ଅସମର୍ଥ ହେଉଥିଲା ସେ । ଏକଦା ଅନାସକ୍ତ ଭାବରେ ଭଲପାଉଥିବା ପାବନୀ ପ୍ରତି ଆସକ୍ତ ହୋଇ ସେ ଏକ ଅକ୍ଷମଣୀୟ ଅପରାଧ କରି ବସିଛି । ସେତେବେଳକାର ଭଲ ପାଇବା ଉକ୍ତିମାନର ଭଲ ପାଇବା ଭିତରେ ଅନେକ ତଫାତ୍ ରହିଯାଇଛି । ପାବନୀର ଭବିଷ୍ୟତର ଅଶାନ୍ତି ପାଇଁ ସୁମନ୍ତହିଁ ଦାୟୀ ହେବ । ନିଜ ବିବେକ ଆଗରେ ମୁଣ୍ଡଟେକି ଆହେବାର ସାହାସ ସୁମନ୍ତ କ୍ରମେ ହରାଉଥିଲା ।

ପାବନୀ କିନ୍ତୁ ନିଜ ଭାଗ୍ୟକୁ ନିନ୍ଦା କରୁଥିଲା । ସୁମନ୍ତ ସହିତ କି ଦୁର୍ଭାଗରେ ସେ ଦେଖାହୋଇଥିଲା ! ହୁଏତ ବାପା ବୋଉ ନାପସନ୍ଦ କରିବେନି; କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ବାପା ବୋଉଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯିବାକୁ ହେବ । ବିବେକ କିମ୍ବା ଭବିଷ୍ୟତର ଚିନ୍ତା କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଏକ ଶୀତଳ ଆଶ୍ୱସ୍ତିକ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ କାମନା କରୁଥିଲା ପାବନୀ ।

ଉତ୍ତେଜନା ହୋଇ ଆସୁଥିବା ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଆହୁରି ଉତ୍ତେଜନା କରିଦେଲା ସୁମନ୍ତ । ଥର ଥର ଓଠରେ ସେ ପାବନୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲା—'କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମ ପ୍ରଣୟର ବିଫଳତା ପରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଣୟ ସଫଳ ହୋଇ ପାରେନା !!' ପାବନୀକୁ ଉପଦେଶ ଦେଲାଭଳି କୌଣସି ସୁଯୋଗ ପାଇ ନ ପାରି ଅନ୍ୟ ଏକ ଅସ୍ତ୍ରକ୍ଷାର ଆଶ୍ରୟ ନେଲା ସୁମନ୍ତ । ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସତ୍ୟ ତଥ୍ୟର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରି କୌଣସି ଭୁଲ କରିନି ସେ । ହୁଏତ ପାବନୀ ଏହି କଥାଟା ଆଗରୁ ଜାଣେ ଏବଂ ତାର ଉପଯୋଗୀତାଟାକୁ ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁଭବ କରି ସାରିବଣି ! ଏହି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ତଥ୍ୟ ଲୁଚେଇ ନିଜର ମନୋବାଞ୍ଛାକୁ ପାବନୀକୁ ଜଣେଇବାର ଆଉ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ କଥାବାର୍ତ୍ତାର ସୂଅଟାକୁ ଚଳାଇନେବା ପାଇଁ ସୁମନ୍ତ ଏତକ କହିଲା ।

କିନ୍ତୁ ସୁମନ୍ତକୁ ସନ୍ତୋଷ ଦେଲାଭଳି କିଛି କଥା ପାବନୀର କିମ୍ବା ଉପଯୁକ୍ତ ଭାଷା ମଧ୍ୟ ସେ ଖୋଜି ପାଇ ପାରୁ ନଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ନୀରବ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଅଜଣା ଦିଗର ଜହ୍ନଟା ଅନେକ ବେଳୁ ମେଘ ପଛରେ ଲୁଚି ଯାଉଥିଲା । ଛୋଟା ଉପରର ସାମାନ୍ୟ ଝାପ୍‌ସା ଝାପ୍‌ସା ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରେ ସୁମନ୍ତ ଦେଖିଲେ— ପବନ ଫୁରିଫୁର ନିଷ୍କଳ ସ୍ପର୍ଶ ପାଲଟିଯାଇଛି । ନୂଆ ନୁହେଁ । ଅନେକଥର ଏମିତିକା ବୁଝହିଁ ଅନେକ ସମୟ ନୀରବରେ କଟେଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଅନେକ ଡେରି ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଯାବଣୀ ଉପକ୍ରମ କଲା ଚାଲିଯିବାକୁ । ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଆସୁଥିବା ନୀରବତା ଭଙ୍ଗ କଲେ ସୁମନ୍ତ—'ଆମର ଏ ପ୍ରେମ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପରି କଳଙ୍କିତ ନ ହେଉ— ।' ମନେ'ଭାବ ତା'ର ଅପ୍ରକାଶିତ ରହିଗଲା । ଯାବଣୀ କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେଲାନି ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ । ନୀରବରେ ସେ ଜଳେକୁ ଓହ୍ଲାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲା ।

ଯାବଣୀକୁ ଧୀରେ ଅନୁସରଣ କରୁଥିଲେ ସୁମନ୍ତ ।

ଶେଷଥର ପାଇଁ ମୁକ୍ତ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁଲେ ସୁମନ୍ତ । ମେଘମାଳା ଭିତରେ ଶୀତଳ ଜହ୍ନଟା କ୍ରମେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ।

ଫ୍ଲାଟ ବଗିଚାଟିର ନାନାବିଧ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲେ ସୁମନ୍ତ । କେତେକାଟି ଗଛରେ ଫୁଲ ଫୁଟିଲାଣି ଆଉ କେତେକାଟିରେ କଢ଼ି ଧରିଛି—ନିକଟରେ ଫୁଟିବ । ଫୁଲ ନ ଫୁଟିବାଯାକ କେତେକ ଗଛ ମଧ୍ୟ ଅଛି । କ୍ରୋଟନ୍ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ଆକାରରେ ଖୁବ୍ ବଢ଼ି ଦେଖାଯାଉଛି, ଅଲଢନଗଳର ସବୁ ସବୁ ନାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ବେଳ୍ କମାହା ମୋଟା ହୋଇଗଲାଣି । ଆଉ ସେଇ ପେଇଁ ନୂତନ ଆଗନ୍ତୁକ ଆସିଁ ଗଛଟି— ଯେଉଁଟି ସମସ୍ତଙ୍କର ଅତି ପ୍ରିୟ ହୋଇ ଉଠିଛ— ସେଇଟି ଆଉ ଦେଉ ଫୁଟ ଖଣ୍ଡେ ଉଚ୍ଚା ହୋଇ ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଦାବୀ କରୁଛି ।

ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ସେବନ୍ତୀଗଛଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଖି ବୁଲଉଥିଲେ ସୁମନ୍ତ । ସାଧାରଣ ସେବନ୍ତୀ ଫୁଲଗୁଡ଼ିଏ—ବିଶେଷ କିଛି ଆକର୍ଷଣ ନାହିଁ ବରଂ ପାଖରେ ଥିବା ଫୁଲିଥିବା ଫୁଲକୁନ୍ଦା କୁଣ୍ଡରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଗୋଲାପ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ବହୁ ଧରି ସୁମନ୍ତଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରୁଛି । ସୁମନ୍ତର ଉପଦେଶରେ ଇଂଗୀଦାର ହେବା

ଚେଷ୍ଟା କଲା ପାବନୀ—'କହିଲ ସୁମନ୍ତଭାଇ, ତୁମର ସେବତୀ ଗଛଟି ମୁଁ ଭିତରୁ କେଉଁଟା ?' ପାବନୀ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁମନ୍ତ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ବଗିଚାଟିକୁ ଆଗ୍ରହର ସହିତ ଦେଖୁଥିଲା ଏବଂ ସୁମନ୍ତର ଅନ୍ୟମନସ୍କତାକୁ ସୁଯୋଗ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନୀରବ ରହିଥିଲା ।

ବଡ଼ ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିଲା ସୁମନ୍ତ । କେଉଁ ଗଛଟାକୁ ବା ସେଦିନ ଦେଖାଇ ଦେଇଥିଲା କେବଳ ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ରହସ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ! ସେଇ ଗଛଟାକୁ ମନେ ରଖିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ମଧ୍ୟ ସେତେବେଳେ ସେ ଉପଲବ୍ଧି କରି ନ ଥିଲା । ଆଜିର ମଧ୍ୟ ଗଛଗୁଡ଼ିକର ଯେଉଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟି ଯାଇଛି ସେଥିରେ କୌଣସି ଅନୁମାନ କରିବା ମଧ୍ୟ ବୃଥା । 'ନା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ.' ନିଜର ଅକ୍ଷମତାକୁ ଲୁଚାଇବାକୁ ଯାଇ ଉତ୍ତର ଦେଲା ସୁମନ୍ତ ।

'ଏଇ ଗୋଟାକ ପରା !' ଏକମାତ୍ର ଧଳା ସେବତୀ ଗଛଟିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଆନନ୍ଦମୁଖର ହୋଇ ଉଠିଲା ପାବନୀ । ପାବନୀର ସମସ୍ତ ବକ୍ତବ୍ୟ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶେଷ ହୋଇ ନଥିଲା—'ମୁଁ ଏଇଟିକୁ ଲଗେଇଥିଲି ବୋଲି ଧଳା ଧଳା ଫୁଲ ଫୁଟିଛି ଆଜି ସବୁଠୁ ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଉଛି ।' ନିଜ ଗର୍ବରେ ନିଜେ ଗର୍ବିତା ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ପାବନୀ ।

ସେବତୀ ଗଛଟିପ୍ରତି ହଠାତ୍ ପ୍ରେମର ସମସ୍ତ ଆକର୍ଷଣ ସୁମନ୍ତର ଏକନିଷ୍ଠ ହୋଇଗଲା । ସେଇ ଗୋଟିକିଆ ଧଳା ସେବତୀ ଗଛଟି ଯେ ସେଠି ବଗିଚାର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଛ ଏକଥା ଯେପରି ବଡ଼ ପାଟିରେ ଚିତ୍କାର କରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇଦେବା ଉଚିତ—ଏହିଭଳି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ସେ । ଠିକ୍ ପରେ ପରେ ସାମାନ୍ୟ ଭ୍ରାନ୍ତିର ସୃଷ୍ଟିହେଲା ସୁମନ୍ତର ମନରେ—ଯେଉଁ ଗଛଟି ଉପରେ ଅଳ୍ପଦିନ ତଳେ ସୁମନ୍ତ ନିଜର ଅଧିକାର ଦାବୀ କରିବସୁଥିବାବେଳେ ପାବନୀ ପ୍ରତିବାଦ କରିଥିଲା ସେଇ ଗଛଟିକୁ ଆଜି ପାବନୀ ସୁମନ୍ତ ହାତରେ ସମର୍ପି ଦେଉଛି । ଗଛଟି ଉପରେ ସୁମନ୍ତର ସମସ୍ତ ଅଧିକାରକୁ ଅକୁଣ୍ଠିତ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କରିନେଉଛି ପାବନୀ ।

ସୁମନ୍ତର ପ୍ରଗାଢ଼ ନୀରବତା ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କଥାର ଧାର ବଦଳାଇଲା ପାବନୀ —'ଆଉ ଏଇ ଗୋଲାପ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିଲେ ମୋର ଗୋଟିଏ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ ।' ପାବନୀ ହୁଏତ ସେତିକି ମାତ୍ର କହି ଅଟକି ଯାଇଥାଆନ୍ତା । ମାତ୍ର ସୁମନ୍ତ ଖୁବ୍ ଉତ୍ସାହୀ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା—'କ'ଣ ମନେ ପଡ଼େ ପାବନୀ ? ଗୋଲାପ ଗଛ କଣ୍ଟା

ରୁମାଲ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲେ ସୁମନ୍ତ ହଠାତ୍ ଟିକିଏ ଖୁସୀ ହୋଇଯାଏ । ଅନ୍ୟ କେହିବି ବନ୍ଧୁ ବା ଅପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଯଦି କୌଣସି ହାତ ତିଆରି ରୁମାଲ କିମ୍ବା ଗୋଲାପ ଗଛ ବିଷୟ କୌଣସି କାରଣରୁ ଉତ୍‌ଥାପନ କରିଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ଯଦି ତାହା ଅନାବଶ୍ୟକଭାବେ ସୁମନ୍ତର ଶ୍ରୁତିଗୋଚର ହୁଏ, ତେବେ ମଧ୍ୟ ସୁମନ୍ତ ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠେ, ନିଜେ ଟିକିଏ ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରେ । ଗଲାବର୍ଷ ସୁମନ୍ତର ଜନ୍ମଦିନ ଉପଲକ୍ଷେ ପାବନୀ କିଛି ଗୋଟାଏ ଉପହାର ଦେବ ବୋଲି ସୁମନ୍ତର ଅନୁମତି ଚାହିଁଥିଲା ଏବଂ ସୁମନ୍ତ ପାବନୀକୁ ଗୋଟିଏ ରୁମାଲ ତିଆରି କରିଦେବା ପାଇଁ କହିଥିଲା । ପାବନୀ ନିଜ ଦାୟିତ୍ୱରେ କୌଣସି ଅବହେଳା କରି ନଥିଲା । ସୁମନ୍ତ ରୁମାଲଟିକୁ ପାଇ ଖୁବ୍ ଖୁସୀ ହୋଇଥିଲା ସେ ଦିନ ! ଗୋଟିଏ ଗୋଲାପ ଫୁଲ, ଗୋଟିଏ ଗଛ ଓ ଦୁଇଟି ପତ୍ର —ପାବନୀର ସ୍ମୃତି ଜାଗି ଉଠେ ସୁମନ୍ତ ନିକଟରେ । ଆଉ ସେଇ ପାବନୀ ନିଜେ ଗୋଲାପ ଫୁଲ କଥା ସୁମନ୍ତକୁ କହିବାକୁ ଯାଉଛି ! ସୁମନ୍ତ ଭାବୁଥିଲା ହୁଏତ ପାବନୀ ମଧ୍ୟ ସେଇ ଏକ କଥା ଆଜି ତାକୁ ଶୁଣେଇବ । ସୁମନ୍ତ ମନରେ ଯେ ପ୍ରକାର ଭାବାନ୍ତର ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ପାବନୀ ମନରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେ ପ୍ରକାର ଭାବାନ୍ତର ସୃଷ୍ଟି ହେବା କିଛି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ତ ନୁହେଁ !

ମାତ୍ର ପାବନୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥକ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲା । ସୁମନ୍ତର ସମସ୍ତ ଆଗ୍ରହକୁ ଉପେକ୍ଷିତ କଲା ସେ—'ଆମ ଇଂରାଜୀ ଅଧ୍ୟାପକ ଗୋଟିଏ ଗଳ୍ପ ଦିନେ ଶୁଣାଉଥିଲେ । ଏକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଇଂରେଜ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କର ଲେଖା । ପୃଥିବୀର ବିଶିଷ୍ଟ ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ଉକ୍ତ ଗଳ୍ପଟିର ଭରି ପ୍ରଶଂସା କରିଛନ୍ତି ।'

ସୁମନ୍ତର ଆଗ୍ରହ ଅନ୍ୟ ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରି ସାରିଥିଲା । ପାବନୀ ତେବେ ଏକ ସୁନ୍ଦର ଗଳ୍ପ ଶୁଣାଇବ ଏବଂ ଯେଉଁଥିରୁ ସମ୍ଭବ ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିବ ।

ଗଳ୍ପଟିର ଉପକ୍ରମଣିକା ଶେଷ କରିବାପରେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଆଗରୁ ଅଳ୍ପ ସମୟପାଇଁ ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ ଟିକିଏ ନୀରବ ରହି ପାବନୀ ପୁଣି କହି ଚାଲିଲା ।

'ଡେନମାର୍କର ଜଣେ ଡାକ୍ତର ତରୁଣବୟସରୁ ଗୋଟିଏ ଝିଅକୁ ପ୍ରାଣଭରି ଭଲ ପାଉଥିଲେ ଏବଂ ସେଇ ଝିଅଟିକୁ ବିବାହ କରିବେ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ କରିଥିଲେ । ଝିଅଟି ଯେ ତାଙ୍କୁ ଭଲପାଉ ନ ଥିଲା ତା' ନୁହେଁ । ଉକ୍ତ ଡାକ୍ତର ଯେତେବେଳେ ଛାତ୍ର ଥିଲେ ସେତେବେଳେରୁ ଉକ୍ତ ଝିଅଟି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଭଲପାଇ ଆସି-

ଥିଲା; କିନ୍ତୁ ନିଜର ଭଲପାଇବାକୁ ଆଦୌ ସେ ପ୍ରକାଶ କରୁନଥିଲା । ଡାକ୍ତର ଛାତ୍ର ଜଣକ ଅନେକ ଥର ଝିଅଟି ପାଖରେ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ଯେ ସେ ଝିଅଟି ପ୍ରତି ଆସକ୍ତ, ତଥାପି ଝିଅଟି ନୀରବ ରହେ, ଲଜ୍ଜାରେ କିଛି କହିପାରେନି । ଝିଅଟି କାହିଁକି ନୀରବ ରହୁଛି ତା'ର କାରଣ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ରୂପେ ଅନୁମାନ କରିପାରୁଥିଲେ ଉକ୍ତ ଛାତ୍ର ଜଣକ । ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ସେମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲେ ସେଇ ସୁଯୋଗକୁ—ଯେଉଁଦିନ ଉକ୍ତ ଛାତ୍ର ଡାକ୍ତର ହେବେ ଏବଂ ତାପରେ ଝିଅଟି ପାଖରେ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ରଖିବେ । ଅସୀମ ସେମାନଙ୍କର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ! ଦୀର୍ଘ ପଞ୍ଚ ବର୍ଷ ଧରି ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଅତି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଭଲପାଉଥିଲେ ।

'ଯେଉଁଦିନ ତରୁଣ ଡାକ୍ତର ଜଣକ ଗୃହସ୍ଥର ନିଯୁକ୍ତିପତ୍ର ସ୍ୱାକ୍ଷର କଲେ ସେଇଦିନ ସେ ନିଜର ମନୋଭାବ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଝିଅଟିର ପିତାମାତାଙ୍କ ନିକଟରେ କାରଣ ଏହାର ବହୁପୂର୍ବରୁ ସେ ଝିଅଟିର ସମର୍ଥନ ପାଇସାରିଥିଲେ । ଝିଅଟିର ପିତାମାତାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଅରାଜି ହେବାର କିଛି ନ ଥିଲା, ସେମାନେ ଉକ୍ତ ତରୁଣ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଭଲପାଉଥିଲେ । ସେମାନେ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହେଲେ ଏବଂ ଝିଅକୁ ମଧ୍ୟ ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ସବ କରିବାକୁ ଉପଦେଶ ଦେଲେ ।

'ମାତ୍ର ବିଭାଘରର ଠିକ୍ ଦୁଇଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଝିଅଟି ଭୀଷଣ ଜ୍ୱରରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ନିଜର ସମସ୍ତ ବିଦ୍ୟା ବୁଦ୍ଧି ଖଟାଇ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଚିକିତ୍ସକମାନଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ଅନୁଯାୟୀ ତରୁଣ ଡାକ୍ତର ନିଜର ଭାବୀ ପତ୍ନୀଟିକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଆପ୍ରାଣ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ଚେଷ୍ଟା ତାଙ୍କର ବ୍ୟର୍ଥ ହେଲା ଠିକ ବିବାହ ଦିବସ ଦିନ । ମାତ୍ର ମୃତ୍ୟୁର ପ୍ରାୟ ଦୁଇଘଣ୍ଟା ପୂର୍ବରୁ ଝିଅଟି ଖୁବ୍ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଦେଖାଯାଉଥିଲା ଏବଂ ପାଖରେ ଥିବା ଏକ ଗୋଲାପଗଛରୁ ଗୋଟିଏ ଲାଲଫୁଲ ଛିଣ୍ଡାଇ ଆଣି ଭାବୀସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଉପହାର ଦେଇଥିଲା ।

'ପ୍ରେୟସୀର ସ୍ମୃତିଚିହ୍ନମାତ୍ର ବଞ୍ଚିରହିଥିଲା । ଉକ୍ତ ତରୁଣ ଡାକ୍ତର ନି ପ୍ରେୟସୀର ସ୍ମାରକ ଲାଲ ଗୋଲାପଟିକୁ ଏକ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟରେ ଟି ସତେଜ ଫୁଲ ପରି ରଖିଥିଲେ । ଡାକ୍ତର ଆଉ ବିବାହ କରି ନ ଥିଲେ । ନି ପ୍ରେୟସୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୃତ୍ୟୁବାର୍ଷିକୀ ଦିନ ସକାଳୁ ଡାକ୍ତର ଉକ୍ତ ଫୁଲ ରହିଥି ବୋତଲଟିକୁ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଦାମିକା ଫୁଲମାଳ ଧରି ମଶାଣି ଆ ଗଲେ । ସେଦିନ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ହାବଭାବରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲକ୍ଷ୍ୟ କ ଯାଇଥିଲା । ସକାଳୁ ଉଠି ସେ କାନ୍ଦୁଥିଲେ । ପୂର୍ବଦିନ ରାତିରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଖ

ନ ଥିଲେ କିମ୍ବା ଶୋଇପାରି ନ ଥିଲେ । ମାତ୍ର ସକାଳୁ ଉଠିବା ପରେ ପରେ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ସେ ନିଜକୁ ଅନଦ୍ଧତ କରି ପାରିଥିଲେ । ନିଜର ପ୍ରେୟସୀଟି ହଠାତ୍ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିନଥିଲେ ଆଜି ହୁଏତ ପଞ୍ଚଗତମ ବିବାହବାର୍ଷିକୀ ସେ ପାଳନ କରିଥାଆନ୍ତେ ! ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଡାକ୍ତରଙ୍କର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆକର୍ଷଣ ବା ଚିନ୍ତା ନ ଥିଲା । ଅନ୍ୟଦିନ ଭଳି ସେ କାର୍ ନେଇ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଯାନବାହାନରେ ନ ଯାଇ ଚାଲି ଚାଲି ସେ ମଶାଣି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯାଉଥିଲେ । ସବୁଠାରୁ ଦାମୀ ପୋଷାକ ସେ ସେଦିନ ପିନ୍ଧିଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ହାତରେ ସ୍କଚ୍ ବୋତଲଟିଏ—ଯେଉଁଟି ତାଙ୍କର ଶୋଇବାଘର ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥାଏ, ଏବଂ ଅନ୍ୟ ହାତରେ ଗୋଟାଏ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ବଡ଼ ଫୁଲମାଳ ଥିଲା ।

'ସମାଧିଟି ପାଖରେ ସେ ପ୍ରାୟ ଆଠ ଘଣ୍ଟା କଟେଇଥିଲେ । କାରଣ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ କେତେକ ଲୋକ ତାଙ୍କୁ ଫୁଟ୍‌ଚନ୍ ପାର୍କ ନିକଟରେ ନିତାନ୍ତ ଅନ୍ୟ-ମନସ୍କ ଭାବରେ ଆସୁଥିବାର ଦେଖିଥିଲେ । ପୋଲିସ ଅନୁସନ୍ଧାନରୁ ଆଉ କିଛି ଅଧିକା ଜଣାଯାଇ ନ ଥିଲା ।

'ଫୁଟ୍‌ଚନ୍‌ପାର୍କ ଦକ୍ଷିଣ ଛକ ଉପରେ ଏକ ଦ୍ରୁତଗାମୀ ଟିଲ୍‌ଟେସି କ୍ରପ୍ ସାମନାରେ ଅତି ଅସହାୟ ଭାବରେ ଶୋକାକୁଳ ବୃଦ୍ଧ ଡାକ୍ତର ନିଜକୁ ସମର୍ପଣ କରିଥିଲେ । ଅତି ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ଅବଶ୍ୟ ସେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରି ନେଲେ ଅନୁସନ୍ଧାନରେ କେତେଖଣ୍ଡି କାଚ ମାତ୍ର ମିଳିଲା । ଗୋଲାପ ଫୁଲଟି କିନ୍ତୁ ଶତ ଚେଷ୍ଟାସତ୍ତ୍ୱେ ମିଳି ନ ଥିଲା ।'

ପାବନୀ ନୀରବ ରହିଲା ।

ସୁମନ୍ତ ମଧ୍ୟ ।

ଗଛପତ୍ର ଉପରେ ଅପରାହ୍ଣର ଧୂସର ଖରାଟା କ୍ରମେ ଧୂଆଁ ଧୂଆଁ ଯାଉଥିଲା ।

ଗଳ୍ପଟିର ମାଦକତାରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା କନାନୀ, ସୁମନ୍ତକୁ ଡାକିନେବାର ଆଦେଶ ସେ ପାଳନ କରିଥିଲା ମାତ୍ର ।

କଟକ ମେଡିକାଲ ହସ୍‌ପିଟାଲ୍‌ରେ ଆଖି ପରୀକ୍ଷା କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ପାବନୀର ବାପା ଏବଂ ସେଇଥିପାଇଁ ସୁମନ୍ତ ଡକାହୋଇ ଆସିଥିଲା । କନାନୀ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚଉକିକୁ ଧରି ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ପାବନୀ ନ ଥିଲା ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ସୁମନ୍ତ ଚୁକ୍ତିବନ୍ଧଭଳି ସେଠୁ ଉଠିଆସିଲା । କନାକ ପୂର୍ବରୁ ଚାଲିଆସିଥିଲା ଏବଂ ସାମାନ୍ୟ ଜଳଯୋଗର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସୁମନ୍ତ ପାଇଁ

ହସାଉଥିଲେ ପାବନୀ ଓ କନାକ୍ଷୀ । କୌଣସି ପ୍ରତିବାଦ କଲେନି ସୁମନ୍ତ, ମାତ୍ର ଆୟୋଜନକାରିଣୀ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଜଳଯୋଗରେ ଅଂଶୀଦାର ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ କଲେ । ଅଳ୍ପ କେତେ ମିନିଟ ପାଇଁ ଛୋଟ କୋଠରିଟି ହାସ୍ୟମୁଖର ହୋଇଉଠିଲା । ତିନିଜଣଙ୍କର ମିଳିତ କୋଳାହଳରେ ଘରଟିର ନିର୍ଜୀବ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଆନନ୍ଦିତ ହେଉଥିବା ଭଳି ଜଣାଯାଉଥିଲା ସେମାନଙ୍କୁ । ଅନେକ ସମୟ ବିତିଗଲା-ଜଳଯୋଗ ପର୍ବଟିର ପ୍ରାଥମିକ ସମାପନରେ । ଏକ ସମ୍ମିଳିତ ଆନନ୍ଦର ପରିପ୍ରକାଶ ।

ତୁଷାର ଅସିଲା ଏବଂ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ନିଜର ଦାବୀ ଉପସ୍ଥାପିତ କଲା ସୁମନ୍ତ ନିକଟରେ । ସୁମନ୍ତ ପାଇଁ ଏହା କିଛି ନୂଆ ନୁହେଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକଥର ଭେଟହେଲେ ଠିକ୍ ଏଇଆ ହୁଏ । ସୁମନ୍ତ ଶୁଣିଯାଉଥିଲେ ତୁଷାରର ସମସ୍ତ ଦାବୀ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ସୁମନ୍ତ ମୁଁ ସେ ଗୋଟାଏ ଗପ ଶୁଣିବ । ସୁମନ୍ତ ବଡ଼ ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ମନ ଗଢ଼ା ଗଳ୍ପ ଅନାୟାସରେ କହି ଦେଇ ପାରେ । କନାକ୍ଷୀକୁ ମଧ୍ୟ ଶୁଣିବାକୁ ଭାରି ଭଲ ଲାଗେ ମାତ୍ର ସେ ଆଉ ଛୋଟ ପିଲା ନୁହେଁ ବୋଲି ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଭରସି କରି ଅନୁରୋଧ କରିପାରେ ନାହିଁ । ସବୁଦିନେ ତୁଷାର ଗଳ୍ପ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରେ, ଅନୁରୋଧ ତ ନୁହେଁ, ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଯୁକ୍ତିସମ୍ମତ ଦାବୀ ! କନାକ୍ଷୀ ମଧ୍ୟ ଉତ୍କଣ୍ଠାର ସହିତ ଅନେଇ ରହିଥିଲା ସୁମନ୍ତ ମୁହଁକୁ । ସୁମନ୍ତ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନୀରବ ରହିଥିଲେ । ତୁଷାର ପୁଣି ଗଳ୍ପ ପାଇଁ ସଚେତନ କରେଇଦେଲା ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ । ସୁମନ୍ତ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେଲେ । ତା'ପରେ ଠିକ୍ ଅନ୍ୟ ସବୁଦିନଭଳି ଗଳ୍ପର ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ ଆରମ୍ଭ ହେଲା—ବାଘ, ଭାଲୁ—ପାହାଡ଼ ଜଙ୍ଗଲ—ରଜା, ରାଣୀ—ଭୂତ, ପ୍ରେତ—ଗୁଳି, ବନ୍ଧୁକ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି । କେଉଁ ଶ୍ରେଣୀର ଗଳ୍ପ ଶୁଣାଯିବ ତୁଷାର ଓ କନାକ୍ଷୀ ସ୍ଥିର କଲେ ଏବଂ ସୁମନ୍ତ ଗଳ୍ପ ପାଇଁ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିଲା ପାବନୀ । ନୀରବରେ ସେ କୋଳାହଳ ମୁଖରିତ କୋଠରିଟି ମଧ୍ୟରୁ ନିଷ୍କ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଗଲା ଓ ସୁମନ୍ତର ଗଳ୍ପଟି ଠିକ୍ ଶେଷ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ।

ପାବନୀ ହାତରେ ଧଳା ସେବତୀ ଫୁଲଟିଏ ଦେଖି ସମାନ୍ୟ ଚକାନ୍ତ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା କୋଠରିଟିରେ । ସୁମନ୍ତ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ଫୁଲଟି ଉପରେ ଆଖି ଦୁଇଟି ବୁଲେଇ ଆଣିଥିଲେ । କନାକ୍ଷୀ ଫୁଲଟି ଆଣିବାର କୌଣସି ଅ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିନଥିଲା ଏବଂ ତୁଷାର ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନୟନରେ ଚାହିଁ ଲେ ତାଆର ଧଳା ଫୁଲଦାନୀଟା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା ।

ପାବନୀ କିନ୍ତୁ ଫୁଲଟି ଧରି ସେମିତି ଠିଆ ହୋଇ ଚାହିଁଥିଲା ନିଜ ପଢ଼ା ଟେବୁଲଟି ପାଖରେ । ମନରେ ତା'ର ସଙ୍କୋଚହୀନ ଆଶା ଓ ଆଶଙ୍କା—ସୁମନ୍ତ ଫୁଲଟା ମାଗନ୍ତା କି ? ଆନନ୍ଦରେ ସତ୍ୟ ଫୁଲଟିକୁ ସେ ଦେଇ ଦିଅନ୍ତା । ନିଜେ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୁଅନ୍ତା ଓ ସୁମନ୍ତ ମଧ୍ୟ !

ପାବନୀ ହାତରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଫୁଲଟିଏ ଦେଖିଥିଲେ ସୁମନ୍ତ ହୁଏତ କିଛି ଭାବିନଥାନ୍ତା ! କିନ୍ତୁ ଧଳା ସେବତୀ ଫୁଲଟି ଥିବାରୁ ସେ ଖୁବ୍ ଚକିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏଇ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ବଗିଚା ଭିତରେ ପାବନୀ କହିଥିଲା ଯେ ଧଳା ସେବତୀ ଗଛଟିରୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେଉଁଠି ହେଲେ ଫୁଲ ଛିଡ଼ା ଯାଇନି ଏବଂ ତା' ପରେ ପରେ ମଧ୍ୟ ପାବନୀ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଫୁଲଟିକୁ ସୁମନ୍ତକୁ ଦେଖାଇଦେଇଥିଲା । ସୁମନ୍ତ କିଛି କହିବ କହିବ ହୋଇ କିଛି କହିପାରିନଥିଲା ଏବଂ ପାବନୀ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଅଧିକା କିଛି ନ କହି ନୀରବ ରହିଥିଲା । ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ମାସ ତଳେ ଯେତେବେଳେ ଗଛଟି ବୁକ୍ ପୋଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ସୁମନ୍ତ ସେଇ ଗଛଟିର ପ୍ରଥମ ଫୁଲଟିକୁ ନେବାପାଇଁ ପାବନୀକୁ କହିଥିଲା । ହୁଏତ ପାବନୀ ସେଇ ଫୁଲଟିକୁ ଆଣିଛି । ହୃଦୟ ଭିତରେ ଦୁଇଗୁଣ ସ୍ପନ୍ଦନ ଓ ପରେ ପ୍ରବଳ କମ୍ପନ ଅନୁଭୂତ ହୋଇଥିଲା ।

କୋଠରୀଟିର ଅହେତୁକ ନୀରବତାକୁ କମ୍ପିତ କଣ୍ଠରେ ଅସ୍ଥିର କଲା ପାବନୀ—'ଆମର ସେଇ ଧଳା ସେବତୀ ଗଛଟିର ଏଇଟି ପ୍ରଥମ ଫୁଲ !' ବେଶୀ କିଛି ଫୁଲଟି ବିଷୟରେ ଅବତାରଣା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁ ନଥିଲା ପାବନୀ କିମ୍ବା ସୁମନ୍ତ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ଶୁଣିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରୁନଥିଲା । ଗୋଟିଏ ହୃଦୟର କଥା ଅନ୍ୟ ହୃଦୟଟି ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବୁଝିପାରିଥିଲା ।

କିଛି ନ କହି ପାବନୀ ଫୁଲଟିକୁ ସୁମନ୍ତ ହାତକୁ ବଢ଼େଇଦେଲା । ସୁମନ୍ତ ମଧ୍ୟ ନୀରବରେ ଫୁଲଟି ଗ୍ରହଣ କଲା ।

ତାର କମ୍ପିତ ହାତଟି ପାବନୀର ହାତଟିକୁ ସାମାନ୍ୟ ଭାବରେ ସ୍ପର୍ଶ କଲା । ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ ନୁହେଁ, ଅଜାଣତରେ । ନିଜର କମ୍ପିତ ହାତଟିକୁ ଠିକ୍ ଭାବେ ସମ୍ଭାଳି ପାରୁନଥିଲା ସୁମନ୍ତ ଏବଂ ସେଇ କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ସ୍ପର୍ଶ ମାଧ୍ୟମରେ ପୁଣି କିଏ ତଡ଼ିତ୍ ଖେଳିଗଲା ଦୁହିଁଙ୍କ ଶରୀରରେ ଏବଂ ସୁମନ୍ତ ଅନୁଭବ କଲା—ପାବନୀ ଅତି ମାତ୍ରାରେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ।

ଫୁଲଟି ପାଇ ନିଜକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ମନେ କରୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ପାବନୀ କେବେ ଠିକ୍ ମନେ ରଖିଛି ! କିନ୍ତୁ ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ଫୁଲଟି ପାଇଁ ନିଜକୁ

ବେଦନା ଅନୁଭବ କଲା ନିଜ ଛାତି ଭିତରେ । ମନଭିତରେ ଶତସହସ୍ର ଆଶଙ୍କାର ପ୍ର
କରୁଥିବ ଗୋଲାପ ଫୁଲଟିର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଏଇ ସେବତୀ ଫୁଲଟିକୁ ଆଉ ଭୋଗ କରିବା
ପଡ଼ିବନି ତ ? ସତେଜ ଧଳା ଫୁଲଟିକୁ ଦେଖି ଦେଖି ସୁମନ୍ତ କ୍ରମେ ଅନୁଭବ କ
ଯେପରି ଧଳା ଫୁଲଟି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଧୂସର ହୋଇଯାଉଛି ଓ ସତେଜତା ଆ
ଆସ୍ତେ ମରିଯାଉଛି ! ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ଦୁର୍ବଳ ଅନୁଭବ କଲା ସୁମନ୍ତ ଏବଂ ମନ ଭିତର
ସମସ୍ତ ଆବେଗ ଓ ଉତ୍କଣ୍ଠାକୁ କମ୍ପିତ କଣ୍ଠରେ ମାତ୍ର 'ଏକପଦ'ରେ ପ୍ରକାଶ କ
—'ପରୁଣ ବର୍ଷ !' ସୁମନ୍ତ ପାବନୀକୁ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରୁନଥିଲା । ନି
ଦୁଃଖରେ ନିଜେ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲା ।

ଫୁଲଟି ସୁମନ୍ତକୁ ଦେଇସାରିବା ପରେ ପାବନୀ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା—ତା
ନିଜ ଦେହର ସମସ୍ତ କମ୍ପନ ଓ ଶିହରଣ କମିଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ସୁମନ୍ତର କଥ
ପଦକ ଦୁଇଗୁଣ ସ୍ପନ୍ଦନ ଖେଳାଇ ଦେଇଗଲା ପାବନୀର ଶରୀରର ପ୍ରତ୍ୟେ
ଅଣୁପରମାଣୁରେ । ନିଜକୁ ଅତ୍ୟଧିକ ଦୁର୍ବଳ ଅନୁଭବ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ନିଜ
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତକ ଶେଷ କରିଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ପାବନୀ—'ସେଇଥିପାଇଁ
ଦେଲି ।' ଆଖି ତା'ର କ୍ରମେ ବୁଜି ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ହୁଏତ ଭବିଷ୍ୟତ
ଆଶଙ୍କାରେ କିମ୍ବା ଦୁର୍ବଳତାର ଲଜ୍ଜା ଭିତରେ । ଝଲ୍ ଝଲ୍ ଆଖି ଦୁଇଟି ତା'
ଲୁହର ପ୍ରଚୁର୍ଯ୍ୟରେ ଢଳ ଢଳ ହେଉଥିଲା ।

ସୁମନ୍ତ କିନ୍ତୁ ପାବନୀକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ସାହସତକ ଅପେ ଅପେ ହରେଇ
ବସୁଥିଲା । ଭଗ୍ନାଭୂତ ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ଭାବି ସେ ଥରିଥରି ଭାଙ୍ଗିପଡୁଥିଲା । ହୁଏ
ନିଜର ନିଃସହାୟତା ସେଥିପାଇଁ ଦାୟୀ ହେବ । ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ତା'
ପାବନୀକୁ ସେ ଦୃଢ଼ କରିଧରନ୍ତା ! କିନ୍ତୁ ସେ ଶକ୍ତି ବା ସାମର୍ଥ୍ୟ ତା'ର କାହିଁ
ଅନ୍ତର ଭିତରେ ନିଜର ବିଫଳତାର ପ୍ରତିବିମ୍ବକୁ ବାରମ୍ବାର ଦେଖି ନିଜପ୍ର
ଅନାସ୍ଥାଭାବ କ୍ରମେ ଦୃଢ଼ୀଭୂତ ହେଉଥିଲା ସୁମନ୍ତର ।

ଯେଉଁ ଧଳା ସେବତୀ ଫୁଲଟିଏ ଦେବାକୁ ତୁଷାର ଅନେକଥର ଇଚ୍ଛା ଧ
ବିଫଳ ହୋଇଛି ଏବଂ ସବୁଥର କେବଳ ଯେଉଁ ପାବନୀ ଯୋଗୁଁ, ସେଇ ପାବନ
ଆଜି ସେମିତି ଗୋଟିଏ ଧଳା ଚକମକିଆ ସେବତୀ ଫୁଲ ସୁମନ୍ତକୁ ଅଳ୍ପ
ଚାହିଁରେ ଦେଉଛି, ଭାବି ଦୁଃଖିତ ହୋଇଥିଲା ତୁଷାର । ଫୁଲଟି ଉପରେ
ନିଜର ଦାବୀ ସର୍ବାଧିକ ବୋଲି ମନେ କରୁଥିଲା ସେ । ପାବନୀ
ଏ ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ମୋଟେ ପସନ୍ଦ କରି ନ ପାରି ସେ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରତିବା
କଲା ମଧ୍ୟ ।

କିନ୍ତୁ ସୁମନ୍ତ ବା ପାବନୀ କୌଣସି କଥା ବୁଝିପାରିବା ପୂର୍ବରୁ ବନାନୀ ମୀମାଂସାର ଦାୟିତ୍ୱ ନେଇସାରିଥିଲା । ସୁମନ୍ତ ପ୍ରତି ସମସ୍ତଙ୍କର ଭକ୍ତି ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଅଛି । ତେଣୁ ସେ ଫୁଲଟିଏ ନେଲେ କିଛି କ୍ଷତି ନାହିଁ । ତୁଷାର ଆଉ ପ୍ରତିରୋଧ କଲାନି । ସୁମନ୍ତ ଓ ପାବନୀକୁ ନୀରବରେ ସମର୍ଥନ କରି ବନାନୀ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବେ ତୁଷାରକୁ ନେଇ ବାହାରକୁ ଚାଲିଗଲା ।

କୋଠରୀଟି ମଧ୍ୟରେ ସୁମନ୍ତ ଓ ପାବନୀ ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କର ନୀରବ ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ନୀରବରେ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲେ । ସବୁ କିଛି କହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ପରସ୍ପର ନିକଟରେ ଦୁହେଁ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ଅନ୍ତର ଚିରି ଦେଖାଇ ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିଲେ ହୁଏତ ଦୁହେଁ ପରସ୍ପରକୁ ଦେଖାଇ ଦେଇ ପାରିଥାଆନ୍ତେ କିଏ କାହାକୁ କେତେ ଭଲପାଏ ! କିନ୍ତୁ କାହିଁ ସେ ଶକ୍ତି ?

ନିଜର ଅସାମର୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତର ଆଶଙ୍କାଜନିତ ଛାୟା ଦୁଃଖ ସେମାନଙ୍କୁ ଆହତ କରି ସାରିଥିଲା । ଏକ ଅନନ୍ତ ମହାଶକ୍ତିର ଅନୁଗ୍ରହ ସେମାନେ ଭିକ୍ଷା କରୁଥିଲେ । ମଣିଷ ବିପଦରେ ପଡ଼ିଲେ ଭଗବାନଙ୍କର ଆଶ୍ରୟ ନିଏ । ଏକ ଚିରଚରିତ ପନ୍ଥା ଓ ଅସହାୟ ବିବେକର ଉପଦେଶ ।

ଚାରୋଟି ଅଶ୍ରୁସଜଳ ଆଖି କ୍ରମେ ବୁଜି ହୋଇ ଆସୁଥିଲା ।

"ଆପଣଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଜାଣି ରଖନ୍ତୁ" ବିଭାଗରେ ଲୋକ ଗହଳି କ୍ରମେ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ମାତ୍ର ଅଠ ଅଣା ପଇସା ବିନିମୟରେ ନିଜର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ବିବରଣୀ ଜାଣିହେବ । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ । ବଡ଼ ବଡ଼ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ପରାମର୍ଶ ମଧ୍ୟ ବିନା ମୂଲ୍ୟରେ ମିଳିପାରିବ । ଏପରି ସୁଯୋଗ ଯେ ବର୍ଷସାରା ମିଳିବ କିମ୍ବା ଯେ କୌଣସି ବଡ଼ ବଡ଼ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ମିଳିପାରିବ ତା' ନୁହେଁ । ବର୍ଷକରେ ମାତ୍ର ଥରେ ଏ ସୁବିଧା ମିଳେ । ସେଥିପାଇଁ ଏ ଅସମ୍ଭବ ଲୋକଭିଡ଼ ।

ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିବା କାର୍ଯ୍ୟରତ ଛାତ୍ର ସ୍ୱେଚ୍ଛା ସେବକମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରତିନିଧି ସୁମନ୍ତ ପ୍ରଶସ୍ତ କୋଠରୀଟିର ଅଧିକାଂଶ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ସାରି ଠିକ୍ କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥଳରେ ବସି ହିସାବ ନିକାଶ କରିବାକୁ ଆସୁଥିଲା । ଆଉ ମାତ୍ର ଦୁଇଘଣ୍ଟା

ଏଠାରେ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଶେଷ ହେବ ଏବଂ ସେହି ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାକୁ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଗୋଟିଏ ଟେବୁଲ୍—ତିନି ଗୋଟା ଚଉକି ଏଇ ହେଲା ସୁମନ୍ତର ଅସ୍ଥାୟୀ ଅଫିସ୍‌ର ପରିସର । ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଅଳ୍ପ କେଇଖଣ୍ଡ ଲେଖା ଅଲେଖା କାଗଜ । ସେଇଗୁଡ଼ିକର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର ହେଲା ସୁମନ୍ତର ପ୍ରଧାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଚଉକିତକ ଖାଲି ନ ଥିଲା । ଗୋଟିକରେ କାନ୍ତି ପୂର୍ବରୁ ଆସି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲା ସୁମନ୍ତକୁ ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ଚିତ୍ତ ବିନୋଦନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ଚାଲିଆସିଥିଲା 'ଆପଣଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ' ବିଭାଗକୁ । ଅନ୍ତତଃ ସୁମନ୍ତ ସହିତ କେତୋଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦରେ କଟିଯିବ ।

ସୁମନ୍ତ ଟିକିଏ ଫୁର୍ତ୍ତି ପଦଚାରଣ କରି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଶୀଘ୍ର ନିଜ ଛୋଟିଆ ଅଫିସରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା ଏବଂ କାନ୍ତିର ଠିକ୍ ସାମନା ସାମନି ବସିଗଲା ।

"ଆଜି ତୁମ 'ଆନନ୍ଦ ମେଳା' ଉପରେ ଚାଲିଛି ?" ବସୁବସୁ ଭଦ୍ରାମି ରକ୍ଷା କରି ଆଳାପର ସୂଚନା ଦେଲା ସୁମନ୍ତ ।

"ଆପଣଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଅଳ୍ପ ବେଶୀ ଭିଡ଼ ।" ଉତ୍ତର ଦେଲା କାନ୍ତି । ସୁମନ୍ତ ଟିକିଏ କାନ୍ତି ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା—ନାଇଲନ୍ ଓ ଆର୍ଟ୍ ସିଲ୍କ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସମାବେଶ !

ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଥିବା ସୁଦୃଶ୍ୟ କାନ୍ଥଘଣ୍ଟା ଟି ସାମାନ୍ୟ ଶବ୍ଦ କରି ସମସ୍ତଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କଲା—ସାଢେ ଗୋଟାଏ । ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଶେଷ ହେବାକୁ ଆଉ ଅଢ଼େଇ ଘଣ୍ଟା ବାକି ଅଛି । ଘଣ୍ଟା ଉପରୁ ଆଖି ଫେରାଇ କାନ୍ତି ଅନେଇଲା ସୁମନ୍ତ ମୁହଁକୁ ।

'କିଛି ଅଛି କି ?' ସାମାନ୍ୟ ହସି ପଚାରିଲା ସୁମନ୍ତ । କାନ୍ତିର ଉପସ୍ଥିତି ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦମୟ କରି ତୋଳିଥାଏ । 'ନାହିଁ, ଗୋଟାଏ ଜିନିଷ ମୁଁ ଖୋଜୁଥିଲି ଯେ ପାଇଲିନି !' ଟିକିଏ ହସି କାନ୍ତି ପୁଣି ଚାହିଁଲା ସୁମନ୍ତକୁ । ସୁମନ୍ତ ନୀରବ ରହିଲା । କିଛି ସମୟ ନୀରବରେ କଟିବା ପରେ କାନ୍ତି ସ୍ପଷ୍ଟ ଆରମ୍ଭ କଲା—'ଆସନ୍ତୁ ଟିକିଏ ଅନ୍ୟଆଡ଼ୁ ବୁଲି ଆସିବା ।' ଟିକେଟ ଫର୍ମଗୁଡ଼ାକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଖାତାରେ ଲେଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଫର୍ମଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ଲେଖାଏଁ କାଉଣ୍ଟର୍ ସିଗ୍‌ନେଚର୍ କରୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ । କାନ୍ତିର ପ୍ରସ୍ତାବ ବା ଅନୁରୋଧ ଯାହା ହେଉ, ବେଶ୍ ଚମତ୍କାର । କିନ୍ତୁ··· । ଗ୍ରୀଲବନ୍ଦ ଦ୍ୱାର ଉପରେ

ରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଭଙ୍ଗୀରେ ଅଖି ବୁଲେଇ ଆଣି ଆଳାପ ଆରମ୍ଭ କଲେ ସୁମନ୍ତ— ଏଇ ଭିଡ଼ ସକାଳେ ମତେ ହୁଏତ ଆଉ ଦୁଇ ଏ ଘଣ୍ଟେ ଏଠି ବସିବାକୁ ହେବ ।'

ଠିକ୍ ଏ ସହାନୁଭୂତି ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କଲେ ସେ । 'ଆମ ଆନନ୍ଦ ମେଳା ତ ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଶେଷ ହୋଇଥିବ ।'. ଅଳ୍ପ ଅଭିମାନ ପ୍ରକାଶ କରି କାନ୍ତି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲେ ସୁମନ୍ତକୁ ।

କିଛି ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ କହି ସୁମନ୍ତ ଉଠିଲେ । କାନ୍ତି କୌଣସି ପ୍ରତିବାଦ କଲେନି । ସୁମନ୍ତ ଠିକ୍ ଦୁଆର ପାଖକୁ ଯାଇ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ନିଜ ନ୍ନ ଭିତର କେତେକାଂଶ ଆଗତୁରା ଶେଷ କରିଦେବା ପରେ ଯାଇ ସେ ଠିକ୍ ଏ କୁ ପାଇବ ।

ଟେବୁଲ ଉପରେ ପଡ଼ି ରହିଥିବା ସାଂସ୍କୃତିକ ଉତ୍ସବର କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ଘଣ୍ଟ ପରେ ଅଥର୍ଦ୍ଧୃଷ୍ଟି ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରୁଥିଲେ କାନ୍ତି । ଶେଷ ଦିବସ ! ପାଞ୍ଚଟା ବେଳେ କ ମିଳନ ଓ ଭୋଜୀ । ସାଢ଼େ ପାଞ୍ଚଟା ବେଳେ ଉଦ୍‌ଯାପନ ଉତ୍ସବ—ପ୍ରଧାନ ଥିଙ୍କ ଭାଷଣ······ସଙ୍ଗୀତ ଓ ନୃତ୍ୟ ସମାହାର···ଏକାଙ୍କିକା । ସୁସ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଟାଏ ସପ୍ତାହର ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଆନନ୍ଦ ଆଉ ଅଳ୍ପ କେତେ ଘଣ୍ଟା ପରେ ସମାପ୍ତି ଭ କରିବ । କାନ୍ଥ ଘଣ୍ଟାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି କାନ୍ତି ନିଜ ହାତକୁ ଚାହିଁଲେ । ଷ୍ଟେଟ ତ୍ସ୍ୟ ଘଡ଼ିରେ ଦୁଇଟା ବାଜିଛି ।

ବେଶୀ ସମୟ ନୀରବରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲାନି କାନ୍ତିକୁ । ଆସମ୍ଭବ ଶୀଘ୍ର ଫେରିଆସିଲେ ସୁମନ୍ତ । 'କାନ୍ତି, ଆସ, ତମ ଆନନ୍ଦ ମେଳା ଆଡ଼ ଲ ଆସିବା ।' ଟେବୁଲ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ପହଞ୍ଚି ସୁମନ୍ତ କହିଲେ । ଏଇକ୍ଷଣକୁ ପରି କାନ୍ତି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଚେୟାର ଛାଡ଼ିବାରେ କୌଣସି ବିଳମ୍ବ କଲେନି ସେ ।

ତିନି ମହଲା କୋଠାରି ସିଡ଼ିଦେଇ ସୁମନ୍ତ ଓ କାନ୍ତି ପାଖାପାଖି ହୋଇ ଇ ଗଲେ ।

ଜନପଥର ଦୁଇକଡ଼େ ସମଦୂରତ୍ୱରେ ରୋପିତ କୃଷ୍ଣଚୂଡ଼ା ଗଛଗୁଡ଼ିଏ । ମୁ ଅଧିକାଂଶରେ ଫୁଲ ଧରିଛି । କୃଷ୍ଣଚୂଡ଼ା ଗଛର ବଢ଼ିବାରେ ଗୋଟାଏ ଶଷ ଶୈଳୀ ଅଛି ଏବଂ ଫୁଲ ଫୁଟିବାରେ ଏକ ଅପୂର୍ବ ଆଭିଜାତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ଗୁଡ଼ିକ ବେଶ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ଲେଟିପାଇଛି ଚାରିପାଖରେ, ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ରୂପ । ହଳଦିଆ ନାଲି ରଙ୍ଗର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଫୁଲ ମଧ୍ୟ ଜଳା ଜନପଥ ରେ ଅସହାୟ ହୋଇ ପଡ଼ିରହିଛି ।

ବାମଭଡ଼ର ଗଛଗୁଡ଼ିକରୁ ଝଡ଼ିପଡ଼ିଥିବା କୃଷ୍ଣଚୂଡ଼ା ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଜାଣିଜାଣି ପାଦ ଥୋଉଥିଲା କାନ୍ତି । ସେ ଖୁବ୍ ଖୁସୀ ଅଛି । ସପ୍ତାହକର ଆନନ୍ଦ ଶୀର୍ଷ ସୀମାରେ ପହଞ୍ଚିବା କଥା ! ତାଳିରଖି ଚାହୁଁଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ଅନ୍ୟମନ ଅଭିନୟ କରି କାନ୍ତି ଉପରେ ଟିକିଏ ଆଖି ବୁଲେଇ ନେଉଥିଲା ସେ । ଛିପଛିପ ସବୁ ନାଇଲନ୍ ଶାଢ଼ୀଟି ଅତି ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଥିଲା କାନ୍ତି ଦେହରୁ । ତାଂ ସାଙ୍ଗ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ବ୍ୟାଜଟି ଛାତି ଉପରେ ଅଦ୍ଭୁତ ଚମତ୍କାର ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ବିଗ ବନ୍ଧୁତାକୁ ଟିକିଏ ଘନିଷ୍ଠ ଭାବରେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ ଏଇ ଚାରିବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ କାନ୍ତି ସୁମନ୍ତକୁ ଚିହ୍ନି ନଥିଲା କିମ୍ବା କାନ୍ତିକୁ ଜାଣିବା ସୁମନ୍ତ କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା କରି ନ ଥିଲା ଅଥଚ ଏଇ ଚାରିବର୍ଷ ଭିତରେ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଧୁତା ରୂପ ନେଇ ଘନିଷ୍ଠତାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ଘନିଷ୍ଠତାର ଅପଚୟର ଅନେକ ସୁଯୋଗ ନେଇଛି କାନ୍ତି, ମାତ୍ର ସୁମନ୍ତ ପ୍ରଶ୍ର ଦେଇନି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାନ୍ତିର ବେଶଭୂଷାକୁ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ । କାନ୍ତି ସୁମନ୍ତକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିପାରି ନ ଥିଲା ତାଂ ନୁହେଁ, ସେ ଜାଣିଜାଣି ସୁମନ୍ତର ଅମ ମନସ୍କତାର ବିରୋଧ କରି ନଥିଲା । ନିଜ ଉପରକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଫେରାଇଲା ସୁମନ୍ତ । କା ଆଗରେ ସେ ନିଜର କୌଣସି ପ୍ରକାର ଦୁର୍ବଳତା ପ୍ରକାଶ କରିବା ଅନୁଚିତ ନିଜକୁ ନିଜେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିଚାଲିଥିଲା ସେ ।

ଅଲଗା କେଇ ଗଜ ମାତ୍ର ବାଟ । ଲାଉଡ୍ ସ୍ପିକର ଭିତରେ ଦେଇ ଲଘୁ ସଙ୍ଗ ରେକର୍ଡ ଆତ୍ମ ପ୍ରଚାର କରିଚାଲିଛି । ଆନନ୍ଦ ମେଳା । ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ ଭଳି ସୁ ଅନୁଗମନ କଲା କାନ୍ତିକୁ । ଅନ୍ୟ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ବି ଦେଖାହେଲା ସୁମନ୍ତ ସେମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ସେ ଭୁଲିଗଲା ନିଜର ଆତ୍ମବିଶ୍ଳେଷଣକୁ । କାନ୍ତି ଉଠି ଆଗେଇ ଯାଉଥିଲା ।

ଫେରୁ ଫେରୁ ଅନେକ ରାତି ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଦଶଟା ପାଖ ଉଲେକରେ କୌଣସି ଉତ୍ସବ ରୂପ ନେଇଥିବା ବେଳେ ସୁମନ୍ତର ଏପରି (ହେବାଟା ଆଦୌ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ନୁହେଁ ।

ସାଂସ୍କୃତିକ ସପ୍ତାହର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଶେଷ ହୋଇଛି । ସୁମନ୍ତର ମ: ଗୁରୁ ଦାୟିତ୍ୱ ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି । ଟିକିଏ ହାଲୁକା ମନେ କରୁଥିଲା ସୁ

ଗତ ଦୁଇ ଦିନଧରି ସେ ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ କରିଛନ୍ତି ନିଜ ବିଭାଗକୁ ସର୍ବାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦର କରିବାକୁ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାଜସଜ୍ଜା ଏବଂ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ସୁମନ୍ତ ଏବଂ ତା'ର ସହକର୍ମୀମାନେ ଏବର୍ଷର ପୁରସ୍କାର ପାଇଛନ୍ତି ।

ମାତ୍ର ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଏକ ବିରାଟ ଅବଶୋଷ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ସୁମନ୍ତ । ଏ ବର୍ଷର ସାଜସଜ୍ଜା ଅତି ଚମତ୍କାର ହୋଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଶଂସିତ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି, ...ଏ ପାରମା ଆସି ପାରନି । ପାରମାକୁ ସେ ବହୁତ କଥା କହିଆସିଥିଲେ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ, ପାରମା ଆସିଥିଲେ ସୁମନ୍ତ ତାକୁ ନେଇ ଚାରିଆଡ଼େ ବୁଲାଇ ଅଣିଥାଆନ୍ତା । ପାରମା ଖୁସୀ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ଏବଂ ପାରମାର ଆନନ୍ଦର ଏକ ଅଂଶୀଦାର ହୋଇଥାଆନ୍ତା ସୁମନ୍ତ । ମାତ୍ର ସେ ସୁଯୋଗ ପାଇଲାନି ସୁମନ୍ତ ।

ଜୋତା ଖୋଲିବା ଆରମ୍ଭ କରିଛି ସେ, କବାଟ ଠେଲି ପ୍ରବେଶ କଲା ୱାର୍ଡ ସରଭେଣ୍ଟ ।

'ଆଜ୍ଞା ଆପଣଙ୍କୁ କେହି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳୁ ଖୋଜୁଛନ୍ତି । ଗେଷ୍ଟ ରୁମ୍‌ରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି !' ଦାୟିତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତ ପାଇଲାଭଳି ୱାର୍ଡ ସରଭେଣ୍ଟ ଗୋଟାଏ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗ କଲା । ତା'ପରେ ଭୃତ୍ୟଟି ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିଛି ...ନେକର ଚାଲିଗଲା ।

ଚାରିକୋଣିଆ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୁଆହୋଇଥିବା ରିଷ୍ଟୱାଚ୍‌ଟିକୁ ଉଠାଇ ...ଗିଲେ ସୁମନ୍ତ ଓ ପୁଣି ଥରେ ତା' ଉପରେ ଏକ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କଲେ । ପରିଷ୍କାର ...ଗ । ତିନିଘଣ୍ଟାରୁ ଅଧିକ ସମୟ ଧରି ଜଣେ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ! ନିଜକୁ ...ମାନ୍ୟ ଲଜ୍ଜିତ ଅନୁଭବ କଲେ ସେ । ଜରୁରୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଦରଅଉଜା କବାଟଟାକୁ ...ଭଜେଇ ଦେଇ ସୁମନ୍ତ ଅଗେଇଲେ ପାହାଚ ଆଡ଼େ । ତଳମହଲାରେ ...ଷ୍ଟ ରୁମ ।

ଯଥାସମ୍ଭବ ସମ୍ଭ୍ରମ ଲୋକଟିର ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇଲେ ସୁମନ୍ତ । ହୃଦସ୍ପନ୍ଦନ ...ପନ ତାତ ସାମାନ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା ମଧ୍ୟ । ନୃସିଂହ ବାବୁ ଆସିଛନ୍ତି । ନୃସିଂହ ବାବୁ ...ମାର ବାପା : ଯେତେବେଳେ ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଣ୍ଟି ପରୀକ୍ଷା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆସିଛନ୍ତି ...—ସୁମନ୍ତ ନୃସିଂହବାବୁଙ୍କର ଆସିବାର କାରଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗବେଷଣା କରି ...ଥିଲେ । କଥା ଆରମ୍ଭ କଲେ ନିଜେ— 'ଜାଣେ ମୋ ପାଖରେ କିଛି କାମ ଥିଲା ?

କଲେଜରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ଉତ୍ସବ ଚାଲିଥିବା ଯୋଗୁଁ ସେଆଡ଼େ ଟିକିଏ ...ଯାଇଥିଲି, ଏଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ଫେରିଲି ।" ଆଳାପ ଆରମ୍ଭ କରିବା ସଙ୍ଗେ ... ନିଜକୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ ସୁମନ୍ତ ।

'ଅବଶ୍ୟ ବିଶେଷ କିଛି ନୁହେଁ । ସେତେବେଳେ ଆସିଥିଲି ଯେତେବେଳେ, ତୁମ ପାଖକୁ ଟିକିଏ ଆସିଲି, ଖାଲି ଦେଖିଯିବା ପାଇଁ । ଆରେ ବସୁନ ଯେ । ଏମିତି ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲ କାହିଁକି ?'—ନୃସିଂହବାବୁ ନିଜ ବକ୍ତବ୍ୟର ଉପକ୍ରମଣିକା ଦେଲେ । ସୁମନ୍ତ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଅଳ୍ପ ବ୍ୟବଧାନ ରଖି ସେ ଗୋଟିଏ ଚେୟାର ଅଧିକାର କଲା । ନୃସିଂହବାବୁଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ସମ୍ମାନସ୍ପଦ ଗୁରୁଜନଙ୍କୁ ସେ କି ପ୍ରକାର ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବ ସେ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତିତ ଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ସୁମନ୍ତର ନୀରବତା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନୃସିଂହବାବୁ ପୁଣି ଆଗେଇଲେ—'ଏଇ ପାବନୀର ବାହାଘର ବିଷୟରେ ଆସିଥିଲି । ଚନ୍ଦ୍ରଧର ବାବୁ, ରିଟାୟାର୍ଡ଼ ଡେପୁଟି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ । ଚିହ୍ନିଥିବ ବୋଧେ । ତାଙ୍କ ପୁଅ ସମ୍ବଲପୁର କଲେଜରେ ଲେକ୍‌ଚରର୍ । ତା'ର ପାଇଁ । ସେମାନଙ୍କର ଭାରି ଇଚ୍ଛା । ପାବନୀକୁ କଲେଜରେ ଦେଖି ଖୁବ୍ ଖୁସୀ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଆମ ଘରକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟମାନେ ଯାଇଥିଲେ । ବେଶୀ ଦିନ ନୁହେଁ । ଏଇ ମୋଟେ ସପ୍ତାହକରୁ ବି କମ୍ । ହେଲେ କିନ୍ତୁ କଥାଟା ଖୁବ୍ ଆଗେଇ ଯାଉଛି !' ନୃସିଂହବାବୁ ଭାବିଥିଲେ ହୁଏତ ସୁମନ୍ତ କିଛି କହିବ । ମାତ୍ର ସୁମନ୍ତକୁ ନୀରବ ରହିବାର ଦେଖି ସେ ପୁଣି କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ—'ଆଜିକାଲି ଯୁଗରେ ବରପାତ୍ରଟିଏ ପାଇବା ତ କେତେ କଷ୍ଟ । ଯେତେବେଳେ ହାତକୁ ଗୋଟାଏ ଆପେ ଆପେ ଆସିଛି, ମୋଟେ ଛାଡ଼ିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ପାବନୀ ମନା କରୁଛି । ତା'ର ମତ ଯେ ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବାହାହେବନି ମେଡିକାଲରେ ପଢ଼ିବ । ସବୁ ଝିଅଙ୍କର ତ ମେଡ଼ିକାଲ୍ ପଢ଼ିବା ଗୋଟାଏ ନିଶା ହୋଇଗଲାଣି !'

ଟିକିଏ ଚହଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ସେ ନୀରବରେ ନୃସିଂବାବୁଙ୍କର ସମସ୍ତ ବକ୍ତବ୍ୟ ଶୁଣିଲା । ମତାମତ ଦେବାର ପ୍ରଶ୍ନ ତା'ର ଉଠିନାହିଁ । ପାବନୀର ଯେବେ ବାହାଘର ନିକଟରେ ହୋଇଯାଇ ପାରେ ! ଶରୀରରେ କ୍ରମେ ସେ ଶୀତଳତା ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା, ନିସ୍ତେଜତା ଯେପରି ମାଡ଼ି ମାଡ଼ି ଆସୁଥିଲା । ନୃସିଂହବାବୁଙ୍କ ସହିତ ଆଳାପକୁ ଆଗେଇଦେବାର କୌଣସି ବାଟ ଦେଖାଯାଉ ନ ଥିଲା । ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ସେ ନୀରବ ରହିଲା ନୃସିଂହବାବୁଙ୍କର ବକ୍ତବ୍ୟତକ ତ ଶେଷ ହୋଇନ ! ନିଜର ମତାମତ ସେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ କିଛି ଜଣାଇ ନାହାନ୍ତି । ନିରୀହ ବାଧ୍ୟ ଶିଶୁଟି ଭଳି ସେ ନୃସିଂହବାବୁଙ୍କ ପକ୍ୱକେଶ ମୁହଁଟି ଆଡ଼େ ଥରେ ଆଖି ବୁଲେଇ ଆଣି ଚୁପ୍ ହୋଇ ବସି ରହିଲା ।

'ହଁ, ତୁମେ କିଛି କହୁଲନି ଯେ ? ତମ ମନକୁ କଥାଟା କେମିତିକା ଲାଗୁଛି ?' ନୃସିଂହବାବୁ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ କଥା କହିବାକୁ ସୁଯୋଗ ଦେଲେ । ଏହାର ଅପେକ୍ଷାରେ ଯେପରି ସୁମନ୍ତ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲା ! ଟିକିଏ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ତା' ମୁହଁରେ—'ଆପଣଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ କିଛି ଗୋଟାଏ କରିବା ଉଚିତ ହେବନି । ତେବେ ଆପଣଙ୍କୁ କିଛି ଗୋଟାଏ ଉପଦେଶ ଦେବାଭଳି ବୟସ ମୋର ହୋଇଛି ବୋଲି ମୋର ମନେ ହୁଏନି ।' ନିଜର ମତାମତକୁ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନଭାବରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ନିଜର ଔଦ୍ଧତ୍ୟକୁ (ଯଦି କିଛି ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ) ଗୋପନ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ନୃସିଂହବାବୁ ସଂଗେ ସଙ୍ଗେ କହିଲେ—'ନାହିଁ, ନାହିଁ ସେମିତି ତମେ କାହିଁକି ଭାବୁଛ ? ତମକୁ ପଚାରୁଥାଆନ୍ତି ବା ମୁଁ କାହିଁକି ?' ନୃସିଂହବାବୁ ଟିକିଏ ହାଲୁକା ମନେ କଲେ ନିଜକୁ । ସୁମନ୍ତ ମଧ୍ୟ—ନୃସିଂହବାବୁ ଯେ ତା' ବ୍ୟବହାରରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ସ୍ପଷ୍ଟ ହେଇଯାଇଥିଲା—ଆଉ କିଛି ମତାମତ ନ ଦେଇ ସେ ନୃସିଂହବାବୁଙ୍କ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆଳାପ ପାଇଁ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିଲା ।

ଅନେକ ରାତି ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ନୃସିଂହବାବୁ ଆଉ ଅଧିକ ସମୟ ସୁମନ୍ତ ନିକଟରେ ବସାଇବା ପସନ୍ଦ ମନେ କଲେନି । ସୁମନ୍ତ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଆପତ୍ତି କରି ନ ଥିଲା । ନୃସିଂହବାବୁ ଚାଲିଗଲେ । ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କେତେକ ମିନିଟର ଯେଉଁ ସଗମ୍ଭୀର ଆଳାପ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ରୂପ ନେଇଥିଲା, ସେଇ ଆଳାପ ସୁମନ୍ତକୁ ବାରମ୍ବାର ଆଘାତ କଲା । ଆଶା ଓ ଆଶଙ୍କାର ଏକ ମିଶ୍ରଣରୁ କୌଣସିଟାକୁ ପୃଥକ୍ କରି ଦେବାକୁ ସମସ୍ତ ଚେଷ୍ଟା କରି ସୁମନ୍ତ ବିଫଳ ହେଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଶରତକାଳୀନ ସନ୍ଧ୍ୟାର ସମସ୍ତ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଲେଟିଥିଲା ଗାଢ଼ ସବୁଜ ଘାସ ବଣି ଉପରେ । କୃଷ୍ଣ ପକ୍ଷ ନ ହୋଇଥିଲେ ସନ୍ଧ୍ୟାଟା ଆହୁରି ରମଣୀୟ, ଆହୁରି ଲୋଭନୀୟ ହୋଇପାରି ଥାଆନ୍ତା ! ମାତ୍ର କୃଷ୍ଣ ପଞ୍ଚମୀର ଜହ୍ନ ଆସିବ ଏବଂ ଅନେକ ଡେରିରେ ଆସିବ । ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସି ହେବନି । ସେଇଥିପାଇଁ ଅନ୍ଧକାରର ଆଗମନ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସମୁଦ୍ର କୂଳ କ୍ରମେ ପାତଳ ହେବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା ।

ସୁମନ୍ତ ବି ଫେରିଯାଇଥିଲା । ଅନେକ ଦିନ ପରେ ସେ ପୁଣି ଆସିଛି, ମାତ୍ର ଥମ ଥର ଜୀବନରେ ସେ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେପରି ଜନ୍ମମାଟିର ଆକର୍ଷଣ 'ର କମିଯାଇଛି । ସମୁଦ୍ର ଯେପରି ଲକ୍ଷ୍ୟହୀନ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ଏବଂ ପଲ୍ଲବିତ ଯେଉଁ ଝାଉଁଗଛଗୁଡ଼ିକ ସମୁଦ୍ର କୂଳର ଶୋଭା ନୀରବରେ ଅବରୁଦ୍ଧ ର୍ଦ୍ଧନ କରୁଥାଏ ସେଇ ଝାଉଁଗଛଗୁଡ଼ାକ ଯେପରି ମୃତ । ସହରଟି ପୂର୍ଣ୍ଣମାସୀରେ ଯେପରି ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଛି । କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସୁମନ୍ତ ହାଲୁକା ଅନୁଭବ କରିପାରୁନ ଥିଲୁ । ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ଦୀର୍ଘ ସାଢ଼େ ତିନିଘଣ୍ଟା କଟାଇ ମଧ୍ୟ ଶାରୀରିକ କିମ୍ବା ନସିକ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଆଶ୍ୱସ୍ତି ପାଇପାରୁନଥିଲା ସେ । ତେଣୁ ଅନ୍ଧକାରର ଗମନରେ ସେ ବି ସମୁଦ୍ରକୂଳ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିଲା ।

ବନାଶ୍ରମର କ୍ଳାନ୍ତି ! ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ଜଳବାୟୁକୁ ଆସି ଯେପରି ସେ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ନିଜ ସହରର ସ୍ମୃତି ଯେପରି କ୍ରମେ ବେଦନା ଜଡ଼ିତ ହୋଇ-ଉଠୁଛି । କଣ୍ଠଦେଶରେ ସାମାନ୍ୟ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ସୁମନ୍ତ । ଏଇ ସ୍ତା, ଏଇ ଘର ସବୁ ପରିଚିତ । ସେଇ ଗଛ ସେଇ ଫୁଲ ସହିତ ମଧ୍ୟ ନିଜର ୃତି ଅତି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ । ଆଉ ଟିକିଏ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କଲା ସୁମନ୍ତ । ଣ୍ଠଦେଶରେ ଯେପରି ଚାପ କ୍ରମେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି ।

ଦୁଆରଟା ସାମାନ୍ୟ ଠେଲି ସଙ୍କୋଚରେ ଭିତରକୁ ପଶିଲା ଏବଂ ନିଜକୁ ଥାସମ୍ଭବ ଅଳସ ଭଙ୍ଗା ଫୋଲଡ଼ିଙ୍ଗ୍ ଚେୟାରଟା ଉପରେ ଦୃଢ଼ ଧରିନେଲା । ସମସ୍ତ ୁଃଶ୍ଚିନ୍ତା ଆଖି ଦୁଇଟା ଭିତରେ ଦେଇ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ଖିପତା ଗୁଡ଼ିକ ଭାରୀ ଭାରି ଜଣାଯାଉଛି । ଅସହାୟ ଭାବରେ ନିଜକୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେଲା ସୁମନ୍ତ ପାଖ ଖଟ ଉପରେ ।

ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ଇଲେକ୍‌ଟ୍ରିକ୍ ବଲ୍‌ବଟା ଜଳିଲା । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁମନ୍ତ ଇଟ୍ ଜାଳିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ନଥିଲା । ହୁଏତ ଇଚ୍ଛା କରିନଥିଲା କିମ୍ବା ଭୁଲିଯାଇ-ଲା । ଟିକିଏ ଆଖି ମେଲି ଦେଖିଲା ସୁମନ୍ତ—ଅସୀମା ଠିଆ ହୋଇଛି । ସୀମା—ସୁମନ୍ତର ସାନ ଭଉଣୀ । ସେଇ ବୋଧେ ଲାଇଟ୍ ଜାଳିଛି । ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲା ସୁମନ୍ତ—ଅସୀମା କିଛି ପଚାରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି; ମାତ୍ର ସାହସ କରିପାରୁନି । ଛାକୃତ ନୀରବତା ଭଙ୍ଗ କରି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଗଳାରେ କହିଲା ସୁମନ୍ତ—'କ'ଣ ଅସୀମା, ଛି ପଚାରିବାର ଅଛି ?' ଏଥର ବୋଧହୁଏ ଅସୀମା ନିଜର ବକ୍ତବ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତ ରିବାକୁ ଆଉ ଦ୍ୱିଧାବୋଧ କରିବନି ।

ଟିକିଏ ସ୍ବକ୍ଷତ ହୋଇ କହିଲେ ଅସୀମା—'ପାବନୀ ଅନେକ ବେଳୁ ଆସିଲଣି । ତମକୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲେ ।' ଟିକିଏ ଢୋକ ଢୋକିଲେ ଏବଂ ଆଉ ଟିକିଏ ଆସ୍ତେ କହିଲେ ଅସୀମା—'ସ୍ତ୍ରୀଟିକୁ ବି ସଂଙ୍ଗରେ ଆଣିଛି । କେଶ୍ ସୁନ୍ଦରୀ……।' ହଠାତ୍ ଯେପରି ଗୋଟାଏ ବଡ଼ଭ ଭୁଲ କରି ବସିଲେ ଭଳି ଅସୀମା ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ କଥା ବନ୍ଦକଲେ । ଆଉ କିଛି କହିବା କିମ୍ବା ସୁମନ୍ତଠାରୁ କୌଣସି ଉତ୍ତର ପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ସେ ବାହାରିଗଲେ ।

ଏକାବେଳକେ ଗୁଡ଼ାଏ ବିଦ୍ୟୁତ ତରଙ୍ଗ ଲୁଚକାଳି ଖେଳ ଆରମ୍ଭ କରି-ଦେଇଥିଲେ ସୁମନ୍ତର ସହନଶୀଳ ଦେହ ଉପରେ । ସୁମନ୍ତକୁ ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ର ତରଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ କେନ୍ଦ୍ରିକ ପଥରେ ଘୂରିବୁଲି କ୍ରମେ ଉପରକୁ ଉଠୁଛି । ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ସୁମନ୍ତର ମସ୍ତିଷ୍କରେ ପହଞ୍ଚିବ । ମସ୍ତିଷ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତାପ କ୍ରମେ ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ । ହୁଏତ ଆଉ କିଛି ସମୟ ପରେ ମସ୍ତିଷ୍କଟା ଅତ୍ୟଧିକ ଉତ୍ତାପ ଫଳରେ ସେଥିରୁ ବିସ୍ଫୋରିତ ହୋଇପାରେ !!

ଅବସ୍ଥାର ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଚେଷ୍ଟା କଲେନି ସୁମନ୍ତ । ଶରୀରର ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରର କୌଣସି ପ୍ରକାର ଆଦେଶମାନିବାକୁ ସତେ ଯେମିତି ଅସମ୍ମତ । ଆଖି ଦୁଇଟି ଉପରେ ପ୍ରଗାଢ଼ ବିଶ୍ବାସ ରଖି ସୁମନ୍ତ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଗୃହ ରହିଲେ ଦରଆଉଜା ଦରଜା ଆଡ଼େ । ହୁଏତ ଯେ କୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପାବନୀ ଭିତରକୁ ପଶିପାରେ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ସସ୍ନେହ ନମସ୍କାର ଦ୍ୱାରା ସୁମନ୍ତକୁ ଆନନ୍ଦରେ ଅଭିଭୂତ କରି ପକାଇପାରେ । ନା, ଆଜି ପାବନୀ ସୁମନ୍ତକୁ ମୋଟେ ଆନନ୍ଦ ଦେଇପାରିବନି । ସୁମନ୍ତକୁ ଆନନ୍ଦମୁଖର କରି ତୋଳୁଥିବା ପାବନୀର କୋଧହୁଏ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଯାଇଛି ଏବଂ ତା'ର ରୂପ ନେଇ ହୁଏତ ଆଉ ଏକ ପାବନୀ ସୁମନ୍ତ ଆଗରେ ଅଭିନୟ କରୁଚି ! ପାବନୀ ନ ଆସିଲେ ଭଲ ହେବ । ସୁମନ୍ତ ଯଥେଷ୍ଟ ଦୁଃଖିତ ହୋଇଛି, ଆଉ ଦୁଃଖ ହୁଏତ ସେ ସହି-ପାରିବନି ।

ଅସୀମା ପଛେ ପଛେ ଶଙ୍କିତ ପଦରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ ପାବନୀ । ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ଗୃହିଣୀ ପାବନୀକୁ, ସାଧାସିଧା ବେଶଭୂଷା । କୋଳର ଛୁଆଟି ବୋଧହୁଏ ତା' ପୁଅ ହେବ । ଅସୀମା ପଛେ ପଛେ ପାବନୀ ଘର ଭିତରକୁ ଅଉ ଟିକିଏ ଘଷି ଆସିଲେ । ସୁମନ୍ତ ପାଖରୁ ବ୍ୟବଧାନ କ୍ରମେ କମିଯାଉଛି ।

କିଛି କହିପାରିଲେନି ସୁମନ୍ତ । କହିବାକୁ ବି କହିପାରିଲେନି । ପୁରସ୍ତୁର ସେ ଅଜ୍ଞ ନିର୍ବାକ୍, ନିସ୍ପନ୍ଦ । ମୂକ ପାଲଟିଗଲେ କି ଆଉ ? ନିଜ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ସନ୍ଦେହ ପ୍ରକାଶ କଲେ ସୁମନ୍ତ । ପାବନୀକୁ ସେ ସେହିପରି ଅନେଇ ରହିଲେ । ଠିକ୍ ସେଇଭଳି ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଅନେଇ ରହିଲା ପାବନୀ ମଧ୍ୟ । ସବୁଦିନର ସେଇ ସଂସ୍କାର ଭକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ନମସ୍କାରଟିଏ ପକାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ପାବନୀ ଭୁଲିଯାଇଚି । ଦୋଷ ତା'ର ନୁହେଁ; ଦୋଷ ପରିବେଷ୍ଟନୀର । ପାବନୀ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ, ସୁମନ୍ତର ଆଖି ଦୁଇଟି ପାବନୀର ଆଖିଦୁଇଟି ସହିତ ସମାନ୍ତର ହୋଇଗଲା । ତା'ପରେ କେତେ ମୁହୂର୍ତ୍ତପାଇଁ ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କ ଆଖି ଡୋଳାରେ ନିଜ ନିଜର ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ । ନିର୍ଝର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟରେ ଆଖିଡୋଳାଗୁଡ଼ିକ ଅପୂର୍ବ ଶ୍ରୀ ଧାରଣ କରିଥିଲା ।

ହୃଦୟ ଭିତରେ ସମସ୍ତ ଆବେଗ, ସମସ୍ତ ଉତ୍ସାହ କ୍ରମେ ପୁଞ୍ଜୀଭୂତ ହେଲା ସୁମନ୍ତର । ପାବନୀକୁ ଅନ୍ତତଃ ଦୁଇପଦ କହି ସେ ଖୁସୀ କରିବ । ପାଟି ଫିଟେଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ସୁମନ୍ତ । ନା, ସମ୍ଭବ ହେଲାନି । ପୁଣି ଥରେ ଚେଷ୍ଟା କଲା ସୁମନ୍ତ । ଏଥର ବି ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିଲାନି । ଅଧର ଦୁଇଟି ପରସ୍ପର ସହିତ ଲାଗି ଯାଇଛି । ହୁଏତ ଶୁଖିଯାଇଛି । ଜିଭ ସାହାଯ୍ୟରେ ଓଠ ଦୁଇଟି ଓଦା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ବିଫଳ ହେଲା ସୁମନ୍ତ । ଶରୀରର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଏକତ୍ରିତ କଲା ସୁମନ୍ତ—କେବଳ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ପଦ ସେ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବ—ପାବନୀ—ସେଇ ଗୋଟିକ ମାତ୍ର ଶବ୍ଦ—ପା-ବ-ନୀ ।

ହୃଦୟର ହୃଦୟ ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ !
ସ୍ମୃତିର ସ୍ମୃତି ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ !!!

ନିଜର ଶ୍ରବଣ ଶକ୍ତି ପ୍ରତି ଅବିଶ୍ୱାସ ଜନ୍ମିଲା ସୁମନ୍ତର । ନିଜର କଣ୍ଠସ୍ୱର ତ ସେ ଶୁଣିପାରିଲାନି ! ତେବେ—ତେବେ ସେ କଅଣ ମୂକ ପାଲଟି ଗଲା ? ଶେଷଥରପାଇଁ ପୁଣି ଏକ ବିଫଳ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କଲା ସୁମନ୍ତ—କୌଣସି ଶବ୍ଦ ନାହିଁ । ବୋଧହୁଏ ସୁମନ୍ତ ବଧିର ହୋଇଯାଇଛି । ହୁଏତ ମୂକ ଓ ବଧିର ଉଭୟ…

ଦୁଃଖରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ଶରୀରର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ନିୟୋଜିତ କରି ମଧ୍ୟ ପ୍ରାଣର ପାବନୀକୁ ଥରେ ସମ୍ବୋଧନ ମଧ୍ୟ ସେ କରିପାରିଲାନି । ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ଅଶ୍ରୁର ପ୍ଲାବନ କ୍ରମେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିଲା । ଅସୀମା ଓ ପାବନୀ ସେମିତି ଠିଆହୋଇ-ରହିଛନ୍ତି । ନିର୍ବାକ୍ ଓ ନିସ୍ପନ୍ଦ ଭାବରେ ପାବନୀ ଉପରେ, ପୁଣି ଏକ ନୀରବ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରି ଆଖି ଦୁଇଟା ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ ବନ୍ଦକଲା ସୁମନ୍ତ । ଲୁହ—କେବଳ ଲୁହ ! ଲୁହରେ ବି ଶାନ୍ତି ନାହିଁ !

ବୁଝ କେହିକୁ ବୁଝି ନପାରି କରୁଣ ଝଙ୍କାରର ପ୍ରଥମ ସୂଚନା ଦେଲା ପାବନୀ । ପାବନୀର ଅଶ୍ରୁସିକ୍ତ ଆଖି ଦୁଇଟିର ଅକାରଣ ଲୁହଧାର ଅସୀମାକୁ ବେଶୀ ସମୟ ଦୃଢ଼ରଖି ପାରିଲାନି ।

ପରସ୍ପରକୁ ବୁଝି ନପାରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନ ଥିଲା । ସୁମନ୍ତ ଦୁଃଖିତ—କେବଳ ପାବନୀ ପାଇଁ, ଆଉ ସେଇଥିପାଇଁ ଅସୀମା ମଧ୍ୟ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛି ।

ଯେମିତି ଭାବରେ ଅସୀମା ପାବନୀ ଆସିଥିଲେ ସେମିତି ଭାବରେ ବାହାରି ଗଲେ । ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ କେହି ଉଚ୍ଚାରଣ କରିପାରିଲେନି ବା କେହି ଶୁଣିପାରିଲେନି । ନିର୍ବାକ୍-ନିସ୍ପନ୍ଦ ଭାବରେ ସବୁ ଯେମିତି ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଶେଷ ପାଇଗଲା !

କରୁଣ ଯନ୍ତ୍ର କୋଠରୀଟି ଭିତରେ ନୀରବତା କ୍ରମେ ଗଭୀର ହେଉଥିଲା ।

ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ସରକାରୀ ଡାକ୍ତରଖାନାର ସକାଳବେଳା ଆଉଟ୍‌ଡୋର କାମ ସାରି ଫେରୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ଦେଢ଼ ବର୍ଷର ଏହି ଡାକ୍ତରଖାନାର ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରି ସେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗ ଦେଇଛନ୍ତି । ଚାରିଆଡ଼େ କେବଳ ଜଙ୍ଗଲ—ଗଛଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟରେ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ନାହିଁ । ସହରର କୋଠାବାଡ଼ି ଛାଡ଼ଦେଲେ ଆଉ ବିଶେଷ କିଛି ଆକର୍ଷଣ ଥିଲା ଭଳି ଜଣାଯାଏନା । ତଥାପି ତରୁଣ ଡାକ୍ତର ସୁମନ୍ତ ଏଇଭଳି ଏକ ହସପିଟାଲକୁ ଆସିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଛି । ସେ ଏକାକୀ ନୁହେ । ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ ସହପାଠୀ ତାର ପାଖାପାଖି ଡାକ୍ତରଖାନା ଗୁଡ଼ିକରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଛନ୍ତି ।

ଆଉଟ୍‌ଡୋର କାମ ଏଗାରଟା ସୁଦ୍ଧା ସାରିଦେବା ପରେ ପ୍ରାୟ ସକାଳବେଳା ଆଉ କିଛି କାମ ନ ଥାଏ । ତା ପରେ ଯାଇ ଅପରାହ୍ଣ ପାଞ୍ଚଟାରେ, ଅପରେସନ ପ୍ରାୟ ହୁଏ ନା—କେବଳ ଯନ୍ତ୍ରପାତିର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ । ସକାଳବେଳା ଦାୟିତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତିପାଇ ସୁମନ୍ତ ନିକଟସ୍ଥ କ୍ୱାର୍ଟରକୁ ଫେରୁଥିଲା ।

ଗେଟ୍ ପାଖରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା ମଞ୍ଜୁଳିକା—ସୁମନ୍ତର ବିଗତ ଛାତ୍ରଜୀବନର ଅନ୍ୟତମ ସହପାଠିନୀ । ଗେଟ୍ ପାଏ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଲାନି ସୁମନ୍ତକୁ । ମଞ୍ଜୁଳିକା ଠିକ୍ ଏ ଆଗକୁ ଚାଲିଆସି ଥିଲା । ଏଥର ଲେଡ଼ି ଡାକ୍ତରଙ୍କର ଆଗମନର ଅଭିପ୍ରାୟଟା ଜାଣିବା ଦରକାର ମନେକରି ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସୁମନ୍ତ ଚାହିଁ ରହିଲା

ମଞ୍ଜୁଳିକାର ମୁହଁକୁ । ସ୍ନୋ ପାଉଡ଼ରର ଆଧିକ୍ୟରେ ମଞ୍ଜୁଳିକାର ମୁହଁଟା ଖୁବ୍ ଧଳା ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ ବି ଶେତା ଜଣାପଡ଼ୁ ଥିଲା । ଟିକିଏ ହସି ମଞ୍ଜୁଳିକା ସୁମନ୍ତର ନୀରବ ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଉତ୍ତର ଦେଲା ସଂକ୍ଷେପରେ—'କାନ୍ତ ଆସିଛି । ଆମ ବସାରେ ଆଜି ଆପଣଙ୍କୁ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।' ନିଜର ଦାବୀ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିସାରିଲା ଭଳି ମଞ୍ଜୁଳିକା ଟିକିଏ ସ୍ୱସ୍ତିର ନିଶ୍ୱାସ ମାରିଲା ।

ସୁମନ୍ତର ଆପତ୍ତି କରିବାର କିଛି ନ ଥିଲା । ଡ୍ରଇଙ୍ଗ୍ ରୁମରେ ମଞ୍ଜୁଳିକାକୁ ବସେଇ ଦେଇ ଭିତରେ ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇ ଧୋଇ ଭାବି ନେଉଥିଲା ସେ—ଯଦିଓ ନିମନ୍ତ୍ରଣଟା ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ, ତଥାପି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ନୁହେଁ । ବିଶେଷତଃ ଏଇ ଯେ କାନ୍ତ ଆସିଛି ! ଅଳ୍ପ କେତେ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପାଇଁ ଲେଡ଼ି ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ଉପରେ ସୁମନ୍ତର ରାଗ ଜମାଟ ବାନ୍ଧି ଆସିଲା । ଉପରବେଳା କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱ ନାହିଁ । ସକାଳବେଳା କାମତକ ସରିଗଲା ପରେ ଲିପ୍ ଷ୍ଟିକ ଧରି ମନଇଚ୍ଛା ରଙ୍ଗ ପକାଇବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ । ନ ହେଲେ ଅଠର ମାଇଲ ଦୂରରୁ କଅଣ କାନ୍ତ କେବେ ଆସି ପାରି ଥାଆନ୍ତା ?

ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଆସରଟା ବେଶ ସୁନ୍ଦର ଜମିଲା ମଞ୍ଜୁଳିକା କ୍ୱାଟରରେ । ସୁଦୂରସ୍ଥ ଏକ ନିଃସଙ୍ଗ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ସହରରେ ଏକାକୀ ସମୟ କାଟିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟଦାୟକ । ହସ୍‌ପିଟାଲକୁ ଯିବାକୁ ହେବ ସୁମନ୍ତକୁ । ଚାରିଟା ବାଜିବ ଆସି । ପ୍ରସ୍ଥାନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା ସେ । ସାନ୍ଧ୍ୟ ଭୋଜନ ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଗଲା ଦୁହିଁଙ୍କୁ ।

ସହଳ ସହଳ ଅଳ୍ପ କେତେ ରୋଗୀଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଇ ସୁମନ୍ତ ଓ୍ୱାର୍ଡ଼ କାମ ଦେଇ ନିଜ କ୍ୱାର୍ଟରକୁ ଫେରିଲା । ଡ୍ରଇଙ୍ଗ୍ ରୁମ୍ ଖୋଲାଥିଲା । ସୋଫାର ଗୋଟାଏ କୋଣ ଅଧିକାର କରି କାନ୍ତ ବସି ରହିଥିଲା । କେତେବେଳୁ ଅପେକ୍ଷା କଲାଣି ପଚାରି କଥା ଆରମ୍ଭ କଲା ସୁମନ୍ତ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ହେବ ଆସିଛି ଜଣାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମଞ୍ଜୁଳିକା ଆସି ପାରି ନ ଥିବାରୁ ଦୁହିଁଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କଲା କାନ୍ତ ।

ବସନ୍ତକାଳୀନ ସନ୍ଧ୍ୟା । ପବନର ଗତି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଟିକିଏ ଜୋର । ପବନ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଧୂଳି ମଧ୍ୟ ପ୍ରଚୁର ଉଡ଼ି ଆସୁଥିଲା । ପବନର ଆଧିକ୍ୟରେ ଆପେ ଆପେ ଦୁଆର ଝରକା ଗୁଡ଼ାକ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ।

ଅନେକ ସମୟ ପରେ ସୁମନ୍ତ ଅନୁଭବ କଲା ଯେ କାନ୍ତ ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଛି । ନିଜ ଶରୀରରେ ରକ୍ତର ଗତି ଓ ଉତ୍ତାପର ଆଧିକ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁ ଥିଲେବି ସୁମନ୍ତକୁ ଜଣାପଡୁଥିଲା ଯେପରି କାନ୍ତର ଶରୀର ଉତ୍ତାପ ଯଥେଷ୍ଟ ବଢ଼ି ଯାଇଛି ।

ପ୍ରଥମ ଚମକ ଅନୁଭବ କଲା ସୁମନ୍ତ—କାନ୍ତି ସୁମନ୍ତର ଡାହାଣ ହାତର ପାପୁଲିକୁ ନିଜ ହାତ ଭିତରେ ଚିପି ରଖିଥିଲା ଏବଂ ସୁମନ୍ତର ହାତଟିକୁ ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବେ ନିଜର ମସୃଣ ଗାଲ ଉପରେ ରଖି ଦୁଇଟି ଗାଲର ଉଷ୍ଣତା ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା କାନ୍ତି । ସମ୍ମୋହିତ ସୁମନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ ଭାବରେ କାନ୍ତିର ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଉପରେ ନିଜ ଆଖି ଦୁଇଟିକୁ ବୁଲାଇ ଆଣିଲା—କାନ୍ତିର ଆଖି ଦୁଇଟିର ନିଦବୋଳା ଚାହାଣୀ ଭିତରେ ଶତ ଯୁଗର ଆସକ୍ତି ରୂପ ନେଇଛି ।

ବାଧା ଦେବାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ଏକ ବିରାଟ ନୀତିଗତ ଭୁଲ ନିଜେ କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲା ସେ । ଅତି ଶୀଘ୍ର ହାତ ଦୁଇଟିକୁ ସେ କାନ୍ତି କବଳରୁ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିଲା । ସୋଫାର ଅନ୍ୟ କଡ଼କୁ ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବେ ଫେରି ଆସି ଅନ୍ୟମନସ୍କ ରହିବାକୁ ସାମାନ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କଲା ସେ । ଉପରେ ସିଲିଂ ଫ୍ୟାନ୍‌ଟା କ୍ରିୟାରତ । ଶରୀରର ସମସ୍ତ ଉତ୍ତାପ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲା ଘର୍ମାକ୍ତ ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ । ସୁମନ୍ତ ଅନୁଭବ କଲା ନିଜ ଶରୀରର ଶୀତଳତା କ୍ରମେ ଉତ୍ତାପକୁ ଶୋଷଣ କରି ନେଉଛି । ସୋଫାର ଅପରପାଖେ ବସିଥିବା ଅନତାଠି ଆଡ଼େ ଟିକଏ ଚାହିଁଲା ସୁମନ୍ତ—କାନ୍ତି ନିଶ୍ଚଳ ଭାବରେ ବସି ରହିଛି—ପୂର୍ବର ସେ ଅସ୍ଥିରତା ବା ଚଞ୍ଚଳତା ନାହିଁ—ଆପେ ଆପେ କମି ଯାଇଛି ।

ପୁଣି କଅଣ ଭାବି ସୁମନ୍ତ ଟିକଏ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା କାନ୍ତି ପାଖକୁ । ଭଙ୍ଗା ଗଳାରେ ସେ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା—"ମୁଁ ଜାଣେ କାନ୍ତି, ତୁମର ଚିର ଈପ୍ସିତ ଅଭିଳାଷ । କିନ୍ତୁ—କିନ୍ତୁ ମୋର ସମସ୍ତ ଲୋଭ ଆକର୍ଷଣ ଏ ସଂସାରରୁ ଲୋପ ପାଇ ସାରିଛି । ମୁଁ କାହାକୁ ଭଲ ପାଏନି । ଜୀବନରେ ଜଣକୁ ମାତ୍ର ମୁଁ ପ୍ରାଣଭରି ଭଲ ପାଇଥିଲି । ଠିକ୍ ତମ ଭଳି ଝିଅଟିଏ । ଅବଶ୍ୟ ମତେ ସେ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ତମେ କାନ୍ତି ଈର୍ଷା କରନି ମୁଁ ଆଉ କାହାକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିନି । ମୁଁ ଏକାନ୍ତ ଭାବେ ତାକୁହିଁ ଭଲ ପାଇଥିଲି । ସ୍ୱପ୍ନର ସୁନ୍ଦର ସଂସାରଟି ସ୍ୱପ୍ନରେ ଅବରୁଦ୍ଧ କରି ସେ ଅନ୍ୟତ୍ର ଚାଲିଯିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲା । ତାର କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ—ତାର ଜନ୍ମଦାତା ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀଙ୍କ ଆଦେଶ ସେ ପାଳନ କରିଛି । ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ ମୁଁ ବିବାହ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗ ଦେଇ ନଥିଲି ଏବଂ ଅଶ୍ରୁସିକ୍ତ ହୃଦୟରେ ସୁଖୀ ହେଉ ବୋଲି ଭଗବାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଆନ୍ତରିକ କାମନା କରିଥିଲି । ଅନୂଢ଼ା ସେଇ ଝିଅଟିକୁ କୁଳବଧୂ ବେଶରେ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ମଧ୍ୟ ପାଇଥିଲି । ମାତ୍ର ଅନ୍ତରର କୋହରେ ଦଗ୍ଧୀଭୂତ ହୋଇ କେହୁ

ାହାରକୁ ପଦେ ହେଲେ କଥା କହି ପାରିଲେନି । ସେ ଯେମିତି ନୀରବ ଭାବରେ ।ସିଥିଲେ, ସେମିତି ନୀରବ ରହି ଚାଲିଗଲେ······ଆଉ ମୁଁ — । ପ୍ରଥମ ।ଣୟର ବିଫଳତା ପରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଣୟର ସଫଳତା ପ୍ରାୟ ହୋଇନି । ମୁଁ ।ଉ ତାହାଙ୍କୁ ଭୁଲିପାରି ପାରେନା । ତେଣୁ ବିବାହ କରି ଅନ୍ୟର ଜୀବନକୁ ଦୁଃଖମୟ କରିବା ମୋର ଇଚ୍ଛା ନୁହେଁ । କେବଳ ନେସଇଥିଯୋଗୁଁ ତୁମକୁ ବାରମ୍ବାର ଅତି ନିକଟରେ ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ପାଇ ମଧ୍ୟ ମୁଁ କିଛି ଅନ୍ୟାୟ କରିନି । ତୁମେ ମୋତେ ବିବାହ କରି କଦାପି ସୁଖୀ ହୋଇ ପାରିବନି । ଜାତିଗତ ବାଧାବିଘ୍ନ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଅବଶ୍ୟ ସେଇଟା ମାର୍ଜନୀୟ । ମାତ୍ର ମୁଁ ଅତି ମାତ୍ରାରେ ମାନସିକ ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ । ତୁମେ ଶୁଣିଲେ ହସିବ—ତେଣୁ ମୁଁ ତାହାର ଆଗରେ କହିନି । ନିଜ ଉପରେ ଗବେଷଣା ଚଳାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେହିଁ ମୁଁ ଏଇ ମାସର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ଲଣ୍ଡନ ଯାତ୍ରା କରୁଛି । ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ଉପରେହିଁ ମୁଁ ଗବେଷଣା କରିବି ।

'ହଁ, କାନ୍ତି, ତୁମେ ମୋ ପାଇଁ ଲୁହ ଗଡ଼େଇବନି । ମୋର ଜୀବନ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇ ଯାଉଛି ବୋଲି ଭାବିଲେ ଭୁଲ ହେବ । ହୁଏତ ଭଗବାନଙ୍କର ଏଇଟା ମୋ ପ୍ରତି ମଙ୍ଗଳପ୍ରଦ ହୋଇପାରେ । ହଁ, ସେଇ ଝିଅଟି ପ୍ରତି ଈର୍ଷା କରିବନି । ମୁଁ ତାକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲି ସତ, ମାତ୍ର ସେ ତୁମର ଭଉଣୀ ପରି । ସେ ଚିରଦିନ ସୁଖୀ ହେଉ, ଏହାହିଁ ମୁଁ ସବୁବେଳେ କାମନା କରି ଆସିଛି । କାନ୍ତି, ମତେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରନି । ତୁମର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଏବେ ବି ଅତୁଟ ରହିଛି । ଏବେ ବି ତୁମର ମୁଖଶ୍ରୀ ଲୋଭନୀୟ । ତମେ ହତାଶ ହୋଇ ପଡ଼ନି । ଏତେ କଥା ମୁଁ କହିଗଲିଣି କେବଳ ଗୋଟାଏ ଅନୁମାନକୁ ଭିତ୍ତି କରି । ଆଉ ତୁମେ ଯଦି ମୋତେ ପ୍ରକୃତରେ ବିବାହ କରିବାକୁ ଚିନ୍ତା କରୁନଥାଅ ତେବେ ମୋର ଏ ଅନଧିକାର ଚର୍ଚ୍ଚା ପାଇଁ ମତେ କ୍ଷମା ଦେବ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବି ଏବଂ ନିଜକୁ ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ମନେ କରିବି । ଆଉ ତୁମେ ଯଦି ଅନ୍ତରର ସହିତ ମତେ ଭଲ ପାଉ ନ ଥାଅ ତେବେ ମୁଁ ଅହୁରି ଖୁସୀ ହେବି ।' ଭାବପ୍ରବଣ ହୋଇ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଏକାଦିକ୍ରମେ ଅନେକଗୁଡ଼ାଏ ସେ ଗପିଯାଇଛନ୍ତି ।

କାନ୍ତି ନୀରବରେ ସବୁ ଶୁଣିଯାଉଥିଲା ।

ସୁମନ୍ତ ଯେତେବେଳେ କାନ୍ତିକୁ ବିଦାୟ ଦେଲେ, ସେତେବେଳେ କାନ୍ତିର ଢଳ ଢଳ ଆଖି ଦୁଇଟି ଲୁହରେ ଭରି ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଦୁଇଟି ସ୍ମାରକ

…ହଧାର ଗାଲ ଦୁଇଟି ଉପରେ ପ୍ରକାଶ ଲାଭ କରୁଥିଲା । କାନ୍ଦୁ କାନ୍ଦୁ ଥିଲା—…ଏତ ମନର କୋହରେ; ଦୁଃଖରେ କମ୍ପା ସନ୍ଧାନୁଭୂତିରେ । ମାତ୍ର ସୁମନ୍ତ …ରଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା—ହୁଏତ ଦୁଃଖର ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳରେ ସେ କାନ୍ଦ …ପାରୁନଥିଲା ।

ପୃଥିବୀଖ୍ୟାତ ଫଳପୁଷ୍ପ ବିକ୍ରୟ କେନ୍ଦ୍ର କୁଇନ୍‌ସ୍ ଟାଓ୍ୱାର୍‌ରୁ ଫେରୁଥିଲେ …ମନ୍ତ ଓ ମିସ୍ ଇଭ୍‌ମିଲ । ଇଭ୍‌ମିଲ ଗୋଟାଏ ଟ୍ୟାକ୍ସି ଡାକୁ ଡାକୁ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ …ଚାରିଲା—ଆପଣଙ୍କର ରୁଚି ଦେଖି ବାସ୍ତବିକ୍ ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇଛି । …ପଉଁ ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ କି ସାଧାରଣତଃ ଉପହାର ପାଇଁ ସଦାସର୍ବଦା ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ …ଗାଲ୍ ବଛାଯାଇଥାଏ, ଆପଣ ତ ସେ ଭିତରୁ କାହାକୁ ପସନ୍ଦ କଲେନି ! …ଟେ ପ୍ରକା ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଫୁଲ ଗଛ ସବୁ ଥାଉ ଥାଉ ଆପଣ ସେକଟା …ତୀୟ ଗଛଗୁଡ଼ାଏ ବାଛିଲେ ! କି ରୁଚି ଯେ ସତେ ଆପଣଙ୍କର !'

ଟ୍ୟାକ୍ସି ଭିତରେ ବସି ସାବ୍‌ନାପରେ ସୁମନ୍ତ ନିଜର ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ି…ଥିଲା—ଆପଣଙ୍କ ଇଂରେଜ ବାଳିକାଙ୍କ ଭଳିତ ଆମର ଭାରତୀୟ ଯୁବକଙ୍କ …ଚି ଏକା ହୋଇ ପାରିବ ନି ! ତା'ଛଡ଼ା ରୁଚି ଏମିତିକା ଗୋଟାଏ ଜିନିଷ …ଦ'କ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମତାମତ ଏବଂ ଏପରିକି ପ୍ରେମିକର ରୁଚି ମଧ୍ୟ ପ୍ରେମିକାର …ସଂପନ୍ନ ହୋଇ ନ ପାରେ । ସୁମନ୍ତ ଭାବିଥିଲା ଏଇତକ ଯୁକ୍ତି ଗବେଷକ …ଇଭ୍‌ମିଲ୍ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ।

ଲଣ୍ଡନର ଏକ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଜନଗହଳି ରାସ୍ତା ଭିତର ଦେଇ ଦୁଇଜଣିଆ …କସିଟି ତୀବ୍ରଗତିରେ ଆଗଉଥିବାବେଳେ ସୁମନ୍ତ ଭାବିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା …କାଲି କଥା । ଇଭ୍‌ମିଲ୍ ପରବର୍ତ୍ତିରେ ଯଦି ସାବନା ଆସି ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ …ତା' ମନ ମୁତାବକ ଫୁଲଗଛ କିଣି ନେଇ ପାରିଥାଆନ୍ତା !

ସାମାନ୍ୟ ହସି ଇଭ୍‌ମିଲ୍ ପୁଣି ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଲା—'ରୁଚିରେ ତ ପୁଣି ଗୋଟାଏ …ମସ୍ୟା ଅଛି ? ମୁଁ ଶୁଣିଥିଲି ଯେ ଭାରତୀୟମାନେ ଗୋଲାପ ଓ ରଜନୀଗନ୍ଧାକୁ …ଲି ପାଆନ୍ତି । ମାତ୍ର ଦେଖୁଚି, ଆପଣ 'ଗୋଟାଏ ବ୍ୟତିକ୍ରମ !' ଜଣେ ତରୁଣ …ରତୀୟ ସହପାଠୀ ଆଗରେ ପରାଜୟ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବା ଯେପରି ଏକ …ଜ୍ଜାଜନକ ଘଟଣା । ବିଶେଷତଃ ଜଣେ ଇଂରେଜ ବାଳିକା କ୍ଷେତ୍ରରେ ! ଏଇଭଳି

ଏକ ଧାରଣାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଯେପରି ଇଭ୍‌ମିଲ୍ ସୁମନ୍ତ ନିକଟରେ ଅପ
ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ାଏ ଜମାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ।

ଇଭ୍‌ମିଲ୍ ପ୍ରାୟ ଏଇଭଳି ସବୁବେଳେ କହେ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥ
ସୁମନ୍ତ ଇଭ୍‌ମିଲ୍‌ର ଏ ପ୍ରକାର ଆଚରଣରେ ବିରକ୍ତ ହେଉଥିଲା । ମ
ସନ୍ଧ-ଗବେଷଣାର ରୁଟିନ ଛଡ଼ା ସୁମନ୍ତ ଅନ୍ୟ କାହା ସହିତ ମିନିଟିଏ ସମ
ଗପସପରେ କଟାଇବାର ସୁଯୋଗ ପାଏନି । ସଦା କର୍ମବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥି
ଇଂରେଜ ଯୁବକ ସବୁବେଳେ କର୍ମବ୍ୟସ୍ତତାର ଅଭିନୟ କରେ । ଯନ୍ତ୍ରଗୃହ
ମଣିଷ ଗୁଡ଼ାଏ ଯେପରି ! କେବଳ ସେଇ କାରଣରୁ ଇଭ୍‌ମିଲ୍ ସହିତ ସୁମନ୍ତ
ଆନ୍ତରିକତା ଟିକିଏ ବଢ଼ି ଉଠିଛି । ସ୍ନେହ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟରେ ଦୁର୍ବଳତା ଯୋ
ଆକସ୍ମିକ ଅନୁଭବ କଲେ ମଧ୍ୟ ସୁମନ୍ତ ଇଭ୍‌ମିଲ୍ ମନରେ କେବେ ଆଘା
ଦିଏନି । ଇଭ୍‌ମିଲ୍ ଯୁକ୍ତି ଅନେକ ସମୟରେ ଅବାନ୍ତର । ତଥାପି ସୁମନ୍ତ ପ୍ରତିବା
ନ କରି ଆଲାପର ଗତି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରେ । ମାତ୍ର ଇଭ୍‌ମିଲ୍‌ର ଏ ଯୁକ୍ତିକୁ ଖଣ୍ଡ
କରିବାକୁ ପଡିବ ସୁମନ୍ତକୁ ।

ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିଥିବା ବିଦେଶୀ ଜାତର ସେବତୀ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ଉପ
ଆଖି ବୁଲେଇ ଆଣୁଆଣୁ ସୁମନ୍ତ କହିଲା—'ଗୋଲାପ ଓ ରଜନୀଗନ୍ଧା ଯ
ସବୁ ଭାରତୀୟଙ୍କର ପ୍ରିୟ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ଅନ୍ୟ ଭାରତୀୟ ପ
ଗୁଡ଼ିକ ନିଶ୍ଚୟ ବିଦେଶରେ ଅପରିଚିତ ହୋଇ ରହିଯାଇଥାଆନ୍ତା ।
ସେବତୀ ଫୁଲକୁ ଯେ ସୁମନ୍ତ କେବେ ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲା ସେ କଥା ସୁମନ୍ତ ନି
ମନେ ରଖି ପାରିନ । ମାତ୍ର ଅତି ଅଳ୍ପଦିନ ଭିତରେ ତା'ର ଧଳା ସେବ
ଫୁଲ ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ ବଢ଼ି ଯାଇଛି, ଯାହାର ପରିଚୟହିଁ ସୁମନ୍ତ ନିକଟ
ସ୍ୱଚ୍ଛବହୁଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ସଦ୍ୟ କିଣି ଆଣିଥିବା ଛୋଟ ଛୋଟ ସେବ
ଗଛଗୁଡ଼ିକ ସପକ୍ଷରେ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ୁ ବାଢ଼ୁ ସୁମନ୍ତ ସାମାନ୍ୟ ଭାବପ୍ରବଣ ହେ
ଉଠୁଥିଲା ।

ଲ୍ୟାବୋରେଟରୀ ପାଖରେ ଷ୍ଟେଟ ଟ୍ୟାକ୍‌ସିଟି ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲା ଏ
ସୁମନ୍ତର ଯୁକ୍ତିର କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଆଉ ସୁଯୋଗ ପାଇ ନ
ଇଭ୍‌ମିଲ୍ । ଅଳ୍ପ କେତେ ମିନିଟରେ ସୁଖପ୍ରଦ ଯାତ୍ରାର ସମାପ୍ତି ଘଟିଥିଲା
ଟ୍ୟାକ୍‌ସିଚାଳକକୁ ତା'ର ପ୍ରାପ୍ୟ ଦେଇ ସାରି ସୁମନ୍ତ ଓ ଇଭ୍‌ମିଲ୍ ଲ୍ୟାବ୍ ଅ
ମୁହାଁଇଲେ ।

ସେତେବେଳକୁ ସଂଧ୍ୟା ପ୍ରାୟ ଅତୀତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଅନ୍ଧକାର ରାତିର ଆଗମନ ସଂଗେ ସଂଗେ ଶୀତ ବଢିବା ମଧ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ସାରିଥିଲା । ଲାବୋରେଟରୀର ପ୍ରଶସ୍ତ କୋଠରୀଟି ଭିତରେ ପଶିସିବା ପରେ ଦରଜାଟିକୁ ଭିତରେ ବନ୍ଦ କରିଦେଲା ସୁମନ୍ତ । ଉତ୍ତାପ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଯନ୍ତ୍ରଟିକୁ ଚଳାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କଲା ଇଭ୍ ମିଲ୍ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ । ରାତି ଦଶଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କୁ କାମ କରିବାକୁ ହେବ ।

କୋଠରୀଟିର ଉତ୍ତାପ ବଢ଼ିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଆମୋଦପ୍ରିୟ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିଲା । ରେକର୍ଡରରୁ ଲଘୁ ଯନ୍ତ୍ର ସଂଗୀତର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଥିଲା ସୁମନ୍ତ । ଇଭ୍ ମିଲ୍ ଯାଇ ସୁମନ୍ତ ପାଖରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚେୟାରରେ ନିଃସଙ୍କୋଚରେ ବସିପଡ଼ିଲା ଏବଂ କହିଲା—'ଆପଣ ଯଦି କିଛି ମନେ ନ କରନ୍ତି, ମତେ କହନ୍ତୁ କେ ତ ଆପଣ ସେବତୀ ଫୁଲକୁ କାହିଁକି ଏତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ? ଆଜି ନୁହେଁ, ଦୁଇବର୍ଷ ହେଲା ଦେଖି ଆସୁଛି ଯେ ଆପଣ ଧଳା ସେବତୀ ଫୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ବେଛେଇ ପସନ୍ଦ କରି ଆସିଛନ୍ତି ।'

ଇଭ୍ ମିଲ୍‌ର ପ୍ରଶ୍ନ ବିରକ୍ତିକର ବୋଧ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅତୀତର ସ୍ମୃତି ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ଅନନ୍ଦମୟ କରି ତୋଳୁଥିଲା । ସେବତୀ ଫୁଲ ପ୍ରତି ସୁମନ୍ତର ଆକର୍ଷଣ କାହିଁକି ଏତେ ବେଶୀ ତା'ର ସ୍ମୃତି ବହୁଳ କାହାଣୀ ହୁଏତ ଆନନ୍ଦପ୍ରଦ ମାତ୍ର ସେଇ ଆନନ୍ଦର ପରିଣତି ହିଁ ହେଉଛି କରୁଣ·· ଅଶ୍ରୁମାଖାରେ କରୁଣ । ନୀରବରେ ସବୁତିକ ବିଗତ ଅନୁଭୂତିକୁ ଅନୁଭବ କରିଯାଉଥିଲା ସୁମନ୍ତ ।

ନିଜ ଶରୀରରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଚଞ୍ଚଳତା ବା ଶିହରଣ ଖେଳିବା ଭଳି ଲାଗିଲା ନାହିଁ ସୁମନ୍ତକୁ । ସ୍ୱାଭାବିକ କଣ୍ଠରେ ସେ କହିଲା, "ତମ ମନରେ କେବେ ଜାଣି ଜାଣି ଆଘାତ ଦେଇନି ମିସ୍ ଇଭ୍ ମିଲ୍ ! ସେଇଥିପାଇଁ ହୁଏତ ଅଜ ମୁଁ କହିବାକୁ ଯାଉଚି । ଦୁଇବର୍ଷ ଧରି ଚେଷ୍ଟା କରି ତମେ ଯାହା ଜାଣି ପାରିନ, ଆଜି ଅପେ ଆପେ ମୁଁ ତାହା ଜଣେଇ ଦେଉଚି । ଏମିତିକା ଏକ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ । ସେଦିନ କିନ୍ତୁ ଥିଲା ଅଠେଇଶ ତାରିଖ । ଏବେ ବି ସବୁ ଠିକ୍ ମନେ ଅଛି ।

ଯେଉଁ ଝିଅଟିକୁ ମୁଁ ଭଲ ପାଉଥିଲି ସେଇ ଝିଅଟି ତା'ର ପ୍ରେମର ସ୍ମାରକୀ ରୂପେ ମତେ ଧଳା ସେବତୀ ଫୁଲଟିଏ ଉପହାର ଦେଇଥିଲା । ସେଇ ଫୁଲଟି ଆଜି

ଯାଏ ବି ମୋ ପାଖରେ ଅଛି । ହଁ, ଶୁଣି ଦୁଃଖ କରିବ ଯେ ଝିଅଟି
ନିଜାମ ତାଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଳନ କରି ଅନ୍ୟନ୍ତ ବିବାହ କଲା । ତା'ର ସ୍ମାରକୀ ଫୁ
କିନ୍ତୁ ମୋ ପାଖରେ ରହିଗଲା । ସେଇଦିନଠୁ ମୋର ସମସ୍ତ ଆକର୍ଷଣ ଧଳା ସେ
ଫୁଲ ଉପରେ ପୁଞ୍ଜିଭୂତ ହୋଇଛି । ଆଉ ଏଇ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ସେଇ ଝିଅଟିକୁ ସେ
ବୋଲି ଜାଣି ନେଇଛ ! ହଁ, ଇଭ୍‌ମିଲ୍, ତୁମେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାର, ଆ
ଦୁହେଁ ପରସ୍ପରକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଉଥିଲୁ । ସେଥିରେ କୌଣସି ଆବିଳ
ନ ଥିଲା । କେବଳ ଥରୁଟିଏ ମୁଁ ତା'ର କଅଁଳ ହାତଟିର ଉଷ୍ମତା ମାତ୍ର
ସେକେଣ୍ଡ ପାଇଁ ମୋ ପାପୁଲି ଭିତରେ ଅନୁଭବ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥି
ବେଶ୍ ସେତିକି । ଏଟିକା ଭଲ ପ୍ରେମ ତ ନୁହେଁ ! କେବଳ ସେଇଥିପାଇଁ ଝିଅ
ମୁଁ ଏତେ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଭଲ ପାଉଥିଲି ।

ନିଜର ଦୁଃଖାନ୍ତ ଅନୁଭୂତିକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ ବିଶେଷ କଷ୍ଟ ଅନୁଭ
କଲାନି ସୁମନ୍ତ । ଶେଷ ଅଡ଼କୁ ଟିକିଏ କପର କଣ୍ଠ ତା'ର ବେଦନାଜଡ଼ିତ ହୋ
ପଡ଼ିଥିଲା । ଆଉ ବିଶେଷ କିଛି କଷ୍ଟ ସେ ଅନୁଭବ କରି ନଥିଲା ।

ସୁମନ୍ତର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କରୁଣ ଇତିହାସ ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ଶୁଣିଯାଉଥି
ଇଭ୍‌ମିଲ୍ । ସୁମନ୍ତର ବିଗତ ଜୀବନର ବିଫଳତା ବିଶେଷ ଦୁଃଖପ୍ରଦ ନ ହେ
ମଧ୍ୟ ସୁମନ୍ତ ଅନ୍ତମାନରେ ଦୁଃଖିତ । ତେଣୁ ସୁମନ୍ତର ଦୁଃଖରେ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ର
କରୁଥିଲା ଇଭ୍‌ମିଲ୍ ।

'ଆଜି ଆଉ କାମ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉନାହିଁ । ଆସନ୍ତୁ ଫେରିଯିବା
କହିଲା ଇଭ୍‌ମିଲ୍ କେତେବେଳକେ । ତା'ର କାମ କରିବାର ଇଚ୍ଛା ନ ଥି
କିମ୍ବା ସୁମନ୍ତର କାମ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥିଲା । କାମ ତା'ର ଦୁଇ ଘ
ଆଗରୁ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଥିଲା ।

ଲାବୋରେଟରୀ ବନ୍ଦ କରି ଦୁହେଁ ଫେରିଲେ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥଳ—ହଷ୍ଟେଲ
ପ୍ରାୟ ପଚିଶିମିନିଟ ପରେ ଦୁହେଁ ଯେତେବେଳେ ଓସାରିଆ ରାସ୍ତା ଉପ
ପହଞ୍ଚିଲେ ସୁମନ୍ତ କହିଲା—'ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ନୀରବ ରହିପାରିଥିଲେ ନା ?'

ତା'ପରେ ଦୁହେଁ ପରସ୍ପରକୁ ଶୁଭ ରାତ୍ରୀ ଜଣାଇ ବିଦାୟ ନେଲେ
କାରଣ ହଷ୍ଟେଲ୍ ପାଖ ହୋଇ ଆସିଥିଲା ।

ଇଚ୍ଛାକୃତ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ପଡ଼ି ରହି ମଧ୍ୟ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ନିଦ ହେଉନି । ବିଗତ ସ୍ମୃତିର ବ୍ୟଥାଜନିତ ଅନୁଭୂତିକୁ ଭୁଲିଯିବା ପାଇଁ ସେ ଶତ ଚେଷ୍ଟା କରି ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ପ୍ରତି ମିନିଟରେ ପ୍ରତି ସେକେଣ୍ଡରେ ପାବଣୀର ପ୍ରତିଚ୍ଛବି ଅନ୍ଧକାରରେ ମଧ୍ୟ ରୂପ ନେଉଛି । ପାବଣୀର ପ୍ରତିଚ୍ଛବି ଆଗ ନଦେଇ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଚରିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ, ଯାହା ସହିତ କି ସୁମନ୍ତ ଏକଦା ଜଡ଼ିତ ଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ରୂପ ନେଇ ପୁଣି ଉଭେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ପାବଣୀର ପ୍ରତିଚ୍ଛବି ସେଇଭଳି ଅବିଚଳିତ ରହିଛି ।

ଆଖି ଦୁଇଟା ମେଲି କଲେ ସୁମନ୍ତ । ଅବସ୍ଥାର କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ନାହିଁ । ପୁଣି ଆଖି ଦୁଇଟା ବନ୍ଦ କଲେ । ···ପାବଣୀ । ଆଖି ମେଲି କଲେ । —ପାବଣୀ । ପୁଣି ବନ୍ଦ କଲେ । —ପାବଣୀ । କେବଳ ପାବଣୀ । ନା, ସୁମନ୍ତର ବୋଧହୁଏ ମତିଭ୍ରମ ଘଟିଛି ।

ଗାଡ଼ି ଅଟକିଲା । ଅନେକ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । କୌଣସି ବଡ଼ ଷ୍ଟେସନ ହେବ ବୋଧହୁଏ । ଝରକା କାଚ ଦେଇ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଭିତରକୁ ଅଳ୍ପ କିଛି ଆଲୁଅ ପଶି ଆସିଥିଲା ଏବଂ ସେଇଥିରେ ଅଣ୍ଡାଳି ଅଣ୍ଡାଳି କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ସବୁତକ ଲାଇଟ୍ ଜାଳି ଦେଲେ ସୁମନ୍ତ । କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟଟି ଶୁଭ୍ର ଆଲୋକରେ ଉଦ୍ଭାସିତ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ଏଥରକ ପାବଣୀ ଚାଲିଯାଇଛି !

ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ଏକମାତ୍ର ଯାତ୍ରୀ ସୁମନ୍ତ ଏବେ ବି ଶୋଇନି ।

ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସାରେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ପାଇ ଲଣ୍ଡନ ହେଇ ଫେରୁଛି ସୁମନ୍ତ । ପରୀକ୍ଷା ଦିନ ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ । ଅନେକେ ନିଜ ନିଜର ମନୋଭାବକୁ ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ତିନିବର୍ଷର ପାଠ୍ୟକ୍ରମକୁ ଦୁଇବର୍ଷରେ ଭିତରେ ଶେଷ କରି ପାରିଲା ସୁମନ୍ତ । ସେଇ ଗୋଟାଏ ପ୍ରଶ୍ନକାରୀ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେଇ ଏକା ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ ସୁମନ୍ତ—'ନିଜ ଉପରେ ଗବେଷଣା କରିବାର ପ୍ରବଳ ବାସନା ମତେ ତାହା କରାଇ ଦେଇଛି !' ହୁଏତ ଅନେକ ବୁଝିପାରି ନ ଥିବେ ।

ଅତୀତର ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରାର୍ଥୀ । ସୁମନ୍ତ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସକ
ହୋଇ ଖୋଲି ଯାଇଥିବା ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସାଳୟର ଦାୟିତ୍ୱ ନେବାକୁ ଯେ
ଉଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାନସିକ ବିକାରଗ୍ରସ୍ତ ରୋଗୀମାନଙ୍କର ସେ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱିକ
ଶ୍ଳେଷଣ ପଦ୍ଧତିରେ ଚିକିତ୍ସା କରିବେ ।

ତେବେ—ପାଗଳୀ କାହିଁକି ଏତେ ମନେ ପଡ଼ୁଛି ? ନିଜକୁ ନିଜେ
ଶ୍ଳେଷଣ କରୁଥିଲେ ସୁମନ୍ତ । ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସାରେ ସଫଳତା ପଛରେ ପାଗଳୀର
କ ସହାୟକ ହୋଇଛି । ସେଇଥିପାଇଁ ହୁଏତ ଆଜି ପୁଣି ପାଗଳୀର ସ୍ମୃତି
ଜୀବନ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଛି । ହୁଏତ ପାଗଳୀ ନୀରବରେ କେଉଁଠି ସୁମନ୍ତକୁ ତା'ର
ସଫଳତା ଓ କୃତିତ୍ୱ ପାଇଁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଉଛି !

ଶୋଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସୁମନ୍ତ । ସମ୍ଭବ ହେଉନି । ରାତ୍ରି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି
ଶେଷ ହୋଇପାରିଲନି । ଆଉ ମାତ୍ର ଦେଢ଼ ଘଣ୍ଟା ତାକୁ ଯେ କୌଣସି
ପ୍ରକାରେ କଟେଇ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପତ୍ରପତ୍ରିକାଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ଆଖି
ବୁଲେଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ସେ ।

ଝରକା ବାଟେଦେଇ ପ୍ରଭାତର ପ୍ରଥମ ଆଲୋକରଶ୍ମି ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ
ଆରମ୍ଭ କଲା । ସୁପ୍ରଭାତର ଆଗମନକୁ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇ ଏକ୍ସପ୍ରେସ ଟ୍ରେନ୍‌ଟା
ସଶବ୍ଦେ ଅଟକିଗଲା । କୋଳାହଳ ମୁଖରିତ ଏକ ବଡ଼ ରେଳ ଜଙ୍କସନ୍ । ସୁମନ୍ତ
ଓହ୍ଲାଇଲେ । ଏଇଠି ତାକୁ ଗାଡ଼ି ବଦଳେଇବାକୁ ହେବ ।

ସରକାରୀ ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସାଳୟର ସୁପରିଣ୍ଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇ
ସୁମନ୍ତ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି ରାଜଧାନୀକୁ । ଏତେ ଅଳ୍ପ ବୟସରୁ ଏତେ ବଡ଼
ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇବା ସୁମନ୍ତ ପକ୍ଷରେ ବିସ୍ମୟକର ବୋଧ ହୋଇଥିବ
ହେଁ ସେ ଏକାକୀ ପ୍ରମୋଶନ୍ ପାଇ ନ ଥିଲେ । ଅନେକ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତ ତରୁଣ ଓ କ୍ର
ଏଭଳି ପ୍ରମୋଶନ୍ ମାନ ପାଇଥିଲେ । ରାଜ୍ୟର ବୃହତ୍ତମ ମାନସିକ ଚିକି
କଲେଜର ମୁଖ୍ୟ ଅଧ୍ୟାପକ ନିଯୁକ୍ତି ମଧ୍ୟ ସେ ଏକାଦିକ୍ରମେ ପାଇଛନ୍ତି । ନିଯୁକ୍ତି ପା
ଯେଉଁଦିନ ସେ ଖୁବ୍ ଖୁସୀ ହୋଇଥିଲେ ସେଦିନ ଦୀର୍ଘ ବାରବର୍ଷର ଅତୀତ କାହା
ହୋଇଯାଇଛି ।

ସୁଦୃଶ୍ୟ କ୍ୱାର୍ଟରଟିର ପ୍ରଶସ୍ତ ଡ୍ରଇଙ୍ଗ୍ ରୁମ୍, ଭିତରେ ବସି ସୁମନ୍ତ ଗତ ଅଳ୍ପ କେତେ ବର୍ଷର ସମୀକ୍ଷା କରୁଥିଲା । ଅଳ୍ପ କେଇ ବର୍ଷ ଆଗରୁ ରାଜ୍ୟରେ ଯେ ମାନସିକ ରୋଗୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଆଶାଜନକ, ଏ ଧାରଣା ସୁମନ୍ତର ନ ଥିଲା । ମାତ୍ର ଏଇ ଦୁଇ ବର୍ଷ ହେବ ସେ ଦେଖୁଛି ରାଜ୍ୟର ଅର୍ଦ୍ଧାଧିକ ରୋଗୀ ମାନସିକ ବିକାର-ଗ୍ରସ୍ତ । ମାନସିକ ବିକାରଗ୍ରସ୍ତ ରୋଗୀମାନଙ୍କର ପରିସଂଖ୍ୟାନ ଗଣନା ଦ୍ୱାରା ଜଣାଯାଇଛି ଯେ ମାନସିକ ରୋଗୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ବୃଦ୍ଧ । ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ତରୁଣ ଏବଂ ବାକୀ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ସଦ୍ୟ ବିବାହିତ । ମାନସିକ ବିକାରଗ୍ରସ୍ତ ତରୁଣ ତରୁଣୀଙ୍କ ପ୍ରତି ସୁମନ୍ତର ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରାୟ ନାହିଁ । ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥଳରେ ପ୍ରେମର ବିଫଳତା ପ୍ରଧାନ କାରଣ । ମାତ୍ର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁସନ୍ଧାନରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଉକ୍ତ ତରୁଣ ରୋଗୀମାନେ ନାନାବିଧ ଅପକର୍ମରେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥିଲେ ଯେଉଁଠାକୁ ଏକ ନୈତିକ ଅଧଃପତନ ବୋଲି ଗଣାଯାଇ ପାରେ । ସେମାନେ ନିଜେ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିଥାଆନ୍ତେ । ତେଣୁ ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ତରୁଣ ତରୁଣୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସୁମନ୍ତର କୌଣସି ସହାନୁଭୂତି ଜାତ ହୁଏନା । ବୃଦ୍ଧ ମାନସିକ ରୋଗୀମାନଙ୍କର ରୋଗର ଅନୁସନ୍ଧାନରୁ ଜଣାଯାଇଛି ଯେ ସଂସାରର ତିକ୍ତ ଅନୁଭୂତି ଯୋଗୁଁ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତଙ୍କର ମାନସିକ ବିକାର ଘଟିଛି । ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଜଣେ ଡାକ୍ତର ହିସାବରେ ସୁମନ୍ତର ଦୟା ହୁଏ । ମାତ୍ର ସଦ୍ୟ ବିବାହିତ ଯୁବକ-ଯୁବତୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କି ସର୍ବାଧିକ, ସେଇମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସୁମନ୍ତର ଦୟା ହୁଏ । ସେମାନଙ୍କ ଦୁଃଖରେ ନିଜେ ଭାଗୀ ହେଲା ଭଳି ଜଣାପଡେ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଅଧିକାଂଶ ଯୁବକ—ବୟସ ସତେଇଶ ଅଠେଇଶରୁ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତଙ୍କର କମ୍—ବିବାହ କରିବାର ମୋଟେ ଦୁଇବର୍ଷ ହୁଏତ ହୋଇନଥିବ—ସେମାନେ କିନ୍ତୁ ମାନସିକ ବିକାରଗ୍ରସ୍ତ—ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରତି ସ୍ନେହର ପରିମାଣ ଅନେକ କମ୍, ହୁଏତ କଟିଯାଇଛି । ବେଶୀ ବୟସର ଯୁବକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମ ହେଲେହେଁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅର୍ଦ୍ଧାଧିକ କିନ୍ତୁ ପ୍ରେମ ବିବାହ କରି ଦଶବାର ବର୍ଷ ଅତୀତ ହେବା ପରେ ପରସ୍ପର ସହିତ ମନୋମାଳିନ୍ୟ ଘଟାଇଛନ୍ତି । ନାରୀ ରୋଗୀମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଯଥେଷ୍ଟ କମ—ହୁଏତ ଲଜ୍ଜାଭୟରେ ସେମାନେ ଆସି ପାରନ୍ତିନି । ମାତ୍ର ତରୁଣ ରୋଗୀମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ତରୁଣୀ ରୋଗୀମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ—ବିଶେଷତଃ ସ୍କୁଲ-କଲେଜ ଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଛାତ୍ରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ।

ବେଳେବେଳେ ସୁମନ୍ତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ । ଅନେକ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ତରୁଣୀ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରାର୍ଥୀ ଭାବରେ ତା'ର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସୁମନ୍ତର ଦୟା ହୁଏ, ଦୁଃଖରେ ମନ କଷ୍ଟ ହୁଏ । ସେମାନେ ନିଜର ଅତୀତ ଇତିହାସ ମୋଟେ କହିପାରନ୍ତିନି, ଖାଲି କାନ୍ଦନ୍ତି । ଠିକ ସେତିକି ବେଳେ ସୁମନ୍ତର ମନେ ପଡ଼େ ଜଣେ ପାଗଳୀ କହିଥିଲା ତାକୁ—'ମନ କଷ୍ଟ ହେଲେ ଦୁଃଖର ଉପଶମ ହୁଏ ଅଶ୍ରୁ ଧାରରେ । ନିରବରେ ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଗୋଚରରେ । ସେତିକି ନାରୀର ସମ୍ବଳ । ମୁଁ ତା କାଢ଼ିବି କିପରି ?' ବିଗତ ସ୍ମୃତିର ପ୍ରଭାବରେ ସୁମନ୍ତର ଅଧିକ ସହାନୁଭୂତି ଜାତ ହୁଏ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ।

ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସାଳୟର ଅବରୁଦ୍ଧ ୱାର୍ଡ ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସିବାମାତ୍ରେ ସୁମନ୍ତକୁ ଜଣାପଡ଼େ ଯେପରି ସେ ଏକ ବନ୍ଦୀଶାଳାରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇ ଆସିଛି । ମାତ୍ର ଗୋଟାଏ ଦୁଃଖ ତାର ରହିଯାଏ । ଯେଉଁ ରୋଗୀମାନେ ତାକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାନ୍ତି, ଭକ୍ତି କରନ୍ତି ସେମାନଙ୍କପ୍ରତି ସୁମନ୍ତ ସହାନୁଭୂତିଶୀଳ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେମାନଙ୍କୁ ଘୃଣା କରେ, ଯେଉଁଟାକି ଜଣେ ଡାକ୍ତରର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ସୁମନ୍ତର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କଲା ଚନ୍ଦ୍ରଜିତ୍—ବାଳ ଚନ୍ଦ୍ରଜିତ୍—ପାଗଳୀର ବଡ଼ ପୁଅ । ସେ ପରଦା ଠେଲି ନମସ୍କାରଟିଏ ସହ ନିଜ ଭକ୍ତି ଜଣାଉଥିଲା । ସୁମନ୍ତ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହେଲା । ଚନ୍ଦ୍ରଜିତ୍‌କୁ ନିଜ କୋଳକୁ ଟାଣିନେଲା । ଚନ୍ଦ୍ରଜିତ୍—ମୋଟେ ଦଶ ବାର ବର୍ଷର । ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼ୁଛି ।

ଚନ୍ଦ୍ରଜିତ୍‌କୁ ସେ ଆଜି ନୂଆ ଦେଖୁନି । ଗତବର୍ଷ ହେଲା ଏଠାକୁ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିବାପରେ ଅନେକ ଥର ସେ ଦେଖିଛି । ମାତ୍ର ଏପ ବେଶଭୂଷାରେ କେବେ ଦେଖିନି । 'ବୋଉ ମେଡିକାଲ ଆସିଛି । ତମେ ଟିକେ ଆସ । ବାପା ବି ମେଡ଼ିକାଲ୍‌ରେ ଅଛନ୍ତି ।' କହୁ କହୁ କାନ୍ଦି ପକାଇଲା ଚନ୍ଦ୍ରଜିତ୍ । ମୁହଁ ତା'ର କ୍ରମେ ଶୁଖି ଆସୁଥିଲା ଓ କୋହ କ୍ରମେ ବଢ଼ୁଥିଲା ।

ଚନ୍ଦ୍ରଜିତ୍‌କୁ ଭିତରକୁ ନେଇଗଲା ସୁମନ୍ତ । 'କାନ୍ଦିବାଟା ପରା ଅମଙ୍ଗଳ ସୂଚନା । କାନ୍ଦନ୍ତୁନି !' ଚନ୍ଦ୍ରଜିତ୍ ଚୁପ ହେଲା । ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ପାରେ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିନେଲା ସୁମନ୍ତ । ନିଜକୁ ସଜେଇବାର ଆବଶ୍ୟକତା ତ ଆଉ ନାହିଁ । କେବଳ ପଦବୀ ଓ ସମ୍ମାନ ପାଇଁ ଯେତିକି ଆଭିଜାତ୍ୟ ଦରକାର ସେତି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ପାଇଁ ସୁମନ୍ତକୁ ବେଶୀ ସମୟ ଲାଗିଲାନି ।

ପ୍ରସୂତି ଭବନ ପାଖରେ ଗାଡ଼ି ଅଟକେଇଲା ସୁମନ୍ତ । ଗେଟ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା ମାଳା । ମାଳା—ପ୍ରଭାର ଝିଅ—ଛ'ସାତ ବର୍ଷରୁ ବେଶୀ ହେବନି—ଠିକ୍ ପାକଳା ଗଢ଼ା—ପ୍ରଭାଙ୍କ ଭଳି ସୁନ୍ଦର । ସୁମନ୍ତକୁ ଦେଖି ମାଳା ଧାଇଁ ପାଖକୁ ଚାଲିଆସିଲା । ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ ଓ ମାଳାଙ୍କୁ ଧରି ସୁମନ୍ତ ଓ୍ୱାର୍ଡ ଭିତରକୁ ପଶିଲା । ପ୍ରଭାର ସ୍ୱାମୀ—ସ୍ଥାନୀୟ କଲେଜର ସିନିଅର୍ ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱଭୂଷଣ ବାବୁ—ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ସୁମନ୍ତ ପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞତାରେ ମୁଣ୍ଡ ତାଙ୍କର ନଇଁ ଯାଉଥିଲା । ସବୁବେଳେ ସୁମନ୍ତଠୁ ସେ ଅଯାଚିତ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇ ଆସିଛନ୍ତି ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ନଇଁ ଆସିବା ପରେ ଓ୍ୱାର୍ଡରୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଚାଲିଆସିବା କଥା । ବିଶ୍ୱଭୂଷଣ ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଗଲେ । କିଛି ସମୟ ସେଠି କଟାଇବା ପରେ ସୁମନ୍ତ ବିଶ୍ୱଭୂଷଣ ବାବୁଙ୍କୁ ନେଇ ପୁଣି ପ୍ରସୂତିଭବନକୁ ଫେରିଲା । ପ୍ରଭାଙ୍କୁ କୌଣସିମତେ ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟିଏ ରୁମ୍‌ରେ ରହିବାକୁ ଦେବାକୁ ମତ ଦେଲା । ଅବଶ୍ୟ ସହଯୋଗୀ ଓ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଯତ୍ନ ନେବେ । ତଥାପି ଓ୍ୱାର୍ଡରେ ପ୍ରଭାଙ୍କୁ ରଖିବାକୁ ସୁମନ୍ତ ପସନ୍ଦ କଲା ।

ରାତି ବେଶୀ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ମଧ୍ୟରାତ୍ରିର ବି ସୂଚନା ମିଳି ନଥିଲା । ଫୋନ୍‌ରେ ଏକ ଜରୁରୀ ସମ୍ବାଦ ପାଇ ସୁମନ୍ତ ଗଲା ନିଜେ ଧରିବାକୁ । ସହକାରୀ ଚିକିତ୍ସକ ଫୋନ୍ କରୁଥିଲେ—ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଝିଅ ନିଜେ ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରାର୍ଥୀ ଏବଂ ନିଜେ ମନ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଆସିଛନ୍ତି ସାଙ୍ଗରେ—ଦୁଇଦିନ ହେଲା ମଝିରେ ମଝିରେ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରଳାପ କରୁଥିଲା ଝିଅଟି ଏବଂ ହଠାତ୍ ସଂଧ୍ୟା ପରଠାରୁ କ୍ରମାଗତରେ ବାତୁଳତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି—ତା' ସଂଗେ ସଂଗେ ଜ୍ୱର ମଧ୍ୟ...... । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସିଛନ୍ତି । ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଫେରିଆସିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ ସୁମନ୍ତ ବିଦାୟ ଆଣିଲା ବିଶ୍ୱଭୂଷଣ ବାବୁଙ୍କଠାରୁ ।

ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ମେଡ଼ିସିନ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ଅଧ୍ୟାପକ ଏବଂ ଶରୀରବିଜ୍ଞାନ ମୁଖ୍ୟ ଅଧ୍ୟାପକ ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରି ସାରିଛନ୍ତି । ସଂଧ୍ୟା ପରଠାରୁ ଶରୀରରେ ଉତ୍ତାପ କ୍ରମେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି ଏବଂ ତା' ସଂଗେ ସଂଗେ ରକ୍ତ ଚାପ ମଧ୍ୟ । ଆଗରୁ ନୋଟ୍ କରା ଯାଇଥିବା ଟିପ୍ପଣୀଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଖି ବୁଲେଇ ଆଣି ସୁମନ୍ତ ଚିକିତ୍ସାରେ ମନୋନିବେଶ କଲା ।

ମନ୍ତ୍ରୀ ଫେରୁନାହାନ୍ତି । ରହିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ଫେରି ଯିବାର କୌଣସି ଉପକ୍ରମ କରୁନାହାନ୍ତି । ଉପସ୍ଥିତ ସମୟ

ଚକସ୍ତା ଶେଷ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ହେଁ କେବଳ ବିଭାଗୀୟ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଖୁସି ଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅଧ୍ୟାପକ ତିନିଜଣ ଚକସ୍ତାରେ ବ୍ୟସ୍ତଥିବାର ଅଭିନୟ ବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଥିଲେ ।

ରାତ୍ରି କ୍ରମେ ଗଭୀର ହେଉଥିଲା । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ବାରମ୍ବାର ଅନୁରୋଧ କରନ୍ତା ଯାଇ ମନ୍ତ୍ରୀମହାଶୟ ନିଜ ବସାକୁ ଫେରିଲେ । ବିଶେଷଜ୍ଞ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଗୀୟ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦିଆଯାଇ ପାରେନା । ତେଣୁ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଫିରିବାପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଜାତୀୟ ପତାକାଖଚିତ ଲମ୍ବା ଗାଡ଼ିଟା ଦୃଷ୍ଟିପଥରୁ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା ପରେ ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ସ୍ୱସ୍ୱଗୃହକୁ ବାର ଉପକ୍ରମ କଲେ । ସମୟ ସେତେବେଳକୁ ସାଢ଼େ ଦୁଇ । ରାତ୍ରିର ତୃତୀୟାଂଶ ଅତୀତ ହୋଇଯାଇଛି ।

ସିଧା ପ୍ରସୂତିଭବନକୁ ଫେରି ସୁମନ୍ତ ଆବିଷ୍କାର କଲା ବିଶ୍ୱଭୂଷଣ ବାବୁଙ୍କୁ ପୂରି ଶଯ୍ୟା ଉପରେ । ମୁହଁ ତାଙ୍କର ଖୁବ୍ ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ତେଗୁଡ଼ିଏ ଲୁହ ଟୋପାର କହ୍ଲଆ ଦାଗ ପରିଷ୍କାର ଦେଖା ଯାଉଥିଲା ତାଙ୍କ ଉପରେ । ଆଶଙ୍କା କ୍ରମେ ଘନୀଭୂତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ସୁମନ୍ତର ।

ଦୁଃସମ୍ବାଦଟା ଶୁଣାଇବାକୁ ଅଧିକ ବିଳମ୍ବ କରିନଥିଲେ ବିଶ୍ୱଭୂଷଣ । ସୁମନ୍ତ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଦୁଃଖରେ ଟୋପାଏ ଲୁହ ମଧ୍ୟ ଆଖିରୁ ର ଝରି ପାରୁନି । ବିଶ୍ୱଭୂଷଣବାବୁଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ସେ ସ୍ପେଶି ଡ଼ ଭିତରକୁ ପଶିଲା । କର୍ତ୍ତବ୍ୟରତା ଲେଡ଼ି ଡାକ୍ତର କହିଲେ ଆଣ୍ଡ୍ ଭାନ୍‌ସଡ଼୍ ଏକ୍‌ଟୋପିକ୍ ଗେଷ୍ଟେସନ୍ । ତେଣୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଅସମୟରେ ରେସନ୍ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ମାଁ— ।' ଏବଂ ସେ ଖୁବ୍ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ ଲ ମଧ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଲେଡ଼ି ଡାକ୍ତରଙ୍କର ସମବେଦନା ବରଂ କଷ୍ଟକର ଯାଉଥିଲା ସୁମନ୍ତକୁ ।

ଯେତେଶୀଘ୍ର ପଦଚାରଣ ସମ୍ଭବ ସେତେଶୀଘ୍ର ପଦକ୍ଷେପରେ ସୁମନ୍ତ ପହଞ୍ଚିଲା ପାବଣୀ ପାଖରେ । ପାବଣୀ ଖାଟରେ କହିଲେ ଭୁଲ୍ ହେବ ଣାର ଶବ ପାଖରେ ।

ନଗ୍ନ ଶରୀରଟା ଉପରେ ଗୋଟାଏ ମୋଟା ଧଳା ଚଦର ଘୋଡ଼ା ଅଛି—ଗୋଡ଼ଠାରୁ ମୁଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ମୁଣ୍ଡ ପଟ ଚଦରଟା କାଢ଼ିଲା ସୁମନ୍ତ ଅଳ । ମୁହଁଟି ଧୂସର ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବେଦନାର ଛାପ

ଅନ୍ଧକାର ହୋଇ ଉଠୁଛି ଧୂସର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଅପରେ । ଓଠ ଦୁଇଟି ସାମାନ୍ୟ ମେଲା ହୋଇ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯିବାକୁ ଏକ ବିଫଳ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ହୁଏତ ମୃତ୍ୟୁର ଠିକ୍ ଅବ୍ୟବହିତ ପୂର୍ବରୁ ସେ କିଛି କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି, ମାତ୍ର ପାରିନି । କପାଳରେ ବେଦନାର ପ୍ରତିଛବି ଅଙ୍କି ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଟଣା ଟଣା ଆଖି ଦୁଇଟି କେଡ଼େ ଶାନ୍ତ ସରଳ ଥିଲା । ହୁଏତ ମୃତ୍ୟୁର କିଛି ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ସେ ଅନେକଟା କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରିଛି, ମାତ୍ର ମୃତ୍ୟୁବେଳକୁ ସେ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ।

ମୃତା ପାବଣୀର ନିସ୍ପନ୍ଦ କପାଳ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ନିଥର ଚୁମ୍ବନ ଆଙ୍କିଦେଲା ସୁମନ୍ତ । ମୃତ୍ୟୁପୂର୍ବରୁ ସେ ତା' ଆଦରର ପାବଣୀକୁ ଟିକିଏ ଦେଖି ପାରିଲାନି । ଶେଷରେ ପାଇ ମଧ୍ୟ ସେ ସମସ୍ତ ସୁଯୋଗ ହରାଇ ବସିଛି । ଯଦି ପୁନର୍ଜନ୍ମବାଦ ତଥ୍ୟ ସତ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ହୁଏତ ପାବଣୀର ଆତ୍ମା ଦେଖିଥିବ ସୁମନ୍ତର ମୃତା ପାବଣୀ ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ।

ଆଦରଣୀୟା ଶବଟି ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ଅଭିପ୍ରାୟରେ ମୃତ ନଗ୍ନ ଶରୀରଟି ଉପରେ ଧଳା, ଗୁଦରଟା ପୂର୍ବଭଳି ଘୋଡ଼େଇ ଦେଇ ସୁମନ୍ତ ଯେତେବେଳେ ଫେରିଲା ଦେଖିଲା ବିଶ୍ୱଭୂଷଣ ବାବୁଙ୍କ ଆଖିରୁ ଲୁହର ଧାର ଅବାରିତ ଗତିରେ ଗଳୁଛି । କିଅଣ ବା ସାନ୍ତ୍ୱନା ସେ ଦେଇପାରିବ ଏଇ ସଦ୍ୟ ବିପତ୍ନୀକଙ୍କୁ !

ଦୁହେଁ ସାଥୀ ହୋଇ ଫେରିଲେ ତଳକୁ ।

ବିଶ୍ୱଭୂଷଣ ବାବୁ ଦୁଃଖରେ ପୁରାପୁରି ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିଲେ । ଘରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ପିଲା ତିନୋଟି କାନ୍ଦିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ବହୁତ କଷ୍ଟରେ ସୁମନ୍ତ ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲା—କେବଳ ମିଛ କଥା ଗୁଡ଼ାଏ କହି ।

ସୁମନ୍ତ ଅତି ମାତ୍ରାରେ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ପାବଣୀ ମରିଯାଇଛି—ବୋଧହୁଏ ତା'ଠାରୁ ବଳି ଆଉ କିଛି ଦୁଃସମ୍ବାଦ ସୁମନ୍ତ ପାଇଁ ଥାଇ ନପାରେ । ମାତ୍ର ବିଶ୍ୱ ଭୂଷଣବାବୁଙ୍କ ତରୁଣ ପରିବାରଟିର ଅସହାୟତାକୁ ସେ ସହ୍ୟ କରି ପାରୁ ନ ଥିଲା । ମାତୃହୀନ ପିଲା ତିନୋଟିଙ୍କ ଦୁଃଖ ସୁମନ୍ତକୁ ଅଧିକ କରୁଣ କରି ତୋଳିଥିଲା ।

ସକାଳ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ଶବ ସତ୍କାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ସାରିଥିଲା ।

ଶାରଦରେ ସୁମନ୍ତ ଓ ବିଶ୍ୱଭୂଷଣ ବାବୁ ଫେରିଲେ । ଯେପରି ଦୁଇଟି ନିର୍ଜୀବ ଜଡ଼ ପଦାର୍ଥ ! ବିଶ୍ୱଭୂଷଣ ବାବୁ କାନ୍ଦୁଥିଲେ । ମାତ୍ର ସୁମନ୍ତ—ଆଖି ଦୁଇଟା ଏକବାରେ ଶୁଖିଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଲୁହର ସୃଷ୍ଟି ଯେପରି ଅସମ୍ଭବ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା ଆଖି ଦୁଇଟି ପକ୍ଷରେ ! ସୁମନ୍ତ ଆଦୌ କାନ୍ଦି ପାରୁ ନ ଥିଲା । ପୁରାପୁରି ମୂକ ପାଲଟି ଯାଇଥିଲା ସେ ।

କ୍ୱାର୍ଟରରେ ପହଞ୍ଚି ସୁମନ୍ତ ଶୁଣିଲା—ଗତ ରାତିରେ କ୍ୱାର୍ଟରରେ ଚୋର ପଶି ଅନେକ ଜିନିଷ ପତ୍ର ନେଇ ଯାଇଛି । କୌଣସି ମତେ ବିଚଳିତ ହେଲାନି ସେ । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ସେ ବେଡ୍‌ରୁମ୍ ଭିତରକୁ ପଶି ଖୁବ୍ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତଭାବରେ ଯେପରି କିଛି ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଲା । ନା, ଚୋରି ହୋଇ ଯାଇଛି । ଘର ସାରା ସେ ବିକଳ ହୋଇ ଖୋଜିଖୋଜିଲା । ନା, ନାହିଁ । ଚୋର ନେଇ ଯାଇଛି ! ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅସବାବ ପତ୍ର ସହିତ ଧଳା ସେବତୀ ଫୁଲଟି ଚୋରି ହୋଇ ଯାଇଛି ।

ପାବନୀ ସ୍ମାରକୀ ସ୍ମୃତିବହୁଳ ଧଳା ସେବତୀ ଫୁଲଟି ଚିରଦିନ ପାଇଁ ସୁମନ୍ତ ହରାଇ ବସିଥିଲା । ସୁମନ୍ତ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା—ପାବନୀ ସଂଗେ ସଂଗେ ତା'ର ସ୍ମୃତି ଟିକକ ମଧ୍ୟ ଯେପରି ତା' ପାଖରୁ କ୍ରମେ ଦୂରେଇ ଯାଉଛି ।

ଏକାଂକିକା

କ୍ଷଣିକା

[ମଲ୍ଲୀ ଟେଞ୍ଜିଷ୍ଟର ନବ୍ ଘୁରାଇବାରେ ଲାଗିଛି । ଫଳରେ ପରେ ପରେ ବିଭିନ୍ନ ଷ୍ଟେସନର ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଶୁଭୁଛି । ଏମିତି ଭାବରେ କିଛି ସମୟ କଟିଗଲା ।]

ମଲ୍ଲୀ । ଯାଃ, କୋଉଟି ତ କିଛି ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ମିଳୁନି…

(ପୁଣି ନବ୍ ଘୁରାଇବା)

ଧୂର୍ଜଟି । (କିଛି ସମୟ ପରେ ପ୍ରବେଶ କରି) କରେ ମିଲ୍ଲି, କଣ କରୁଚୁ ?

ମଲ୍ଲୀ । କାହିଁ, କୋଉଟି ତ କିଛି ଭଲ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ମିଳୁନି—ଟିକେ ଦେଖ ନା…

ଧୂର୍ଜଟି । ଅଚ୍ଛା ଟିକେ ରହ, ମୁଁ ଦେଖୁଛି—

(ମିଟର ବ୍ୟାଣ୍ଡ ବଦଳାଇ ନବ୍ ଘୁରାଇବା—ରେଡ଼ିଓରୁ ଭାସି ଆସିଲା ସିତାରର ଆଳାପ)।

● ମାଧବଚନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତ

ମଗ୍ଳୀ । ବାଃ, କ ଚମତ୍କାର ହାତ ।

ଧୂର୍ଜଟି । ତୋର ଏମିତ ସୀତାର ବଜେଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ନ ମିଲ ?

ମଗ୍ଳୀ । ଇଚ୍ଛା ତ ହୁଏ—ହେଲେ ଶିଖିବ କେମିତ ?

ଧୂର୍ଜଟୀ । ଶିଖିବୁ ?

ମଗ୍ଳୀ । ଶିଖିବ ଯେ ହେଲେ ମତେ ଶିଖେଇବ କିଏ ?

ଧୂର୍ଜଟୀ । ହୁଁ ତା' ବି ସତ...

(ରେକର୍ଡରୁ ସୀତାରର ମଧୁମୟ ଝଙ୍କାର ଭାସି ଆସୁଥାଏ । ଧୂର୍ଜଟୀ ବସିବା ସ୍ଥାନରୁ ଉଠି ଯାଉ ଯାଉ ମଗ୍ଳୀ ଡାକିଲା)

ମଗ୍ଳୀ । ଭାଇ !

ଧୂର୍ଜଟୀ । (ଫେରି ପଡ଼) କ'ଣରେ ମିଲ ?

ମଗ୍ଳୀ । କୁଆଡ଼େ ଯାଉଚ ନା କଣ ?

ଧୂର୍ଜଟୀ । ତୁ ବସି ଶୁଣୁଥା—ମୁଁ ଏଇନେ ଆସୁଚ—ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କର ଆସିବାର ଥିଲା—ଆଠଟା ତ ବାଜିଲା ଆସି—ବୋଧେ ଆସିବେ ନାହିଁ—

ମଗ୍ଳୀ । କିଏ ଭାଇ ?

ଧୂର୍ଜଟୀ । ଆମର ଜଣା ଶୁଣା କେହି ନୁହନ୍ତି—

ମଗ୍ଳୀ । ଭାଇ !

ଧୂର୍ଜଟୀ । ପୁଣି କଣ କହୁଚୁ ?

ମଗ୍ଳୀ । ନାଇଁ, କିଛି ନାଇଁ—

ଧୂର୍ଜଟୀ । (ପାଖକୁ ଆସି) କଣ କହିବାର ଅଛି କହୁନୁ—

ମଗ୍ଳୀ । ନାଇଁ ମୁଁ କହୁଥିଲି...

ଧୂର୍ଜଟୀ । କହ ।

ମଗ୍ଳୀ । ତମର ଜଣାଶୁଣା କେହି ନାହାନ୍ତି, ଯେ ମତେ ଟିକେ ସୀତାର କ ଏସରାଜ...

ଧୂର୍ଜଟୀ । ଓ, ଏଇ କଥା...ହଉ, ମୁଁ ଦେଖିବି—

ମଗ୍ଳୀ । ତମେ ଟିକେ ଚେଷ୍ଟା କର ଭାଇ—ମୁଁ ଏମିତ ଚୁପ୍ଚାପ୍ ବସି ବସି କଣ କରିବି କହ ତ ?

ଧୂର୍ଜଟୀ । (ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ) ଦେଖେ କଣ ହଉଚ—

(ପାହାଚରେ ପାଦ ଶବ୍ଦ କ୍ରମେ ମିଳେଇ ଗଲା—ସୀତାର ବାଜୁଥାଏ —କିଛି ସମୟ ପରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ବରଅିଁ)

ବରଅଁ୍ର । (କୁଅଡେରେ ଅ'ଇ) ଘରେ କେହ୍ ଅଛନ୍ତି ?

ମଙ୍ଗଳୀ । କିଏ ?

ବରଅଁ୍ର । ଟିକେ ଇଆଡ଼କୁ ଆସିବେ ?

ମଙ୍ଗଳୀ । ଆପଣ ଭିତରକୁ ଆସୁ ନାହାନ୍ତି ?

ବରଅଁ୍ର । (ନିକଟକୁ ଆସି) ଏଇଟା ଧୂର୍ଜଟୀ ବାବୁଙ୍କ ଘର ନା...

ମଙ୍ଗଳୀ । (ଟେରଡ଼ିଓ ଭଲ୍ୟୁମ କମେଇ ଦେଇ) କାହାକୁ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ଆପଣ ?

ବରଅଁ୍ର । ଧୂର୍ଜଟୀ ବାବୁଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆଠଟା ବେଳେ ମୋର ଦେଖା କରିବାର କଥା ଥିଲା—ହେଲେ ମୋର ଟିକେ ଡେରି ହୋଇଗଲା ।

ମଙ୍ଗଳୀ । ହଁ, ଆପଣଙ୍କୁ ବୋଧେ ଭାଇ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ—

ବରଅଁ୍ର । କୁଆଡେ କାହାରି ଗଲେ ନା କଣ ?

ମଙ୍ଗଳୀ । ଉପରକୁ ଗଲେ ବୋଧେ—

ବରଅଁ୍ର । ଟିକେ ତାଙ୍କୁ ଡାକି ଦେବେ—

ମଙ୍ଗଳୀ । (ବିବ୍ରତ ହୋଇ) ଉଁ...ଡାକି ଦେବି ?...ଆପଣ ଟିକେ ବସୁ ନାହାନ୍ତି—ଅଚ୍ଛା, ଗୋଟିଏ କାମ କରନ୍ତୁ ନା—ସେଇ ଭିତରି ବାରଣ୍ଡାକୁ ଗଲେ ତ ଡାହାଣ ପାଖରେ ସିଡ଼ି ଦେଖିବେ— ସେଇ ସିଡ଼ି ଦେଇ ସିଧା ଉପରକୁ ଉଠିଯିବେ—ବାଁ ପାଖରେ ଯୋଉ ବଖରା...

ବରଅଁ୍ର । (ଟିକିଏ ବିରକ୍ତ ହୋଇ) ହଉ, ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ—ଭାଇଙ୍କି କହିଦେବେ ମୋର ଆଉ କେତେବେଳେ ସୁବିଧା ହେଲେ ମୁଁ ଆସିପାରେ, ଆସି ବି ନ ପାରେ...ଅଚ୍ଛା, ମୁଁ ଆସୁଚି—

(ଯିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଉଥିଲେ)

ଧୂର୍ଜଟୀ । (ଅନ୍ତରାଳରୁ) କିଏ କି ମିଲି ?

ମଙ୍ଗଳୀ । (ଚିତ୍କାର କରି) ଭାଇ—ଆଡେ ଟିକେ ଆସ ତ—

ଧୂର୍ଜଟୀ । (ଅନ୍ତରାଳରୁ) କଣ ! (କିଛି ସମୟ ପରେ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ)

ମଙ୍ଗଳୀ । ଦେଖତ, ତମକୁ କିଏ ଜଣେ ଏଠି ଖୋଜୁଚନ୍ତି —

ଧୂର୍ଜଟୀ । କିଏ ?... (ବରଅଁ୍ର ଆଡେ଼ ଚାହିଁ) ଓ ଆପଣ—

ବରଅଁ୍ର । ଆପଣ ଧୂର୍ଜଟୀବାବୁ ବୋଧେ ?—ଆମ ମେସ୍‌ର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପାଖରୁ ଆପଣଙ୍କ ଚିଠି ପାଇଲି—କଣ ମୋ ପାଖରେ ଦରକାର ଥିଲା କହନ୍ତୁ ତ ?

ଧୂର୍ଜଟି । ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ମୋର ଖୁବ୍ ଦରକାର ଅଛି—ବସନ୍ତୁ ତା' ହେଲେ । ସବୁ ବିଷୟ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା (ଚିନ୍ତିତ ଭାବ) ନା, ବରଂ ଆସନ୍ତୁ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ସେଇ ଆର ପାଖ ଘରେ ବସି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବା…(ଦୁହେଁ ଚାଲିଗଲେ)

ବିରଞ୍ଚି । (ଅନ୍ୟ ଏକ କୋଠରୀରେ ପ୍ରବେଶ କରି) ହଁ, ମୋ ପାଖରେ ଆପଣଙ୍କର ଦରକାର କଣ ?

ଧୂର୍ଜଟି । ହଁ, ସେଇ ବିଷୟରେ ତ କଥା ବାର୍ତ୍ତା କରିବା—ତେବେ କଥା ବାର୍ତ୍ତାଟା ଏକା ମୋ ପାଖରେ ଛୁଣ୍ଣିକ ନହିଁ—ବାପା ବି ତ ଅଛନ୍ତି—ଆପଣଙ୍କୁ ଡକେଇବା ପାଇଁ ସେଇ ମତେ କହିଲେ, ବସନ୍ତୁ—

ବିରଞ୍ଚି । କିନ୍ତୁ କଥାଟା ତ ଟିକେ ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ—

ଧୂର୍ଜଟି । ହଉ ସେ କଥା ପରେ—ଆଗେ ଟିକେ ଚା ମଗାଏ—

ବିରଞ୍ଚି । କିନ୍ତୁ ଟିକ୍ ଏଠିକି ଆସିବା ଆଗରୁ ମୁଁ ଚା ଖାଇ ସାରିଛି ।

ଧୂର୍ଜଟି । ହଉ ଏଥର ଅସଲ କଥା ପଡ଼ୁ—(ଟିକେ ରହି) ଆଚ୍ଛା, ଆପଣ ଜଣଙ୍କୁ ସୀତାର ଶିଖେଇ ପାରିବେ ? ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣେ ଆପଣଙ୍କର ସମୟ ଖୁବ୍ କମ୍—ତେବେ ସପ୍ତାହରେ ଯଦି ଦିନେ ଦି'ଦିନ ସମୟ ଦେଇ ପାରନ୍ତେ, ତେବେ ମୋର ଆଉ ବାପାଙ୍କର ବିଶେଷ ଉପକାର କରି ପାରନ୍ତେ—

ବିରଞ୍ଚି । ଦେଖନ୍ତୁ, ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କିଛି ଜବାବ ଦେଇ ପାରୁନି—

ଧୂର୍ଜଟି । ତଥାପି ଆପଣଙ୍କର ଯଦି ନିତାନ୍ତ ଅସୁବିଧା ହବ ବୋଲି ମନେ କରୁଛନ୍ତି, ତେବେ ସପ୍ତାହରେ ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟିଏ ଦିନ…

ବିରଞ୍ଚି । କିଏ ଶିଖିବେ ?

ଧୂର୍ଜଟି । ମୋର ସାନ ଭଉଣୀ—ସାନ ମାନେ ମୋର ଗୋଟିଏ ଭଉଣୀ—ତା ନାଁ ହଉଛି ମଲ୍ଲୀ—ଆମେ ତାକୁ ମିଲ୍—

ବିରଞ୍ଚି । ଓ, ସେ ଆପଣଙ୍କର ଭଉଣୀ…

ଧୂର୍ଜଟି । ଓ, ଆପଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପରିଚୟ କରେଇ ଦେଇନି—ମୋର ଭୁଲ୍ ହେଇ ଯାଇଛି—କିଛି ମନେ କରିବେ ନାହିଁ—

ବିରଞ୍ଚି । ନାଁ ଟା ଜାଣି ପାରି ନ ଥିଲି ସତ, କିନ୍ତୁ କିଛିଟା ପରିଚୟ ହେଇ ଯାଇଛି—ସେ ତା ହେଲେ ସୀତାର ଶିଖିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ?

ଧୂର୍ଜଟୀ । ଆପଣ ଯଦି ରାଜି ହୁଅନ୍ତି ···

ବିରଞ୍ଚି । ଦେଖନ୍ତୁ ଧୂର୍ଜଟୀ ବାବୁ, ମୁଁ ଭାବୁଛି···

ଧୂର୍ଜଟୀ । ଆପଣ ଯାହା ଭାବୁଛନ୍ତି ମୁଁ ଜାଣେ । ତେବେ ମିଲିକୁ ଯେ ଆପଣ ଜଣେ ଭାରତ ବିଖ୍ୟାତ ଶିଳ୍ପୀ କରି ଗଢ଼ି ଦେବେ ସେ ଦୁରାଶା ଆମର ନାହିଁ କି ମିଲିର ସେ ଟାଲେଣ୍ଟ ବି ନାହିଁ—ତେବେ ସେ ଯେତେବେଳେ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ଶିଖିବାକୁ— ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ତଳେ ଆରମ୍ଭ ବି କରିଥିଲା, ହେଲେ···

ବିରଞ୍ଚି । ମୋର କହିବାର କଥା ହେଲା, ଆମ ଦେଶରେ ଏମିତି ସବୁ ଟାଲେଣ୍ଟ, ଯେଉଁମାନେ ସୁଯୋଗ ଆଉ ସୁବିଧା ପାଇଲେ ନାଁ କରି ମାରନ୍ତେ, ଅର୍ଥ ଭାବରୁ ସେମାନେ ଜୀବନରେ କିଛି ହୋଇ ପାରୁ ନାହାନ୍ତି—

ଧୂର୍ଜଟୀ । ଯାହା କହିଲେ ସତ ବିରଞ୍ଚି ବାବୁ—

ବିରଞ୍ଚି । ହେଲେ ଆପଣ ନିଜେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ ଆପଣଙ୍କ ଭଉଣୀଙ୍କର କୌଣସି ଟାଲେଣ୍ଟ ନାହିଁ—ଶିଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବାର ବୟସ ବି ଅନେକ ଦିନରୁ ଚାଲିଗଲାଣି—ଅଥଚ ଅକାରଣରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି···············ମାନେ କେହି ତ ମାଗଣା ଶିଖେଇବାକୁ ଆସିବେନି—

ଧୂର୍ଜଟୀ । କିନ୍ତୁ ପାରିଶ୍ରମିକ ଦେଇ କଣ ଆପଣମାନଙ୍କ ପରି ଶିଳ୍ପୀଙ୍କ ଦାନର ପୂରା ପ୍ରତିଦାନ ହୋଇ ହବ ?

ବିରଞ୍ଚି । ମୁଁ ଯଦି ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜି ହୁଏ ତେବେ ମୋର ପାରିଶ୍ରମିକର ପରିମାଣ ଖୁବ୍ କମ୍ ହବନି—

ଧୂର୍ଜଟୀ । ଆପଣ ଯାହା ଚାହିଁବେ ତା ପାଇବେ—

ବିରଞ୍ଚି । ମାନେ ପରୋକ୍ଷରେ ଜଣେଇ ଦବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି ଯେ ଆପଣମାନଙ୍କର ଅଚଳାଚଳ ସମ୍ପତ୍ତି—

ଧୂର୍ଜଟୀ । ଆପଣ ମତେ ଭୁଲ୍ ବୁଝନ୍ତୁ ନାହିଁ ବିରଞ୍ଚି ବାବୁ—

ବିରଞ୍ଚି । ମୁଁ ତା' ହେଲେ ଯାଏ—ପରେ ଆପଣଙ୍କୁ ଖବର ଦେବି ।

ଧୂର୍ଜଟୀ । ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା କରି ଯିବେ ନାହିଁ ?

ବିରଞ୍ଚି । ବେଶ୍ ଆପଣ ଯଦି କହୁଛନ୍ତି—

ଧୂର୍ଜଟୀ । ବାପା ଆପଣଙ୍କର ଖଣ୍ଟି ଭକ୍ତ—ପ୍ରାୟତ ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଶୁଣନ୍ତି—

ବରଅଁ । ଠିକେ ତାଙ୍କୁ ଖବର ଦିଅନ୍ତୁ—

ଧୂର୍ଜଟୀ । ଆପଣ ଟିକେ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତୁ—ମୁଁ ଦେଖୁଚି—ବଗିଚାରେ ବସିଥିଲେ ।

ବରଅଁ । ଦେଖନ୍ତୁ ଟିକେ ଯଦି ଶୀଘ୍ର ହୁଏ, ତେବେ ଭଲ ହେବ—ମୋର ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଏନ୍‌ଗେଜ୍‌ମେଣ୍ଟ୍ ଅଛି ।

ଧୂର୍ଜଟୀ । ହଉ ମୁଁ ଦେଖୁଚି—

ବରଅଁ । (ସ୍ୱଗତ) ଗୋଟିଏ ପରିବାର ଭିତରେ ଭାଇ ଏତେ ଅମାୟିକ ଆଉ ଭଉଣୀର ଏ ପ୍ରକୃତି କାହିଁକି ? ବାହାରର ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ପ୍ରତି କେମିତି ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହୁଏ, ଏତେ ବଡ଼ ଝିଅ ହେଇ କି ସେଇ ସାଧାରଣ ସୌଜନ୍ୟ ଟିକକ ଶିଖିନି ? ଏ ଅହଙ୍କାର ବୟସର, ଯୌବନର ନା ଧନର ?

ଧୂର୍ଜଟୀ । ବାପା ଆସିଲେଣି ବରଅଁ ବାବୁ (ବାପାଙ୍କ ପ୍ରତି) ଏ ହଉଚନ୍ତି କଳାକାର ବରଅଁ ବାବୁ ।

ବରଅଁ । ନମସ୍କାର ଆଜ୍ଞା !

ବାପା । ନମସ୍କାର । ଦେଖ ବାବା—ତମେ ମୋର ପୁଅ ବୟସର—ତମକୁ ବାବୁ ଆପଣ କହି ପାରିବିନି—ତମେ ମୋ ପାଖରେ ବରଅଁ—କି ଚମତ୍କାର ହାତ ପାଇଚ ତମେ—ସାଧନା କରିବାକୁ ଭଗବାନ ତମକୁ ଦୀର୍ଘାୟୁ କରନ୍ତୁ—

ବରଅଁ । ମୁଁ ଯାହା ନୁହେଁ ଆପଣ ତା'ଠାରୁ ବେଶୀ ଭାବୁଚନ୍ତି ଆଜ୍ଞା—

ବାପା । ମୁଁ ମିଛ କହୁନି ବରଅଁ—ଭଗବାନ ତୁମକୁ ଯାହା ଦେଇଚନ୍ତି ତାର ଅପବ୍ୟବହାର କରନି—ଆଉ ମନକୁ ଏମିତି ନମ୍ର ରଖିଥାଅ, ଦେଖିବ ତମେ ଦିନେ ଏ ଦେଶର ଜଣେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କଳାକାର ହେବ ।

ଧୂର୍ଜଟୀ । ଅଚ୍ଛା ବରଅଁ ବାବୁ, ଆପଣ ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତୁ—ମୁଁ ଆସୁଛି ।

ବାପା । ତୁ କଣ ତାଙ୍କୁ କିଛି କହିନୁ ଧୂର୍ଜଟୀ—

ଧୂର୍ଜଟୀ । ହଁ, ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସବୁ କହିଛି, ହେଲେ ସେ କିଛି ଜବାବ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । ଆପଣ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ଦେଖନ୍ତୁ ।

(ବିରଞ୍ଚି_ପ୍ରତି) ମୁଁ ଡ୍ରଇଂ ରୁମ୍‌ରେ ଅଛି—ଯେତେବେଳେ ଦେଖାହେବ—
[ଚାଲିଗଲେ]

କାପା । ହଁ ବିରଞ୍ଚି, ଧୂର୍ଜଟୀ ପାଖରୁ ସବୁ ତ ଶୁଣିଚ—ତମର ମତାମତ
ଏଥର କହ ।

ବିରଞ୍ଚି । ଦେଖନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା, ସତ କହିବାକୁ ଗଲେ···

କାପା । ତମେ ଆପତ୍ତି କରନାହିଁ ବିରଞ୍ଚି—ଅବଶ୍ୟ ତମର କଥା ଅନୁଚିତ—ହେଲେ ତମେ ଯାହା ଚାହିଁବ ମୁଁ ଦେବାକୁ ରାଜି···

ବିରଞ୍ଚି । ହେଲେ···

କାପା । ଏତିକି କରି ପାରିଲେ ଏ ବୁଢ଼ାଟାର ଅନେକ ଉପକାର କରି ପାରନ୍ତ—

ବିରଞ୍ଚି । ଦେଖନ୍ତୁ, ମୁଁ ଯଦି ଆଉ କାହା'କୁ ଠିକ୍ କରିଦିଏ···

କାପା । କିନ୍ତୁ ମିଲାର ଲଦ୍, ସେ ଯଦି ସୀତାର ଶିଖିବ ତୁମଠାରୁ ଶିଖିବ— (ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ) ବିଶେଷ କିଛି ଶିଖି ପାରିବ ନାହିଁ—ତେବେ ସପ୍ତାହରେ ଥରେ କି ଥର ତମର ବଜାଇବା ଶୁଣିପାରିବ—

ବିରଞ୍ଚି । ଦେଖନ୍ତୁ ମୁଁ ନିରୁପାୟ—

କାପା । ତା' ହେଲେ ମତେ ଜବାବ ଦେଲ ବାପା—ବେଶ୍, ତମର ଯଦି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅସୁବିଧା ଥାଏ···

ବିରଞ୍ଚି । ହଉ, ମୁଁ ତା' ହେଲେ ଆସୁଚି ଆଜ୍ଞା, ନମସ୍କାର ।

କାପା । ହଉ, ନମସ୍କାର ।

ବିରଞ୍ଚି । (ଯାଉ ଯାଉ ଅଟକି ଯାଇ) ଦେଖନ୍ତୁ !

କାପା । ଆଉ କଣ କିଛି କହିବ ?

ବିରଞ୍ଚି । [ଟିକିଏ ସଯତ ଗଳାରେ] ଏ ଘର ଭିତରେ ପଶିବା ଆଗରୁ ମୁଁ ବୁଝି ପାରିଥିଲି ଯେ ଆପଣ ଖୁବ୍ ଧନୀ, କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କଠୁ ଆଉ ଧୂର୍ଜଟୀ ବାବୁଙ୍କଠୁ ଯୋଉ ଅମାୟିକ ବ୍ୟବହାର ପାଇଲି ସେ କଥା ମୋର ଅନେକ ଦିନ ମନେ ରହିବ । ସେଇ ସୌଜନ୍ୟ ଟିକିକ ଯଦି ଆପଣଙ୍କ ଝିଅଙ୍କଠୁ ପାଇଥାନ୍ତି···କ୍ଷମା କରିବେ ଆଜ୍ଞା, କହୁ କହୁ ଅନେକ କଥା କହିଗଲି—

କାପା । ମିଲି ପୁଣି କଣ କଲା ବିରଞ୍ଚି ?

ବିରଞ୍ଚି । ଛାଡ଼ନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା, ସେ କଥା—ତାଙ୍କଠୁଁ ମୁଁ ଯୋଉ ବ୍ୟବହାର ପାଇଛି, ତା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ହେବେ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ···ମୁଁ ଏ କଥା କଳ୍ପନା କରି ପାରୁନି—ଏମିତିଆ କଥା କହି ଆପଣଙ୍କୁ ହୁଏ ତ ମୁଁ ଆଘାତ ଦେଉଛି, ମତେ କ୍ଷମା କରିବେ, ହେଲେ ମୁଁ ବି ତ କମ୍ ଆଘାତ ପାଇନି—

କାପା । ତମକୁ ଅପମାନ କରିଚି ମିଲି ?

ବିରଞ୍ଚି । ମୁଁ ଆସି ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଟିକେ ଧୂର୍ଜଟୀବାବୁଙ୍କୁ ଡାକି ଦବାକୁ କହିଲି—ସେ ସେମିତି ବସି ରହି ମତେ ଘର ଭିତରକୁ କାଠ କଢେଇ ଦେଲେ ଧୂର୍ଜଟୀବାବୁଙ୍କୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ—

କାପା । ବୁଝିଲି ବିରଞ୍ଚି—

ବିରଞ୍ଚି । ବୁଝନ୍ତୁ ଆପଣ ? ମଣିଷ ପାଖରୁ ମଣିଷ କଣ ଏଇ ବ୍ୟବହାର ଆଶା କରେ । ମୁଁ ଫେରି ଯାଉ ଯାଉ ଧୂର୍ଜଟୀବାବୁ ପହଞ୍ଚିଗଲେ ।

କାପା । [ସ୍ୱର ବଦଳାଇ] ମିଲି ଆଜି କଣ କରି ପାରିଥାନ୍ତା ବିରଞ୍ଚି—

ବିରଞ୍ଚି । ଆପଣ ଯଦି ସେଇଆ ଭାବୁ ଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ମୋର ଆଉ କିଛି କହିବାର ନାହିଁ ।

କାପା । ମିଲି ତା' ସାରା ଜୀବନ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଦଣ୍ଡ ପାଇଚି, ସେ କଥା ଜାଣିଲେ ତମେ ତା' ପ୍ରତି ଏ ଅବିଚାର କରି ପାରି ନଥାନ୍ତ ।

ବିରଞ୍ଚି । ଦଣ୍ଡ !···କି ଦଣ୍ଡ ?

କାପା । ମିଲି ମୋର ଅନ୍ଧୁଣୀ

ବିରଞ୍ଚି । ଅନ୍ଧୁଣୀ !···

କାପା । ହଁ ବାବା···

ବିରଞ୍ଚି । ଝିଅ ଆପଣଙ୍କର ଅନ୍ଧୁଣୀ, ହେଲେ···

କାପା । ଖୁବ୍ ଭଲ କରି ନ ଦେଖିଲେ ବୁଝା ପଡ଼େ ନା···

ବିରଞ୍ଚି । ମୋର ଭୁଲ ହେଇଚି—ଆଜ୍ଞା ମତେ କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ ।

କାପା—ନ ଜାଣି ନ ବୁଝି ମଣିଷ ଏମିତି ମଣିଷର କେତେ ଭୁଲ ବିଚାର କରେ······

ବିରଞ୍ଚି । କଣ ଜନ୍ମରୁ ଏଇ ଅବସ୍ଥା ?

କାପା । ନା, ଜନ୍ମରୁ ନୁହେଁ—ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ତଳର କଥା—ମିଲିକୁ ଟାଇଫଏଡ଼ ହେଲା—ଟାଇଫଏଡ଼ରୁ ଭଲ ବି ହୋଇ ଉଠିଲା । ତା'

ସଞ୍ଜ ହୋଇ ଗଲାଣି, ମଣିଷ ଏତେ ବେଳ ଯାଏ ଉଠେଇ ଦେଇ ନ ?
ଧୀରେ ଧୀରେ ସେଇ ସନ୍ଧ୍ୟା ତା' ଜୀବନରେ ରାତି ହୋଇ ଘେରି
ଆସିଲା···ତା' ପରେ ସେ ଆଉ ଆଲୁଅ ଦେଖିନି—

ବିରଂଚି । ହୁଁ···(ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ିଲେ) ।

ବାପା । ତା'ପରେ ଅନେକ ଚେଷ୍ଟା କରି ଯାଇଛି···ଅନେକ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଛି···କିନ୍ତୁ କିଛି ହୋଇ ପାରିଲାନି···

ବିରଂଚି । ବିଚାରୀ !

ବାପା । ସତରେ ସେ ବଡ଼ ହତଭାଗିନୀ ବିରଂଚି···ଯଦି ଅନ୍ଧୁଣୀ ହୋଇ ସେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥାନ୍ତା ତେବେ ତାର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକୁ ସେ କେବେ ବୁଝି ପାରି ନ ଥାନ୍ତା···କିନ୍ତୁ ଯାହାର ଦିନେ ଆଖି ଥିଲା, ଯେ ଦିନେ ପୃଥିବୀର ରୂପରଙ୍ଗ, ଦିନର ଆଲୁଅ ଦେଖିଛି···ତାର ପୃଥିବୀରେ ଯଦି ଚିରଦିନ ପାଇଁ କାଳରାତି ଘେରି ଆସେ, ତେବେ ସତରେ ସେ କେତେ ହତଭାଗିନୀ ଭାବି ଦେଖିଲ ?

ବିରଂଚି । ସବୁ ବୁଝୁଛି ଆଜ୍ଞା !

ବାପା । ଜୀବନରେ ତା'ର ଅଜ୍ଞ-କଣ ଅବଲମ୍ବନ ରହିଲା କହନ୍ତ ? କିଛି ତା'ର ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା···ସତରେ ବିରଂଚି ତାର ଆଜି କିଛି ହେଲେ ନାହିଁ···ଧନୀଙ୍କ ବାପାର ଅଲଅଳି ଝିଅ ସେ···କିନ୍ତୁ କୁହନ୍ତ, ମୋର କ'ଣ ଅଛି ଯେ ମୁଁ ତା' ଜୀବନର ଦୈନ୍ୟ ଦୂର କରି ପାରିବି···ସେ ଜାଣେ ଯେ ରୂପରଙ୍ଗର ଦୁନିଆରୁ ସେ କିଛି ପାଇବ ନାହିଁ···ସେଇଥିପାଇଁ ସେ ଦିନରାତି ରେଡ଼ିଓ ପାଖରେ ବସିଥାଏ । ସଙ୍ଗୀତର ଛନ୍ଦ ଭିତରେ ସେ ଖୋଜେ ତା' ଅବରୁଦ୍ଧ ଆତ୍ମାର ମୁକ୍ତି···ସେଇଥିପାଇଁ ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି···

ବିରଂଚି । କୁହନ୍ତୁ ମୁଁ କଣ କରିବି··

ବାପା । ମୋ ପକ୍ଷରୁ ମୁଁ ଆଉ କିଛି ଭାବିବନି ବିରଂଚି···ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି ତମ ହାତରେ ଛାଡ଼ି ଦେଲି···ତମେ ଯାହା ବିଚାର କରି ଦେଖିବ—

ବିରଂଚି । ମୁଁ ତା'ହେଲେ ଆସେ ଆଜ୍ଞା···

ବାପା । ହଉ ଯାଅ···ହଁ ମିଛ କଥା କହି ତମ ମନରେ ଅନେକ ଦୁଃଖ

ଦେଇଛ...କିଛି ମନେ କରିବ ନ ବାବା...ଆରେ ଧୂର୍ଜଟୀ...ବିରଂଚି ଯିବାକୁ ବାହାରିଲେଣି...

ବିରଂଚି । ଆପଣ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉନ୍ତୁ ନାହିଁ...

ଧୂର୍ଜଟୀ । (ପ୍ରବେଶ କରି) ଆସନ୍ତୁ ବିରଂଚି ବାବୁ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଆସିବି ।

ବିରଂଚି । (ରହସ୍ୟ କରି) କଣ ମୁଁ ନିଜେ ଚାଲି ଯାଇ ପାରିବି ନାହିଁ ?

ଧୂର୍ଜଟୀ । ଛାଡ଼ନ୍ତୁ ! କଣ ଠିକ୍ କଲେ ଶେଷରେ, କହିଲେ ?

ବିରଂଚି । ଧୂର୍ଜଟୀ ବାବୁ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଭଉଣୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଥରେ ଦେଖା କରିପାଇ ପାରେଇ ?

ଧୂର୍ଜଟୀ । ଆସନ୍ତୁ...(ଦୁହେଁ ଯାଇଁ ମଲ୍ଲୀର କୋଠରୀରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ) ଆରେ ମଲି, ବିରଂଚି ବାବୁ ଆସିଛନ୍ତି ତୋ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା କରିବାକୁ...

ମଲ୍ଲୀ । ବିରଂଚି ବାବୁ !...ଆପଣ ସେଇ ବିରଂଚି ବାବୁ ?

ଧୂର୍ଜଟୀ । ବିରଂଚିବାବୁ, ଆପଣ ଟିକେ ଏଇଠି ବସନ୍ତୁ, ମୁଁ ଗାଡ଼ିଟା ବାହାର କରି ଆଣେ...

ମଲ୍ଲୀ । ବିରଂଚିବାବୁ,...ବିରଂଚିବାବୁ—ଆରେ କିଛି କହୁ ନାହାନ୍ତି ଯେ—

ବିରଂଚି । କଣ ଆଉ କହିବାର ଅଛି ମଲ୍ଲୀ ଦେବୀ !

ମଲ୍ଲୀ । ଦେଖନ୍ତୁ, ମତେ 'ଦେବୀ', 'ଶ୍ରୀମତୀ', 'ଆପଣ' ସମ୍ବୋଧନ କରି ଆଉ ଲଜ୍ଜ ଦେବେ ନାହିଁ—ମତେ ସମସ୍ତେ ମଲି ଡାକନ୍ତି—

ବିରଂଚି । ବେଶ୍ ସେଇଆ ହେଉ—ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଡାକିବି ମଲ୍ଲୀ—

ମଲ୍ଲୀ । ମୋର ଖାମଖିଆଲ୍ ଯୋଗୁ ଆପଣ ମିଛରେ ଏତେ କଷ୍ଟ ପାଇଲେ—ମୋର ଏଇ ଅବସ୍ଥା, ସେଥିରେ ମତେ ସୀତାର ଶିଖେଇବ କିଏ ? କାହାର ଏତେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ରହିବ ?

ବିରଂଚି । ମୋର ସେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଅଛି ମଲ୍ଲୀ...

ମଲ୍ଲୀ । ଆପଣ ଶିଖେଇବେ ଗୋଟାଏ ଅନ୍ଧୁଣୀକୁ—

ବିରଂଚି । ମୁଁ ମୋର ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରି ସାରିଛି ମଲ୍ଲୀ—

ମରାଳୀ । ଆପଣ ଶିଖେଇବେ ? ମୋ ପଛରେ ଲାଗି କାହିଁକି ନିଜର
ମୂଲ୍ୟବାନ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବେ ବିରଂଚିବାବୁ ?

ବିରଂଚି । ମୋର ସମୟର ମୂଲ୍ୟକୁ ତମ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ଦାବୀ ମୋ ପାଖରେ
ବଡ଼ ହୋଇ ଦେଖା ଦେଇଛି—ମଣିଷର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ପାଇଁ ଦେବତା
ମନରେ ଯୋଉଠି କ୍ଷୋଭ ହୁଏ ନା, ମଣିଷ ମନରେ ସେଠି ଭରିଯାଏ
ମମତା—ମତେ କ୍ଷମା କର ମରାଳୀ—

ମରାଳୀ । କ୍ଷମା !

ବିରଂଚି । ମୁଁ ତୁମକୁ ଭୁଲ୍ ବୁଝି ତୁମ ପ୍ରତି ଯୋଉ ଅବିଚାର କରିଛି,
ତା' ପାଇଁ କଣ ମୁଁ କ୍ଷମା ପାଇବି ନାହିଁ ?

ମରାଳୀ । ବିରଂଚିବାବୁ !

ବିରଂଚି । ମୁଁ ଯଦି ମୋ ଜୀବନର ବଳି ଦେଇ ତୁମ ଜୀବନବ୍ୟାପୀ
ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିପାରେ, ତେବେ ସେଇ ହେବ ମୋ
ଜୀବନର ସାର୍ଥକତା ଆଉ ଭୁଲର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ।

ମରାଳୀ । ପ ରିବେ ଆପଣ ବିରଂଚିବାବୁ ?

ବିରଂଚି । ଚେଷ୍ଟା କରିବି ମରାଳୀ—[ଟିକିଏ ରହି] ମୁଁ ତା' ହେଲେ
ଆଜି ଆସେ ମରାଳୀ—ହଁ, ମୁଁ ତମକୁ ଭୁଲ ବୁଝିଥିଲି, ତମେ ମତେ
ଯେପରି ଭୁଲ୍ ନ ବୁଝ—ମନେ, ମୁଁ ତୁମଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ
ଯାଉନି—ପୁଣି ତ ଆସିବି—

[ଆକାଶବାଣୀ, କଟକଙ୍କ ସୌଜନ୍ୟରୁ]

ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରାଣ ଓ ଗୃହିଣୀ

ଆମ ଦେଶରେ ଖାଦ୍ୟ ସମସ୍ୟା ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେପରି ଜଟିଳ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ତା'ର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଅଜି ସମ୍ଭବ ସଂଗ୍ରାମ ଚାଲିଛି···ଦେଶରେ ଏପରି ଲୋକଙ୍କ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ପେଟପୂରାଇ ଗଣ୍ଡେ ଖାଇବାକୁ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ···ଦିନ ଦିନ ଧରି ଭୋକ ଉପବାସରେ ରହନ୍ତି···ସେଠି ଆମର ରନ୍ଧାବଢ଼ା ବିଭାଗର, ମାଂସ କାଲିଆ, ଅଣ୍ଡା କେକ, ସରପୁଳିଆ, ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି କଟ୍‌ଲେଟ୍ ଏ ସବୁର ସ୍ୱପ୍ନ ହିଁ ସ୍ୱପ୍ନରେ ମିଳେଇଯାଏ···ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଶର ଗୃହିଣୀର ସବୁଠୁଁ ବଡ଼ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଲା, ସୁସ୍ୱାଦୁ ଆଉ ସୁମିଷ୍ଟ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ପାକ ପ୍ରଣାଳୀ ସହିତ ଯେପରି ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରାଣ ନଷ୍ଟ ନହୁଏ ଓ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଅପଚୟ ନ ହୁଏ ସେଥିପ୍ରତି ଦେବା । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ସାଧାରଣ ରନ୍ଧନ ପ୍ରଣାଳୀ ଦ୍ୱାରା କହୁତ ସୁମିଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟପ୍ରାଣ (ଭିଟାମିନ) ନଷ୍ଟ ହୁଏ । ଅନେକ ସମୟରେ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ମଧ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୁଏ । ତେଣୁ- ଗୃହିଣୀର ପ୍ରଧାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଲା ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରାଣ ବା ଭିଟାମିନ ସହିତ ଖାଦ୍ୟ ନଷ୍ଟ ନ କରିବା ଆଉ ଖାଦ୍ୟ ପରିବେଷଣ ପାଇଁ ଏପରି ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଯାହାଦ୍ୱାରା ଆମର ଶରୀର ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଖୋରାକ (Balance diet) ମିଳି ପାରିବ ।

(୧) ସାପ୍ତାହିକ ବା ଦୈନିକ ମେନୁ (ଭୋଜନ ତାଲିକା) ଯେଉଁଥିରେ ସବୁଜ ଜାତୀୟ ଖାଦ୍ୟର ସମନ୍ୱୟ ଥିବ···ଯାହା ଶକ୍ତିଦାୟକ, ଶରୀର ସଂଗଠକ ଆଉ ଶରୀର ରକ୍ଷାକାରୀ । (୨) ଆଉ ତା ସହିତ ତାହା ଯେପରି ସୁସ୍ୱାଦୁ, ରୁଚିକର

ହୁଏ । (Colour combination) ବା ସୁଦୃଶ୍ୟ ହେବା ପାଇଁ ଏହାର ରଙ୍ଗ ବା ସ୍ୱାଦ ମିଳାଇ ହେବା ଉଚିତ । ଏହା ସହିତ (ଗ) ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ଉଚିତ । ତାହା ହେଉଛି ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱଚ୍ଛଳତା... ଖାଦ୍ୟରେ ଆୟର କେତେ ଅଂଶ ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯାଉଛି ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଖାଦ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟର ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି । ମୁଁ ବଡ଼ ବଡ଼ଆଙ୍କ କଥା ଛାଡ଼ି ଦେଉଛି ଯେଉଁମାନେ କବାବ୍, ରୋଷ୍ଟ, ମୁର୍ଗ ଖାଆନ୍ତି । ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ମଜୁରିଆ ଘରକଥା ଆରମ୍ଭ କରୁଛି । ସ୍ୱାମୀ ମୂଲଲାଗି ଦୈନିକ ଟଙ୍କାଏ ଅଉ ବାରଅଣା ପଇସା ରୋଜଗାର କରେ ଦୁଇଟି ପିଲା ୪ ବର୍ଷର ଆଉ ଦୁଇ ବର୍ଷର । ଏମାନେ ରୋକଡା ବା ଧୂଆଁ ପତ୍ରରେ କିଛି ଖର୍ଚ୍ଚ କରନ୍ତି ଆଉ ଜାଳେଣି ଅଉ ରୋଗ । ଅଉ କେବେ ମଜୁରି ନ ମିଳିଲେ ସଂଚୟ ରଖିବା ଦରକାର ତେଣୁ ସେମାନେ ପରିବାର ଖାଦ୍ୟପାଇଁ ମୋଟେ ଟଙ୍କାଏ ଚାରିଅଣା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ପାରିବେ...ପାଞ୍ଚ ଘରର ମେମ୍ବରମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପଇସା ବାଣ୍ଟି ଦିଆଯାଏ ତେବେ ମୁଣ୍ଡ ପିଛା ପାଞ୍ଚଅଣା ଭାଗ ପଡ଼ିବ... ଏଥିରେ ମାଛ, ମାଂସ ଦୁଧ ଏମାନେ କାହୁଁ ପାଇବେ...ଏ କର୍ମଜୀବୀମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଶକ୍ତିଦାୟକ ଖାଦ୍ୟ (ଚାଉଳ, ମକା, ଅଟା) ବେଶୀ ଦରକାର କରନ୍ତି । ତେଣୁ ସେଇ ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କର ଖାଦ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ ।

ସକାଳ—ପୋଡ଼ ପିଠା ବା ଚକୁଳି ପିଠା, ଗୁଡ଼ ।

ଅପରାହ୍ନ—ଭାତ, ଡାଲି, ସଜନା ଶାଗ, କଂଚା ମରିଚ (ଋତୁ ଅନୁଯାୟୀ), ବିଲାତି ବାଇଗଣ ।

ସଂଧ୍ୟା—ବୁଟ ଭଜା ।

ରାତି—ଭାତ, (ବାଇଗଣ, ଭେଣ୍ଡି ,ଜହ୍ନି ତରକାରି) ବା ଋତୁ ଅନୁଯାୟୀ ଛତୁ, ମୂଳା, ବଲ୍ଲଭବାଇଗଣ ଇତ୍ୟାଦି ତରକାରି ।

ମଝିରେ ମଝିରେ ଚୁନାମାଛ, ମାଂସ, ଶୁଖୁଆ ତରକାରି... ଦୁଧ ଓ ଦହି ।

ଏତଗଲା ଜଲଅଡ଼ଆ କଥା ଆଉ ଆମ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାର କଥା-ଏମାନେ ହେଲେ ବାବୁ...ମୋଟା ତ ଡୋଟିରେ ଚଳବଳ, ପାର୍ଟିକୁ ଫାଇନ୍ ଜିନିଷ ଦରକାର, ଯେଉଁଥିରେ ସାରତତ୍ତ୍ୱ ଗୁଳ ଯାଇ ଅସାର ତକ ଥାଏ ...ଆଉ ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାକୁ ନେଇ ପୁଷ୍ଟିକର ଖାଦ୍ୟ ଘିଅ, ଦୁଧ, ଅଣ୍ଡା, ମାଛ, ମାଂସ ମିଳେନି ପରିମାଣ ମୁତାବକ... ତେଣୁ ଭଲକରି ଦେଖିଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଏମାନଙ୍କୁ ବେଶୀ ରୋଗ ଦେଖାଯାଏ... ଦୁଧ ଛାଁନିକିଳି... ଶାଗ ଯେଉଁଥିରେ ଭିଟାମିନ୍ ଏ, ବି,

କ୍ୟାଲସିଅମ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଅଛି ଖାଇଲେ ସ୍ବେଚ୍ଛେଳ୍କ ହୋଇପିବେ । କଲରା ଯେଉଁଥିରେ ରକ୍ତକଣିକା ପାଇଁ ଆଇରନ (ଲୌହ) ଅଛି ତାକୁ ପିତା ଲାଗିବ ଆଉ ଗଜାମୁଗ, ଗଜାବୁଟ, ଭିଟାମିନ 'ବି' ଓ 'ସି' ଅଛି ଖାଇବାକୁ ବାନ୍ତି ଆସିବ । ବନ୍ଧା ବାଇଗଣ [ଟମାଟୋ] କୁ ସାଲାଡ଼ କରି ଖାଇଲେ ଘାସ ଲାଗିବ ତେଣୁ ଏମାନେ ବେଶୀ ମାଲନ୍ୟୁଟ୍ରିସନ ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି···ପଟେ ଅଣ୍ଡା, ଦୁଧ, ମାଛମାଂସ ଖାଇବାକୁ ପଇସା ନାହିଁ ଆଉ ଭଲ ଜିନିଷ ଖାଇଲା-ବେଳକୁ ପାଟିକୁ ଅରୁଚି ତେଣୁ ଆସନ୍ତୁ ଆସନ୍ତୁ ଘରର ଗୃହିଣୀକୁ ଏଇ ଜାତୀୟ ଜିନିଷର କିଛି କିଛି ଖାଦ୍ୟରେ ଉପଯୋଗ କରିବା ଉଚିତ । ଅପରାହ୍ନ ଭୋଜନରେ ଫୁଲକୋବି ତରକାରୀ ସାଥିରେ, ବନ୍ଧାକୋବି ଇଗଣ, ପିଆଜ ଲଙ୍କାର ସାଲାଡ଼— ଯେପରି ସୁନ୍ଦର ସେହିପରି ରୁଚିପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ପୁଷ୍ଟିକର ମଧ୍ୟ···ଆଉ କୋଶଳା ବା ପାଳଙ୍ଗ ଶାଗ ପରିବେଷଣରେ ରଙ୍ଗର ସମନ୍ୱୟ ସଙ୍ଗକୁ ଖାଦ୍ୟପ୍ରାଣ [ଭିଟାମିନ୍] ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ସକାଳେ ଜଳଖିଆର ପରଟା, ପୁରୀ, ମଇଦାଭୋଗ ବଦଳାଇ ମଝିରେ ମଝିରେ ଗଜାମୁଗ ବା ଗଜାବୁଟ ଦେଲେ କ୍ରମେ କ୍ରମେ [Food habit] ଖାଦ୍ୟାଭ୍ୟାସ ହୋଇ ଯିବ । ଏତ ଗଲା ଖାଦ୍ୟ ବିଷୟରେ କେତେ କଥା, ତା'ପରେ ରନ୍ଧନ ପ୍ରଣାଳୀ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଘରେ ଯେଉଁ ଭାତ ରନ୍ଧା ପ୍ରଣାଳୀ ସେଥିରେ ୭୦ ପରସେଣ୍ଟ କ୍ୟାଲ୍‌ସିଅମ, ୫୦ ପରସେଣ୍ଟ ଅଇରନ [ଲୌହ] ଆଉ ୬୦ ପରସେଣ୍ଟ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଏବଂ ୫ ପରସେଣ୍ଟ ପ୍ରୋଟିନ [ପୁଷ୍ଟିସାର] ଫୋପାଡ଼ି ଦିଆ ଯାଉଅଛି ଚାଉଳ ଧୋଇବା ଦ୍ୱାରା ଓ ପେଜ ଗାଳିବା ଦ୍ୱାରା । ଏହାଦ୍ୱାରା ଜଣା ଯାଉଛି ଆମର ଯେତିକି ଚାଉଳ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଛି ତାର ଶତକଡ଼ା ୨୫ଭାଗ ଆମେ ଏହିଭଳି ନଷ୍ଟ କରୁଛୁ । ଯଦି ଆମେ ଭାତରୁ ପେଜ ନଗାଳୁ, ଓ ଚାଉଳ ନଧୋଉ ତେବେ ଏଇ ୨୫ଭାଗ ବଳିଯୋଗ ହୋଇପାରିବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଜଣେ ଲୋକ ୪ ଛଟାଙ୍କି ଖାଉଥିବା ସ୍ଥଳେ ୩ଛଟାଙ୍କିରେ ଚଳିପାରିବ ପୌଷ୍ଟିକତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ···

ତେଣୁ ଚାଉଳକୁ କାଚି କୋଠିମରା ଭାତ ଓ ଖେଚେଡ଼ି ତିଆରି କଲେ ଏଇ ଉପର ଲିଖିତ ନଷ୍ଟରୁ ରକ୍ଷା ମିଳିବ । ଏହାଛଡ଼ା କୁକର୍‌ରେ ରାନ୍ଧିଲେ ପୁଷ୍ଟିକରତା ବୃଦ୍ଧିରୁ ଉତ୍ତମ···ଚାଉଳବାଟି ପିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ ମଧ୍ୟ ସାର ପଦାର୍ଥ ଆମେ ପାଇପାରିବା ।

ଧୋଇ ସରେ କାଟି ଶୀଘ୍ର ରନ୍ଧିଲେ ଖାଦ୍ୟପ୍ରାଣ ନଷ୍ଟ ହୁଏନି କେଟୀ…ରନ୍ଧିବା ବେଳେ ସବୁବେଳେ ଡାଙ୍କିବା ଦରକାର କାରଣ ଗ୍ୟାସ୍ ଦ୍ଵାରା ଅନେକ ପରିମାଣରେ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରାଣ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ । ଏହାଛଡ଼ା ଗୁଡ଼ାଏ ମସଲା ରନ୍ଧନକୁ କଠିନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭିଟାମିନ୍ ମଧ୍ୟ ନଷ୍ଟ କରିଦିଏ…ତେଣୁ ଗୃହିଣୀର ବଡ଼ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଲା ଏହାର ସଂରକ୍ଷଣ…

ଏହି ପ୍ରଣାଳୀ ଯେ ଯେତେ ଭଲ ପ୍ରକାରରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ପାରୁଥାଏ, ସେ ଜଣେ ସୁଗୃହିଣୀ ଆଉ ଖାଦ୍ୟ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ କରିବାରେ ଜଣେ ଉତ୍ସାହୀ ନାଗରିକା ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ ।

—ବିମଳା ରାଉତରାୟ

ଆଧୁନିକ କାଜାକ୍‌ସ୍ଥାନର ନାରୀ

'କାଜାକ୍‌ସ୍ଥାନ ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର'ର ମନ୍ତ୍ରି-ମଣ୍ଡଳର ସହକାରୀ ସଭାପତି ଶ୍ରୀମତୀ ଓମାରୋଭା ଏହି ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ରଟିର 'ମହିଳା କଂଗ୍ରେସ'ରେ କାଜାକ୍‌ସ୍ଥାନରେ ନାରୀ ଜାତିର ସ୍ଥାନ ସମ୍ପର୍କରେ ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ଦେଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବିବରଣୀରେ ସେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ଯେ, କାଜାକ୍‌ସ୍ଥାନ ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ରର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସୋଭିଏଟ୍‌ରେ ୧୪୭ ଜଣ ମହିଳା ସଭ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ରଟିର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନୀୟ ସୋଭିଏଟଗୁଡ଼ିକୁ ସର୍ବମୋଟ ୩୦,୦୦୦ ନାରୀ ମହିଳା ସଭ୍ୟାରୂପେ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ସହିତ ନାରୀମାନେ ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ରହି ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାମ କରୁଛନ୍ତି—ଏହାଛଡ଼ା କାଜାକ୍‌ସ୍ଥାନର ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶିକ୍ଷକ ଓ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କେବଳ ଅଧିକ ନୁହେଁ, ମୋଟ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତିନି ଭାଗରୁ ଦୁଇଭାଗ । ସାଧାରଣ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏବେ ୫୪୦୦୦ ମହିଳା ନିଯୁକ୍ତ ଅଛନ୍ତି । ୬୫ ଜଣ ମହିଳା ବିଜ୍ଞାନରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ 'ଡକ୍‌ଟରେଟ୍' ଉପାଧି ପାଇ ଗବେଷଣା କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଛଡ଼ା ୬୦୦ ଜଣ ବିଜ୍ଞାନରେ ଏମ୍, ଏ, ପାସ୍ କରି ବିଜ୍ଞାନ

କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନୁଶୀଳନ ଚଳାଉଛନ୍ତି । ଜାତୀୟ ବିଜ୍ଞାନ ପରିଷଦ ଓ ସେଥି ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ୨୦୦୦ ନାରୀକର୍ମୀ ଅଛନ୍ତି । ତାଜିକିସ୍ତାନର ମୋଟ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟରୁ ତିନିଭାଗ ହେଉଛନ୍ତି ନାରୀ ଡାକ୍ତର । ଶ୍ରୀମତୀ ଓମାରୋଭା ଆହୁରି ଜଣାଇଲେ, ଋଷ ବିପ୍ଳବ ପୂର୍ବରୁ ତାଜିକିସ୍ତାନର ନାରୀ ପର୍ଦ୍ଦାନସୀନ ଥିଲେ । ସମାଜରେ କୌଣସି ସ୍ଥଳରେ ତାହାର କିଛି ଅଧିକାର ନ ଥିଲା । ପ୍ରକୃତରେ ସେମାନେ ପ୍ରତି ପରିବାରରେ ଦାସୀ ବା ପୋଇଲି ହୋଇ ରହୁଥିଲେ । ପରିବାରରେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନ' ଆଦୌ ମର୍ଯ୍ୟାଦାଜନକ ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏବେ ଆଉ ତାହାର ସେ ଅବସ୍ଥା ନାହିଁ । ତାଜାକିସ୍ତାନରେ ନାରୀମାନେ ଏବେ ସବୁଥିରେ, ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଗ୍ରଣୀ । ଜାତୀୟ ଅର୍ଥନୀତି, ଜାତୀୟ କଳା ଓ ସଂସ୍କୃତିର ସେମାନେ କର୍ଣ୍ଣଧାରିଣୀ । ତାଜିକିସ୍ତାନରେ 'ଜନନୀ'ମାନଙ୍କୁ ବିଶେଷ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଉଛି, ସ୍ନେହ ଓ ଆଦରରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ଯଥାର୍ଥରେ 'ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀ'ର ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେଉଛି । ଗଲା ସାତବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ପରିବାରର 'ମାଆ'ମାନଙ୍କୁ ଓ ସ୍ୱାମୀହୀନା ବା ଏକାକିନୀ ମାଆମାନଙ୍କୁ ୪୦ କୋଟି ନୂଆ ରୁବଲ ସାହାଯ୍ୟ ରୂପରେ ଦିଆଯାଇଛି । ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସଯତ୍ନ ଦୃଷ୍ଟି ରଖାଯିବା ସୋଭିଏତ୍ ୟୁନିୟନର ନିୟମ । ଏଠାରେ ତାହାର ଟିକିଏ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟିନାହିଁ । ଶିଶୁମାନଙ୍କ ସକାଶେ ନର୍ସରୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକରେ ଏବେ ଲକ୍ଷେ ଶିଶୁଙ୍କର ଯତ୍ନ ନିଆଯାଉଛି । ଆଉ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ ।

ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ତାଜାକିସ୍ତାନ ମହିଳା କଂଗ୍ରେସରେ ସାମ୍ୟବାଦୀ ସମାଜ ଗଠନରେ ନୂତନରୁ ନୂତନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଲାଗି ଆଲୋଚନା ହେଉଛି । ଏହି ଆଲୋଚନା କିଛିଦିନ ଚାଲିବ, ଏଥିରେ ମସ୍କୋ, ଉଜବେକିସ୍ତାନ, ତାଜିକ୍ ସ୍ଥାନ, କିରଘିଜିଆ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ରର ନାରୀ ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ଯୋଗ ଦେଉଛନ୍ତି ।

କନ୍ୟା-ନିର୍ବାଚନ

ଶ୍ରୀମତୀ ବସନ୍ତପ୍ରିୟା ପଟ୍ଟନାୟକ

ଶଶାଙ୍କ ଆଇ, ଇ, ଏସରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଡେପୁଟି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ପାଇଛନ୍ତି ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ରେ । ୧୫ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଜଏନ କରିବାକୁ ହେବ । ସେଦିନ ସେ ଅଳସ ଅବସରର ନୀରସ ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ସରସ କରିବା ପାଇଁ ଖୋଜୁଥିଲେ ଖଣ୍ଡେ ବହି ବାପାଙ୍କ ଆଲମାରିରୁ । ହଠାତ୍ ତାର ଅନୁସନ୍ଧିତ୍ସୁ ଆଖି ଦୁଇଟି ଅଟକି ଗଲା ଗୋଟାଏ ମୋଟା ଖାତା ଉପରେ । ନାମଟା ପଢ଼ି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ ସେ--"କନ୍ୟା ନିର୍ବାଚନ ଖାତା" । ପ୍ରାୟ ଦୁଇଶତାଧିକ ତରୁଣୀଙ୍କର ଫଟୋ ସନ୍ନିବେଶ ହୋଇ ଖାତାଟିର ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧି କରୁଛି । ପ୍ରତି ଫଟୋର ତଳେ କନ୍ୟାର ନାମ, ବଂଶଗୌରବ, ଯୌତୁକର ପରିମାଣ, ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଡିଗ୍ରୀ ଲେଖା ହୋଇଛି ।

ସୁବିଡ଼ବାବୁ ପୁତ୍ର ଶଶାଙ୍କ ପାଇଁ ସମ୍ଭବ ଅସମ୍ଭବ ସବୁସ୍ଥାନରେ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ମାତ୍ର କେଉଁଠାରେ ମନୋମତ ପାତ୍ରୀ ପାଇ ନାହାନ୍ତି--ପାଇବା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କାରଣ ସେ ଚାହାନ୍ତି କନ୍ୟାଟି ଧନରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବିଦ୍ୟାରେ ସରସ୍ୱତୀ, ରୂପରେ ମୁନିମନମୋହିନୀ ଉର୍ବଶୀ, ସହିଷ୍ଣୁତାରେ ଧରିତ୍ରୀ ଓ ଆଦର୍ଶରେ ପୁରାଣ ବର୍ଣ୍ଣିତା ସୀତା ସାବିତ୍ରୀଙ୍କର ସମକକ୍ଷ ହୋଇଥିବ, କିନ୍ତୁ କେଉଁଠାରେ ସବୁ

ଗୁଣର ସମନ୍ୱୟ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯାହାର ବଂଶ ଗୌରବ ଉଞ୍ଚା, ତ ତାହାର ରୂପର ସୌରଭ ନାହିଁ । ଯାହାର ଯୌତୁକର ପରିମାଣ କମ୍, ତ ହୁଏ ବିଦ୍ୟାରେ ଏକଦମ୍ ଊଣା । ଶେଷରେ ଏହାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଏ କନ୍ୟା ନିର୍ବାଚନ ଖାତାର ଉତ୍ପତ୍ତି । ଶଶାଙ୍କ ଖାତାର ପୃଷ୍ଠା ଓଲଟାଉଛି, ଏହି ସମନ୍ୱୟର ସନ୍ଧାନରେ ମୃଗାଙ୍କ ଆସି ଖବର ଦେଲେ "ଅଜୟ ବାବୁ ଡାକୁଛନ୍ତି ।"

ଅଜୟ ଶଶାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ଓ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ଜଣେ ଉଚ୍ଚ ପଦସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀ । ସମ୍ଭାଷଣ ବିନିମୟ ପରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଗୋଲ୍ଡଫ୍ଲେକରେ ଅଗ୍ନିସଂଯୋଗ କରୁ କରୁ କହିଲେ ଅଜୟ "ତୋତେ କାଲି ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାକୁ ଯିବାକୁ ହେବ । କୌଣସି ଆପତ୍ତି ଅଭିଯୋଗ ଶୁଣାଯିବନି ।"

"କେଉଁଠିକୁ ? ଭାବୀ ବନ୍ଧୁପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ନା କଣ ?" ଦିଆସିଲିଠା ପକେଟ୍‌ରେ ରଖୁ ରଖୁ ପଚାରିଲେ ଶଶାଙ୍କ ।

"ତୁ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଥିଲୁ ନା କଣ ? ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ମୋ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ପଡ଼ିଥିବା ସନ୍ତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଝିଅ ସୂଚନାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଯିବି ।" ସିଗାରେଟ୍‌ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ଆସ୍‌ଟ୍ରେରେ ନିକ୍ଷେପ କରୁକରୁ କହିଲେ ଅଜୟ ।

+ + +

ସୂଚନାର ଭାଗ୍ୟ ଆକାଶରେ ଦେଖାଦେଇଛି ଅଶନି ଝଞ୍ଜା, ମନରେ ଚିନ୍ତାର ଘୂର୍ଣ୍ଣାୟମାନ ଆବର୍ତ୍ତ । ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱର ସବୁଜ ପରିବେଶ ହୋଇଯାଉଛି ଜଟିଳ । ମାଟ୍ରିକ ପରୀକ୍ଷାର ଫଳ ବାହାରିବା ପରେ ଗୋଟାଏ ଚିନ୍ତାରୁ ଅବ୍ୟାହତି ମିଳିଥିଲା ତାକୁ—୪୨୦ ସ୍କଲରସିପ୍ ପାଇ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି ସେ । ଭାବିଥିଲା କଲେଜରେ ନାମ ଲେଖାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବେଶ୍ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଶୋଇ ବସି କଟାଇ ଦେବ ଦିନଗୁଡ଼ିକ । କିନ୍ତୁ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଯେ ଆଉ ଏକ ପରୀକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ହେବ ଏଇଟା ଥିଲା ତା'ର କଳ୍ପନାର ବାହାରେ । ବଡ଼ ଭଉଣୀ ଅର୍ଚ୍ଚନାର କନ୍ୟା ଦେଖା ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ତା'ର । କି ହଇରାଣ କରି ନାହାନ୍ତି ତାକୁ ! ସେ କଣ ପାରିବ ମୂକ ବଧିର ଅଭିନୟର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରି ? କାଠଗଡ଼ାର ଆସାମୀ ପରି ବିନା ପ୍ରତିବାଦରେ ସଙ୍ଗତ ଓ ଅସଙ୍ଗତ ସମସ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଶାନ୍ତଭାବରେ ଦେଇ ? ବଜାରର ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ପରି ନିଜକୁ ଲୋଭନୀୟ ଓ ଶୋଭନୀୟ କରି ? ନା—ଅସମ୍ଭବ !

ସନ୍ତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ଆହ୍ୱାନରେ ଦ୍ୱାରର ସମ୍ବଲପୁରୀ ପର୍ଦ୍ଦା ଆଉଡ଼ଇ ମୃଦୁ ପଦ ବିକ୍ଷେପରେ ଘର ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲା ସୂଚନା---ପିନ୍ଧିଛି ଅତି ସାଧାରଣ ଶାଢ଼ି ଓ ବ୍ଲାଉଜ୍—ତାହା ମଧ୍ୟ ଘରୋଇ ଧରଣରେ । ପ୍ରସାଧନର ପାରିପାଟୀ ନାହିଁ କି ଅଳଂକାରର ବାହୁଲ୍ୟ ନାହିଁ । ଅଜୟ ଓ ଶଶାଙ୍କ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ସବୁ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ସଜାହୋଇଥାଏ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ କିନ୍ତୁ ଏ ଯେପରି ତାର ବ୍ୟତିକ୍ରମ !

"ଉତ୍ତମ କେତେ ପଢ଼ିଛ ?" ନରମ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା ଅଜୟ ।

"କେତେ ହେଲେ ଆପଣଙ୍କର ଚଳିବ ?" ଓଲଟା ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ସୂଚନା ।

"ଅନ୍ତତ ଗ୍ରାଜୁଏଟ୍ ହୋଇଥିବା ଦରକାର ।" ଉତ୍ତର ଦେଲା ଅଜୟ ।

"କ'ଣ ମ୍ୟାନେଜର କରିବାକୁ ହେବ ? ତା'ପରେ ମୁଁ ବି ଗ୍ରାଜୁଏଟ୍ ନୁହେଁ । ସାମାନ୍ୟ କେବଳ ଅକ୍ଷର ପରିଚୟ ଅଛି ।" ଅତି ସହଜ କଣ୍ଠରେ କହିଲା ସୂଚନା ।

"ଆଚ୍ଛା ବୁଣାବୁଣି ?" ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ପଚାରିଲା ଅଜୟ ।

"କଣ୍ଟା, କୁରୁଶ, କିମ୍ବା ଛୁଞ୍ଚି ଧରି ଆସେ ନାହିଁ ।" ପୂର୍ବପରି ସହଜ କଣ୍ଠରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା ସୂଚନା ।

"ରନ୍ଧାବଢ଼ା ଭଲ କରିପାର ?" ପଚାରିଲା ଅଜୟ । କଣ୍ଠରେ ବିରକ୍ତିର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଆଭାସ ।

"ନା, କିନ୍ତୁ ଖରାପ ରନ୍ଧା ଖାଇପାରେ ନାଁ ।" ନିର୍ଲିପ୍ତ କଣ୍ଠରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା ସୂଚନା ।

"ନୃତ୍ୟରେ ପାରଦର୍ଶିତା ଅଛି ? ଓଡ଼ିଶୀ, ମଣିପୁରୀ କିମ୍ବା ଭରତ ନାଟ୍ୟମ୍ ?"

"ନା, କାରଣ ମୋ ପାଦରେ କେବଳ ଗତି ଅଛି, ମାତ୍ର ଛନ୍ଦ ନାହିଁ ।"

"ଆଚ୍ଛା, ଭଲ ଗୀତ ଗାଇପାର ?"

"ନା, ଭଗବାନ ମୋ କଣ୍ଠରେ କୃପା ଦେଇଛନ୍ତି କେବଳ ଆତ୍ମଭୋଗ ପାଇଁ କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟର ମନୋରଞ୍ଜନ କରିବା ପାଇଁ ସୁରର ଲାଳିତ୍ୟ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି !"

"ତେବେ ତୁମର ସମୟ କଟେ କିପରି ? ତୁମେ କଣ କର ?" ବିରକ୍ତିରେ ପଚାରିଲା ଅଜୟ ।

"ତାସ ଓ କ୍ୟାରମର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କର, ସାଙ୍ଗ ସାଥୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଗଳ୍ପ କର ଓ ସିନେମା ଦେଖ ।" ସହଜ କଣ୍ଠରେ କହିଲା ସୁଚନା ।

"ଛି, ଛି, କ ଭୁଲକଲି ମୁଁ ଏଠାକୁ ଆସି ? ସହରେ ଅଶିକ୍ଷିତା, ତା'ପରେ ହେଲେନ୍ କିମ୍ବା ବୈଜୟନ୍ତୀମାଳାଙ୍କ ପରି ନୃତ୍ୟ ପଟୀୟସି ହୋଇଥାନ୍ତେ କିମ୍ବା ମୀନାକୁମାରୀଙ୍କ ପରି ସୁଗାୟିକା ? ତା'ପରେ ତମକଥାରେ ରାଗ ବି ହେଉନାହିଁ ।" ଗମ୍ଭୀର ବିରକ୍ତରେ କହିଲେ ଅପଯୁ ।

"ହଉ, ଏଥର ତ ଭୁଲ କରିଛନ୍ତି, ଆର ଥରକୁ ସୁଧାରି ନେବେ । ପ୍ରଥମେ ଆପଣ ନୃତ୍ୟଶିଳ୍ପୀ ଉଦୟ ଶଙ୍କର କିମ୍ବା କେ ପଙ୍କଜାନଙ୍କ ପରି ପାରଦର୍ଶିତା ଲାଭ କରନ୍ତୁ ଓ ସଙ୍ଗୀତରେ ମୁକେଶ କିମ୍ବା ତଲତ୍ ମହମ୍ମଦଙ୍କ ସମକକ୍ଷ ହୁଅନ୍ତୁ । ତା'ପରେ ବାଛିତା କନ୍ୟାଲାଭ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଷ୍ଟୁଡ଼ିଓରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଧରଣର ଚେୟାର କିଣି ପାରିବେ ।"

ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ବାହାରକୁ ବାହାରିଗଲେ ଅପଯୁ । ଭୁଲିଗଲେ ଶଶାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି । କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ ପରି ଚେୟାରରେ ବସି ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁଥିଲେ ଶଶାଙ୍କ । ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖିବା ବାସ୍ତବ ଘଟଣା ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ହେଉ ନ ଥିଲା ତା'ର । ପ୍ରଥମରୁ ସୁଚନାର ଆଡ଼ମ୍ବର ବେଶ, ସରଳ ନିର୍ଭୀକ କଥାବାର୍ତ୍ତା, ଶାନ୍ତ ସଂଯତ ବ୍ୟବହାର ତାକୁ ମୁଗ୍ଧ କରିଥିଲା—

ପତ୍ନୀ ସବିତାଙ୍କଠାରୁ ପୁଅର "କନ୍ୟା ନିର୍ବାଚନ" ଶୁଣି ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସିଗଲେ ସୁବ୍ରତ ବାବୁ । ଅଭିଜାତ୍ୟ ଓ ଆତ୍ମସମ୍ମାନ ଉପରେ ଆଘାତ ଲାଗିଲା ତାଙ୍କର । ମିଳାଇ ଗଲା ନଗଦ୍ ୧୦,୦୦୦ଙ୍କାର ସ୍ୱପ୍ନ । ଆଗରେ ରହିଲା ଯୌତୁକ ଲବ୍ଧ ସୁଦୃଶ୍ୟ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ମଟରକାରରେ ଚଢ଼ିବାର ଆଶା । କହୁତ ଯୁକ୍ତିଙ୍କ ପରି ପ୍ରବଳ ଧନ ଲିପ୍ସା ପରାଜୟ ସ୍ୱୀକାର କଲା ଅନାବିଳ ଅପତ୍ୟ ସ୍ନେହ ନିକଟରେ ।

ସନ୍ତୋଷ ବାବୁଙ୍କ ପରିବାରରେ ଜଳି ଉଠିଛି ଅସନ୍ତୋଷର ବହ୍ନି । ସମସ୍ତେ ବିରକ୍ତ ସୁଚନା ଉପରେ । ଯାହା ମନକୁ ଯାହା ଆସୁଛି ସେ କହିଯାଉଛି । ତାକୁ ମୁଣ୍ଡପୋତି ସବୁ ସହ୍ୟ କରୁଛି ସୁଚନା ନୀରବରେ । ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ପରିଣୟ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ନେଇ ସୁବ୍ରତବାବୁଙ୍କ ଲୋକ ପହଞ୍ଚିଲେ । ପରିପଡ଼ି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ ସନ୍ତୋଷ ବାବୁଙ୍କର । ନିଜ ଆଖିକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରୁ ନ ଥିଲେ ସେ । କାରଣ ସୁବ୍ରତ ବାବୁଙ୍କ "କନ୍ୟା ନିର୍ବାଚନ" ଖାତା ବିଷୟ କେମ

ମୁଖରେ କ୍ରମ ବର୍ଦ୍ଧିତ ହୋଇ ଶାଖା ଓ ପ୍ରଶାଖା ବିସ୍ତାର ଦ୍ୱାରା ସେତେବେଳକୁ ଅତି ବୃହତ୍ ଓ ଅଦ୍ଭୁତ ଆକାର ଧାରଣ କରିଥିଲା । ମୁହୂର୍ତ୍ତିକେ ଘଟଣାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁଖରେ ଖେଳିଗଲା ଆନନ୍ଦର ଢେଉ—ଓଠରେ ଫୁଟି ଉଠିଲା ତୃପ୍ତିର ହସ ।

....

ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ମାସ ହୋଇଗଲାଣି ଶଶାଙ୍କ ଓ ସୂଚନାର ବିବାହର ହେବାର । ସୂଚନାର ସରଳ ଓ ମଧୁର ବ୍ୟବହାରରେ ସମସ୍ତେ ମୁଗ୍ଧ—ସନ୍ତୁଷ୍ଟ । ରାତି ପ୍ରାୟ ୧୧ଟା । ଉଦ୍ୟାନ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଲତାବିତାନରେ ବସିଛନ୍ତି ଶଶାଙ୍କ ଓ ସୂଚନା, ଦୁହେଁ ମଧୁରାଳାପରେ ରତ । ଚାରିଆଡେ଼ ରମଣୀୟ ଜୋଛନାର କମନୀୟ ଛଟା । ଶଶାଙ୍କ ପଚାରିଲେ, "ତୁମେ ତ ସବୁ ବିଷୟରେ ଧୁରନ୍ଧର, ସେଦିନ ଏତେ ମିଛ କହୁଥିଲ କାହିଁକି ?" ପ୍ରଶ୍ନ ଏଡ଼ାଇ ଯାଇ ସୂଚନା ପଚାରିଲେ 'ତୁମ ଘରେ ଥିବା କନ୍ୟା ନିର୍ବାଚନ ଖାତାରେ ତ ମୋର ନାମ କିମ୍ବା ଫଟୋ ନାହିଁ ! ମୁଁ ନିର୍ବାଚିତା ହେଲି କିପରି ? ସୂଚନାର ସେ ଲିପି ଅଞ୍ଚଳ ନେଇ ଟେକୁ ଖେଳୁ ଶଶାଙ୍କ କହିଲେ, ଖାତାରେ ସିନା ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ମୋ ହୃଦୟରେ ସେ ଅଙ୍କିତ ହୋଇଛି ଅଦୃଶ୍ୟ ଭାବରେ ସେହି ପ୍ରଥମ ଦର୍ଶନରୁ । ଲଜ୍ଜାରେ ତଳକୁ ମୁଣ୍ଡ ପୋତିଲା ସୂଚନା ।